

PLAKLARDA KIBRIS 1974

ROLL

112480 temmuz 2003/07
3 000 000 TL

DÜN
BUGÜN
YARIN

U2

BÜLENT ORTAÇGİL

ROLL
77

YOKO ONO • SIFIR • DANIEL LANOIS • KHAN • CHUCK D + KRS ONE + 50 CENT: HIPHOP NEREYE?
SKIN • GUS GUS • DAVID SYLVIAN • DÜSSELDORF'UN NİMETLERİ: KRAFTWERK + NEU! + DAF

Fısıltı

Fısıltı, fısıltı, fısıltı, fısıltı
Fısıltı, fısıltı, fısıltı, fısıltı
Saatin tiktaklarını duyuyorum
Kim hatırlar senin yüzünü
Kim hatırlar seni gittiğinde
Saatin tiktaklarını duyuyorum
Dön de bir bak bana
Kaybolduğunda
Bir fısıltı sadece, fısıltı, fısıltı, fısıltı
Sadece bir fısıltı, fısıltı, fısıltı, fısıltı
Gece dönüyor güne
Bende hâlâ sorular var
Köprüler yıkılacak
İleri mi gitsen yahut geriye
Gece dönüyor güne
Bir cevap bulamadım sorulara
Bir fısıltı sadece, fısıltı, fısıltı, fısıltı
Sadece bir fısıltı, fısıltı, fısıltı, fısıltı

Hiç değişmedik

Yaşamak istiyorum, zalimleşmeden
Yaşamak istiyorum, sana iyi davranmak
Uçmak istiyorum
Hiç immeden aşağıya
Yaşayacağım hayatı
Çevremde dostlarla
Hiç değişmedik, değil mi
Hiçbir şey öğrenmedik
Yaşamak istiyorum bir ağaç evde
Yaşamak istiyorum, hep doğru kalarak
Yaşamak istiyorum, sana iyi davranarak
Kurtarılacak bir ruhum yok
Her gün günah işliyorum
Hiç değişmedik, değil mi
Hiçbir şey öğrenmedik
Yaşamak istiyorum bir ağaç evde
Dost edinmenin kolay olduğu
Güneşin doğduğu yerde yaşamak istiyorum

Parasitler

Sisler içinde, rüzgarlı bir siste, civarında olacağım
Seni her zaman seveceğim, her zaman
İşte buradayım, acele etmiyorum
Buradayım, her zaman hatta kalacağım, her zaman

Bilim adamı

Sana geldim, üzgün olduğumu söylemeye
Bilmiyorsun ne kadar güzel olduğumu
Seni bulmalıydım
Söylemeliydim sana ne kadar ihtiyacım olduğunu
Seni ondan ayıranın ben olduğumu
Sırlarını anlat bana
Sorularını sor bana
En başa dönelim
Daireler halinde koşarak
Kuyruklarımızın peşinde
Akılmız o sessiz ayrılıkta
kimse söylemedi kolaydır diye
Boyle ayrı duruşunuz utanç verici
kimse söylemedi kolaydır diye
kimse söylemedi bu kadar zor olacağımı
Götür beni başlangıca
Sadece tahminidi benimki
Sayılar, şekilleri
Bilmecelerini ayırdırdım kenara
Bilimsel soruları
Bilin ve ilerleme
konuşma kabım kadar yüksek tonda
Beni sevdiğini söyle
Dön ve avla beni
Başlangıca dönüyorum koşarak
Daireler halinde
Kuyruklarımızı takip ederek
Kendimizi olarak dönmek için

Sorun

Olmaz, bir baktım ki
Bir örümcek ağı samalamış beni
Kaybettim kendimi
Söylediğim aptalca şeyler, hepsi zihnimde
Hayır, bu da ne
Bir örümcek ağı, ben orta yerinde
Döndüm kaçmak için
Söylediğim aptalca şeyler, hepsi zihnimde
Niyetin sana sorun olmak değildi asla
Sana yanlış yapmak istemedim hiç
Ama rahatsızlık verdimsem sana
Yok, hayır, sana kötülük etmek istemedim
Bir ağ gerdiler benim için

Kanın beyne sığması

Burayı satın alıp yakacağım dedi
Yerin yedi kat dibine sokacağım
Burayı satın alacağım dedi, seyredeceğim yıkılışını
Yanında dur yavrum, göken duvarların altında

Burayı alacağım, ateşe vereceğim
Ben kalbindeki tüm arzuları doyurana dek dur burada
Alacağım bu yeri, seyredeceğim küle dönüşünü
Burası sana ne yaptıysa, sen de ona yap ayırsını

Bir silah alacağım dedi, bir savaş başlatacağım
Alacağım bu yeri, ayren söylediğim gibi
Eğer bana uğrunda kavgaya girecek bir şey gösterisen
Sorulara kan beynime sızradı diyeceğim

Tatlim

Bütün bu hareketlerin
Bak, çöküyorum, düşünüyorum yüzükoyun
Yaptığım hataları biliyorum
İz bırakmadan kayboluyor işte hepsi.
Seni çağırırken elleriyle kollarıyla
Nasıl ilerleyeceksen öyle başla dediler
Nasıl ilerleyeceksen öyle başla

Burayı alacağım dedi, seyredeceğim yitişini
Yanında dur yavrum, izle kor ateşleri
Bazıları gülecek, bazıları oturup ağlayacak
Sen öylece oturacaksın, merak edeceksin neden

Bir silah alacağım, bir savaş başlatacağım
Uğrunda kavgaya girecek bir şey gösterisen bana
Alacağım burayı, ayren söylediğim gibi
Sorulara kan beynime sızradı diyeceğim

Körpüde karşıla beni
Dar sokacağın başında
Görmeye gittiğimde tekrar
O tatlı yüzü

Yolda karşıla beni
Sana söylediğim yerde
Her şey beynine sızrayan kana yükke

ROLL
77
temmuz '03

- 08** Plaklarda Kıbrıs 1974
- 10** Bülent Ortaçgil
- 14** U2
- 20** Daniel Lanois
- 21** David Sylvain
- 24** Yoko Ono
- 29** Sıfır
- 32** Festivaller mevsimi
- 34** Khan
- 36** Gus Gus
- 38** Field Day Festivali
- 44** Hiphop nereye?
- 46** Düsseldorf sahnesi
- 57** Kıbrıs 1974 (devam)
- 60** Serdar Ateşer'le Kıbrıs
- 04** Ajans
- 41** Halkla ilişkiler
- 42** Satırarası
- 50** Kiraathane
- 52** Gayd
- 53** Albümler
- 56** Liste
- 62** Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Arslan Eroğlu, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoğlu, Derya Bengi, Doğan Erten, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Hakan Deniz, Hakan Dilek, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Kerem Demir, Mehmet Ali Meram, Mehmet Uluşahin, Melih Katikol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Necati Sönmez, Nedim Yalçı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Oğuz Güner, Özal Selmo, Reha Öztunalı, Salih Nazım Peker, Sarı Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sid, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule B. Camadan, Tacide Kaya Güner, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Aydın, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen

baskı: Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ. Ebumza Dergahi sok. No 27 34440 Dolapdere - İstanbul 0212 235 98 95 basım
yeri ve tarihi: İstanbul, Temmuz 2003 **dağıtım:** YaySat
adres: Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks:** 244 23 94 yıl 7 sayı 77 **imtiyaz hakkı:** Nefes Yayın-
cılık adına Yücel Göktürk **sorumlu yazışları müdürü:**
E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535
576 21 11) - Orhan Esen (231 53 48)

AYDA BİR YAYINLANIR

ROLL OVER

LAWRENCE DURRELL

acı Limonlar

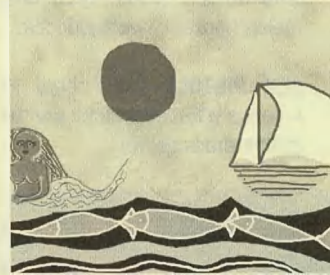
Sevgili Henry,
Tepe üzerine kurulmuş köyde bir Türk evi aldım. Buraya yerleşmeyi hedefliyorum. Geniş, kendine yeterli, güzellikleri olan bir ada. İnsanları iyi; düzenli yollar var. Humma ağaçlarıyla Asya kıtasının denizle çevrilmiş bir görüntüsü gibi. Yunanistan'a pek benzer. Burada Ortadoğu, Türkiye ve Mısır'ın havası hakim. Geceleri İskenderiye hakkında bir kitap yazmaya çalışıyorum... Gırne, 25 mart 1953

Sevgili Henry,
Sabah dörtbuçukta kalkıyor, yıkanıp giyiniyor, mum ışığında mektuplarımı yazıyorum. Gırne'ye, oradan da Lefkoşa'ya gidip saat yedide işe başlıyorum. Şafak sökerken köyün yollarında olmak heyecan verici. İlk güneş ışığı Bellapais abidesinin üzerinde parladığında köyü terk ediyorum. Yağan karla beraber ada daha da güzelleşti. Karşımızda, denizin üzerinde, Torosların dorukları da karlı... Evvelki gece ön kapıda bir bağırta duydum. Ansızın içeriye Seferis girdi. Hiç değişmemiş. Nazik, sevimli, mizah dolu. İnsan ve şair. Daha önce Kıbrıs'ta bulunmamış, o da benim gibi buraya gönül verdi. Köyüm harabe bir Lüzinyan katedralinin çevresinde kurulmuş; gotik pencereler ve zeytin ağaçları... Akdeniz'in güzelliği nasıl da mutluluk veriyor. Upuzun uzanan ve geçmiş hristiyanlık öncesine kadar dayanan bu kıyının bir köşesinde huzur içinde ölmek isterdim. Bellapais, 20 kasım 1953

Sevgili Henry,
Yunan karakteri taşımaya bile Kıbrıs'ı seveceksin. Doğu Levant, Mısır ve Suriye ikliminin insana tembellik veren havası burada oldukça hakim. Genç biri olarak buraya gelseydim, bana uygun olmayabilirdi. Ama 42 yaşımdayım... Rimbaud hakkındaki denemeni bana gönderir misin? Onun mektuplarını okuyorum. Kıbrıs'ta çalıştım. Biliyorsun, Trodos dağlarında, valilik binasını inşa ettirdim. Ne kadar zor, akli başında ve alçakgönüllü mektuplar bunlar. Hayatımda böylelerini hiç görmedim. Bellapais, 5 ocak 1954

Terorizm, azalacağı yerde yayılmağa başlamıştı -bu da olayların akışı ile ilgili uğursuz bir ipucuydu; ve askerlerle polislerin sokakta öldürülmesinden doğan iğrenç kötülüğe bir de hain olduklarından kuşkuyla sivilin öldürülmesi gibi tiksinti verici -ve Balkanlara özgü- bir kötülük eklenmişti. Bunların dışında, doğal olarak Enosis maskesi altında görülen pek çok eski hesap vardı. Siyah maskesi yeterince koruma sağlıyordu. Wren düşünceli bir tavırla ve artık Akdeniz ruh halini çok iyi kavradığını kanıtlarcasına şunları söylüyordu: "Birine bir maske ve tabanca verdiğinde, daha etnik eylemlerden önce yapacağı ilk iş, bir miktar para borçlu olduğu birini öldürmektir." Wren acı çekiyordu, hepimiz acı çekiyorduk.

Sevgili Henry,
Filistin'den sonra burada da bombaların patladığı, cinayetlerin işlendiği bir ortamdayız. Günlük hayat ekşi bir elmayı ısırır gibi tatsızlaşıyor. Her haftasonu, sessizliği daha da göze çarpan Türk evimi kilitleyip "Yedi Uyuyanlar" diye bilinen sahildeki terk edilmiş caminin yanına gidip kafamı dinlemeye çalışıyorum. Kıyı alabildiğine boş, terk edilmiş... Vahşi, limon yeşili deniz; küçük beyaz cami onun üzerinde. Bunun insanın yalnızlığı tedrici olarak daha da artıyor. Zannedersem sahip

olduğum yegâne sermaye bu. Zen Budist metodlarıyla ilgileniyorum. Ne şahane; konuşma gerektirmeyen bir din bu... Buradaki camiyi define bulur gibi keşfettim. Bu gürültülü ortamda, bu katliamlar içinde "Justine"i yarı yarıya tamamladım. Galiba bir müddet camide yaşamam gerekecek. O cami, denizin yanında, adanın çoraklığı üzerine kurulmuş bir vaha gibi. Camiyi bekleyen çekingen hoca, hiç odasından çıkmıyor. Yeşil örtülerin altında uyuyan yedi meçhul Türk askerinin mezarları derin sessizliği artırıyor.

Lefkoşa, 1955

Sevgili Larry,
Moralini bozma. Hiç şüphesiz Kıbrıs ya bağımsızlığını kazanacak ya da Yunanistan'la birleşecek. Bütün pürüzler sonunda düzeliyor. Doğanın kuralı bu. Bir atom savaşı çıkacak da değil. Sevgili Larry, başını un çuvalının içine sokma. Sana ihtiyacımız var! Big Sur, 1 Ocak 1956

"Ne biliyorum ki? Hiçbir şey. Çoğu kişi kadar milliyetçi olmadığım doğru, ancak Enosis'in doğru olduğuna ve bir gün kazanması gerektiğine inanıyorum; ne de olsa ben Yunanlıyım ve tüm Kıbrıs da.. Vouni kadar Yunanlı. Ancak doğal olarak şiddet olaylarından kaçıyorum, fakat bu olayların kibarca görüşmelerden çok daha çabuk olarak Enosis'i getireceğine inanıyorum."

"Nasıl yani?" Kayanın üzerine yüzükoyun uzandı ve parmakları gelinciklerin içine gömülünceye dek ellerini iki yana açtı. "Tanrım!" dedi, "Kendi kendime politika konuşmak için söz vermiştim. Ancak bazen aptalca sorular soruyorsun. Anlamıyor musun? Önce Kıbrıs sorunu diye bir şey yoktu. Sonra birkaç silah patladı ve bir sorun olduğunu kabul ettiniz, fakat bunun sonsuza dek çözülmeceğini düşündünüz. Sonra birkaç silah patladı, bunun üzerine sorunu çözmeye çalışmayı kabul ettiniz, fakat onu daha da kötüleştirdiniz. Ancak bu arada EOKA birkaç bomba atarak sizin o çok katı 'Asla'nızı 'Bir süre Sonra'ya dönüştürebildiklerini gördü; şimdi ise 'Ne zaman?' sorusuna yanıt alabilecekleri bir dizi eylem yapmayı planlıyorlar..."

Sevgili Henry,
"Justine"i tamamen bitirdim. "Siyah Kitap"tan beri yazdığım ilk ciddi kitap oldu. Dışarda bomba sesleri geliyor, halk yeni bir operasyonun başladığını, dağlarda tuzak kurulduğunu söylüyor. Çok acayip ve insanda titretici bir tesir yapan günlerimiz. Üzüntüyle beraber abes bir intikam ortamında yaşıyoruz. Lefkoşa, yaz 1956

Sevgili Henry,
Kıbrıs hakkında yazdığım kitabı noelde teslim etmek için Faber'e söz verdim. "İskenderiye Dörtüsü'nün ikinci cildini Kıbrıs kitabı biter bitmez tamamlayacağım. Benim için dua et. Noel sonrası zor olacak, Fransa'da iş aramam gerekecek. Kıbrıs'ta ne olup bittiğini bilmiyorum. Belki de evimi yakmışlardır. Kıbrıs o kadar trajik bir yer oldu ki, konuşmaya bile değmiyor artık. Shaftesbury, ekim 1956

Alıntılar: Lawrence (Larry) Durrell ile Henry Miller mektuplaşmalarından ve Durrell'in "Acı Limonlar" romanından... Desenler: Georges Moustaki

Değer verdiğimiz kimselerin başkalarında bulunmayan, korkunç bir güçleri vardır: Bizi hayal kırıklığına uğratma gücü. **HENRY DE MONTHERLANT**

Forsythe, başı öne eğik, hiçbir şey söylemeden atını sürdü. İnsanın, geleceği ardında bıraktığında, geleceğe ilişkin tasarımlar kurması çok güçlü.

ROMAIN GARY, Cennetin Kökleri

"İnsanı altüst eden, acı çektiren aşk, âşiğa dilini serinletsin diye zehre banmış parmak uçlarını şiddetle arzulan aşk size oldukça yabancı, Murphy," dedi Neary.

"Bir Türk kadar yabancı," dedi Murphy.

SAMUEL BECKETT, Murphy

Taksi şoförleri bana hep, "Fefe, niçin bizim de anlayacağımız filmler yapmıyorsun?" diye sorarlardı. Onlara, gerçeği anlattığımı, yalanları herkes kavrarken gerçeğin her zaman karmaşık olduğunu söyledim. **FEDERICO FELLINI**

Geçen ay Pavarotti'nin bir konserine katılan ve ünlü tenora eşlik eden **QUEEN** elemanları tekrar bir araya gelebilir. Brian May, Freddie Mercury'nin yerine birini düşünmediklerini, ama her konserde değişik misafir şarkıcıların vokal görevini üstlenebileceğini söylüyor.

New-metalden teknoesk ritmlere, punk'tan garage rock'a uzanan bir yelpazede yıllar yılı albümler yapan **THERAPY?** Amerikalılara bir türlü kendini sevdirememişti. Andrew Cairns ve arkadaşları, yeni albümleri "High Anxiety"yle yeni kıtayı aralarını ısıtmaya çalışıyorlar, iddialılar.

MARK EITZEL'in kayıtları Yunanistan'da yapılan yeni albümü "The Ugly American" temmuzda yayınlanacak. Ama prodüktörlüğünü Manolis Famelos'un yaptığı albümdeki tüm şarkılar eski. American Music Club zamanları dahil olmak üzere müzik hayatını böylece temize çeken Eitzel'in yeni şarkılarıysa, Wilco'dan Jay Bennett'in de desteğiyle, halen stüdyo aşamasında.

TOM PETTY & THE HEARTBREAKERS'in geçen seneki "The Last DJ" turnesinin kayıtları, "Live At The Olympic: The Last DJ and More" adıyla CD ve DVD formatında bu ay yayınlanıyor.

Yılların müzisyenleri, büyük şirketlerin pabucunu dama atmaya hazırlanıyor: **EAGLES**, biraz da gençlere örnek olmak amacıyla, yeni single'larını kendi plak şirketleri Eagles Record Company'den yayınlacaklar, işler umdukları gibi giderse yeni albümlerini de büyük bir şirkete teslim etmeyecekler. **NATALIE MERCER** da prodüksiyonda özgür kalmak isteyenlerden: Bu yaz çıkacak albümü "The House Carpenter's Daughter"ı kendi namına yayınlacak. Konser kayıtlarını internet siteleri üzerinden satan ve Epic şirketiyle antlaşmaları sona eren **PEARL JAM** de yeni albüm için muhtemelen benzer bir yola gidecek.

SEX PISTOLS yıllar sonra Kuzey Amerika'yı kat edecek bir yaz turnesi için bir araya geliyor.

Yakın akrabaları Irak'ta yaşayan **SYSTEM OF A DOWN**'dan Daron Malakian, Amerika'nın Irak'a girmesinin ardından pek çok şarkı bestelemiş. Politik ve duygusal tonu yüksek parçalarda belli bir Doğu müziği etkisi de varmış.

1972'de Los Angeles'da ve Long Beach'te verdikleri konserlerin kayıtlarını ihtiva eden "How The West Was Won" ve 1970-79 arası konser görüntülerinden oluşan DVD'leri **LED ZEPPELIN**'i yıllar sonra Amerika listelerinin tepelerine taşıyor.

"Amerikalı Taliban" John Walker'ı anlattığı "John Walker's Blues"la dikkatleri üzerine çeken **STEVE EARLE**'ün bu şarkının ardından yaşadıkları, "Just An American Boy" isimli bir belgesele konu oluyor.

KRAFTWERK'in yeni single'ı "Tour de France '03" 7 Temmuz'da, bisiklet yarışlarının başlamasından iki gün sonra yayınlanacak. Bu single "Tour de France" isimli yeni albümlerinde de çeşitli versiyonlarıyla yer alacak.

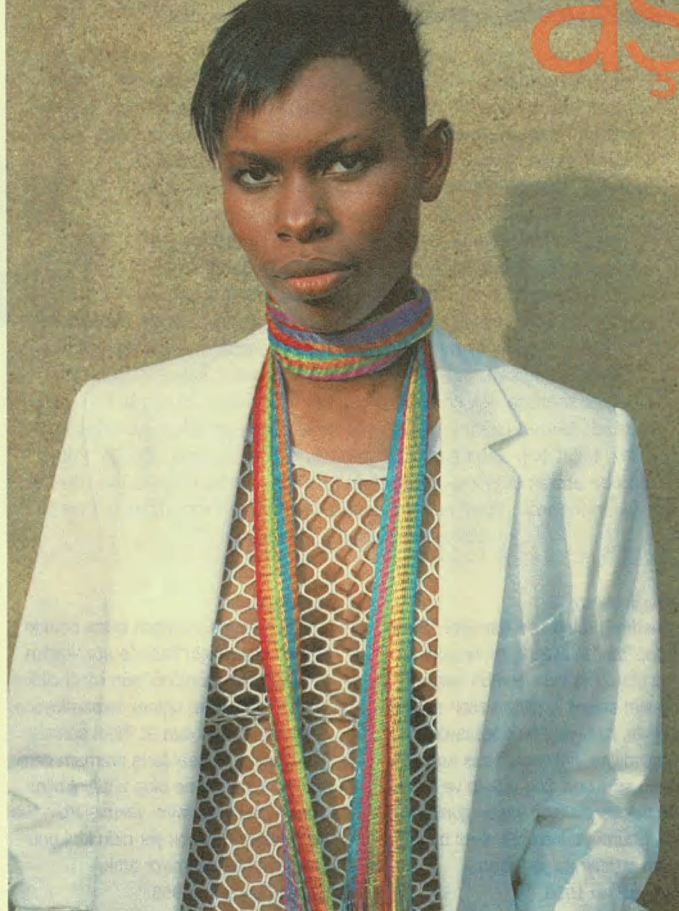
Geçen sene bir pub'da kendisiyle dalga geçenlerin üzerine kurulu sıkı silah doğrultunca tutuklanan **ADAM ANT** yine başını derde soktu: Kuzey Londra'da yaşayan Ant, komşu eve -mahalle sakinlerinin ifadesiyle "kontrolden çıkmış bir şekilde"- saldırıp taşlamaya başlayınca yine tutuklandı ve psikolojik tedavi altına alındı.

PRINCE, "North", "East", "West" ve "South" isimli dört şarkıdan oluşan yeni albümü "N.E.W.S."ü bu ay kendi sitesi npgmusicclub.com'dan satışa sunacak. Siteye üye olanlar, yakında yayınlanacak "Prince Live At The Aladdin Las Vegas" DVD'sinden parçalar da izleyebilir.

BRUCE SPRINGSTEEN'in 1978-82 arasında Frank Stefanko tarafından çekilen fotoğrafları "Days Of Hope and Dreams: An Intimate Portrait Of Bruce Springsteen" adıyla Billboard Books tarafından eylülde yayınlanacak. İki sanatçıyı 1977 yılında sahne arkasında tanıştıran Patti Smith'ten başkası değildi.

alo! alo! SKIN

aşk YARALARI

Skunk Anansie'nin Skin'i artık tek tabanca. Politikadan uzak duran solo albümü "Flesh Wounds"u vesile edip alo dedik, halini hatırlı ve "post Anansie chill"i sorduk...

İstanbul hangi sözcükleri çağırıyor size?

Skin: Romantik, egzotik, esrarengiz...
Güney Fransa'da, Nice'de yaşadığını okuduk, orası nasıl bir yer?

Sıcak, sakin, huzurlu. Güzel bir terasım var, deniz manzaralı. Dışarı çok ender çıkıyorum. Gitarım, bilgisayarım ve filmlerimle başbaşıyım.

Bir de siyam kediniz varmış... Dişi mi, erkek mi?

Erkek.

Adı ne?

Elvis.

Bu adı neye borçlu?

Elvis'e olan sevgime ve yürürken kalçalarını oynatmasına. Çok hareketli, öyle figürler yapıyor ki... Yüz ifadesi de Elvis'i andırıyor.

Sizin isminizin hikayesi ne? Deborah Dyer'ken Skin olmanız nasıl oldu?

Okuldayken lakabım Skinny'ydi, çok zayıf olduğum için. Skin, Skinny'nin kısaltması.

Saçınızı uzatmışsınız...

Kendi kendime yeni bir sayfa açtığımı hatırlatmak için herhalde. Değişiklik herkese iyi gelir.

Dedenizin Brixton'da bir kulübü varmış, adı ilginç, Thirteen... Nasıl bir yerd orası?

Ska çalarlardı. Küçük bir kızdım, dans edenleri seyretnmek çok hoşuma giderdi. Ben de Prince Buster çaldıklarında piste fırlardım.

Bob Marley gidemiş oraya, duvarlarda Muhammed Ali'nin Cassius Clay olduğu zamanlardan fotoğraflar varmış, öyle mi?

Evet, dedem ikisiyle de ahabmış, o günlere yetişemedim maalesef.

Brixton nasıl bir yer?

1950'lerde büyük göç almış, çok çeşitli kültürlerin iç içe geçtiği bir kent. Karayipliler, Portekizliler, Avustralyalılar, Güney Afrikalılar... Bir çokkültürlük cenneti.

Brixton'tan New Castle'a göç etme- →

تعميمية JANE BIRKIN

İSTANBUL
KÜLTÜR
VE SANAT
VAKFI

10. ULUSLARARASI
İSTANBUL
CAZ FESTİVALI

CAZ

CEMİL TOPUZLU
AÇIKHAVA SAHNESİ
7 TEMMUZ 2003 21.00

festival sponsoru

Garanti

CAZ
yesili

resmi taşıyıcı

THI

resmi konaklama

THE
MARMARA

İSTANBUL
BÜYÜKŞEHİR

biletix

www.istfest.org

6-7 Eylül'de İstanbul'da Rock'n'Coke festivali var. Katılanlar (şimdilik): Pet Shop Boys, UB40, Hooverphonics, Sugababes veeee **Primal Scream**

Köpekler artık yetmiyor. İnsanlar ölesiye yalnız. Bir başka birlikteliğe, daha büyük, daha dayanıklı, her şeyi gerçekten karşılayabilecek bir şeye gereksinim duyuyorlar. Köpekler yetmiyor artık; o boşluğu doldurabilmek için filler gerekli. **ROMAIN GARY**, Cennetin Kökleri

İnsan yirmi yaşında ya toplumun akılla bağdaşmayan düzenine girer ya da varolur. **TEZER ÖZLÜ**, Yaşamın Ucuna Yolculuk

Yirmi yaşında bir mermi patlamasıyla ölmek ister insan, altmış yaşında ise bir kahkaha patlamasıyla. **HENRY DE MONTHERLANT**

Dördüncü solo albümünü ekim ayına yetiştirmeye çalışan **IAN BROWN**, ağustosta düzenlenecek Eden Festivali'nin ağır top konuğu olacak.

1985 yılından bu yana Farm Aid adıyla Amerikalı küçük çiftçiler yararına konserler düzenleyen **NEIL YOUNG**, **WILLIE NELSON**, **JOHN MELLENCAMP** ve aralarına iki sene ewel katılan **DAVE MATTHEWS**, bu seneki yardım konserini 7 Eylül'de Ohio'da düzenleyecekler.

STONE TEMPLE PILOTS, kasım da yayınlanacak best-of albümleri için "All In The Suit That You Wear" isimli yeni bir şarkı kaydetti.

CHEAP TRICK, altı yıl sonra ilk stüdyo albümleri "Special One"ı bu ay yayınlıyor. "Low Life In High Heels" adlı şarkının prodüktörü Dan "The Automator" Nakamura. Son üç senede iki konser albümü, bir de "greatest hits" yayınlayan ve fiyaskoya dönüşen stüdyo albümleri yüzünden plak şirketleriyle papaz olan grup, 25 sene önceki "I Want You To Want Me" gibi bir hit yakalamayı umuyor.

Grammy törenlerinde sahne almalarından sonra **SIMON AND GARFUNKEL** hakkında "tekrar birleşiyorlar" söylentileri de alıp yürüdü. Yakın kaynaklar, Paul Simon'ın da, Art Garfunkel'in de kendi işleri üzerinde çalıştığını söylüyor, ama yine de ikilinin hayranları umut kesmiyor.

Bol Grammy'li ilk albümü "Come Away With Me"den sonra ilk **NORAH JONES** şarkısı "Those Sweet Words", Kate Hudson'ın romantik-komedi tarzındaki yeni filmi "Alex and Emma"da gün yüzü görecek.

PAUL MCCARTNEY, "Back In The World" tumesinin son konserini memleketi Liverpool'da coşkulu bir kalabalığa verdi. Yoko Ono'yla aralarında geçen imza tartışması -McCartney, Beatles şarkılarındaki imzaların "Lennon/McCartney" değil, "McCartney/Lennon" şeklinde yazılmasını istiyordu- için de "şimdiye kadarki halinden memnunum; 'Lennon/McCartney' imzası, içinde bulunmaktan hâlâ gurur duyduğum bir rock'n'roll alameti farikası" diye konuştu.

→ nizin sebebi neydi?

Mutsuz bir aşk ve üniversite. Beni ruhen hırpalayan bir aşktan kaçtım, New Castle'da üniversiteye yazıldım.

New Castle United'la aranız nasıl? Aram yok. Ben Arsenal taraftarıyım. **Arsenal'ı biz de severiz, ama bu sene New Castle'ıydık...**

Sizin New Castle'a ilginiz nereden? **Bobby Robson'dan. New Castle'da futbola başlamıştı, şimdi 70 yaşında ve yetiştirdiği takımı çalıştırıyor. Son haftalara kadar da zirveyi zorladılar...**

Robson 70'ine mi geldi! O yaşta hâlâ takım çalışması inanılır gibi değil.

Hem Brixtonlisiniz, hem Arsenal; Clash fanı olma ihtimaliniz yüksek...

Öyleyim. Ve her Clash fanı gibi Joe Strummer'a da ayrıca tutkunum.

En sevdiğiniz Clash şarkısı hangisi?

İlk albümlerdeki şarkıları seviyorum daha çok.

Strummer'ın son iki albümünü nasıl buldunuz?

Onlara bir türlü nüfuz edemedim doğrusu. Ama Strummer gibisi gelmedi hiç.

"Fleshwounds" a gelirsek... Niye yeni bir grup kumayı değil de, solo albümü tercih ettiniz?

Skunk Anansie bence dünyanın en iyi topluluklarından biriydi. Tekrar olmayacak bir deneyimdi. Yeni bir grup asla Skunk gibi olmayacaktı ve ben de bunun gerilimini yaşayacaktım. Bugüne kadar hiç yapmadığım bir şeyi denemek daha cazip geldi.

Albüm çok içe dönük gibi...

Evet, mahrem, şahsi... Şimdiye kadar hiç kendi duygulanma, kendi deneyimlerime kulak vermemiştim. Skunk'ta hep grup olarak düşünüyorduk. Bu albümde tamamen kendime döndüm, hiç bu kadar

bencil olmamıştım. (gülüyor)

"Listen To Your Yourself" albümün anahtar şarkısı gibi. Sizin favoriniz hangisi?

"You've Made Your Bed."

İlk şarkının, "Faithfulness"ın bir dizesine aklınız takıldı: "Egonun çatırdadığını görmek..." Bu dizinin arkasındaki fikri biraz açabilir misiniz?

Aşk, egoların çarpışmasıdır aslında; bu çarpışma, yaratıcı olabileceği gibi, yıkıcı da olabiliyor. Şarkıda ikinci durum söz konusu.

Kız arkadaşınızın bu albüme öfkeleneyeceği yazıldı, sizce de öyle olur mu?

Kız arkadaşım aynalı çok oluyor. Öfkelenirse de, bu onun sorunu. Ben kendi duygulanımı dile getirdim. İnsan şarkı yazarken bu incitici olur mu diye düşünmüyorum. Otosansür şarkıları samimiyetsiz kılıyor ve bu derhal hissediliyor.

"Fleshwounds" için "aşk yaralarına dair bir albüm" denebilir mi? Denebilir, ama biraz daraltılmış olur. Şarkıların hepsi aşk yaralarına dair değil çünkü. İnsanın her sabah yeni baştan hayata dört elle sarılmasını anlatıyor aslında. Aşk yaralarını da, öteki bütün yaraları da sa-

np sarmalayıp yola devam etmekten söz ediyor.

20'li yaşlarınızda Brixton kulüplerinde Otis Redding ve Ella Fitzgerald şarkıları söylediğinizi okuduk. Bu albümde o günlerin izi var mı?

Var elbette. Özellikle son şarkıda, "Till Morning Comes"da... Ben caz şarkıları söyleyerek başlamıştım, bunun izleri bu albümde belirgin olarak ortaya çıkıyor. Cazı hâlâ çok seviyorum, çok şey öğrendim candan.

En çok sevdiğiniz caz şarkıcısı kim?

Nat King Cole; benim bir numaram o. Hâlâ sık sık dinlerim.

Otis Redding'de sizi çeken ne? Müthiş bir özgürlük duygusu.

Bugünlerde neler dinliyorsunuz? İzlandalı grubu Sigur Rós... Yenilerden de Kenna... Ama elim eskilere gidiyor daha çok. Neil Young, Clash, Led Zeppelin, Black Sabbath...

Bir yerde "bir ilişkiyi bitirmek için 101 sebep var" diyorsunuz... Paul Simon'ın "50 Ways To Leave Your Lover"ını sever misiniz?

Güzel şarkı, ama "Graceland"i tercih ederim.

İHRACAT HAMLESİ

"Şu memleketteki güzel şeyleri neden başka kulaklar işitmez" diye kara kara düşünenlere iki iyi habirimiz var. Evvelki sene North Sea Festivali'ni şenlendiren Ayşe Tütüncü piyano-perküsyon grubu 2003 içinde iki festivalden davet aldı. Almanya Duisburg'daki Traumzeit Festivalinde 6 Temmuz'da, İtalya'nın Riva de Puglia kentindeki Talos Festivali'nde ise 6 Eylül'de şıkır şıkır çalacaklar... Bir de punk güzelliği: Rashit'in "Telaşa Mahal Yok" albümü birkaç yeni şarkı eklentisiyle "Kapak Güzelleri" adı altında alternatif Fransız şirketi Darbouka Records tarafından "karaplak" olarak basıldı.

JEFF BUCKLEY hayattayken, "Live At Sin-é" adlı EP'de, New York'taki Sin-é kafedeki canlı performansının bir bölümünü yayınlamıştı. Şimdi o kayıtların tümü günyüzü görecek, double CD halinde piyasaya sürülecek. Buckley'nin şarkıları arasında Bob Dylan, Led Zeppelin, Nina Simone cover'ları da var.

NLLN yeni bir grup ve ABBA misali, isimleri elemanların baş harflerinden oluşuyor. Oasis'ten Liam Gallagher, Prodigy'den Liam Howlett ve All Saints'den Nicole ve Natalie Appleton kardeşler... "Drop The Gun" isimli ilk şarkılarını kaydettiler bile.

Tony Blair hükümetinin pub'larda, kulüplerde, kamusal alanlarda, köy meydanlarında konser verecek olan müzisyenlerden izin ve lisans isteyen yeni uygulaması, özellikle folk müzیکçilerin isyanına sebep oldu. Geleneksel müziğin bu yolla öleceğini söyleyen müzisyenlerden 110 bin imzalı bir dilekçe hükümete iletili.

FINLEY QUAYE üçüncü albümü "Much More Than Much Love"ı tamamladı. Sonbahar başlarında çıkacak albümdeki ilk single "Dice" adını taşıyor. William Orbit'in prodüktörlüğünde kaydedilen şarkıda Beth Orton da konuk.

İltifatçılardan hiç hoşlanmazsınız siz, dediğimde Evet, diyor, ama bu iltifata da bayılıyor
SHAKESPEARE, Julius Caesar

Birini övmeyegörelim, daha iyi davranacağım diye başkaları gibi davranmaya başlar.
HENRY DE MONTHERLANT

Bir insanın iyi olması için akli başında olması gerekmiyor.
JOHN STEINBECK, Fareler ve İnsanlar
Cehalet narın bir çiçektir, okuyunca yok olur. **OSCAR WILDE**

Eğrilikle dünyanın öbür ucuna gidilir, ama geri dönülmez. Orada kalır insan. **DOSTOYEVSKI**, Karamazov Kardeşler
Gönlünde yer yoksa ayakta da beklerim. (Halkalı-Topkapı dolmuşundan)

Archie, on yıllık bir Dylan şarkısından hıncırcı bir alıntı yaparak, başını kapıdan içeri uzattı. "O zamanlar ne kadar da yaşıyordim. Oysa şimdi daha gencim."
ZADIE SMITH, İnci Gibi Dişler

PJ HARVEY Londra'daki ünlü sanat mabedi Tate Modern Gallery'de konser veren ilk rock sanatçısı ünvanını kazanacak. 1 Eylül'deki tek konser için çok az sayıda bilet satışa sunulacak.

BLONDIE "The Curse of Blondie" albümüyle ekim ayında geri dönüyor. İlk single "Goodboys" ise yaz bitmeden yayınlanacak. 70'ler sonu New York new-wave'inin kahramanları Deborah Harry ve arkadaşları, bilindiği gibi, 15 senelik ayrılığın ardından 1998'de "No Exit" albümüyle yeniden toplanmışlardı.

Happy Mondays ve Black Grape'in lideri **SHAUN RYDER**, Another Night In The Big Top adını verdiği yeni proje ekibiyle temmuz ayında bir albüm yayınlayacak. Albümden birkaç şarkının prodüktörlüğünü Cabaret Voltaire'den Stephen Mallinder yapmış.

ELVIS COSTELLO, muhtemelen ekim ayında yayınlayacağı 24. albümü "North"ta rock'a yine ara vermeyi düşünüyor. Sadece tek bir şarkıda gitar çalacak olan sanatçı, bütün icralarında -bazen solo, bazen kendi yöneteceği 48 kişilik bir orkestra eşliğinde- piyanosunu kullanacakmış. Albümün şarkıları da baştan sona bir hikaye anlatacak şekilde oluşturulmuş.

Playboy dergisi **YEAH YEAH YE-AHS**'in şarkıcısı Karen O'yu gözüne kestirdi ve çıplak fotoğrafını kapakta yayınlamayı teklif etti. Ancak sanatçı tarafından kibarca reddedildi. Karen O, dergi yetkililerine "belki daha sonra" gibilerinden bir cevap vermiş, ama kesinlikle "anadan üryan" poz vermeyeceğini de eklemiş.

Godspeed You! Black Emperor elemanları ve Sam Shalabi'den oluşan Kanadalı post rock kolektifi **A SILVER MT ZION**, ağustos sonlarında "This Is Our Punk Rock" adlı yeni albümlerini yayınlayacak.

Bu bir **NICK CAVE & THE BAD SEEDS** DVD'si haberi: "God Is In The House" adını taşıyacak film, grubun bir konserinin yanısıra, "No More Shall We Part" session'larından belgesel görüntüleri, ayrıca "As I Sat Sadly By Her Side", "Fifteen Feet Of Pure White Snow" ve "Love Letter" kliplerini içerecek.

CHEMICAL BROTHERS ikilisi "The Singles 1993-03" adındaki toplama albümlerini eylül ayında yayınlayacak. Tek yeni şarkı "The Golden Path", Flaming Lips'çilerle birlikte yazılmış.

ANNIE LENNOX, sekiz yıl aradan sonra, yeni şarkılardan oluşan "Barre" albümünü yayınladı.

Avustralya merkezli kült punk grubu Radio Birdman'ın lideri gitarist **DE-NİZ TEK**, Amerika'da yeni ekibi Golden Breed'le kaydettiği albümü "Glass Eye World"ü yayınladı.

RED HOT CHILI PEPPERS, hit şarkılarından mürekkep bir derleme hazırlıyor. Ağustos ortasında, Almanya'da V2003 festivalinde boy gösterecek olan RHCP, yakın ahabları **MARS VOLTA** grubunun lideri Jeremy Michael Ward'un yasını tutuyor. 27 yaşındaki Ward, 25 Mayıs'ta Los Angeles'teki evinde ölü bulunmuştu.

NITHIN SAWHNEY, yeni albümü "Human"ın son ütüsünü yapıyor. Natacha Atlas'la birlikte Reena ve Matt Hayles da albümde misafir sanatçı.

YUSUF İSLAM, FLAMING LIPS aleyhine açtığı davayı puan hesabıyla kazandı. İslam, Amerikalı gubun "Fight Test" adlı şarkısının, Cat Stevens zamanında yazdığı "Father and Son" a benzediğini öne sürerek mahkemeye başvurmuştu. Mahkemenin, telif gelirinin taraflar arasında yarı yarıya bölüşülmesine karar vermesiyle, anlaşmazlık tatlıya bağlandı.

GÖRSEL TARİH

İki "eski toprak", zengin görsel malzemeleriyle elimizin altında. Arşivlik DVD'lerin ilki Beatles'in: 12 saatlik bir televizyon filmi, resmen beş ciltlik bir ansiklopedi... "Anthology" adındaki bu DVD box-set, grubun kuruluşundan başlayarak günümüze kadar geliyor, eski görüntülerin yanısıra, Jools Holland'ın Paul, Ringo ve George'la yaptığı yakın tarihli söyleşileri de içeriyor... Queen'in ikili DVD'si ise onları ait oldukları yerde, sahnede görüntülüyor. Disklerin ilki 1986 Wembley konserini 110 dakika boyunca ekrana taşıyor, diğeri ise bu yıl içinde Brian May ve Roger Taylor'la yapılmış söyleşilere yer veriyor.

PostXpress

INTERNETÜYAL ŞALALA

sayı

26

Vicdan, bilinç, eylem

Üniversiteli gençler sola bakışlarını anlatıyor

Büyük yalan, büyük talan

Petkim'in gerçek öyküsü

30 Nisan'a dönüş!

CHP, DİSK ve Hak-İş'in gözüyle yeni iş yasası

Bir korku filmi

Yaşayanların ağzından fen liselerindeki Nur kâbusu

Seneye U2 inşallah

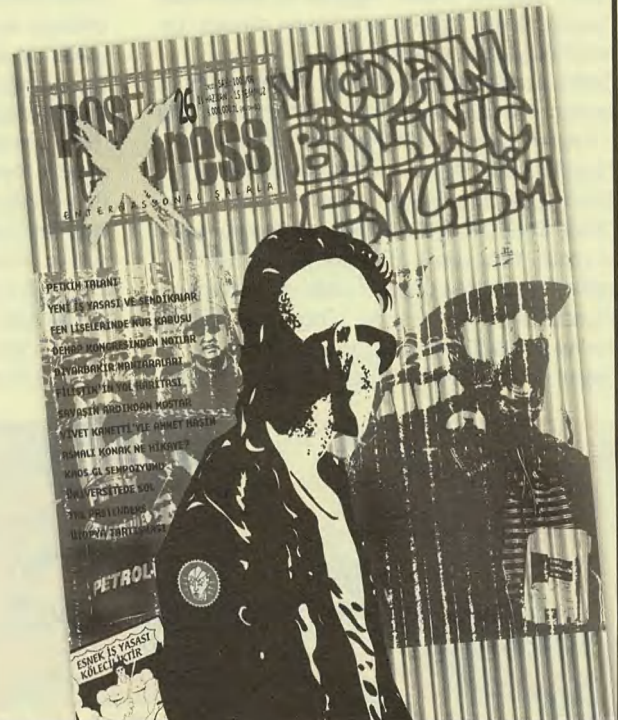
Diyarbakır'dan şenlik manzaraları

Göllerde kâmiş olsam

Vivet Kanetti'yle Ahmet Hâşim üzerine

Asmalı Konak ne hikaye?

Nuray Mert'in kaleminden "Ürgüp'te bir İtalyan kasabası"

Her ayın 15'inden itibaren gazete bayilerinde ve kitapçılarda

PLAKLARDA KIBRIS 1974

20 Temmuz, Girne'ye yapılan çıkarmanın, Kıbrıs harekâtının 29. yıldönümü. O yıllara geri dönüp onlarca militarist-milliyetçi plağın penceresinden bugün adada bir türlü çözülmemeyen problemlere balıklama dalmak ister misiniz?

PİS DERLER BUNA PİS DERLER

1974'te plağa alınmış bir şarkıyla başlayalım kelâma... Bir sınıf mizansen, çocuk sesleri gelir, arkasından kapının kapanma sesini duyarız; öğretmen masanın üzerine cetvelle vurarak şu sözleri söyler: "Çocuklar, bugünkü dersimiz barış. Bu dersi ömrünüzce unutmayın!"

Şanar Yurdatapan'ın yazdığı, Yasemin Kumral'ın seslendirdiği "Barış Dersi" bu cümleyle başlar ve şöyle devam eder: "Çocuklar dinleyin / Bu dersi çok iyi öğrenin / Bütün tarih boyunca / İnsanlar savaştılar / Onlar ki muhtaçtılar / Sevgi, kardeşlik ve huzura..." Sonrasında çocuklara gelir laf, ileride karşılaşacakları "durum" anlatılır: "Çocukken her şey hoştur / Büyüyünce başka olur / Çiçek tutan eller bir gün tetiğe basar / Namlular ölüm kuser / Ateş sarar bütün dünyayı..." Gittikçe didaktikleşen şarkıdan, "barış" sözcüğünün dünya dillerindeki anlamını öğreniriz: Fransızlar "la paix", Almanlar "der frieden", İspanyollar "paz", Japonlar "heiwa", İngilizler ve Amerikalılar "peace" derler "barış"a ve biz bunu aklımızın bir kenarına yazarsak, şarkı boyunca...

Sonra, çocuklardan birisi sorar: "Öğretmenim bunları / Neden anlattın bize / Elimizden ne gelir / Yaşımız başımız ne?" Öğretmen cevap verir: "Büyükler ders alsaydı / Artık savaş olmazdı / Şimdi bütün umut sizde."

"Barış Dersi", aynı yıl Yeşim tarafından da seslendirildi. Yıllar sonra, 1989'da, Melike Demirağ'ın "İstanbul'da Olmak / Anadolu" adlı albümünde de yer aldı bu şarkı; Kürtçenin de işin içine katıldığı değiştirilmiş sözleriyle: "Birileri de 'aşeti' derler / Bizde büyükler 'cıs' derler buna."

Yasemin Kumral'a dönelim: "Barış Dersi", bir plağın "B" yüzü. Aynı plağın "A" yüzünü çevirdiğimizde tüyler ürperten bir şarkıyla karşılaşıyoruz: "Girne'den Yol Bağladık." Bu kez sözler Yeşil Giresunlu'ya ait, müzik de Can Başer tarafından yapılmış. Şarkıyı Şanar Yurdatapan düzenlemiş. Sözler inanılmaz: "İrkimin Akdeniz'de bir sevinci var / Yurdumun Mersin'den öte bir devamı var / Girne'den yol bağladık Anadolu'ya / Şanlı ordumun Kıbrıs'ta bir zaferi var." Şarkı boyunca ırkçı söylem sürüyor, bomba ve tüfek sesleri Yasemin Kumral'a eşlik ediyor. Şarkının sonunda alkış sesleriyle desteklenen ve nihai amacın açıklandığı bir dörtlük var: "Ordusuyla milletiyle bir bütünüz biz / Vatan için göz kırpmadan can verimiz biz / Tarihimde her sayfa zaferle dolu / Barış için savaştan büyük Türküz biz."

Yasemin Kumral, 10 Aralık 2000 tarihinde Zaman gazetesinde yaptığı söyleşide şunları söylemiş: "1974 Kıbrıs harekâtı olduğunda çok heyecanlanmıştım. Sözlerinde babamın katkısı olmuştum. Behçet Kemal'in bir şiiri vardı 'Bir beyanname de benden' diye, ondan da bazı alıntılar koyarak bir gün içinde bu şarkı yapıldı. Radyolarda çalmaya başlandı. O zaman Rum radyoları 'Bekledim de gelmedi'yi çalarmış. Benim bu şarkım radyolarda çalınca o şarkı susmuş. 'Girne'den Yol Bağladık', ordumuza, Kıbrıs'taki halka çok büyük manevi destek olmuş..." Şarkının yıllar boyu Kıbrıs Bayrak Radyosu tarafından sinyal müziği olarak kullanıldığı bilgisini de

buraya ekleyelim...

Plağın ön kapağında bir kayanın üzerinde Türk bayrağı önünde poz veren Yasemin Kumral, arka kapakta, bir jet uçağının önünde duruyor ve işaret parmağıyla (ihtimal) Girne'yi gösteriyor: Ecevit'in emriyle süngülerini ve tüfeklerini kuşanan Mehmetçik'in "yavru vatani kurtarmaya" gittiği istikameti yani.

20 Temmuz 1974, Kıbrıs "barış" harekâtının başladığı gün olarak tarihe geçti. Harekâtın doğruluğu, gerekliliği, getirdiği, götürdüğü tartışmaları bir yana, bu olay, müzik alanında önemli bir modanın yaratıcısı oldu. "Girne'den Yol Bağladık" bir ilkti, arkası geldi. Popçular, alaturkacılar, âşıklar ve hatta kantocular tarafından azımsanamayacak sayıda milliyetçi plak yayınlandı ve bunlar-

"Girne'den Yol Bağladık" bir ilkti, arkası geldi. Popçular, alaturkacılar, âşıklar ve hatta kantocular tarafından azımsanamayacak sayıda milliyetçi plak yayınlandı...

dan bir kısmı ciddi satış rakamlarına ulaştı.

20 Temmuz sabahı, harekât başladığında, TRT'de, hem televizyonda hem radyoda aynı şarkı çalıyordu: "Havasına suyuna / Taşına toprağına / Bin can feda bir tek dostuna / Her köşesi cennetim / Ezilir yanar içim / Bir başkadır benim memleketim." Ayten Alpman'ın, 1971 yılında çok seyerek söylediği "Bir Başkadır Benim Memleketim" (sözleri Fikret Şenes'e ait, müziği bir İsrail halk şarkısı) hiç ilgi görmemiş ve Philips adına yapılan bu plak, başarısız olarak nitelendirilmişti. 1973'te, Ayten Alpman, Ümit Aksu ve Süheyl

PARK ORMAN
12 TEMMUZ

MASSIVE ATTACK

/ OPENING

HAKAN KURŞUN
RASHIT

// AFTER PARTY

DARREN ROACH
DJ U.F.U.K

DOORS OPENING: 19:00

TICKETS:
35.000.000
40.000.000

BILETIX
KAPIDA

HIP
PRODUCTIONS

HIP PRODUCTIONS: SUMMER 2003

MOLOKO

CARL COX

CREAMFIELDS

JOHN DIGWEED

WWW.MASSIVEATTACK.COM
WWW.100THWINDOW.COM
WWW.HIPPRO.COM
WWW.CREAM.CO.UK

biletix

HIP PRODUCTIONS
TEL : 0212 257 94 55

E-MAIL : INFO@HIPPRO.COM

Bülent Ortaçgil

1998'in sonlarında "Light"ı yayınlamıştı Bülent Ortaçgil. Ardından eski şarkılarının canlı yorumlarından oluşan "Eski Defterler", tribute albüm "Şarkılar Bir Oyundur" geldi, konserler, bar programları sürdü, bu arada Orhan Kahyaoğlu da "Ayrı Düşmüşüz Yanyana" altbaşlığıyla sanatçıya adanmış bir kitap kaleme aldı; kısacası Ortaçgil cephesinde hareketlilik kesilmedi. Ama uzun süre boyunca bir türlü yeni şarkılar dinleyemedik ondan. Nihayet "Gece Yalanları" albümüyle muradımıza erdik. Ve hemen kapisına dayandık.

TAHTABOŞUN Gizemi

"Light" albümünden beri yeni şarkılarınızı duymadık. Aradan dört buçuk sene geçti. İnsan özlüyor.

Bülent Ortaçgil: Bu albümdeki şarkıları son iki yılda yazdım. Hiç şarkı yazmadan iki sene geçirdim, çünkü babamı kaybettim 2001'de. Ailemizdeki ilk kayıptı. Şarkı yazmanın saçmalığı duygusu hakimdi bende: Nerdeyiz, ne yapıyoruz, ne ediyoruz gibi içe dönük bir takım hesaplaşmalar... Zaten yaptığın hiçbir şeyi beğenmiyorsun böyle dönemlerde.

Ama konserlere, bar programlarına devam ettiniz. Müzikten tamamen soğumuş muydunuz?

Hayır. Ama bu durum yaratıcılığı engelliyor. Yeni bir şarkı oluşturmak için yaşamla kavga ediyor olman lazım, bir şeyleri değiştirmek istemen, gördüğün bir şeyi beğenmemen ya da beğenmen lazım. Aşağılar, yukarılar, duygusal çöşkular gerekir... Oysa babamın ardından, yaşam karşısında yenilmişliği çok fena yaşadım.

Babanızın sizin müziğinize karşı ilgisi nasıldı geçmişten bugünlere?

Cumhuriyet çocukları onlar. 1923'lerde doğmuşlar. Eğitim almış orta sınıf insanlar. O yıllarda meslek sahibi olmak hayatı garanti etmek için yeterliydi. Dolayısıyla ba-

"Ne kadar dinlendiriyorsunuz" derler bazı şarkılarım için. Feci sinirlenirim bu lafa. Hayatı iğneleyen bir sürü şey söyleniyor o şarkılarda. Demek sözleri dinlemiyorlar.

bam beni hep üniversite eğitimine zorlamıştır. İyi bir öğrenciydim, pek sorun çıkarmadım. Babam, sadece müzikle hayatımı sürdürmeme içten içe karşıydı.

"Benimle Oynar mısın"ı babanıza verdiğiniz anı hatırlıyor musunuz? Diplomadan daha güzel bir şey değil mi bir longplay? (gülüyor) Ben de öyle düşünüyorum. Ama o öyle düşünmüyordu. O albümü benim gençlik heyecanım gibi gördü. Zaten "Benimle Oynar mısın"ın parasal bir getirisi olmadığı için, onun tezleri doğrulanmış oldu. Son dönemlerde, sağda solda konserimi gördükçe ya da konuştuğu insanların benimle ilgili övücü laflarını duydukça sevindiler, gurur duydular tabii.

Sonuçta, "Gece Yalanları" albümünün şarkılarını oluşturmaya nasıl başladınız?

Geçen yıl kendimi çalışmaya zorladım. İlk yazdıklarım "Bir Tek Sen", "Sana Geldim", "Sakin Şaşıma" oldu. Bir konsept tutturayım diye, geceyle ilgili hafif yalanlar söylemeye karar verdim... Öyle birkaç şarkı çıktı, ama bazıları güzel gelmedi bana. Sonunda ipin ucunu bıraktım. Konsept albümü olmadı pek.

"Gece" ile "yalan" arasında nasıl bir korelasyon vardı kafanızda?

"Gece Yalanları" şarkısı, sözlerinin ilk halinde, insanların üstüne bir kova yıldız dökmekle başlıyordu. Ucunda, gözboyamacılıkla ilgili bir şey var herhalde.

John Berger şöyle diyor: "Yıldızların sessizliği, insanları konuşurmada alkolden daha etkilidir."

(gülüyor) Bozburun'da oturduğum yer bir dağın yamacı. 20 ki-

lometrelik bir panoramaya bakıyorsun. Karının bütün itirazlarına rağmen eve teras da yaptırmadım ki, göğü görelim. Orada bir yaz geçirip bütün gece havaya bakıyorsun. Ay tabak gibi karşımadaki dağların arasından doğuyor. Geceleri, denizle gökyüzü farkı olmadığı için her şey siyah oluyor. Siyahın bütün tonlarını görüyorsun. Büyük boşluklara bakmak bana huzur veriyor.

Ama albümdeki şarkılar kent gecelerinden bahsediyor.

Bozburun'da yaşarken, oranın doğasına uygun şeyler yazdığım söylenemez. Ama o ortam, yaratıcılığı alevlendiriyor. "Bir Tek Sen" tamamen şehir şarkısı. "Gece Yalanları" da kendinle iç hesaplaşmanın şarkısı. **"Bir Tek Sen", bir zamparalık şarkısı.**

Ama, "temiz zampara" şarkısı.

"Hemcinslerim kırmışlar sizi / Çok afe-dersiniz": Böyle duyarlı erkek durumları zamparalıkta sık kullanılmıyor mu?

Öyle mi? (gülüyor) Aslında masum bir şar-

kı. Ciddi bir yalan söylenmiş değil. Birisine kur yaptığında, kendini ona kabul ettirmenin yalandan doğan bir esprisi var. Hiç kimse hiç kimseyi olduğu gibi kabul etmez. Bir köprü atmak, ilişki kurmak için, beyaz da olsa bir yalanla başlıyorsun. Tabii ben biraz abartılı işledim şarkıda.

Şarkıdaki erkek, kıza şöyle diyor: "Ayrıntılarda tam bir uyum / Şu film, şu roman, tamam / Ortaçgil'i severmişsiniz / Öyleyse devam."

Şarkılarının bir takım insanlar için referans olduğunu hep itirir dururum. Arkadaşlarım anlatır, Ortaçgil şarkıları gençlik yıllarında kız tavlamaalarının referans noktası olmuştur. Ortaçgil seviyorsan sen bir yerdesin, ben de seviyorum, dolayısıyla seninle aynı yerdeyim, hadi gel, ilişki kuralım. (gülüyor) Bunu söylediklerinde, kıs kıs gülerdim. Şarkıda onlardan intikamımı aldım.

Teatral, alaycı bir hava var şarkıda.

Gönlümde yatan, bundan on kat fazla

abartılı ve komik söylemekti. Sahnede çalarken de öyleydi zaten. Ama olmadı. Şarkıda hassas bir denge var. Aşırı abartılı söylediğinde, müziği bastırmış oluyorsun. **Geceleri uzun yaşayan biri misiniz?**

Daha gençken, daha dayanıklıydık. Az uykuyla idare edebiliyorduk. Şimdi 1:30 gibi yatıyoruz. Ama Bozburun'da sabahlar da çok etkileyici. Sabah 7'de kalkıp denize girerim, ilk çişimi denize yaparım. Sabahlar da önemlidir benim için.

Şimdi farkediliyor ki, sizin şarkılarınız meğer gündüz şarkılarınymış. Önceki şarkılarınızda gece atmosferi pek yok.

Demek öyleymiş. Gece, biraz yenice bir tema bende.

İnternette, Ekşi Sözlük'te biri şöyle yazmış sizin hakkınızda: "İçkiyle geçirilmiş uzun bir gecenin ardından, pencereden günün doğuşunu izlerken, şarkılarının dinlenmesine doyulmayan adam."

Ooo! Güneş gibi. (gülüyor) İnsanların her birinin teker teker düşüncelerini duyup da ona göre davranmak çok zor. Bir zaman sonra kapını kapatıyorsun. Fazla etkilenmek istemiyorsun. Herkes artık dinlediği her şey hakkında, istediği sansürlülükte, her şeyi söylüyor.

Bir sanatçı için rahatsız edici mi bu?

Evet, olabilir. Benim seçtiğim hayat, öyle çok toplumun içinde, çok canlı, çok sosyal bir hayat değil. Hakkımda çok konuşulsun istemiyorum, rahatsız oluyorum. Her söylemeni ciddiye alamam ki. Belki de ciddiye almamak lazım. Herkes kendi dağarcığına, zevkine, bilgisine göre sağa sola ukalalık yağıyor sürekli. Bunları bir otorite tavrıyla söylemek bence her zaman yanlış. Bunca yıldır bu işin içindeyim, kolay kolay bir ikinci şarkıcıya laf söylememişimdir. Kendimi bu tip yorumlar yapmakta haklı görmem.

Kendinizi uzakta tutmanız, bir tür kibir gibi algılanıyor. İnternet sitelerinde "kibirli" olduğunuz da yazılı.

Asık suratlıdır, sevimsizdir gibi lafları ben de duyuyorum. Halbuki yanıma gelen insanlarla, ayırt etmeden, sıcak bir ilişkim olmuştur. Ama herkesle her an ahablık kurma huyum yok... Jazz Cafe'de çalarken yanıma gelip "yahu, ben sizden korkuyorum" diyenler oldu. (gülüyor) Ciddiliğimden korkuyorlar herhalde. Ben müziği hep aşırı ciddiye aldım. Müziği insanlarla başka türlü bir iletişim kurmanın yolu olarak gördüm. Onları kaba ve basit anlamda eğlendirmeyi hiç hedeflemedim.

Bir başkası da diyor ki: "Kibiri hak eden, gördüğüm üç-beş adamdan biri".

(kahkaha atıyor) Teşekkür ederim! Ben kibirli bir adam değilim. Tam aksine, kendinden acayip şüphe eden biriyim. Soğuk bir herif olabilirim. Ama kibir?

Geçen yıl H 2000 festivalindeki konserinizin havası çok ilginçti. Gençlerle iletişiminiz de gayet iyiydi.

Biz de çok beğendik. Hem de çok uzun zamandan beri ilk defa o kadar güzel bir ses düzeninde konser verdik... Geçen sene uzun bir turneye de çıkmıştık, üniversite şehirlerinde, Trabzon, Çorum, Denizli, her tarafta çaldık. O konserlerde gördüğüm ve beni fazlasıyla şaşırtan şey, beni dinleyenlerin yaşının giderekten çok düşük hale

Ortaçgil 2002'de, H 2000'de

gelmesi. 20'lerindeler. Bu yeni ve enteresan bir durum benim müziğimde. Ben artık 50'lerime geldim. Ağzım açık kalıyor, en kenarda köşede kalmış şarkılarımı bile yüzlerce gençle beraber söylüyorum... Genç insanların müzik zevkine hitap ediyor olmak çok zor ve çok güzel. Grupta herkesin özel fanları var biraz. Sırf Erkan'ı izlemeye gelen veya Cem'i, Gürol'u izlemeye gelenler var.

H 2000'deki konserinizden sonra bir genç, arkadaşına şöyle dediğini duyduk: "Eğlenmek meğlenmek tamam ama, bizim asıl buna ihtiyacımız varmış".

Benim hedefim de bu. 15-20 yıl önce inanılmaz marjinal kalıyordum müzikal açıdan.

Mesam kağıtlarında Turkcell lafı gördüm, "ulan ne bu?" diye düşündüm. 169 milyon kazanmışım ha! Demek benim şarkım telefon santrallerindeki müzikler gibi oldu.

Ama artık Türkiye'de o kadar da marjinal değil bu iş. Buna seviniyorum.

Binlerce, onbinlerce kişinin katıldığı yaz festivalleri sizin kuşağın bir keşfi. Normal olarak, "Benimle Oynar mısın"ı çıkardığınız dönemde, böyle bir festival olmalıydı ve orada akranlarınıza çalabilmeliydiniz.

Böyle bir konser vermek için otuz yıl beklemiş oldum, doğru. "Benimle Oynar mısın"ın sahne üzerindeki icrası, albüm yayınlandıktan 15 sene sonra filan başlamıştır. Ben o albümü hiçbir yerde çalamadım ki. O albüm tüketilmedi ve bir mit olarak kaldı. Şimdiki gençlerin o şarkılara daha fazla rağbet ettiği kesin.

"Benimle Oynar mısın"ı ara sıra koyup dinliyor musunuz?

Çok geniş aralıklarla. Herhalde iki-üç yılda bir falan. Müzikal teknoloji açısından son derece yetersiz bir albüm. Dinlediğin zaman, işin büyüğü çarpıyor sadece. O büyü de benim için artık fazla eskidi. Yakın dönemdeki albümlerimi dinlerken daha fazla heyecanlanıyorum.

"Benimle Oynar mısın"ın kapak resmi kimindir? Bir ressam işi mi?

O kapağı Nükhet Ruacan ve Sonâ Srapyan diye bir arkadaşımız yaptı. O yıllarda, Tatbiki Güzel Sanatlar'da grafik okuyorlardı. Saniyorum bir mecmuada gördükleri fotoğraftan etkilenecek yaptılar. Çok hoşumuza gitmişti, hafif empresyonist bir tarafı vardı ve müziğe de uyuyordu bu. Cinsiyeti belirsiz bir masumiyet vardı, çocuk mu genç kız mı belli değildir mesela.

O plaktaki "Yağmur"un sözleri size ait diye biliniyordu. Oysa "Eski Defterler" albümünde yeniden yorumladığınızda, Artur Lundkvist'in şiiri olduğunu öğrendik.

Evet. Çok sevilen İsveçli bir şair. İlk yazdığım şarkılardan biridir "Yağmur". Fazlasıyla şiir okuduğum bir dönemdi. "Dünya Şiir

Antolojisi" diye bir kitabın içinden birkaç şiiri müziklemiştim. Bu arada, radyoda yaptığım o eski kayıtları buldum. Yaş günümde Ümit Tunçağ hediye etti bana disk halinde. Saniyorum, Ada Müzik benimle ilgili bir DVD çıkarmayı düşünüyor. Onun içinde bu kayıtları da yayınlıyacağız... "Yağmur" a dönerssek; o zamanki arsızlığımı tam hatırlamıyorum. Sözleri değiştirmiş, üç-beş yerle oynamış ya da bir bölümünü atmış olabilirim. Yani, yapmamam gereken şeyleri yapmış olabilirim... Hoş bir anım var: "Yağmur"un klip gibi bir çekimini yapmıştı TRT o dönemde. Bir kış günü, Kilyos'ta çekim yaparken, Yaşar Kemal'e rastladık, yanında bir-iki yabancıyla oturuyordu. Tanıştık, konuştuk, Yaşar Kemal bana öğütlerde bulundu. Çe keçeğimiz şarkının bir İsveçli şairden olduğunu söyledim. "Aaa, bak, yanımdakiler de İsveçli" dedi. Ben "Artur Lundkvist'in bir şiiri" deyince, "aa, o benim arkadaşım" dedi yanındaki kadın. Ve çekimde o kadın da oynadı. Uzun kırmızı saçları vardı kadının. Neredeyse, şarkıdaki gibi.

"Olmalı mı Olmamalı mı"nın melodisi artık cep telefonlarında kullanılıyor.

A-a? Sahi mi? Hiç bilmiyorum böyle bir şeyi?..

Ama izninizin alınmış, telif hakkınızın ödenmiş olması lazım. Gazete ilanlarındaki listede sizin şarkınız da var.

Hadi ya!.. Bir dakika! Mesam'dan gelen kağıtlarda bir Turkcell lafı gördüm, "ulan, nedir bu?" diye düşündüm. Dur bakayım. (içeriden kağıtları getiriyor, aramaya başlıyor) İşte bu! 169 milyon lira kazanmışım. Bak, cep telefonu, falan filan, bir şey-

ler yazıyor. Valla haklısın... Bu mekanizmalar nasıl işliyor, hiç bilmiyorum. Her an, her zaman hakkını savunan insanlar vardır, onlara hep gıpta etmişimdir. Ö-

le bir adam, Mesam'a telefon açıp "kimden izin aldın da, şarkımı veriyorsun" diye sıçır sivar. Herhalde, önceden belirtmek gerekiyor, "arkadaş, ben şuna şuna izin vermiyorum" demek gerekiyor, aklıma gelmiyor ki böyle şeyler söylemek... Telefon santrallerindeki müzikler sinirlerimi ayağa kaldırır mesela. Demek ki benimki de öyle bir şey oldu... 169 milyon ha! Az para değil! (gülüyor) Mesela "Benimle Oynar mısın"ın songbook'u (nota kitabı) çıktı. Ondan aldığım telif 76 milyon lira. Saniyorum 750 adet basıldı. Ancak o kadar satıyor işte. Halbuki benim için çok daha enteresan bir şey. Ondan gelen telifle Turkcell'den gelen telif arasındaki farkı gör.

"Benimle Oynar mısın"ın piyasaya çıktığı koşulları hatırlıyor musunuz? Tam Kıbrıs hareketi sonrası, 74 sonbaharı. O günlerde milliyetçi, militarist Kıbrıs plakları kaplamıştı ortalığı. Sizin plağın ilanının yer aldığı Hey dergilerinde, bu plakların haberlerinden ve ilanlarından geçilmiyor. Yasemin Kumral'ın "Girne'den Yol Bağladık Anadolu'ya"sından tutun, türkülere, parodilerden Halit Kıvanç'lı "Kıbrıs 74"e kadar. (gülüyor) Biz Türkler öyle şeyler yaparız... Politikaya meraklı

Kapak fotoğrafı ve diğer fotoğraflar: Muhsin Akgün

bir adamdım, ama milliyetçi duygularım olmadı hiç. Hatırlamıyorum o plakları. Yasemin Kumral'ın adını hatırlıyorum, sempatı duymadığım birisiydi, ama şarkıyı hatırlamıyorum.

Türkiye'de politik şarkı geleneği pek yok. Olunca da, böyle milliyetçi kanattan sesler yükselmiş tarihte. Bu sene, sizin de içinde yer aldığınız "Savaşta Hiç Gerek Yok" single'ına getirelim sözü. Bu şarkı hem içeriği, hem zamanlaması itibarıyla çok önemli bir örnekti.

Ben militan şarkı hiçbir zaman sevmedim. Bir tek birazcık, Güney Amerika şarkıları iyi geliyor bana, İnti İlimani'ler falan. Bizde o kadar başarılı müzikal örnekler olmadı... Kıbrıs plaklarındaki gibi aşırı milliyetçi olaylar kadar, sosyalist mücadele de ticarî olarak kullanılıyor. Sempatik bakmıyorum.

Kafasını meşgul eden bir konu hakkında bir şarkı yazmanın şarkı üretmesinin nesi yanlış? İllâ ticarî olarak mı suçlanması lazım?

Bir şarkıda dünyayı çözemezsin. Ufak ayrıntıları çözebilirsin ancak. Bir olay üzerine şarkı yazmayı anlıyorum, ama bir dünya görüşü üzerine şarkı yazmayı anlayamıyorum. Arkadaşının tekini polis vurmuştur, onun üzerine şarkı yazabilirsin. Bunu anlarım. O şarkıyı yazarken tabii kendi dünya görüşüne göre o olayı açıklayacaksın.

"Savaşta Hiç Gerek Yok" şarkısına nasıl dahil oldunuz?

Mor ve Ötesi'ndeki çocuklar istediler, ben de tabii dedim. Bir şey yapmak gerekiyordu. Amaca uygun, güzel bir şarkıydı. Ben gittim, bir-iki bir şey çaldım, söyledim. İnsanlar savaş karıştı güzel bir şarkı dinlemiş oldular. Bu projede yer almam ah-lâken güzel bir şey oldu... Vietnam savaşında bile dünyayı bu kadar kapsayan bir protesto olmamıştı. Politik jargonla konuşup "emperyalizm" gibi sözcükler kullanmak istemiyorum, ama kitaplarda ne yazıyorsa, aynen ona benzer bir şey yaşandı işte. Herifler herkesin kıcıyla güldüğü sebeplerle oraya gittiler ve güya demokrasiyi getirdiler. Bütün dünyayı da buna inandırmak istediler. Olacak iş değil.

Siz böyle savaş karşıtı bir şarkı yazar mıydınız?

Benim yazdığım şarkılardaki itici güç "bir şey yapmalıyım"dan çıkmıyor. "Bir şey yapmalıyım"la yazdığım parçalar bir yerde kesilir, kalır. Benim şarkı yazmam için itici güçler, daha içsel güçler gerekiyor. Sanıyorum ki savaş karşıtı bir şarkı yazamazdım, yazsam da böyle bir şeyi örgütleyemezdim. Onlar o genç heyecanla bunu becerdiler, insanları bir araya getirdiler. Kim bilir ne kadar zaman harcamışlardır, ona buna dert anlatmak için. İnsan yaşlandıkça biraz daha kabullenir olmaya başlıyor duygusal olarak.

Bir keresinde "yaşlandıkça Don Kişotlaşıyorum" demiştiniz. Beğen ya da beğenme, istediğim şarkıyı yapabiliyorum. O açıdan şövalyeyim. Ama insanları örgütlemek, bir hareket başlatmak bana göre değil. Hiç kimseyi ikna edemiyorum. O heyecanı taşımıyorum.

Türkiye'nin gerçek anlamda ilk tribute albümü sizin için yapıldı. Ne düşünüyorsunuz "Şarkılar Bir Oyundur" albümü hakkında?

Beni keyiflendiren şu oldu: Türkiye'de rock müzisyenlerine söz gelimi Nilüfer'i sorsan, "aman ya, bırak onu, zart zurt" derler. Pop müziği sevenlere bir rock müzisyenini sorsan, "it mi, uğursuz mu" derler. Klasik müzisyene cazcıyı sorsan "onunki de müzik mi" der, geçer. Kendi varlığını öbürüne olan nefretiyile tanımlar. Bu ortamda, farklı tarzlardan insanların üzerinde buluşabilecekleri bir adam olma fikri keyif vericiydi. Hayatım boyunca kitlesel başarılarım olmadı. Ama müzisyenler arasında en azından böyle bir başarıım var ki, insanlar bu albüm etrafında gönülden bir araya gelmeyi kabul ettiler... Şarkılarımı hayretler içinde oturup dinledim üç-beş kere.

Sizce geniş bir spektrum var mı o albümden? Bize pek öyle gelmiyor.

Öyle mi? Niye? Birkaç rock'çu var, bayağı Türk pop şarkıcısı var, Erkan'ın yaptığı müzik var, daha jazzy olan Nükhet var, Gürol var, Akın ve Serdar'ın güncel bir yorumu var...

Beyaz Şov'a çıkmıştınız. O akşam Beyaz sizi güldürmek için "Mahsun Kırmızıgül de olsun ister miydiniz?" gibi bir şey söyleyince, siz gayet ciddi "doğrusu şarkılarının arabesk yo-

rumlarını merak ederdim" diye cevap verdiniz.

Tabii merak ederim. Ama benim merak etmem bir şeyi değiştirmez. Bir arabeskinin beni sevmesi lazım ki, bu projede yer alsın.

Mirkelem'in "Çiçekler Su İster" yorumu harikaydı albümden.

Bence de öyle, çok ilginçti. Birkaçı bana "nasıl yapalım" diye sordu. Ben de "şarkı sizindir, kendinizi çalın" dedim. O şarkıyı bambaşka bir yerde duymak bana keyif vercekti. Mirkelem o işi çok iyi becerdi. Kırk yıllık bir Mirkelem şarkısı gibi söyledi.

Mirkelem'in yorumunda alaturka kemanlar vardı. Teoman'ın "Yağmur" yorumu da başarılıydı ve yine kemanlarıyla epey "do-

"Bunu böyle kim yaptı / Ben orada yoktum ki": Haberim yok, ben sorumlu değilim! Bu tamamen bugünün tavrı. "Hep beraber Türkiye'nin içine ettik" diyemiyoruz bir türlü.

ğulu" tınılıyordu.

Doğru, o şarkılarda öyle bir tat var. Mirkelem'in yorumu daha çok Mirkelem'a benziyor. Teoman'ınki o kadar Teoman'a benzeriyor, ortada bir yorum. İlgincilik açısından, haklısın. O iki parçada da Ortadoğu yaylıları var... Şimdi Murathan Mungan için de böyle bir albüm kaydediliyor. Duyduğum kadarıyla Mungan müdahale ediyor katılan insanlara. Bizim albümdeyse "buyrun yapın" rahatlığı vardı. Onlara "Ortaçgil arabesk olmaz", "içinde saksofon olmaz" denmedi. İnsanlar kendi zevklerine göre oynadılar. Sibel Tüzün'ün "Duyuyor musun", Mavi Sakal'ın "Olmalı mı Olmamalı mı" yorumları da çok hoşuma gitti.

Bulutsuzluk Özlemi hem size, hem Santana'ya tribute yapmış gibi.

(kalkkaha atıyor) İnsanların etkilenme açılığının bir cezası bu. Nejat (Yavaşoğulları) demek o havaları çok beğenmiş ve kurtulamamış. Ben sevdim. Zaten Nejat sevdikten sonra, bana söyleyecek laf kalmaz.

O albüm sizi daha "görünür" kıldı mı?

Bazılarının görüşüne göre, resmleştirilmiş oldum. Belki doğruluk payı da var. O albüm şimdiye kadar en fazla tiraja sahip albüm oldu benim için. Katılan insanların fanları da bir şekilde benim şarkılarını din-

lemiş oldular... Bazı fanatik Ortaçgilciler "abi, bunlar senin şarkıları söyleyemiyor" dedi. Dinlemek istiyorlarsa benden dinlesinler. Onların hiçbirinin iddiası benden daha güzel söylemek değildi ki. Onlar bana bunu hediye etti.

O albümün başarısı, "Gece Yalanları"nın satışını birazcık tetikler mi sizce?

Bilemiyorum. Bu albümden insanlara ilk bakışta çarpıcı gelen, kolay akla yerleşecek şarkılar yok. Benim albümlerim uzun zamanda, genel konseptte olan ilgiyle satılıyor. Klip yine çekilmeyecek. Televizyonlarda çok seyredilen programlarda muhtemelen yine görünmeyeceğim. Zaten her televizyona çıktığımda, küfür yerim fanatik Ortaçgilcilerden. Onu yapma, bunu etme, sen bana kal! Bu onlar açısından keyifli olabilir. Ama ben de belli bir tirajı tutturur sam, bir sonraki albümü yapma şansım olur. Umudum eski tirajımı tutturmak.

Böyle keskin fanlar ayakbağı oluyor mu?

Albümüm çok satsa, bu sefer de "satılmış" olacağım. (gülüyor) Benim şarkı formlarının kitlesel olmaya yatkın değil. Bazıları, insanlar tarafından beğenilme duygusunu fazlasıyla taşırlar. Ben bunun tersi bir adamım. Suratım tanındığı zaman zevk değil, acı çekiyorum. Sokakta yürürken "bu Bülent Ortaçgil" denmesi bana asla keyif vermiyor. Utanıyorum. Neyse, bütün bunlara pek ihtimal vermiyorum zaten. Benim kitlesel biri haline dönüşmem için, Türkiye'nin başka bir yerde olması lazım.

Orhan Kahyaoğlu'nun hakkınızda yazdığı "Aynı Düşmüşüz Yanyana" kitabı da geçen sene içinde yayınlandı.

Doğrusunu istersen, tamamını okumadım. Okumamakta da ısrar ediyorum. Çünkü kitabın kahramanı benim ve kendimi kahraman olarak görmek bana tuhaf geliyor. Ama eşim okudu.

Nasıl buldu?

"Sen neymişsin be abi" durumları yaşandı tabii. (gülüyor)

Şarkılarınız hakkında hoşunuza gitmeyen yorumlar yapıldığı oluyor mu?

"Ne kadar dinlendiriyorsunuz" derler bazı şarkılarım için. Feci sinirlenirim bu lafa. İnsanlar tempoyla sertliği özdeşleştiriyor. Halbuki hard'lığı hissettiren şey darbe değildir ki. Hayatı iğneleyen bir sürü şey söyleniyor o şarkılarda. Anlaşılan, sözleri duyuyorlar bile. Dinlendirmek benim övüneceğim bir şey değil. Demek ki diken gibi değilim, batmıyorum onlara.

Batmak mı hoşunuza giderdi?

Bu batırış, galeyana getirici değil. Sadece bir hatırlatma; "bunları unutmayalım, es geçmeyelim" der gibi bir şey. Huzurlu bir ortama sokmaktansa, insanları tedirgin etmeyi tercih edebilirim. Ama yaptığım iş, kışkırtma değil. Belki Fikret'le (Kızılok) birlikte yaptıklarımız arasında kışkırtıcı şeyler vardır. Bu albümdeki "Fark Etmeden" biraz öyle bir şarkı. Genel bir şikayet şarkısı.

Mesaj veren şarkılara karşı bir tepki, bir alay söz konusu yeni kuşaklarda.

Türkiye'nin depolitizasyonu ile ilgili bir şey. 80 sonrası demekçiliğin, politik örgütçülüğün tu kaka ilan edilmesi, politikayla uğraşan insanların klanlarını düşürdü. Ama bütün hayatın politikaya dönüşmesi de gü-

zel değil belki. Kimse politika yapmayınca da, meydan bildiğimiz politikacıları kalıyor. "Fark Etmeden" şarkısı da biraz bunu anlatıyor. "Bunu böyle kim yaptı / Ben orada yoktum ki": Habermis yoktu, ben sorumlu değilim! Bu tamamen bugünün tavrı. "Hep beraber Türkiye'nin içine ettik" diyemiyoruz bir türlü... Ben güncel politikadan hep nefret ettim, şarkılarda kullanmak istemedim. Ama politikanın hayatı belirleyen unsurlardan biri olduğunun pekâlâ farkındayım.

Bütün şarkılarınızı gözden geçirdiğinizde, apolitik bir tavrı görüyor musunuz?

Hayır, bence değil. Ama politika dediğinde, herkesin anladığı, güncel politika: Parti çekişmeleri, sağ-sol çatışmaları. Günün kurtaran şeylerin peşindeydi insanlar. İnsanlar sağda ya da solda olmak zorunda hissetti kendini. Şimdiki durum ise daha tehlikeli. Bu işlerin sorumluluğunu başkalarına devrettik. Sağlıklı bir şey çıkacak idiyse, sağ-sol çekişmesinin içinden çıkmalıydı. Onun yok sayılmasıyla değil de, onun dönüştürülmesiyle belki... Uzlaşma kültürü kalktı Türkiye'de. Benim dediğim doğru diyorsun ve başka hiçbir şeye yaşama hakkı vermiyorsun. Faşizm böyle bir şey işte.

Gençlere hitap ediyor olmaktan memnunsunuz. Her şeye rağmen umudunuzu koruduğunuzu düşünüyor insan.

Televizyonda anket sonuçlarını gördüm: Üniversiteli gençlerin yarısı hiçbir partiyi tutmuyor. Hadi, bunu anlayabiliyorum. "Politikayla ilgilenmiyorum" diyenlerin oranı yüzde 25 filan. Bu tehlikeli bir durum. Yüzde 70'i bir sanat dalıyla uğraşmıyor. Ve hatırı sayılır bölümü Türkiye dışında yaşamak istiyor... Tek enteresan şey: Evlilik öncesi cinsel ilişkiyi onaylayanların sayısı yüzde 66. Helal olsun, biraz değişmiş Türkiye.

Demin grupta herkesin özel fanlarının olduğunu söylediniz. Herhalde Erkan Oğur başı çekiyor, çünkü gitanna dokunduğu anda alkış kopuyor seyirciden.

Erkan İstanbul'dan taşınıp Bodrum'da yaşamayı düşünüyor ve müzikle bir dönem uğraşmak istemiyor. Bu albümde çok fonksiyonel olmadı. Yoruldu, kendine güvenmiyor, yaratıcılığında şüphesi var. Bu albümde de seanslara sonradan geldi, bazı şeyleri sonradan üstümüze çaldı.

"Eski Defterler" albümünün kapağına "canlı çalma"yı, "canlı kayıtlar"ı öven birkaç paragraf yazmıştınız...

Kayıt teknolojisi olmadığı zamanları düşün: Müzik hep ansal bir şeydi. Çalınır ve biterdi. Dolayısıyla o müziğin iyi çalınabiliyor olması çok önemli bir kriter. Teknoloji sonucu, hiç müzisyen olmayan, ama becerisi olan insanlar da artık müzik yapıyor. Onlar çalgıcı değil, ama teknolojiyle iyi bir kurgulama şansları olduğunu biliyorlar.

Ama bu müzisyenlere özgü bir takıntı değil mi neticede? Dinleyici olarak bu bizi pek de ilgilendirmiyor ki.

Bence müzik dinleyen bir insan için, o müziğin ne kadar kurgusal, ne kadar yapay ya da ne kadar hakikaten çalınabilir bir şey olduğu önemlidir.

Evet, bunu bilmek isteyebilir, ama bu, aldığı zevki etkilemez ki.

Belki etkilemez. Belki en önemli kriter değildir. Ama yine de bir kriterdir. Ve müzik

açısından çok ciddi bir kriter. Biri iyidir, öbürü kötüdür demiyorum. Bir müziğin canlı çalınabiliyor olması, onu müzik yapan ana unsurlardan biri bence.

Oyunculuktan yola çıkalım, tiyatro ve sinemayı karşılaştıralım. Birinde sahnede canlı oyuncular var, diğerinde montajlanmış görüntüler. İkisinin de kendine has bir güzelliği, bir hazzı var.

Çok güzel bir örnek. Tiyatro oyuncularını o nedenle sinema oyuncularını küçümser mesela. (gülüyor) Oyunculuk ölçütleri açısından hakları da olabilir. Sinema sürekli tekrarlanan ufak ufak sahnelerden oluşan bir şey. Halbuki oyunculuk, belli bir zaman diliminde bir rolü üstüne geçirmektir. Bu, sinema kötüdür, tiyatro iyidir anlamına gelmez. Teknoloji öyle hallerde geldi ki, "a" desen o "a"dan bir albüm yapacak herifler.

Nick Cave'in şarkılarını hiç bilmiyorum. Sağa sola sordum, "kim bu herif, dinleyeyim mi?" diye. "Yok be abi" dedi herkes.

Teknoloji cambazlığında bir sunilik, müzik dışı bir taraf var.

Son zamanlarda sizi etkileyen albümler, şarkılar var mı?

Son yıllarda en etkilendiğim Cassandra Wilson. Miles Davis tribute albümünde söylediği şarkılar çok iyi, çalınışıyla, söylenişle... CNBC'e'deki konserleri seyredip beğeniyorum bazen. BBC'de bir Queen programı seyrettim, çok etkilendim geçenlerde. Bir de BBC'de Jools Holland'ın programını seyrediyorum, çok da keyif alıyorum. Sekiz-on ayrı insan gelip canlı çalıyor. Her mahallede bir grup var demek ki heriflerde, çoğunun adlarını bile bilmiyorum, ama vay anasını dediğim bir sürü gruba rastlıyorum o programda.

Buradaki konserleri takip ediyor musunuz? Page & Plant'te görmüştük sizi.

Evet, onları görmezsem gözlerim açık gider diye gittim. Ama yaz aylarında Bozburun'da olduğum için pek gidemiyordum buradaki konserlere. Jethro Tull'ı, Miles Davis'i ve fazla sevmememe rağmen Deep Purple'ı izledim. Ne yazık ki Sting'i izleyemedim.

Nick Cave ilginizi çekiyor mu? O da gelmişti konsere.

Şarkılarını bilmiyorum. Sağa sola sordum, "kim bu herif, dinleyeyim mi?" diye. "Yok be abi" dedi herkes. (gülüyor)

Bizden gençleri takip ediyor musunuz?

ODTÜ konserinde Baba Zula ile aynı gün çaldık, ilk defa dinledim onları. Biraz Rolling Stones serseriliği var grupta. Dadaist bir tarafı var. Müzisyen olarak değil de, konsept olarak ilginçler. Ben olsam o müziği teatral bir hale dönüştürürüm. O zaman müziklerinin anti-müzikliği güçlü bir unsur olarak kullanılabilir. Mor ve Ötesi'nin albümünü beğendim. Biraz Duman'ı dinledim, bence çok başarılılar. Cover işi açısından çıktı Türkiye'de. O cover şarkıdan çok daha güzel şarkılar var albümlerinde... Ceza'yı da ilginç buldum. Ama mesela Eminem'in müziğinde çok orijinal fikirlerle rastlıyorum. Bizimkiler o kadar orijinal değil.

Biraz şarkı sözlerinizde dolanarak bitirelim... "Sakin Şaşırma" şarkısında anlatılan ne?

"Sakin Şaşırma"da ölüm teması var. Yaşamla ölümün aynı zincirin başka halkaları olduğuna dair bir şarkı. Karıncalaşıyorsun, hanımeli kokusu oluyorsun falan... Biraz Yunus Emre tarzı tasavvuf var içinde belki. Ve babam var tabii. Sadece benim babam da değil. Bizim grup artık tamamen "babasızlar bandosu". En son Baki'ninki (Duyarlar) gitti üç-beş ay önce.

"Sana Geldim"deki şu dizeler çok güzel:

"Herkes kendinden biraz kaçır / Yataklarda aynı iz / Aynalarda aynı yüz."

Benim de ciddi beğendiğim laflardan biri.

Başka neler var beğendiğiniz bu albümde?

Aynı şarkının içinde, "alargada kalmış gibi kıyısız" var.

Devamı da çok güzel: "Hiç ölmeyecekmiş gibi kayıtsız / biraz kılıksız, biraz keyifsiz / kalktım sana geldim."

"Rastlantı" şarkısında "küllenmiş közlerimden bir ateş yakar mısın?" var... "Hiçbir Zaman"da "sen gözlerime bakıyor gibi / ben kaçıyor gibi / ya da tam tersi" lafı hoşuma gidiyor. "Yapma Lütfen"de de "yatağıma yakamoz ışıltısı bırakma lütfen."

Şiir okurken de şiirin tamamından ziyade, tek tek dizelere vurulan biri misiniz?

Evet, giderek öyle oluyorum. Şarkılarımda konu bütünlüğü bölünmeye, satırlar ön plana çıkmaya başladı. O satırların hürmetine, bütünlükten vazgeçebiliyorum.

"Değirmenler"deki "tahtaboş" kelimesi çok ilginç gelmişti o yıllar: "Zaman düşer ellerimden yere / Oradan tahtaboşa."

Ankara'da doğduğum evde, merdiven altı bölgeye tahtaboş denirdi. Son turnede, yanımda kamera götürerekten bayağı doküman çektik. Doğduğum eve de gittik. Ulus'un korunan bir bölümünde hâlâ duruyor. Kayağı türbesinin yakınında, Doğanbey sokakta. Kâğır bir yapıydı. İkinci katında oturuyorduk, çinko kaplı çıkmaları vardı, arkada bir taşlık... Tahtaboş lafını anneannemden duymuşumdur en çok.

O şarkıya nasıl girdi bu kelime?

Bazen geçmişin karanlığından bir kelimeyi bulup çıkarıyorsun; rastgele kullansan da, psikolojik dünyanda çok önemli bir yer kaplıyor olabilir. Tahtaboşun gizemli bir bölme olduğu belli. Ayrıca kendine özgü bir müziği var. Bana çekici gelen, hem gizli-kapaklı bir yer olması, hem de kelimenin sesiydi. Bazı masallarda duyduğumu da hatırlıyorum bu kelimeyi.

Söyleşi: D.B.

Bir "Dün-Bugün-Yarın Orkestrası" U2. Duvarımızdaki takvimde, koparttığımız ve koparacağımız yapraklarda onlar var, onlar oldu, onlar olacak... NME'de küçük bir ilandan dünya çapında bir gruba giden yolda, önce yirmi küsur yıl öncesine, 1980'e ve 81'e, Bono'nun başında kavak yelleri estiği, "Boy" ve "October"ın hazırlandığı günlere zaplıyoruz. Sonra sırada 80'lerin üç altın albümü "War", "The Unforgettable Fire" ve "The Joshua Tree" döneminden söyleşiler var... Ve ardından Bono'nun 90'lara ve bugünlere dair söyledikleri... Kılavuzumuz, NME Originals'ın U2 özel sayısı. Maksadımız, U2 tarihini bir çırpıda özetlemek değil, onları bugünlere getiren mücadele ruhunun kapısını biraz olsun aralayabilmek.

U2

U2 ASLA MIŞ GİBİ YAPMAZ

>> 22 Mart 1980 <<

Bono: İsim olarak U2'yu seçmemizin nedeni muğlaklığı. İnsanların önyargı ya da yanlış çağrışımlara kapılmasını önleyen bir muğlaklık. Öte yandan, kafa karıştırıcı da değil. Dolaysız, aşıkâr. Muzır bir şey değil. İnsanlara ters gelecek tarafı yok. Basit ve doğrudan.

> Çıkınımızda bizim bile daha keşfetmediğimiz bir dolu şey var. U2'nun meselesi, istediklerini gerçekleştirip gerçekleştirilememek değil. Gerçekleştirileceklerinden taviz vermemek, geri adım atmamak. Amacımız insanlara headbang yaptırarak değil, isteyen yapsın, o ayrı. Ama onu bir makina da yapabilir. Döğmeye basıyorsun, ellerini kurutuyorsun. Öyle bir grup olmak bize uymaz.

> Mod olmak birey olmaksızın, tamam mod'um. Punk rock kendini ifade etmekse, evet, punk'im. Eğer metal kafanı duvarlara vurmaksa, metalciyim. Hiçbirisiyim, bunlardan sadece biri olmak enayilikten başka bir şey değil.

> Eğer İrlanda'dan ayrılırsak, bu geri dönmek için olacak. Biz buraya aitiz.

> Sahnede coşkuluyum, çünkü coşku duyuyorum, coşkuluyum gibi yapmıyorum. Miş gibi yapmıyorum, U2 asla miş gibi yapmaz.

>> 14 Şubat 1981 <<

Bono: Aleni olan her şeye şüpheyle bakarım. "Özgün olalım" demekle özgün olunmaz. Kulaklarına muz takınca özgün olmazsın. Hepimiz insanız ve dolayısıyla hepimiz birbirimizden farklıyız. Farklı olmak için takip takıştırmak gerekmiyor. Öyle yapmak farklı olduğunu değil, farklı olmaya çalıştığını gösterir sadece...

> Top of the Pops'da Middle Of The Road'u seyrettiğim günü hatırlıyorum; "Chirpy Chirpy Cheep Cheep"i söylüyorlardı. 11 yaşında falandım, "vay

be" demiştim, "pop müzik bu demek ki; böyle şarkılar söylüyorsun ve bunun için para alıyorsun".

> İlk konserimiz muhteşemdi, bir daha öyle çalabilmemiz için iki yıl geçmesi gerekti. U2'yu bir kıvılcımdan yarattık. Hatırlayın, o zamanlar geçer akçe Ritchie Blackmore'du hâlâ.

> İlk provamızda şöyle düşünmüştüm: Bir hareket başlayacak ve "flower power"la postallı gençleri harmanlayacak. Nasıl bir şey olacağını bilmiyordum. Çok geçmeden punk rock patladı.

> Bir grubun şahsiyeti olmalı. Eğer grubun şahsiyeti bir kişinin hegemonyasındaysa, bu grup için olumsuz bir şeydir. Öte yandan, mesela Spandau Ballet gibi gruplar tamamen doğrudan ve sivrili. Bu da sıkıcı, çünkü her şey ortada: Giysiler, moda, saç-baş... Keşfedecek hiçbir şey yok, ne giz, ne cazibe, ne şahsiyet.

> Biz uzun soluklu bir grubuz. Şimdilik sadece aletlerimize alışıyoruz, kendimizi eğitiyoruz. Bir sonraki albümümüzün konusu mücadele olacak, zira hayatı rahat bir yolculuk olarak görmüyoruz. Birçok düzeyde mücadele: Kendini ifade etmek, sorunlar, dertler sükun ettiğinde başını dalgaların üstünde tutabilmek... Müzik sanayiine uyum sağlamamak için mücadele etmek...

> Neysen o olmalısın ve ne yapmak istiyorsan onu yapmalısın. Başkaldırı insanın içinde başlamalı. Başkaldırıldığını düşündüğün her ne ise, onu bastırana karşı başkaldırır aslolan.

> Beni alâkadar eden üç asal renk var: Gitar, bas, davul.

Biz uzun soluklu bir grubuz. Şimdilik sadece kendimizi eğitiyoruz. Yeni albümümüzün konusu mücadele olacak, birçok düzeyde mücadele. Hayat rahat bir yolculuk değil.

> Bizim aramızda diğer gruplardaki gibi bir gerilim yok. Biz bir masanın dört bacağıyız.

> U2'nun enerjisinin kaynağının gitar olduğu zannedilir. Hayır, enerjimizin kaynağı Larry'nin (Mullen) davuludur. İlk başladığımızda Edge'i agresif çalmaya ikna edemiyorduk. Bir centilmen o, gitarı da bir centilmen gibi çalıyor. Adam (Clayton) da çok melodik bir basçı, alışılacık bas cümlelerine yanaşmıyor.

> Bir plak koleksiyonu içinde büyüdüm. Free ve Hendrix abimin favorileriydi.

> Seyirciler konserlerimizden ter içinde, heyecan içinde, birbirleriyle konuşarak çıkarlar. Birçok grubun konserinde başta ve finalde heyecan vardır. Konser bitince her şey biter. U2 konserlerinde olay konser sonrasında devam eder. Bizim yarattığımız duygu "yaşa ve unut" cinsinden değil.

NME'nin 14 Ocak 1978 nüshası. The Hype'in müthiş konserinden etkilenen bir menejer grubun yerini yurdunu arıyor. The Hype sonradan U2 olacak; menejer hikayesi palavra: Başçı Adam Clayton'ın promosyon numarası.

Bono (vokal)

The Edge (gitar)

Larry Mullen Jr (davul)

Adam Clayton (bas)

1983-1987: "WAR", "UNFORGETTABLE FIRE", "JOSHUA TREE"

SEYİRCİ KENDİSİNİ ALKIŞLAR

Albümün adı niye "War"?

Bono: 1982'nin gündemi savaş çünkü. Falkland Adaları, Ortadoğu, Güney Afrika... Her yerde savaş var. Albüme bu adı vererek insanlara bir çimdik atıyoruz.

Edge: Ağır bir isim. Geri de tepebilir, insanların hoşlanmadığı bir konu çünkü. Ama bu tehlikeyi göze aldık, olayların seyrine ayak uydurmak istedik. Bütün şarkılar savaşa dair değil, "War" genel bir başlık. "Surrender" New York'u anlatıyor, "Two Hearts Beat As One" bir aşk şarkısı, "Drowning Man" se sakın, barışçıl bir parça.

"War"daki şarkılar U2'nun bugüne kadarki imajından bir hayli uzak. "Boy" ve "October" neredeyse ruhsal bir anımsılık ihtiva ediyordu, bu albümse aksi istikamette...

Bono: "October"daki şarkıların çoğu bayağı soyuttu. "War"dakilere dolaysız ve özgül. Ancak birçok düzey iç içe. Savaşın fiziksel yönünün yanı sıra, ruhsal etkileri de söz konusu. "Kalbimize kazılan siperler" dizesi buna işaret ediyor. Şiddet bizi sarsmıyor artık. Televizyon seyrederken kurguyla gerçeği birbirinden ayırt etmek zor. "Profesyoneller" de mesela, birinin vurulduğunu seyrediyorsunuz, sonra haberlerde ona benzer bir sah-

neyi görüyorsunuz. Biri kurgu, öteki gerçek, ama kurguya o kadar alışıyorsunuz ki, gerçek olana duyarsızlaşıyorsunuz. Savaşın illâ fiziksel bir şey olması da gerekmiyor. O yüzden albümün kapağına tank-tüfek koymadık. Savaş ruhsal bir şey aynı zamanda, aile içinde, sevgililer arasında da olabiliyor.

"Seconds"da nükleer tehditten söz ediyorsunuz, geçen yılki single'nızda, "A Celebration"da da aynı konuya temas etmişsiniz...

Bono: Biz sadece nükleer silahlar gerçeğiyle yüz yüze gelmemiz gerektiğini söylüyoruz.

Edge: İnsanlar artık bu meseleyi sorgulamaya başladı. Geçmişte bir kayıtsızlık hakimdi.

Adam Clayton: Artık insanlar geleceklere daha militanca sahip çıkıyor.

Bono: "Seconds"daki bir dize New York'ta, Times Square'deki bir apartmanda nükleer silah geliştiren bir fanatikten söz ediyor. Öyle bir döneme giriyoruz ki, bir grup fanatik bir şehri bombalayabilir, milyonlarca insanı rehin alabilir.

"Sunday Bloody Sunday", adından da anlaşıldığı gibi, "kanlı pazar" vakasını ve İrlanda sorunu-

nu konu alıyor...

Edge: Söz açısından bugüne kadar yazdığımız en ağır şarkı. O isimde bir şarkının hakkını vermek zor iş. Dinleyicileri saflara bölme potansiyelinin de farkındaydık, ama sorunu görmezden gelmekten, onunla yüzleşmeyi tercih ettik. Onu Belfast'ta çalıp çalmama konusunda epey tereddüt ettik. Hatta Bono, seyircilere "beğenmezseniz bir daha çalmayız" dedi. Üç bin kişiden sadece üç kişi salonu terketti. Seyircinin bize olan güvenini gösteriyor bu.

Adam: Dublinli bir grup olarak o şarkıyı yapmak bizim için ahlâki mecburiyetti. "Sunday Bloody

Siyah gruplara bakın: Düzenin onları reddetmesinin sebebi spiritüellikleri ve cinsellikleriydi. U2'nun durumu da aşağı yukarı öyle.

Sunday"e kadar bu sorunu hasıraltı etmiştik.

İrlanda sorununu şarkılaştırmanız anlaşılır bir şey, peki Polonya'daki sorunu konu alan "New Year's Day"ın sebebi neydi?

Adam: O şarkıda bir yorum yapmıyoruz, Dayanışma Sendikası'na dikkat çekiyoruz sadece.

Rock gruplarının toplumsal vicdanı temsil etme iddiaları birçoklarıncı yanlış bulunuyor...

Edge: Müzisyenlerin güncel sorunlar üzerine söz söylemeleri hep hassas bir konudur. Bence mesele şundan ibaret: Düşüncelerimizi, doğru bulduğumuz şeyleri ifade ediyoruz. Bu kimilerine ukalâlık gibi gelebilir; önemli olan niyettir. Tavrımızdan hoşlanmayanları anlıyorum, ama biz de yaptıklarımızın arkasında duruyoruz.

Albümün adı ve konusu karanlık ve karamsar bir içeriği ima ediyor, ama şarkılarda iyimserlik ve umut var...

Bono: Rock, pozitif bir şey söylediğinizde çok etkili bir mecra. Müziği sağaltıcı, yaraları sarıcı olduğu zaman seviyorum. İnsanların konserlerimizden pozitif duygularla ve kendilerini biraz daha özgür hissederek çıkmalarını istiyorum. Ortalık ruh karartıcı olabilir, ama umut her zaman vardır. Meselelerin üstesinden gelebilmek için yeni bir siyasî dil geliştirmemiz gerektiğini düşünüyorum. İşsizlik azalmayacak, yeni teknoloji bir işsizler ordusu yaratacak. Gelmiş geçmiş en barbar çağda yaşıyoruz. Ama umudumu sürdürüyorum. İnançım insanoğlunun doğasına değil, o doğanın değiştirilebileceğine yönelik. "War" negatif bir albüm değil. "New Year's Day", savaşa ve müca-

deleye olduğu kadar, aşka da dair. Bütün olumsuzluklara rağmen ayakta kalmaya dair. Aşk çok güçlü bir şey. İki insanın birbirini sevmesinden daha radikal bir şey yok.

U2 bir rock grubu olarak tanımlanabilir mi?

Adam: Bir plakçı dükkanındaki raflar söz konusuysa, bizim etiketimiz rock olacaktır herhalde. Ama bunun zorlama bir ayırım olduğunu düşünüyorum. Rock ve popun o kadar çok kesişme noktası var ki, grupları net kategorilere ayırmak güç. 60'ların Doors'u mesela, pekâlâ bir rock grubuydu, ama "Light My Fire" gibi pop bir hitleri de vardı.

Geleneksel gitar-bas-davul formatında bir grubunuz, kimilerine göre miadını doldurmuş bir format bu. Siz ne diyorsunuz?

Edge: Olaya bu yüzeysellik bakanlara bizim müziğimizin bir şey ifade etmesi mümkün değil. O yorumu yapanlar, zevklerini en son modaya göre biçimlendirenler. Bizi dinleyenlerin modayla alâ kadar olduklarını sanmıyorum. Gitar-bas-davul formatında olmamızdan şikayetçi değiller.

Bono: O formatı millet birkaç yıl önce tavanarasına kaldırıırken, biz özellikle tercih ettik. Çünkü bizim yapmak istediğimize çok oturuyor. Gitar-bas-davul şamar atmaya müsait bir format. Ayrıca, bizim açımızdan tutku teknikten daha önemli. 1975 stil ve teknikten ibaretti. Herbie Hancock, caz rock filan... 1982'de de durum öyle. Ve şimdi 1976'daki gibi bir rock şamarına ihtiyaç var. O elitist zihniyetin bir kez daha alaşağı edilmesi gerekiyor. Orwell'in "Hayvanlar Çiftliği" misali: Domuzlar çiftçi oldu! Bizim akranlarımız, 1976'nın garaj grupları, star tribine girdiler. Alaşağı ettikleri grupların rollerini oynamaya başladılar.

Edge: U2'nun sağlamcı bir grup olduğu yolundaki yorumlara ifrit oluyorum. Belki de diğerleriyle aynı oyunu oynamadığımız için böyle görülüyor. Madde bağımlısı değiliz, tutuklanmıyoruz, otellerde sağı solu kırıp dökmüyoruz, sahnede keçileri kaçırmıyoruz. Bunlar rock geleneğinin amentüleri. İsyanlı rock imajı sahte bir şey.

1984: "The Unforgettable Fire"

U2 kendisini rock camiasına kabul ettirmekte zorlanıyor. Niye öyle sizce?

Bono: 50'lerin, 60'ların gruplarını düşünün, o günlerin beyaz gruplarını, Buddy Holly'leri filan. Gömlekleri, gülümsemeleri... Bir de siyah gruplara bakın: Düzenin onları reddetmesinin sebebi spiritüellikleri ve cinsellikleriydi. U2'nun durumu da aşağı yukarı öyle.

"Unforgettable Fire"ın prodüktörlüğünü Brian Eno ve Daniel Lanois'nın üstlenmesi nasıl oldu?

Adam: Beş yıldır İngiltere'deki bütün gruplar Eno'nun kapısını aşındırıyordu. Kabul ettiği tek teklif bizimkisi oldu.

Bono: Üç yıldır sadece gospel dinliyormuş. Gospel hissiyatıyla U2 arasındaki paralellik Eno'ya cazip geldi.

Adam: Asıl soru zaten niye bizim onunla çalıştığımız değil, onun niye bizimle çalıştığı. Niye Dublinli bir rock'n'roll grubunu seçti?

Gospel ve soul'la U2'nun müziği arasında bir paralellik olduğu biraz zorlama bir yorum değil mi?

Bono: Bence değil. Herkes U2 ruhundan söz ediyor, o ruh siyah müziğinin önemli bir parçası. Jimi Hendrix gelmiş geçmiş en büyük rock'n'roll sanatçısı, Janis Joplin de siyah olmak isterdi herhalde. Siyah müziğinin içinden gelmememize rağmen ruh açısından aramızda bir benzerlik var. Eno'yla birlikte çalışırken müziğimizin ruhunu keşfettik ve özgüven kazandık.

Albüm "MLK"yle, Martin Luther King'e ağıtla kapaniyor...

Bono: "Pride (In The Name Of Love)", Ronald Reagan'a ve Amerika'nın ikili tavrına dairdi. Geri adım atmaya yanaşmayan ve nükleer cephanelikler kuran bir gururdan söz ediyordum. Bilge bir ihtiyarın şu sözlerini anımsıyorum: Elindeki ışıkla karanlığa karşı savaşma, ışığı parlaklaştır. Reagan'a fazla önem atfetmiştim, sonra Martin Luther King'i düşündüm: Adam gibi bir adam. Bir maşayla uğraşacağımıza, projektörü pozitifte çe-

virmeğe daha doğru.

"The Unforgettable Fire"da önceki albümlere kıyasla sembolizm ağır basıyor...

Bono: Bunu bir yıl boyunca Lennon dinlemeye borçluyum. O dili John Lennon başlattı. Sözcükleri kullanmayı biliyordu, basit bir ifadeye derin bir mâna kazandırıyordu ve bu, insanların diline yerleşiyordu... "Boy" ve "October" soyuttu, "War"la birlikte somuta yöneldim. Derginizdeki salak yorumların gözden kaçtığı nefis şarkılar var o albümde.

"War"un ana teması İrlanda sorunu; albümün esin kaynağının Amerika tumeniz olduğunu söylemişsiniz. Bu ikisi arasındaki ilişki ne?

Bono: Amerika'da olmak, bizi İrlanda üzerine düşündürdü. Bobby Sands'ın ölüm orucunda olduğu günlerdi. Çok cesur bir insan diye düşündüm, peki ama niye ölüme gidiyor? Ortada doğru olma-

Stadyum konserlerine iyi gözle bakmazdım, Springsteen'i Wembley'de görene kadar. Şimdi tercih ediyorum, çünkü orada halk var. Biz mahalleden ayrılmış mahalle grubuyuz.

yan bir şey var. İrlanda sorunu siyah-beyaz değil, her şeyiyle gri. Protestan bir baba ve Katolik bir annenin çocuğu olduğum için sorunun ne kadar gri olduğunu iyi biliyorum. Bağımsız, birleşik bir İrlanda'dan yanayım. Ama kendime şu soruyu soruyorum: "İnandığın bir dava uğruna ölümü göze alırmısın?" İnsanın inandığı bir dava için yaşaması daha doğru.

Birçok yardım konserinde çaldınız, Noel'deki New York konserinizin gelirini Uluslararası Af Örgütü'ne bağışlayacağınızı duyurdunuz. Siyasetle kurduğunuz bu doğrudan ilişki sorunlu bir şey değil mi?

Adam: Çağımıza ve kendi kuşağımıza yapabileceğimiz tek katkı, yaptığımız işi yapmak. Bu da, bizim durumumuzda, müzik yapmak.

Bono: Bir kuşağın sözcüsü olmak tehlikeli bir konum, özellikle de "destek verin" demekten başka söyleyebileceğin bir şey yoksa. Müziğimizde söylediğimiz bu: "Destek verin." Biz hiçbir zaman "işte plan bu, yapmamız gerekenler bunlar" demedik. Hep "plan ne?" diye sorduk, "yapmamız gereken ne?"

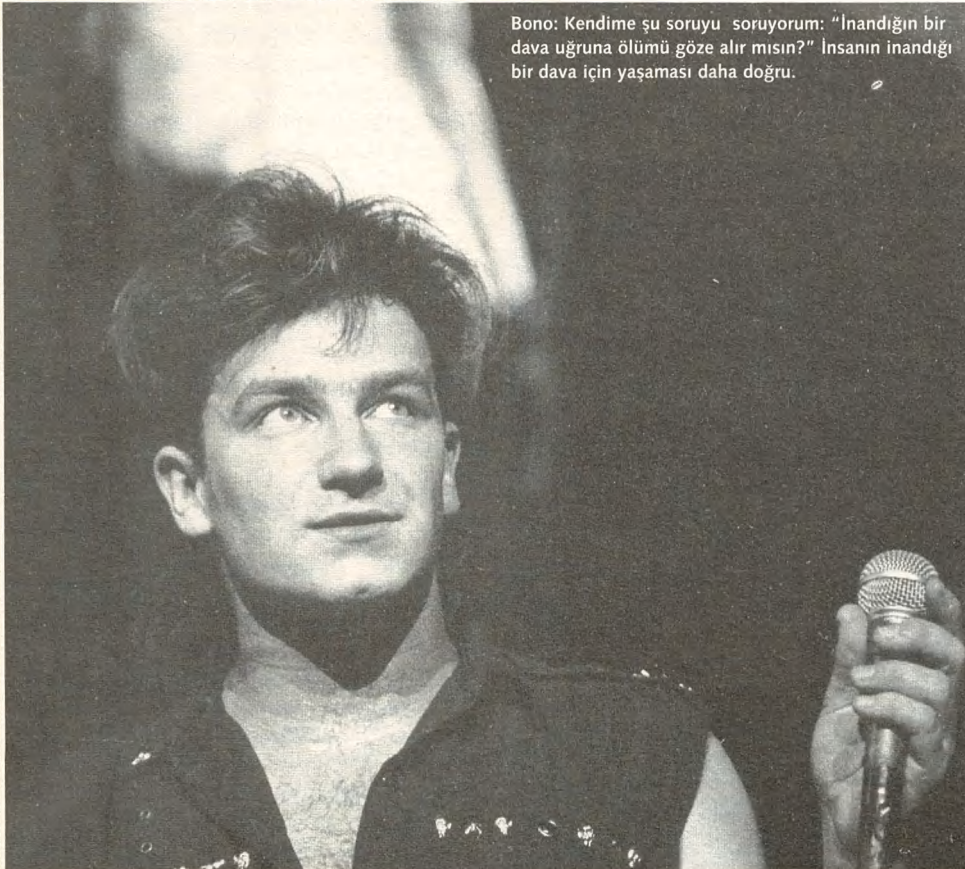
Üç yıl önceki söyleşide, Bono "ortalık Johnny Rotten taklitleriyle dolu" demişti. Şimdi aynı şey U2 için geçerli. Bunu nasıl yorumluyorsunuz?

Bono: Bu soruya cevap verirken esnaflık yapmış oluruz. Biz esnaf değiliz. U2'nun özgün bir ruhu var, o nasıl bir şey diye somayın, izah edemem. Eğer bu ruhu göremiyorsanız, size hitap edemiyoruz demektir. Müzik sanayiinden ve bizim o sanayi içindeki yerimizin ne olduğu meselesinden gına geldi. Müzikte niye rekabet var? Çünkü "Top Ten" diye bir liste var ve insanlar her hafta ona bakıyor. Müzik bir yarış sanki! İnsanlar niye müziğimizi başka bir şeyin parçası olarak göremiyor?

Adam: Rock'n'roll'a bulaşan kariyerizmden nefret ediyorum. Bazı plaklar, bazı plaklardan daha iyidir elbette. N'apalım yani? Eğer uyuyorsa o anki ruh haline, koyar dinlersin.

Müzisyenler değişim vaazı verip duruyorlar, ama değişen bir şey olmuyor. Bir yanılsama içinde olduğunuz söylenebilir mi?

Bono: Müzik, müzisyenlerden daha güçlüdür. Önemli olan müzisyen değil, bizatihi müziktir. Ve seyircidir. Seyirci aslında kendisini alkışlar, bizi değil. Konserlerimize gelenler albümlerimizi alırlar, şarkılarımızı radyolarda dinlemiş olanlar. O müzik hayatlarının bir parçasıdır. Şarkılarımızı din-

Bono: Kendime şu soruyu soruyorum: "İnandığın bir dava uğruna ölümü göze alırmısın?" İnsanın inandığı bir dava için yaşaması daha doğru.

lerken orada kendi benliklerini, kimliklerini buluyorlar. Ve kurdıkları o bağı alkışlıyorlar.

Edge: U2 çok küçük değişimler yaratabilir. Bu konuda hayalperest değiliz. Peki niye bütün bunları yapıyoruz? Yapıyoruz, çünkü yapmaya değer buluyoruz ve doğru olduğuna inanıyoruz. Müziği bize ait bir şey olarak görmüyoruz, notaların ve sözlerin sahibi biz değiliz. Bize bir yetenek, müzikal bir yetenek armağan edilmiş. Netice de bu şarkılar. Her zaman da dört dörtlük değiliz, çarşafa dolandığımız da oluyor.

Konserlerinizdeki tipler çok çeşitli; diskocular, headbang'ciler... Bir keresinde R.E.M. ve Hüsker Dü tişörtlüler çarptı gözümüze...

Edge: Albüm satışlarımız konserlerimiz için ölçü değil. Albümlerimiz sanıldığından daha az satıyor, ama konserlerimiz ful çekiyor. Birçok insan fısıltı gazetesi yoluyla konserlerimizin övgüsünü duyuyor ve o duyguyu yaşamak istiyor. Müziğimizin evrensel bir cazibesi var. Bir melezleme, bir ser-tez değil, Velvet Underground hakkında her şeyi bilenleri hedefleyen bir müzik değil. Birçok grubun o bağlama ihtiyacı var. Ama insanların çoğu

Lou Reed'i sokakta görseler tanımazlar. Bono'nun harika bir iletişim kurma kabiliyeti var; İtalyan, Hollandalı, Alman veya Amerikalı olmaları farketmiyor.

Bono: Eno, "The Unforgettable Fire" için geldiğinde, rock'n'roll'un kendisinin parodisi haline geldiğini, ancak bir göz kırpması eşliğinde kabul gördüğünü anlatmıştı. Beyazların müziği bir deli gömleği içinde. Takım elbise-kravatın altındaki gömleklere aşınmış, ama giymeye devam ediyorlar. Birileri o balonu patlatacak, o biz değiliz, biz çoktan yaptık o işi.

Stadyum konserlerine pek iyi gözle bakılmıyor, siz de eskiden eleştiriyordunuz...

Bono: Bruce Springsteen'i Wembley'de seyredene kadar ben de iyi gözle bakmıyordum. Şimdi stadyumu kulüplere tercih ediyorum. Çünkü orada halk var. Evet, halk. Ama biz o büyük grupların anti-teziyiz. Biz mahalleden ayrılmış mahalle grubuyuz.

Rock stan olmak nasıl bir duygu?

Bono: Bu soruyu o sıfatı taşıyanlar cevaplasın. Ben part-time rock starıyım. Biz belki de en kötü rock starlarıyız. Kendi ayağımıza ateş etmekte ustayız. Geçenlerde Elvis Costello'yla lafladık. Dedi ki, "U2'yu hem seviyorum, hem nefret ediyorum. Akranlarınızın çıkmaya cesaret edemediği bir ipte yürüyorsunuz, ayakta kaldığınızda şapka çıkarıyorum, ama o kadar çok düşünüyorsunuz ki". Buna verecek bir cevabım yok. Bir şeyler deniyoruz, bazen oluyor, bazen olmuyor, ama bütün mesele bu: Oldurmaya çalışmak, olma ihtimalini zorlamak.

Güney Afrika'daki ırk ayrımcılığına karşı yapılan "Sun City" albümündeki "Silver and Gold" adlı şarkınızda Keith Richards ve Ron Wood'un çalması nasıl oldu?

Stones albüm kaydı için New York'taydı, ben de "Sun City" single'ının video klibi için oradaydım. Peter

Wolf (J. Geils Band'ın vokalisti) vasıtasıyla Keith ve Ron'la stüdyoda bir araya geldik, blues tarihi üzerine sohbet ettik. Laf arasında "Silver and Gold"dan bahsettim, hiç ikiletmeden "olur, çalım" dediler. Müzik ve mizaç bakımından çok farklı olmamıza rağmen gayet iyi kafa barıştırdık. Keith, kendi aleminde gibi görünmesine rağmen, olup bitenleri pür dikkat izliyor. Sahip olduğu şöret ve servet umurunda bile değil. Onun için mühim olan tek şey müzik. Onu seversiniz ya da

sevmezsiniz, ama kabul etmek gerekir ki, zokayı yutmadı ve hiçbir zaman orta sınıf değerlerini benimsemedi.

1987: "The Joshua Tree"

Bono: "October" ve "War" döneminde bir grup olmayı sürdürmek konusunda şüphelerimiz yok değildi. Rock'n'roll'un bir saçmalık olduğunu ve şarkılarımdaki manevi kaygılara orada yer olmadığını düşünmeye başlamıştım. Ama sonra bana esin kaynağı olan sanatçılar üzerinde düşünmeye başladım: Bob Dylan, Van Morrison, Patti Smith, Al Green, Marvin Gaye... Onlar da aşağı yukarı aynı yoldan geçmişlerdi. Onların şarkılarında üç boyut var: Cinsel, ruhsal ve politik... Bizim şarkılarımız da, kendi tarzımızda, bu üç boyutta cereyan ediyor. Dolayısıyla şimdilerde kendimi daha rahat hissediyorum.

Brian Eno ve Daniel Lanois'nın prodüktörlüğü bu albüme nasıl yansdı?

Larry Mullen: Her şarkının bir mekân duygusu vermesini istedik. Eno bu işte çok mahir, bir şarkının arkasındaki fikre nüfuz edebiliyor. Ancak bazen çok fazla kafasının dikine gidebiliyor, fazla kavramsal olabiliyor. Öte yandan gospel ve geleneksel İrlanda müziğiyle içli dışlı. Bu iki tür de çok doğrudan. Entelektüel tarafını bu doğrudanlıkla dengeleyebiliyor. Müziği hem bedensel, hem kavramsal düzeyde işleyebiliyor.

Edge: Klasik işbölümünün dışında bir durumdu. Tabii ki davulda Larry, basta Adam vardı, ama Eno da, Lanois da klavyeyi ve gitarı çalabiliyordu. Hep birlikte çalışıyor, sonra oturup tartışıyorlardı. Kayıt seansları boyunca grubun üyeleri gibiydiler. "Joshua Tree"yi Adam'ın evinde kaydettik. Bir odadaki sesi yakalamaktı niyetimiz. Bu fikirle

Costello bize şöyle dedi: "Akranlarınızın çıkmaya cesaret edemediği bir ipte yürüyorsunuz, ayakta kaldığınızda şapka çıkarıyorum, ama o kadar çok düşünüyorsunuz ki".

başladık ve müziği icra edildiği mekânla uyumlu hale getirmeye çalıştık.

Bono: Nick Cave'in "The First Born Is Dead"i de bir odadaymışız duygusunu veriyor. Davul o kadar ısrarlı ve mahrem ki.

Nick Cave'in müziğini nasıl buluyorsunuz?

Bono: Nick Cave'in müziğinde, Burroughs'un dediği gibi, kara bir güzellik var. O türden bir güzellik bazı U2 şarkılarında da mevcut. "Exit"te ve "Bad"de mesela. Ama ben müziğin yaralara mer-

Gilles Deleuze

İki Konferans

Yaratma Eylemi Nedir?
Müzikal Zaman

Norgunk

Deleuze & Guattari Kitapları

İki Konferans

Yaratma Eylemi Nedir? • Müzikal Zaman

Gilles Deleuze

Boulez

Carter

denetim toplumu

atımlı olmayan zaman

Norgunk Yayıncılık 0212 351 48 38 norgunkyayincilik@yahoo.com

n

direnme eylemi
karşı-enformasyon

mekân-zaman

Dostoyevski

Kurosawa

iletişim

Debussy

atımlı zaman

Straub

enformasyon

Messiaen

Ligeti

Minelli

hareket-süre blokları

Bresson

hem olmasından yanayım. Woody Guthrie "iki tür müzik vardır" demişti: "Yaşanacak müzik ve ölünecek müzik." Bizimkiler hangi türde diye düşünmüyorduk değilim. Ama U2'yu seven yaşını başını almış insanlara bakılırsa, en güzel şarkılarımız merhem türünde.

Edge'in gitarı bu albümde daha ritmik, klasik soul beat'ine oldukça yakın gibi...

Edge: Hiçbirimiz dans müziğiyle yetişmedik. Geçmişte, U2'nun anti-dans bir tavrı varmış gibi yorumlanıyordu. Fakat bu, yeni yeni keşfettiğimiz bir şey. Bu sıralarda Jimmy Nolan'a takılıyorum, James Brown'un gitaristiydi uzun süre.

Çağdaşlarınızdan kimleri beğeniyorsunuz?

Edge: En başta Johnny Marr'ı... Çok hafif ve ritmik bir stili var. Tom Verlaine de esin kaynaklarımdandır. Teknik beceri bakımından değil, hiç kimsenin denemediği şeyleri denediği için. Kendi tarzım olarak tanımlayabileceğim noktaya gelene dek bir sürü sound ve fikirle haşır neşir oldum. Şimdilerde birçokları "meşhur Edge tarzı"nı kopya ediyor. Halbuki öyle bir şey yok. Bu tamamen yanlış bir tefsir. Bir tarz yaratmaya kalkışmadım hiç. Sadece yeni bir şeyler bulmaya çalıştım.

"The Joshua Tree"nin sözleri bayağı edebi...

Bono: Bugüne kadarki en edebî albümümüz bu galiba. Ama sade bir edebiyat söz konusu. Yeni Amerikan yazarlarından, özellikle güneyli olanlardan esinledim. Walker Percy, Robert Hayden, Jim House gibi isimler çok doğru yazıyor. İncil'den imgeler kullanıyorlar, İncil'i okumuş herkesin bildiği gibi, oradaki imgeler çok sade ve çok güçlü. Ve onlarla herkes ilişki kurabiliyor. Ayrıca, Bruce Springsteen'in tavsiyesi üzerine okuduğum Flannery O'Connor'ın "Bilge Kan"ının da çok etkisi oldu üzerimde.

"October"dan beri sık sık Amerika'ya tumeğe gidiyorsunuz. Nasıl bir yer Amerika sizce?

Edge: Amerika'da uzun zaman geçince, perspektifiniz de değişiyor. İlk önce o berbat televizyonu, fecaat radyoları ve fast food lokantalarını görüyorsunuz. Ama Amerika'nın bir düzine vechesi var.

"Bullet The Blue Sky" Reagan rejiminin Orta Amerika'daki faaliyetlerini konu alıyor...

Bono: Amerika'yı seviyorum ve Amerika'dan nefret ediyorum. Bu ikisi arasında gidip geliyorum. Geçen yıl El Salvador ve Nikaragua'da kaldım bir süre ve Amerika'nın bir başka yüzünü gördüm. Amerikan dış politikasının çiftçilerin ve çocukların hayatı üzerindeki etkisine tanık oldum. "Bullet The Blue Sky" o tanıklığın sonucu. Amerika'yla ilgili birbirleriyle çelişen iki vizyonum var. Biri bir rüya ülkesi, öteki bir kara mizah.

Albümün kapanış şarkısı "Mothers Of The Disappeared"ı yazmaya iten ne oldu?

Bono: El Salvador'daki tanıklığımın sonucunda ortaya çıktı. Orta Amerika'da her yıl binlerce insan kayboluyor, işkenceye uğruyor ve askerî diktatörlüklerin ölüm timleri tarafından infaz ediliyor.

Uluslararası Af Örgütü yarına ABD'de verdiğiniz konserlerin amacı neydi?

Adam: Amacımız, Uluslararası Af Örgütü'nü Amerikan kamuoyuna tanıtmaktı. Birçok Amerikalı Uluslararası Af Örgütü'nü bir komünist örgüt gibi görüyor. Ancak, Uluslararası Af Örgütü yalnızca Amerikan yanlış rejim tarafından hapsedilen insanların serbest bırakılması için değil, bütün dünyada aynı durumda olan insanlar için çaba sarf ediyor. O konserlerin amacı bunu vurgulamaktı.

Bono: Uluslararası Af Örgütü sağ-sol meselesinin dışında. Daha üst düzeyde bir hakikate dair. Dünyada, Nazi Almanyası ölçeğinde işkence gören insanların olduğu bir hakikat ve bu gözardı ediliyor.

"Red Hill Mining Town" adlı şarkı, 1984'te Arthur Scargill önderliğindeki maden işçileri grevini, alışılmadık bir biçimde anlatıyor.

Bono: Şarkı, adını, 1984'teki olaylarda perişan olan bir madenci kasabasını anlatan bir kitaptan alıyor. Madencilerin grevine siyasi bir ilgi duyuyordum, ama daha kişisel düzeyde bir şarkı yapmak istiyordum. Bir madenin kapanışının yol açtığı sefaletle dair istatistikî bilgiler çok çarpıcı da olsalar, insanî boyutun dramatikliğini vermekte yetersiz kalıyor. Bir madencinin evine girip yaşananları o zaviyeden anlatmak istedim. Madenciler grevinin anlatılmayan öyküsünün içinde darmadağın aileler ve ilişkiler var. İşçilerin onuru zedeleniyor, çocukların yüzlerine bakamaz, eşleriyle sevişmez hale geliyorlar.

Yardım konserleri, toplumsal sorunları dile getiren şarkılar; bunların dönüştürücü bir etkisi oluyor mu gerçekten?

Bono: Live Aid ve United Artists Against Aparthe-

Eno ve Lanois, yüzümüzü başka müziklere çevirmemize önyak oldu. "Unforgettable Fire"la ayaklarımızı bulduk, "Joshua Tree"yle yürümeye, hatta koşmaya başladık.

id, popüler müziğin potansiyel gücünü gösteriyor. Müzik, değişimin katalizörü olabilir pekâlâ. Live Aid'den sonra karım Allison'la beraber Etiyopya'daki bir kampta çalıştık, sağlık ve hijyen üzerine eğitici kurslar verdik. Döndüğümde, Afrika'nın bana benim ona verdiğimin kat kat fazlasını verdiğini farkettim. Mesela Bob Geldof, konserlerin, plakların hayat kurtardığını görünce şaşmıştı. Popüler müziğin kendi içinde güzel bir şey olmasının ötesinde bir anlamı olmadığını düşünüyordum. Ben Live Aid'in sağladığı başarıya şaşmadım doğrusu. Beni esinlendiren 60'ların müziği ve o müzik Vietnam savaşının sona erdirilmesinde önemli rol oynadı. Bugünün müziğinin niye benzer bir etkisi olmasın ki? Ben hep müziğin değişime katkıda bulunacağına inandım. Kastettiğim melodramatik bir değişim değil, pozitif bir protesto hareketinin bir parçası olarak değişime katkıda bulunmak. Dünyamızda yeni sorunlar var ve yeni çözümler gerekiyor.

"New Year's Day" ve "Two Hearts Beat As One"da da aşk hikayelerini bir siyasal mücadele bağlamında anlatıyordunuz... Şarkılarınızda cinsellikten pek söz etmiyorsunuz...

Bono: Rock'n'roll daha çok Şevrole'nin arka koltuğundaki cinsellikle alakadar oluyor. Şevrole'nin arka koltuğunda sevişmek de eminim zevklidir, ama ben onun ötesindeki ilişkiler üzerinde yazmayı tercih ediyorum. Bir ilişkideki zihinsel, ruhsal çatışmalar benim daha çok ilgimi çekiyor.

"Joshua Tree", U2'nun iyice olgunlaştığı, kendi sesini bulduğu albüm galiba...

Bono: Büyük ölçüde doğru bu. "War"la nasıl bir yörüngeye girdiğimizin pek farkında değildik aslında. O güne kadarki en rock albümümüzdü o. Eno ve Lanois, yüzümüzü başka müziklere, örneğin gospel ve soul'a çevirmemize önyak oldular, bir atmosfer yaratmamızı sağladılar. "The Unforgettable Fire"la ayaklarımızı bulduk, "Joshua Tree"yle yürümeye, hatta belki de koşmaya başladık.

Sözlerde de aynı olgunlaşma göze çarpıyor...

Ben Avrupalı yazarlarla gözü açtım, ama son zamanlarda onlardan sıtkım sıynıldı. TS Eliot'vari elit

kültür ve entelektüel disiplin bana göre değil. Daha doğrudan bir dile ihtiyacım var. Flannery O'Connor'ın "Bilge Kan"ı gibi, Behan, Kavanagh gibi İrlandalı yazarların kitapları gibi... Onların yazdığı şeyler benim yazmak ve söylemek istediğim şeyler. O şirde kendimi özgür hissediyorum.

Peki o dil rock'n'roll'a uyar mı?

Bono: Ondan emin değilim. Ama deniyorum. Popüler şarkı yazarlığının bir de dolaysız anlatım geleneği var. O gelenekle yeni yeni kafa barıştırıyorum. Van Morrison'ı alalım mesela, kızlar hakkında şarkılar yazarak başladı -"Gloria" mesela- ve 15 yıl sonra spiritüel bir tarzla ortaya çıktı: "Inarticulate Speech of the Heart". Benim durumum tersine. Spiritüel şarkılarla başladım, şimdi kızlar hakkında yazmayı öğreniyorum. (gülüyor) Aslında grup olarak yeniden keşif sürecindeyiz. Zira punk sonrasındaki kayıp kuşaktanız. Bizim müzik hayatımız "Marquee Moon"la, "Horses"la ve Clash konserleriyle başladı. John Lee Hooker'ı ilk dinlediğimde 25 yaşındaydım. Willie Nelson'ı daha yeni keşfettim. Scott Walker, hatta Elvis, blues, gospel yeni şeyler benim için.

Ya Bob Dylan? Onunla ilk karşılaşmanız nasıl olmuştu?

Bono: Sahneden yeni inmişti, biz huşu içindeydik. "Bob, bazı şarkıların ebediyen yaşayacak" dedim. Bana döndü, (Dylan'ın sesini taklit ediyor) "seninkiler de öyle Bono" dedi, "ama mesele şu ki, onları çalabilen kimse olmayacak".

Dylan nasıl biri?

Bono: Tuhaf biri. Bob Dylan olmaktan muzdarip bir hali var. Geçmişine hapsedildiğini düşünüyor. Bir bakıma da öyle. Kimse Smokey Robinson'dan her yeni albümünde yeni bir "Tracks Of My Tears" yapmasını beklemiyor. Birlikte olduğumuzda karşılıklı birkaç dize uydurup söyledik. Onunki şöyleydi: "Neville Brothers'ı dinliyordum, saat çeyrek geçiyordu sekizi / Randevum vardı kaderle / biliyordum ama gecikeceğini / beni kandırdı, müptela etti kendine / tersim döndü, uyku tutmuyor şimdi / yalnızım yatağimde, beni üşüten bu sırta..." Sonra da, "geç bunu, karala" dedi. İnanabiliyor musunuz? İnsanların Bob Dylan'dan beklediğine çok yakın olduğunu düşündü o dizelerin.

BONO'YLA GENEL MUHASEBE

1976'YI RUHLARINA DÖVME YAPANLAR

Yaklaşık çeyrek yüzyıldır rock'un içindesiniz.

Sizce rock'un tarifi ne?

Bono: Rock, bütün sanat biçimleri içinde en çelişkili olanı. Sanat ve ticaret, idealizm ve nihilizm, beden ve ruh... 80'ler bu çelişkileri çözmeye çalışmakla geçti, 90'lar onların dümen suyuna girdi. Şimdiyse birbirleriyle çatışmalarını seyretmek bir eğlence haline geliyor.

William Blake, "Cennetle Cehennemın Evliliği"nde bu iki alemi buluşturmaya çalışıyor...

Yeni albüm için "Songs of Innocence and Experience" diye bir şarkı yazdım, Blake'i okuduktan sonra. Rock'n'roll'un o kadar çok çelişkisi var ki... En şahsi müzik, ama en yüksek sesli hoparlörlerle kullanılıyor. Dünyanın dört bir yanında radyolarda çalınıyor. Hem çok şahsi, hem de çok kamusal. Rock'n'roll çok saçma bir şey -onun içinde olmamızın bir sebebi de bu. (gülüyor) 14 yaşımıdayken Top Of The Pops'ta Marc Bolan'ı seyredişimi hatırlıyorum. Acayip hoşuma gitmişti, ama ben gay değildim. Rock'n'roll'un gücü de bu: Müstehcen, absürd, tutkulu...

"Zooropa"daki "The Fly" adlı şarkıdaki karakterin esin kaynağı ne?

Öyle tipler her yerde vardır. Barda otururlar ve her şeyin sebebini bilirler. Körfez savaşının niye çıktığını, Bush'un ve Sharon'un ne dümenler çevirdiklerini... Komplote teorileriyle açıklarlar her şeyi, üstelik bazen de haklı çıkarlar. "The Fly", cehennemden yapılan müstehcen bir telefon konuşması gibi. Adam evini arıyor cehennemden ve "burası iyi bir yer" diyor. Hepimizin içinde olan, ama ortaya çıkarmasına izin vermediğimiz biridir o.

William Golding'ın "Sineklerin Tanrısı"nda da öyle bir ses var: Yetişkin hayatının sonsuz sinizmini temsil eden ve okul çocuklarını baştan çıkaran ilkel bir tanrı...

O kitap ayaklarını yerden kesmişti. İlk albümü müzdaki "Shadows And Tall Trees" adlı şarkı o kitabın bir bölümünün adıydı. Aslına bakarsanız, "Boy"un hemen tamamı "Sineklerin Tanrısı" üzerine kuruluydu.

"Acrobat"ı Delmore Schwartz'a ithaf etmişsiniz. Lou Reed üzerinde büyük etkisi olan bu yazarla sizin bağınız nereden geliyor?

"Dreams Begin Responsibilities" (Rüyalar sorumlulukları Başlatır) diye bir kitabı var. "Acrobat"ı yazarken aklıma o düşmüştü. Birkaç cümlede özetlenebilecek bir kitap değil. Schwartz bir formalist, Lou Reed'in ona tutkusunun sebebi bu.

Gözlük takmaya ne zaman, nasıl başladığınızı hatırlıyor musunuz?

Fighting Fantan Fitzgerald diye bir arkadaşımız var, grubun giysileriyle o ilgilenir. İkinci el giysi satan bir dükkandan bir gözlük getirdi, "The Fly" zamanlarıydı, o gün bugün gözlük takıyorum. Ama gözlük mü önceydi, şarkı mı, onu hatırlamıyorum.

"One"ı söylerken gözlüğünüzü çıkarıyorsunuz.

Bu bilinçli olarak yaptığınız bir şey mi?

Bilmem. Vaktiyle uyuz olduğumuz rock aksesuar-

14 yaşımıdayken Marc Bolan'ı seyredişimi hatırlıyorum.

Acayip hoşuma gitmişti, ama ben gay değildim.

Rock'un gücü de bu: Müstehcen, absürd, tutkulu...

larını zevkle kullanıyoruz şimdi. Bir klişe kiralamak gibi, ne kadar büyük bir klişeyse benim açımdan o kadar iyi. En saçma gözlükleri bile takarım. Uçağımızın adı niye Kitsch Havayolları olmasın?

"Zooropa" tumesinde özel uçağınızı Guns N' Roses'la paylaştınız. Nereden icap etti bu?

Genç gruplara fırsat tanımalı, öyle değil mi? Mahallenin veletlerine "bisikletime binmek ister misin" demek gibi bir şey. Axl Rose'u severim, bana hakiki gelen bir şey var onda.

Viyana konserinde "Knockin' On Heaven's Door"u birlikte söylediniz. Nasıl oldu o?

Kendiliğinden oldu. Şarkıya başladığımızda birden sahnede peydahladı ve bize katıldı... Hard rock'un dili bana yabancı, ama "November Rain" gibi şarkıları hoşuma gidiyor.

"Achtung Baby"yi kaydederken My Bloody Valentine'ı dinlediğiniz doğru mu?

Yanımızda bir sürü plak vardı. 1979'da, ismimiz yeni duyulmaya başladığında bizim için "saykodelik dönüştü" diyorlardı ve Echo And The Bunnymen'le aynı kefeye koyuyorlardı. Albümleri şarkılar ya da grubun stili olarak değil de, bir halet-i ruhiye olarak dinlediğinizde şunu görüyorsunuz:

Bugünün müziği genel olarak yeni değil, eski halet-i ruhiyeleri yeni giysiler içinde sunuluyor. My Bloody Valentine'sa yeni bir halet-i ruhiye. Ortalık-taki grupların birçoğu kopyacı. Tıpkı Japonların gitarları ve motosikletleri kopya ettikleri gibi, onlar da halet-i ruhiye kopya ediyorlar. Japon örneğinde olduğu gibi, bazı kopyalar asıllarından daha güzel olabiliyor. Ancak bu özgün oldukları anlamına gelmiyor. Rock'n'roll'da yeni bir halet-i ruhiyenin ortaya çıkması nadir görülür. Beş yılda bir olur genellikle. Bir grup çıkar, yelpazeye yeni bir renk ekler. My Bloody Valentine da yeni bir renk getirdi. Önümüzdeki yıllarda başka renkler getiremezlerse, ilginç olmaktan çıkarlar.

Joy Division da sizinle birlikte anılan bir gruptu...

Evet, ama onlar özgün bir türdü. Onları ilk dinlediğimde, "Jim Morrison dirilmiş ve Kraftwerk'e katılmış" diye düşündüm. Bir müziği dinlerken "bu halet-i ruhiyeyi daha önce duymuş muydum" diye sormalı. Gerçekten güzel mi, yoksa size güzel olan bir şeyi mi hatırlatıyor? Eğer daha önce duymadığınız bir halet-i ruhiye söz konusuysa, karşınızdaki gerçekten büyük bir grup demektir.

Pet Shop Boys'un "Where The Streets Have No Name" yorumunu nasıl buldunuz?

Bir kere şunu söyleyeyim: "Shopping" diye şarkısı olan bir grup kıyaktır bence. Kılık etmek istesem, onların müziğinin Toyota reklamına benzediğini söylerdim.

Anti-küresel eylemleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Büyük kötülüklerin egemen olduğu bir zamanda yaşıyoruz. McDonald's, Starbucks ve ötekilere ne yapmalı bilemiyorum. Bir polisin suratına çizburger fırlatmak... Birkaç kadehten sonra pekâlâ yapabilirim bunu. Tüketim zihniyetine reaksiyon göstermek doğru, protestocular haklı. İnsanlar politize olmalı, öfkelenmeli, ama hedeflerini dik katle seçmeli, kılı kırk yararak o hedeflere vurma. Birçok şeye çok öfkeliyim. Barış ve aşk söylemi bana iyi gelmiyor. Çabalamadan olmuyor. Ben şahsen çabalıyorum.

Çabalarınızdan sonuç alıyor musunuz?

Cumhuriyetçilerin en sivri saçılardan Jesse Helmes'le yaptığım görüşme-de üçüncü dünya ülkelerinin 435 milyon dolarlık

borcunun silineceği sözünü aldım. Sözlerini tutacaklar gibi görünüyör.

Rock'un vicdanı olmak nasıl bir şey?

Ben rock'un vicdanı değilim. Sadece vicdan sahibiyim. Zor olan vicdan değil, bunun demode olması. Zaman zaman bu vicdan meselesinin Katolik suçluluk duygusuyla bağlantılı olduğunu düşünsem de, asıl sebebi biliyorum: Punk rock. Kesinlikle o. Ruhlarına 1976'yı dövme yaptıranlar için başka türlü mümkün değil. İçinize işliyor o.

Nedir o içinize işleyen?

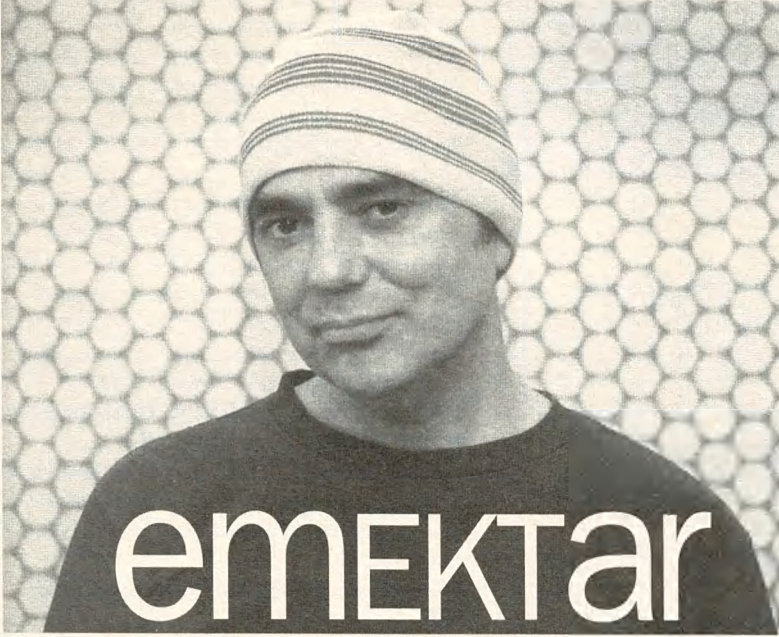
Başka insanların sahip olmadığı imkânlarla sahip olmanın verdiği rahatsızlık. "Bizden briyidin, şimdi onlardansın" dedirtmek. Bana imtiyazlı gibi gelen bir durumda olmayı kabullenemedim uzun süre. Ama hayatı seviyorum, yaşadığım hayatı seviyorum. Bunu söylemek üzücü ama, maalesef salon sosyalisti tarifine uyuyorum. Bunu kabul ediyorum. Ama vicdan azabı duymadan kendimle yüzleşebiliyorum.

Nasıl bir yaşlılık öngörüyorsunuz?

BB King'le babam akran. Ve tanıdığım en cool insanlar. O yaşa geldiğimde onlar gibi olmak isterim. Asla özür dilemeyen, asla açıklama yapmayan aksi bir moruk!

Daniel Lanois

U2'lardan Dylan'lara, birçok kıyak rock albümünün prodüktör hanesinde onun ismi yazar. Quebec'li gitarist-şarkıcı Daniel Lanois bu kez başkalarına değil, kendine çalıştı, Emmylou Harris ve Bono'yu da misafir ederek üçüncü solo albümü "Shine"ı çıkardı. Sanatçının dünyasında Les Inrockuptibles, Libération ve Independent sayesinde kısa bir tur atıyoruz.

Bir Çaki Gibi

Quebec'te bir kuaförün oğlu olarak dünyaya geldiniz, şimdi müzik dünyasının en çok kazanan prodüktörlerinden-siniz. Bu, hayatınızı nasıl etkiledi?

Daniel Lanois: Paranın konforu bana ilerlemiş yaşlarda geldi. Büyük albümlerin prodüktörlüğünü yapmam 30'lu yaşlarımla sonlarına doğru oldu. O parayı 18'imde kazansaydım, herhalde şimdi bir villada eroin şırınga ediyor olurum. "Sometimes" adlı şarkıdaki "bir hap alıp saklanmak istiyorum bazen" dizesi varlıklı olmanın kimi endişeleri bertaraf etmediğini ima ediyor...

Zenginlik daha uzun yaşamayı ya da olup bitenleri daha berrak görmeyi sağlayan bir şey değil.

Rock müzisyenlerinin çoğunluğu en parlak eserlerini 20'li, 30'lu yaşlarında veriyor. Varlıklı insanlar sınıfına terfi etmek yaratıcılığı öldürüyor mu?

Sanatçıların yaratıcılıktan kopmaları, genellikle heveslerini kaybetmeleriyle oluyor. Başarıyla birlikte birçok davet geliyor: Ödül törenleri, partiler... İlahlarınızla ahabap oluyorsunuz. Bu güzel bir şey, ama yaratıcılığınızı kurutma tehlikesi de var. Ben de zaman zaman spot ışıklarına başımı şöyle bir uzatıyorum, ancak beni dergi kapağına koymak için millet birbiriyle yarışmıyor. Ben iştahımı kaybetmedim. İştah, yaratıcılık için iyidir. Ayrıca elite takılmaktansa ayak takımıyla takılmayı tercih ederim.

1989'da "Arcadie", 1993'de "For The Love of Wynona" ve ondan on yıl son-

ra "Shine"... Bir solo albüm yapma fikri nasıl çıktı?

Nettie'nin Yeri'nde isli kedibalgımı yiyordum. Epitaph Records'un patronu da yandaki masada domuz sucuğu yiyordu. Yanıma geldi; kendini tanıttı, sohbet ettik. Tom Waits'e danıştıktan sonra, bir CD için sözleşme imzaladım.

Ticari başarı kazanabilecek mi sizce? Dinleyenlerin ruhuna hitap edebilmek benim için yeterli. Vasatı hedeflemedikçe hit üretme mekanizmasına dahil olmak pek kolay değil.

Son yıllarda en çok sevdiğiniz rock albümü hangisiydi?

U2'nun "Achtung Baby"si.

Yeni albümde "Falling At Your Feet"

Müzik bombardımanı altındayız. Müziğin fazlası müziği anlamsızlaştırıyor. Dengeli bir müzikal rejim için sessizliğin değerini bilmek, ondan zevk almak gerekiyor.

şarkısında Bono'yla düet yapıyorsunuz; bu işbirliği nasıl gerçekleşti?

U2'nun "All That You Can't Leave Behind"i için stüdyodaydık. Çok çabuk ortaya çıktı. U2'cular biraz kiskanmadılar değil, Bono o sözleri niye bize vermedi diye, ama bu çok kısa sürdü.

"JJ Leaves LA" adlı enstrümantal parça hakkında neler söylersiniz?

O çok yalnız ve köşeme kapandığım bir anda ortaya çıktı. Aslında parçayı ortaya çıkaran steel-pedal gitar. O alete hayranım. Bana büyük zevk veriyor. Ömür boyu yanınızda taşıdığınız bir çaki

gibi. Ona saygıyla davranıyorsunuz, o da ihtiyaç duyduğunuzda yardımınıza koşuyor. Güvenilir bir dost. Geleceğe karşı değilim tabii ki, ama yeniliğe ulaşma bahanesiyle geçmişten gelenlerin terk edilmesini de istemiyorum. İyi Amerikan müziğinin önemli bir kısmı unutuldu. Tam da bu nedenle steel-pedal kullanmayı seviyorum. Steel-pedal Amerika'da icat edilen iki müzik enstrümanından biri -diğeri de dulcimer. Bu benim köklerimin bir parçası ve dünyanın bunca büyük ve kamaşık olduğu bir anda, köklerimle bağlantımı koparmamayı seviyorum. Nereden geldiğimi hatırlamayı seviyorum; hiç de kolay bir alet olmamasına rağmen, steel-pedal çalmak bana yardımcı oluyor. Bu aleti çalarken sanki teller doğrudan kalbime bağlıymış gibi hissediyorum.

Müziğinizi, şarkılarınızı nasıl tarif edersiniz?

Basit ve gevşek, bir uyusukluğu olan şarkıları seviyorum, Bob Marley'in yazacağı türden şarkıları... Şarkılarının, sadece akustik gitarla çaldığım versiyonlarını dinlemek hoşuma gidiyor. Ama tabii ki ben de troubadour değilim, aynı zamanda bir ses manipülatörüyüm. Prodüktör olarak, bir şarkının imzası olabilecek gizli kalmış ayrıntıları ortaya çıkarmaya çalışırım. Ama bir şarkı yazarı olarak biktırmayacak, devri geçmeyecek, zamandışı şarkılar yazmak istiyorum.

Bir ses manipülatörü olarak, hayatın müzikle çevrili olmasına ne diyorsunuz? Asansörde, markette, reklamlarda?..

Müziği seviyorum, ama ufak dozlarda olunca daha fazla seviyorum. Bir müzeye gittiğimde, bir tabloya bakarım, sonra çıkarım, hiçbir zaman müzenin tamamını bir kereden gezmem. Müzikle ilişkim de aynı. Bugün her yerde müzik var, otellerde, restoranlarda, arabalarda, dükkanlarda... Müzik bombardımanı altındayız. Tabii ki kendimizi daha iyi hissetmek için müziğe ihtiyacımız var, ama müziğin fazlası sonuçta müziği anlamsızlaştırıyor, bayağılaştırıyor, sihrî kayboluyor. Tıpkı sürekli yemek yemek gibi: Hemen iştahını kaybedersin. Dengeli bir müzikal rejim için de sessizliğin değerini bilmek, ondan zevk almak gerekiyor.

Kayıtların bir kısmının Meksika'da yapılmasının albüme nasıl bir etkisi oldu?

Bütün aletlerimi alışıldık şehir ortamından uzağa taşıdım ve yaklaşık bir yılı Meksika'da geçirdim. Benim açımdan güneyde olmak önemliydi. Sıcak yerlerin büyüleyici bir etkisi var. Albümümdeki bazı seslerin Meksika'ya gitmiş olduğum için var olduğunu biliyorum. İklimin enstrümanların sound'u üzerinde büyük etkisi var.

Bu kadar ünlü bir prodüktör olmanızın püf noktası ne?

Benim kayıt felsefem, müzisyenler gelmeden önce her şeyi tamamen hazır etmektir. Bu nedenle de efsanevi stüdyo hikayeleri benim için bir anlam ifade etmiyor. BBC'nin eski salonları gibi geniş kare bir yer verin bana, yeter. Prodüksiyon açısından berbat bir dönem olan 70'li yıllardan hiçbir şey olmasın. 70'li yıllar yüksek frekans, parlak sound arayışlarının başlangıcıydı; inceltme çabası sonunda rahatsız edici bo-yutlara vardı. Sürekli net, parlak olacağız diye, gölgeler kaybediliyor... Bugün çok süper şeyler duyabilirsiniz, ama taze şeyler duymak daha zor. Günümüzün süper işleri, vaktiyle taze olan, eski şeylerin gölgesinde. Bence, sofistike olan sadeliktir.

Bob Dylan'la çalışmak nasıl bir şeydi? Dylan'ın sesi daha pütürlü, daha yakıcı bir hale gelmişti sizinle.

"Oh Mercy"nin öncesinde, New Orleans'da Neville Brothers'la çalışırken beni görmeye gelmişti. Hemen birlikte çalışalım istedi. Müzisyenler, ulaşım, stüdyo, her şeyi üstüme alarak 150 bin dolara ona bir albüm teslim etmeyi önerdim. Tabii ki dünyanın dört bir yanından müzisyenler getirmek söz konusu değildi. Willie Green sokağın öbür başında oturuyordu, Neville Brothers'la çalışıyordu ve dünyanın en iyi bateristiydi... "Time Out Of Mind" ise daha

farklı oldu. Bir grup topladım. Bob Dylan, Little Richard'ın sesine takıntı yapmıştı. Ama 50'li yılların rock plaklarının büyüğü, mikrofonların, bence bugün hâlâ tahayyül edilebilecek en iyi ses olan Nat King Cole'lara göre olmasındandır. Bir Little Richard çıkıp bağımaya başladığında, boğuluyordu, ses sanienin küçük bir bölümü süresince kopuyor ve tekrar geliyordu, ama tabii ki distorsiyon müzikaldi, harmonik bir kompresyon etkisi uyandırıyor. Günümüzün malzemesiyle, üzerinde böyle oynayabileceğin bir marj yok. Bu türden ses bozulmalarını yapay olarak yeniden yaratmaya çalıştık. Bob çok esrarengiz bir kişilik. Galiba çalışırken ruhsal dünyasının bir kısmını bir kenara koyuyor, yaptığı işe konsantre olabilmek için. Yine de onunla birkaç ay yana olmak harikuladeydi. Benim için en büyük iltifat, benim sesle yaptıklarımın onun sözlerle yaptıklarına denk olduğunun söylenmesidir. Bu gezegende onun gibi bir avuç insan var sadece.

Çeviren: Siren İdemen

PETER GABRIEL: "So" BOB DYLAN: "Oh Mercy", "Time Out Of Mind" ROBBIE ROBERTSON: "Robbie Robertson" NEVILLE BROTHERS: "Yellow Moon" EMMYLOU HARRIS: "Wrecking Ball" MARIANNE FAITHFULL: "Vagabond Ways" ...

David Sylvian

80'lerin başlarında Japan grubuyla Yeni Romantizmin bayrağını yükselten David Sylvian, grubun şöhreti doruklardayken kendi yolunu çizmişti: Daha sonra Ryuichi Sakamoto'dan Robert Fripp'e, Holger Czukay'dan Marc Ribot'ya pek çok müzisyenle teşrik-i mesai yapan Sylvian'ın bu ay yayınlanan albümü "Blemish"te de Derek Bailey ve Christian Fennesz'le düetler var. Wire dergisi, bir blind-test marifetiyle, yirmi senenin bilançosunu çıkarmış...

maskenin kayıbi

Talk Talk - After The Flood (Laughing Stock)

David Sylvian: Davullar Talk Talk gibi tınıyor, ama şarkıyı tanıyamadım.

"After The Flood". Japan'ın en şaşılağan günlerini yaşadığı yıllarda ortaya çıkmıştı Talk Talk. O günleri keyifle anıyor musunuz?

Of! Şimdi onları okul günlerim gibi görüyorum. Japan'la geçirdiğim yıllarda bir yazar olarak nasıl daha çok gelişip genişleyebileceğimi, nihayetinde bana daha hakiki gelen bir sese nasıl varabileceğimi öğrendim. O günden bu yana, sesimin kendi şarkılarının içinde pek fazla duyulmasına izin vermez oldum. Hatta bunun, müziğin gücünü kötüye kullanmak olduğunu farkettim. Müzik bana göre bir çeşit gizlenme eylemi. "Ghosts"u yazdığım zaman (1981, "Tin Drum" albümündeki şarkısı) bu doğrultuda kişisel bir hamle yaptığımı düşündüm... Sonrasında her şey daha bir netleşmeye başladı. Yolun bu olduğunu, daha da dipleri eşelemem gerektiğini anladım.

Talk Talk da "yeni romantik" akımına dahil gözüktüyordu. Ama onlar da aynı sizin gibi bu geçmişi çok daha zengin, ince dokulu, gizemli bir müziğe dönüştürdü...

Böyle herkesin gözü önünde ilerlemenin hem iyi

yordum, o da plak şirketiyle yaşadığı bunalıcı hukukî sorunları halletmeye çalışıyordu. Aslında şimdi dönüp bakınca, öyle bir ruh halindeyken ne yapmışsak anılmaya değerdir diyorum. Robert'la esas "Gone To Earth" albümünde bir irtibat kurduğumuzu sanıyorum ben. Daha o zaman böyle bir çalışma üzerine konuşup fikir alışverişinde bulunmuştuk. Bana King Crimson'a dahil olup olmayacağımı sormuştu. O zaman üzerinde çok düşündüm, ama kararım olumsuz oldu. Bütün King Crimson geçmişinin yükünü taşıyamazdım. Onun yerine yeni bir şeyler yapalım dedim. Dedim ama, her nasılsa yeni Crimson fikrine de içten içe biraz bağlandım... Benim tarafımdan bakınca, kendi başıma üzerine gidemeyeceğim, ciddi, kabına sığmayan bir öfkenin dışavurumuydu yaptığımız müzik. O şekilde su yüzüne çıkmasaydı, mutlaka başka bir yerden patlak verirdi.

Bowie sizin için veya Japan için ne ifade ediyordu, önemli miydi?

Elbette. İlk günlerimizde bizi en çok etkileyen isimlerden biridir Bowie. Bu da muhtemelen en güçlü albümlerinden biri, ama daha fazla ne söy-

leyebilirim ki? Şu ara, eskiden bizi etkileyen veya gelişmemizde belirleyici rolü olan kim varsa bir kenara koymaya çalışıyorum. Ama Japan olduğumuz dönemde, tam tersine, bizi etkileyen ne varsa bir kılıf gibi üzerimize geçirirdik. Bir yönüyle sevgimizi ifade etmeye çalıştığımızı düşünüyorum, ama gelişimimize zarar verdiği de kesin.

Ryuichi Sakamoto - Derrida / JD002 (Derrida)

(başlar başlamaz) Takemitsu ya da Ryuichi. Ya da Cage. Takemitsu'nun "Corona" sı mı?

Ryuichi Sakamoto'nun "Derrida" filmi için hazırladığı soundtrack'ten bir bölüm. Çok başarılı bir film müziği. Derrida'nın o enigmatik kişiliğini tamamen yansıtıyor.

Ryuichi'nin yetenekleri için güzel bir iltifat. Yirmi yıldır süren bir işbirliğimiz var onunla. Yıllar geçtikten sonra, artık birlikte çalıştığım sabit bir grubumun da olmadığı şu zaman diliminde, Sakamoto belki de ortak bir müzik dilini paylaştığım, bana en yakın müzisyen. Birimizin sınırlarının ötesinde böyle bir dili geliştirmek, herhalde bir grup içinde

Etraf içi boş, ruhsuz doğaçlamalarla doldu. Ruhun ağırlığını hissettirmeyen şeyler. Coltrane'in ruhu vardı. Onun için hâlâ hayranlıkla o zamanki plaklarını dinliyoruz.

tarafı var, hem de kötü. Bütün bu değişik yolları keşfetmek için elinizde olanaklar var. İşin en güzel tarafı bu. Fakat elbette bu yolda ilerlerken hatalarınız olacak, belki insanlar bu hatalarınıza hayranlık duyacak, sonra her şeyden, ilginizin kaydığı yeni alanlardan bile çok, sizin bu yolda ilerlemenizi isteyecekler. Bu noktada da, bir sanatçı olmaya çabalarırken insanlardan uzaklaşma tehlikesi çıkıyor ortaya. Ticarî açıdan makbul olmanın karşısında, yaratıcılığı muhafaza etmek. Bunlar o kadar da birbirinden ayrı şeyler değil.

David Bowie - It's No Game (Part 1) (Scary Monsters)

(mırıldanıyor) Biliyorum bunu. Bowie. "Scary Monsters"dan mı? İsmi ni hatırlamıyorum ama.

Evet, "Scary Monsters"dan "It's No Game"; gırtarda da Robert Fripp.

Robert, hayatının en iyi işlerinden bir kısmını başkaları için yaptı. Bunu kendi de biliyor. Bir "session"a katılmayı, onu kendi enerjisiyle beslemeyi çok seviyor. İşte güzel bir örnek.

Fripp'le işbirliğinizi tam anlamıyla başarılı bulduğınızı söylemiştiniz bir keresinde.

Şey, aslında hem Robert için, hem de benim için birlikte çalışma fikri zor bir dönemde ortaya çıktı. Ben o ara derin psikolojik sorunlarımla boğuşu-

çalarken en çok özlediğim şeydi. Ryuichi ile çalışırken bu dili birbirimizi belli bir yöne çekmek için kullandığımız da çok nadirdir. Yaptıklarımızı birbirimize dinletir, hemen arasında bir bağlantı kurar ve devam ederdik.

"Zero Landmine" albümünde de Sakamoto'yla birlikte çalıştınız. Böyle direkt politik bir albümde bulunmanız epey şaşırtıcı.

Bu da bir ifade biçimi, bir alan, ama içine girmek konusunda hep gönülsüz olduğum da yalan değil. Sanırım bu müziğin daha ötede bir gücü var. Politikadan çok daha derinlerde bir yerde. Evet, eğer kimse söylemiyorsa, bazen ayağa kalkmak ve ne söylenmesi gerekiyorsa söylemek gerekiyor. Dediğim gibi, müziğin gücü çok daha derin, daha güçlü bir politik araç. Çünkü her bir bireyin fikrini veya duygularını topyekûn değiştirme potansiyeli var. Yapabileceğiniz en anlamlı politik eylem bu. Sorun ne olursa olsun, politik bir bildiriyi açıkça okumaktansa, bu şekilde ifade etmeyi tercih ederim. **Sakamoto savaş karşıtı hareket içinde de aktif biçimde yer aldı.**

Onun "chain music" (zincirleme müzik) diye tanımladığı bir tarz üzerinde de çalışıyoruz: Savaş karşıtlığına destek olmak üzere ürettiği, farklı farklı insanlara gönderdiği müzikler... Böyle bir sorunu klişelere takılmadan, dozunda bir dogmatizmle ele almak büyük başarı.

Holger Czukay - Der Osten Ist Rot (Der Osten Ist Rot)

Tanıdım, Holger bu. "The East Is Red" mi? Uzun zamandır dinlememiştım. Fantastik.

Rock müziğin gençleri eşcinsellik ve uyuşturucuya yönelttiğine dair Çinli yetkililerin bir bildirisi vardı, o da bunu alıp Çin Milli Marşı haline getirmeye çalışmıştı.

(gülüyor) Evet, hatırlıyorum. Müthiş adam Holger. Onunla çalıştığım dönemlerde yaptıklarına bakıyorum da, bugün genç müzisyenlerin yaklaşımlarına çok yakınmış Holger'inki. Ses ve müziği en minik parçalara bölüp sample yapıyorsun, sonra kes-ya-

"Blemish" albümünün kapak çizimi

pıştır tekniğiyle kreatif bir forma dönüştürüyorsun. Tıpkı "Movies" albümündeki gibi. Her zaman yaptıklarının bir sonraki dönemi önceleyen işler olduğunun farkındaydı Holger. Bunun analog teyp prosedüründen çok daha kamaşık olduğu açık, ama beraberinde bir sürü tesadüf de getiriyor. Holger'le çalışıyorsanız, istediğiniz performansla yaklaştığınızı hissettiğiniz an size bütün ilgisini kaybeder. Bir çaresizliğe düştüğünüzü görmek onu çok heyecanlandırır. Sonra onları teybe kaydeder, kaydedildiğini bilmezsiniz.

Onunla yaptığınız plaklar ("Plight And Premonition", "Flux and Mutability") sizi başka bir yöne çekmiş gibi. Daha akışkan, sözsüz müziklere... Merkezinde sesimin olmadığı bir müziğin peşinde gitmek beni rahatlatıyor. Şarkılarımda gitgide daha fazla enstrümantal pasajlara yer veriyordum. Öncesinde ses benim için çok önemliydi. Parçanın duygusal bütünlüğüne yoğunlaşıyordum ya da duygusal şiddetini yayıyordum. Ama bazen daha geniş bir uzaya yayılmak, farklı farklı duyguların içine dalmak istiyorsunuz. Dinleyici olarak o anki modunuza bağlı bu. "Plight And Premonition"ı hazırlarken fazlasıyla organik, tek sese yaslanmayan bir şeyler yaratmayı denedik. Ola ki içimizden biri şarkıyı "icra" etmeye kalksa, parçanın seyri sekteye uğrar. Sanki birimizin egosu çerçeveden resme girecek gibi olur. Holger bu konuda benden daha kontrollü.

Alice Coltrane - A Love Supreme (World Galaxy)

Alice Coltrane mı?

Evet, kendi "A Love Supreme" versiyonu. Vokalde "guru"su Swami Satchidananda ile birlikte.

Alice Coltrane'de sevdiğim şey, ruhanî müziğin o yoğun hali. Yaptıklarında ne bir tekdüzelik, ne de bir direktme var. Sadece onu yaratan ruhu üfle-mek... Bunun ruhanî müzik alanında bulunmaz bir mezyet olduğunu düşünüyorum. Bütün new age alemi de dahil. Sanmam ki John Coltrane'in kitabında bir sayfadan fazla yer versinler ona. Bu alabildiğine derin, varoluşun özüne dokunan bir ruhanîlik. Güçlü, vahşi, tahmin edilemeyen, huzur dolu, ama en diplerinden insanı sarsan, yerinden oynatan bir müzik.

Aynı şeyi size sormak için çaldık bunu. Sizin de inanç dünyanızdan albümlerinize sızan bir ruhanîliğiniz var. Ne gibi inançlar bunlar? Hindu mistiklerden Shree Ma'nın "Dead Bees On A Cake" adlı albümünüzde şarkı söylemesi, yine aynı albümde "Krishna Blue" diye bir şarkının varlığı da aynı noktaya getiriyor bizi. Gerçi direkt referanslardan özenle kaçınıyorsunuz ama...

O albümde tamamen kendi deneyimlerimi referans eden dünya kadar şey var. Neyse ki hayatımın o dönemine yayabilmiş hepsini. Sanırım artık bu kapıları açmam gereken bir noktayı yakaladığımı hissettim. Açayım ve ne olacaksa olsun. Ego eninde sonunda acı sona götürecektir, ama içimizden dışarı ilk atıldığımız, en acılı ve travmatik iz bırakanlar. Büyük bir kayıp duygusu, duygu kaybı, kimlik kaybı, dünyaya karşı takındığınız maskenin kaybı... Ama bunlar bir başladı mı, azalır, azalır, her şey unufak olur, kendinizi çıplak, savunmasız hissedersiniz... Shree Ma bir hafta bize kalmaya gelmişti, birlikte müthiş deneyimlerimiz oldu. Bu kadar çok kapıyı kapalı tuttuğunuzu farkettiğiniz an, savunmasızlığınızın, duyarlılığınızın da kendiliğinden korunduğunu görmeye başlıyorsunuz. Hemen arkasından da, diplerine inilecek birbirinden ürpertici daha nice katmanın olduğunu... Sizi buna iten de, ilerledikçe berraklığın, derinliğin, yaşadığınız dünyanın dışındaki o yerin varlığı. Beni çeken de bu.

Delaysız veya dolaysız, her zaman bu ruhanîliğin müziğinize yansıdığını düşünüyor musunuz?

Kesinlikle. Seyahatin bütünü o. Eğer tümüyle kendinizi açmayı düşünüyorsanız, yalnızca bir parçası olması da mümkün değil. "Dead Bees On A Cake"den sonra Virgin benden yeni bir albüm istemedi. Toplama albüm yayınlamak istediler, ama

bu beni fena halde boğdu. Sonuçta kardeşim Steve Jansen'le stüdyoya girmeye karar verdik, bir şeyler yaratmaya çalıştık. İçimi bomboş, ölü gibi hissediyordum. Sonra "Blemish"i oluşturan materyal bir araya gelmeye, zenginleşmeye başladı. Öylece, çıplak duruyordum, içimden ne geliyorsa, korkmadan dışarı çıkarttım.

Yeni albüm "Blemish" çok çarpıcı, hem çok güzel, hem fazlasıyla deneysel...

Komiktir, bir şeyler yapmaya çalışırken artık kaybedecek hiçbir şeyinizin olmadığı noktaya gelip takılırsınız. Yaratıcı yönünüzün en yüksek potansiyelle sahip olduğu, en güçlü anlarınızdır bunlar, çünkü temkinliliği rüzgara bırakmışsınızdır.

Alexander Davakai - Excerpt From Shamanic Healing Ritual (Tuva: Voices From The Centre Of Asia)

David Toop'un şaman ayini kayıtları mı?

Bir şaman şifa ayini.

Doğru. Anlaşıyor böyle olduğu. Ama kaydın kime ait olduğunu çıkaramadım.

Smithsonian'ın yayınladığı bir Tuvan şarkıları albümü. Coğrafi yeri anlaşılabilir mi?

Hayır. En azından benim için. Ama bir iyileştirme ayini olduğu çok net anlaşıyor. Çok güzel, değil mi? Müziğin gücü üzerine bu seviyede bir çalışma çok ilgimi çeker. Aynı zamanda şarkı da söyleyen, Anna isminde bir gurum var. Shree Ma da çok iyi bir şarkıcı. Onlar ruhlarnı yüceltmek için müziği seçmişler. Onlarla birlikte müzik saf bir ışık. Bu

Müzik güçlü bir politik araç. Her bir bireyin fikrini veya duygularını topyekûn değiştirme potansiyeli var. Yapabileceğiniz en anlamlı politik eylem bu.

daha önce insanın bütün hallerini anlatmak üzerine konuştuklarımızın tam tersine bir durum. Ruhanî öğretmenlerin naklettiği o şifa veren müzikler de sadece ışık; saf ışık. Ve muhtemelen bu müziği sadece onlar yaratabilirdi; bu enerjiyi ve ruhu böyle yüksek bir mertebeye açığa çıkaranlar... Yaşamak için dinlemek istediğim yegane müzik. Bu albümü hiç dinlememiştım.

Bu plak yalnızca bir belgesel.

Yine komiktir, ayinlarını free caz üstadları için de söyleyebiliriz. İlk elde Cecil Taylor gelir aklıma mesela. Plak kayıtları aklıma başımdan almıştı. Bir türlü olup biteni kavrayamamıştım. Canlı izlemeye gittiğimde de aynısı oldu. Ama 30 dakikalık performansında tam bir berraklık vardı. Sanki bir balon patlıyor, her tarafa sıcıyor, moleküllerin hareketini duyacak gibi oluyorsunuz. Aniden akıl uçup gidiyor, kalp sonuna kadar açılıyor ve deneyim yaşıyor. Ertesi gece tekrar gittim Taylor'u dinlemeye. Yine aynı şey oldu. Sonra plaklarından aynı deneyimi edinmeye çalıştım, olmadı. Sanırım bu, "kutsal" müziğe yaklaşan, az çok onunla mukayese edilebilecek bir ruh. İkisini de canlı dinlemek gerekiyor... Etraf içi boş, ruhsuz doğaçlamalarla doldu. Performanslarda ruhun ağırlığını hissettirmeyen şeyler. Coltrane'in ruhu vardı. Onun için hâlâ hayranlıkla o zamanki plaklarını dinliyoruz. Merak ediyorum, o zamandan bu yana bunu hakikaten anlayan kaç kişi var...

Fennesz - Endless Summer (Endless Summer)

Fennesz değil mi? Hangi albümündendi bu şarkı?

"Endless Summer" albümünün isim şarkısı.

Çok severim bu şarkısını. Onun yaptıklarına yönelmemi sağlayan da budur. Birlikte çalışıp çalışamayacağımızı sormak üzere göndermişti bana.

Yeni albümünü hazırlıyordu, vokallerine katılmamı istedi. Tamam dedim... Onunla çalışmanın en hoşuma giden tarafı, melodici oluşu. Yaptıkları bir sample manipülasyonundan ibaret değil. Hakikaten şarkıların içinde bir yerde kalbi atıyor. İki yıl kadar önce Ryuichi ile konuşuyorduk, "hâlâ müzik mi dinliyorsun" diye sormuştu bana. Dünya kadar albüm almaya eğilimim var, ama çok azını dinleyebiliyorum dedim. Söyledikleri beni incitmedi; harekete de geçemedi. Sonra da "tabii o da eğitim sürecinin bir parçası; elindeki teknolojiyle neleri dinlemenin mümkün olduğunu anlama çabası. Yoksa uzun zamandır müzik dinlediğin falan yok, yalnızca aranıyorsun" diye üsteledi. Fennesz'in müziğinde hoşlandığım şeylerden biri de bu. Hepsinin taşıyor içinde: Modern teknoloji, ama kalbinin hizmetinde... Dönüp dolaşıp kalbe varyorum ben de. Fennesz'in parçalarında Pan Sonic ve Oval gibi isimlere kadar yansıyan, büyüleyici bir taraf var. **Fennesz'in en gürültülü çalışmasında bile yüze-ye çıkmaya çalışan, güzel bir melodi varmış gibi geliyor.**

Yine komik bir durum; ona gönderdiğim "Fire In The Forest", albümün geri kalanından çok başka bir noktaya denk düşüyor; fazla melodik ve fazla duygusal. Nevrotikler için bir ninni gibi. Yoksa biraz daha yabancı, rahatsız edici, liriklerin basitliğiyle melodinin tatlılığı dengelenmiş bir halde olmalıydı. Öylece gönderdim ona, çünkü alıp ne ya-

pacaksa yapsın istiyordum. Bir süre üzerinde kafa patlattı, sonra sanırım şarkıya aşık oldu ve yeniden kurgulamakta zorluk çekti. Bana geri gönderdiğinde "tamam, o nevrotiklere ninniydi, ama bir de bunu dinle bakalım" dedi. Dinledim, çok beğendim... "Brilliant Trees" albümünde, birlikte çok uzun zaman geçirdiğim "Weathered Wall" diye bir şarkı vardı. Aranjmanı çok gevşek olmuştu. Holger aynı şarkıyı getirdi, tezgaha koydu, diktafondan yaptığı sample'ları ekledi, güçlü akorlarla benim katamayacağım duygusal derinliği kattı. Pop müzikte öfke çok tekdüze. Ama gerçek hayattaki gibi bütün bu uç halleri bir araya getirmek bana heyecan veriyor. Çok güçlü bir duygu, öfke veya arzu diyelim, her bir insanın içinde kim bilir ne kadar farklı biçimlerde ortaya çıkacaktır. Her nasılsa, müziğin kendi içindeki kalıpsızlığı, bütün diğer sanatlardan daha fazla bir şeyleri birbirine kaynaştırma imkânı veriyor. Sinema da yakın sayılabilir, şiir de belki; ama müzik ilk sırada.

Derek Bailey - Stella By Starlight (Ballads)

(melodiyi duyar duymaz gülüyor) Bu müessesenin ikramı oldu herhalde. "Ballads" albümünden, değil mi? Bu plağı da çok severim.

Derek Bailey'le işbirliği fikri nasıl ortaya çıktı?

Onu 83-84'ten beri dinlerim. Gitarda yarattığı tınıya hayran olmuşum o zaman. Yıllar içinde canlı performanslarını izledim, aşağı yukarı neler yapıp ettiğini takip ettim. Sonra tanıştık, devamı geldi... Onunla yaptığımız, yine "pür" bir doğaçlama değil. Birlikte müzik icra etmek üzere bir odada oturmadık. Kendisi kayıtlarını Londra'da yaptı ve bana gönderdi. Bir kere dinledim ve birkaç parça çıkardım. Sonra ikinci dinleyişte parçalara iyice girdim, liriklere, melodiye kaydım. Üçüncüde de tamamlanmıştı. Bana göre doğaçlama bu işte. Özellikle söz yazarı olarak en çok yaklaştığım nokta bu. Gerçi oradaki çatlak vokalizme ilgili bir sorunum var, ama boşverin şimdi...

Bailey'in enstrümanları çalış stili sizin vokalinizi epey bir şekillendirmiş gibi. Kesinlikle. Melodik ve duygusal olarak gittiğim yönü, hatta her şeyi o belirledi. Fragmanları not ettiğim bir defterim vardı. Önce rahatça söyleyebileceğim bir şarkı seçtim, sezgilerimle bir açılış noktası belirleyip devam ettim. İkinci dinleyişte sözleri tamamladım. Derek'le çalışmaktaki tek sorun,

şarkının içinde gideceğim yolu belirlemek, sonra da merkezine, kalbine ulaşmak.

Blind Willie Johnson

John The Revelator
(Anthology Of American Folk Music)

Hiçbir fikrim yok.

Blind Willie Johnson. Bu şarkı Harry Smith antolojisinden. Şarkılarınızda pek "bluesy" bir hava bulunmaz, ama "Dead Bees On A Cake'de blues veya başka özel Amerikan müziklerine referanslarınız var.

Özellikle karının etkisinde kaldığımı söyleyebilirim. Bu daha çok onun sevdiği kuşağa ait. Onun kendi projesinde söylemesi için şarkılar yazıyordum. Özellikle r&b'ye kayıyordum. Ama o araların da bir bağlantı kurmayı pek beceremedi; sıra benim albümümü hazırlamaya gelince ben hepsiyle bir bağ kurdum. Aslında ben püriten değilim.

"Kök"leri olan biri gibi düşünmüyorum kendimi.

On yıla yakın bir zamandır Amerika'da yaşıyorsunuz. Orada yaşamak Amerikan müziğine bakışınızı değiştirdi mi?

Şimdiye kadar Amerikan kültürüyle sürüklendiğim olmadı hiç. Bir ihtimal tersi gerçekleşebilir ama. Bir şekilde o kültüre bulaştığım dönemlere, punk'ın, Patti Smith'in, Television'in yeni parladığı günlere geri dönebilirdim belki, ama ilgi alanlarım başka başka yönere kaymaya başladıkça gücünü epey yitirdi benim için. Bunca zaman yaşadığım Amerika'da şu nu öğrendim ki, potansiyel olarak dünyanın herhangi bir noktasında olabilirsin. İnternet her şeyi değiştirdi işte. O halde önemli olan "acil" gereken kültürün ne olduğunu bulmak. Üzgünüm, ama o kadar renkli ıvrı zıvrı varken Ameri-

Müziğin kendi içindeki kalıpsızlığı, diğer sanatlardan daha fazla bir şeyleri birbirine kaynaştırma imkânı veriyor. Sinema da yakın sayılabilir, şiir de; ama müzik ilk sırada.

kan kültürünün öldürücü diyetleriyle yaşayacak değilim... Kalbim aslında hâlâ Avrupa'da çarpıyor ve eskisinden daha sık gider gelir oldum oraya. Hele bir de şu anın politik ortamını düşünün. ABD'yi terkeden yığınla arkadaşım oldu. Burada ciddi boyutlarda bir hareketlilik, bir değişim yaşıyor. Belki şimdi kutuların üstüne çıkıp iki laf etmenin tam zamanı, çünkü ileride olup bitenler için konuşma fırsatımız şimdiki kadar bile olmayacak. Ve ne yapıp edip bunların hepsini söylememiz de şart.

Çeviren: Gökhan Pamuk

arşiv: AÇIKŞEHİR

AÇIKŞEHİR
www.aciksehir.com

SİNEMA • MÜZİK
RESİM • FOTOĞRAF
ve GRAFİK SANATLAR'dan
görsel bir dünya

İstiklal Cad. Elhamra Pasajı No: 258/14
Beyoğlu/İstanbul Tel: (0212) 244 18 11
e-mail: arslan@aciksehir.com

ROLL ve POSTEXPRESS'in eski sayıları AÇIKŞEHİR'de...

Yoko Ono

Yoko Ono bu sene oğlu Sean'ın tertiplelediği partiyle 71 yaşına bastı ve Strokes, Moby, Mos Def şarkılarıyla sabaha kadar dans etti doğumgününde... Kulüplerde ise belki de ilk defa Yoko Ono şarkılarıyla tepiniliyor bugünlerde. Paradise Garage'dan DJ Larry Levan'ın öncülüğünde, "Double Fantasy" albümünde yer alan "Walking On Thin Ice" a remiksler yapıldı ve single, dans listelerinde en tepelere kadar yükseldi. Yoko Ono'ya sevgilerimizi yolluyoruz, Mojo ve Careless Talk Costs Lives dergilerine bağlanıyoruz.

Direnmenin TİK-TAKLARI

Yoko Ono'nun sıradan bir günü nasıl geçer?

Yoko Ono: Genellikle saat 8'de kalkarım. Eğer 7'de kalkmışsam, bu yürüyüş yapmak, dışarlarda bir yerde sabah kahvesi içmek için ideal bir gün demektir. Böylece günün geri kalanında aralıksız çalışabilirim. Saat 9'da alt kattaki ofiste çalışan insanlar gelir ve çalışma başlar. Çünkü yapacak çok iş var. Ailenin tüm işlerini ben hallediyorum, bu yüzden yapılan işler hem benim hem de ailenin diğer fertleri için çok önemli. İşleri halamaya gün yetmiyor, ama elimden geleni yapıyorum. Bazı günler öğle yemeği yemek için bile vakit olmuyor, gene de biraz olsun dışarı çıkıp parkta kısa bir yürüyüş yapacak vakti ayırmaya çalışıyorum. Tabii ki sürekli cep telefonu çalıyor ve oralarda bile rahatsız ediliyorum. Gecelerse bana ait olsun istiyorum, ama bu da pek mümkün olmuyor. Okunması gereken senaryolar, yanıtlanması gereken e-mail'ler falan... Eğer öğlen yemeğe çıkamamışsam, akşam yemeği için mutlaka dışarı çıkmaya dikkat ediyorum. Çoğu zaman şehre kadar yürüyorum. Yaklaşık elli blok... İyi bir idman.

Paradise Garage'dan Danny Tenaglia ve Pet Shop Boys'la bir araya gelip çalışmaya nasıl karar verdiniz?

Son albümümün prodüktörü Rob Stevens'la konuşmuşlar. Şarkılarımı remikslemek istediklerini söylemişler. "Open Your Box" fikriyle çıkageldiler. İlk başta kararsızdım, ama ortaya çıkan işi sevdim.

Şu anki rock müzikte egemen olan gürültü ve kolaj sound'u düşünürsek, sizin sevdiğiniz tarzda sonik estetik tekrar popüler mi oluyor dersiniz?

Bilmiyorum. O zamanlar bana çok cazip gelmişti, heyecanlandırmıştı beni. Ama bir süre sonra geçti, "sırada ne var?" diye düşünmeye başladım. Yaptığım işler o zamanlar çok yanlış değerlendirildi. "Bak, Yoko çığlık atıyor yine" dediler. Oysa dikkatli dinlendiğinde benim yaptığım şey, değişik bir anlamda da olsa, müziğe farklı bir boyut katmaktı. Doğulu bir kadının çığlık atmasından farklı bir şey yapıyordum.

Kariyerinizin özü kült bir müzik yapıyor olmanız

da yatıyor. Ama kitlesel müzik yapan bir müzisyenle özdeşleşmiş durumdasınız. Ne zaman bir albümünüz çıksa, John Lennon albümleriyle kıyaslanıyor. The Beatles'ı dinlemiş olanlar sizin albümlerinizi almaz, değil mi?

Belki de. O kitlenin almayacağından eminim en azından. Ama müzik dünyasında, müziğin sınırlarını zorlamış bazı adamlar da var. Mesela Jimi Hendrix'in yaptığı işler mükemmel ve kitle bunları kabul etti.

Çocukluğunuzda sizin klasik müzik eğitimi aldığınız pek bilinmez. Biraz bahsetsenize...

13 ya da 14 yaşına kadar klasik piyano eğitimi aldım. Sonra bıraktım, çünkü babam beni dinledikçe, "Boşver! Senden piyanist olmaz!" diyordu. Aslında bıraktığıma memnun oldum, çünkü daha fazla ıstırap çekmek istemiyordum. Babamın tavrı seksist bir tavır değildi, beni korumaya çalışıyordu. "Şarkıcı olsan daha iyi, çünkü güzel bir sesin var" diyordu. Bir ara konservatuvarın vokal bölümüne yazılmayı düşündüm, sınavlara girdim,

John gibi eski moda bir erkek, eski moda Japon bir kadın. Kendisinden sekiz yaş büyük bir Asyalı kadını tavlama çalışması mı bu kadar rahatsız ediyor sizi?

ama sonradan bunu yapmak istemediğime kanaat getirdim. "Felsefe okuyacağım" dedim birdenbire. Daha çok istiyordum. İnsanlarla ilginç diyaloglar yapmaktı beni cezbeden.

Çocukluğunuzda hem Japonya'da hem de San Francisco'da yaşamışsınız, ama Amerika'daki o yıllarınızdan bahsettiğinize hiç rastlamadık. Akılınızda kalan bir anı var mı?

Babam San Francisco'da çalışıyor ve yaşıyordu, annemse Tokyo'da. Ben doğuncaya kadar Amerika'ya gidememiş annem. İki buçuk yaşındayken annemle birlikte babamı görmeye gittik. Gemide saklambaç oynadığımızı hatırlıyorum. San Francisco rıhtımına vardığımızda babamın bizi karşılamasını da hatırlıyorum, çünkü çok uzun boylu bir

adamdı. Bense ufacıktım... Beni ve annemi öpüşünü hatırlıyorum. Bir aile olduğumuzu o zaman fark etmişim ilk.

Yalnız bir çocukluğunuz olmuş...

Hem de nasıl!

Sizi nasıl etkiledi bu?

Valla "yalnız bir çocuğum ben" diye düşünmedim hiç, çünkü hayatımın bir parçasıydı zaten bu. Baş etmeyi öğrenmişim demek ki bir şekilde.

Karşı kültüre dahil olan insanlar arasında bir ikonsunuz. Sizce niye?

Çünkü bana karşı inanılmaz bir ittifak oldu her zaman. Kendimi dışlanmış bir yabancı olarak gördüm hep. Bunun kendine ait bir gücü vardır. Dışlanmış biri olarak bir bilgelik kazanırsın ve bunu bir şekilde topluma aktarırsın. Toplumun geneli, dışlanmış olanın sunduğundan yararlanır hep.

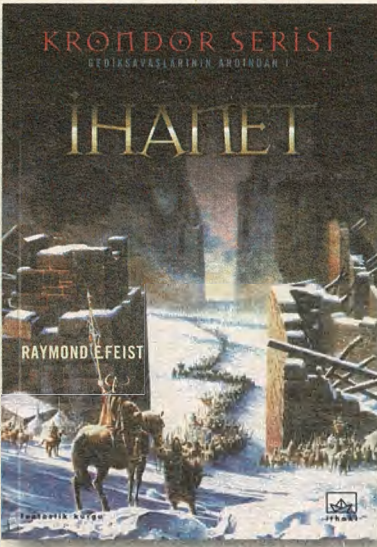
Şu sıralar Londra'da Tracey Emin'in yatağıyla ilgili bir sanat spekülasyonudur gidiyor. "Dağınık bir yataktan sanat olmaz. Ben de yaparım bunu" diyenler çoğunlukta. İnsanların hâlâ bu tür tavırlar gösteriyor olması ilginç, değil mi?

John'un ortamını düşünürsen, bir asi olmaktan başka çıkar yolu yoktu. Çok değişik bir ortamda büyümeme rağmen, benim de asi olmak için kendi sebeplerim vardı.

Tracey Emin'le ilgili tartışma sizin 1964'te yaptığınız "Cut Piece" gösterinizi getirdi aklımıza.

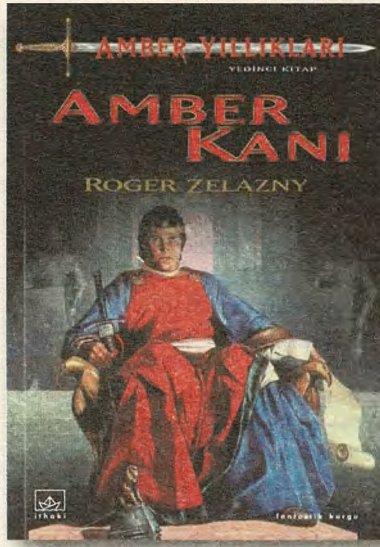
Sahne oturuyordunuz ve seyirciler ellerinde makaslarla üzerinizdeki kıyafetten parçalar ke-

Başka dünyaların şarkıları...

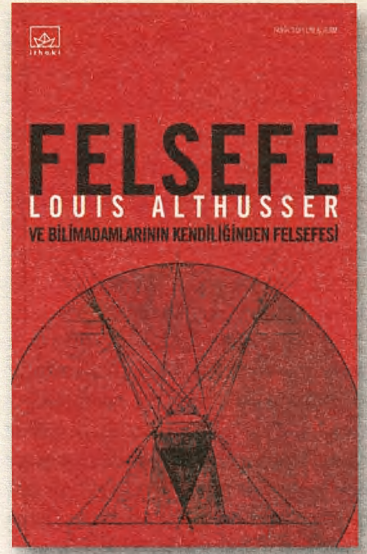
KRONDOR: İHANET
Raymond E. Feist

Gediksavaşlarının Ardından 1

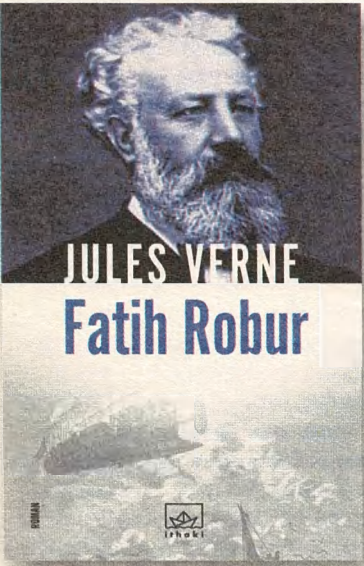
AMBER KANI
Roger Zelazny

Amber Yıllıkları 7

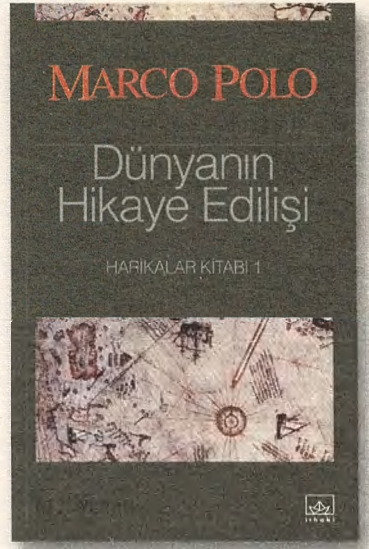
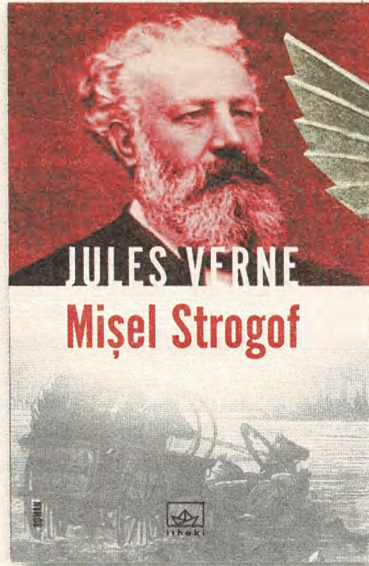

FELSEFE ve BİLİMLERİN KENDİLİĞİNDEN FELSEFESİ
Louis Althusser

Tarih Toplum Kuram

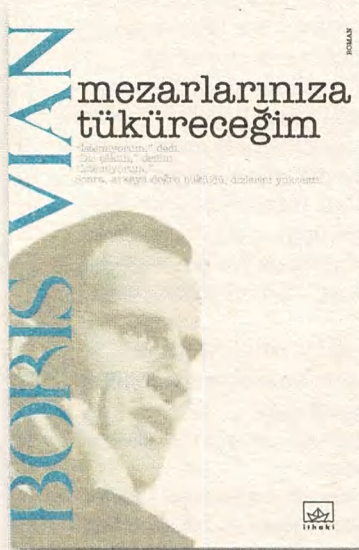
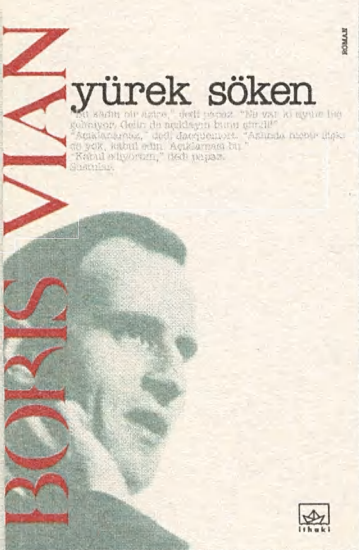

Olağanüstü yolculuklar sürüyor...

DÜNYANIN HİKAYE EDİLİŞİ
(HARİKALAR KİTABI 1)
Marco Polo

Gezi-Yorum

MAKASLAR BOŞA DEĞİL... İlgilendiğiniz kitap ya da kitaplarla ilgili bölümü kesip Penguin Kitabevlerine gelin, bu kitapları %20 indirimle satın almaya hak kazanın!

Şube 1: Bahariye Cad. Ünerhan Pasajı 35/40 Kadıköy-İstanbul 216 349 14 35

Şube 2: Caferağa Mh. Muvakkithane Sk. (Postane arkası) 32 Kadıköy-İstanbul 216 414 61 73-74

www.ithaki.com.tr

→ **siyordu. Ta ki siz sahnede çıplak kalıncaya kadar...**

"Cut Piece" birden aklıma gelen bir fikirdi. O zamanlar sanat adına her şeyi yapabiliyordum. Gerçekten fiiliyata dökmeye geldiğinde biraz ürüktüğü tabii ki. Şöyle hissediyordum: Her zaman insanların içindeki en değerli ögeyle iletişime geçmek ve onu harekete geçirmek istedim. En değerli öge tanrısalıktır. Sahnedeysen tanrı ve tanrıçalarla iletişime geçtiğini hissediyordum. Umarım insanların içinde de aynı ögeyi uyarıyorumdur. İşte bu nokta "kadına bak, sahnede çıplak oturuyor" demekten başka bir şey düşünmeye başladığınız noktadır. O dönem yaptığım hiçbir şeyi kalıcı olmak adına yapmadım. Yaptım ve unuttum. Bunların hâlâ hatırlanıyor ve tartışılıyor olması ilginç ve elbette memnuniyet verici.

Peki o dönem hayatınızı nasıl kazanıyordunuz? Tüm sanatçıların yaptığını yapıyordum: Garsonluk. Part-time olarak da bir Japon derneğinde çalışıyordum. Okullarda kaligrafi, çay seremonisi falan gibi Japon gelenekleriyle ilgili dersler veriyordum. Bunların toplamı da beni geçindirmeye yetiyordu.

1996 yılında Londra'ya geldiğinizde kentle ilgili izleniminiz neydi?

Çok güzeldi. New York'tayken buranın sanatın merkezi olduğunu ve Londra'ya gitmenin anlamsız olduğunu düşünüyordum. Southampton'a vardığımda etrafın gayet iyi görüldüğüne kanaat getirdim, ama trende konduktör "Avrupa'ya geçeceksiniz, değil mi" dediğinde çok şaşırdım. İngiltere'nin genç kuşağı hareket halindeydi. İngiltere'de bir şeyler oluyordu, ama yaşlı kuşak daha hâlâ İngiltere'ye gelen her yabancıya Avrupa'ya geçerken şöyle bir uğradığını düşünüyordu. Londra'ya bu hislerle indim ve gördüğüm bütün suratlar tüm günü pub'da geçirmiş gibiydi. Görmeye değer bir manzaraydı.

Ve kötü İngiliz yemekleri...

Çok kötüydü gerçekten. Param da olmadığı için sürekli en kötü yiyeceklerle idare ediyordum. Ama bir gün Art and Artist dergisinin yayıncısı Mario Amaya'nın evine gittik ve Londra'nın tüm sanat camiasıyla tanıştım. Amerika'ya nazaran buradaki sanat gerçeğinden yeraltı sanatıydı. O andan sonra yavaş yavaş "işte buradayım" dedim, bir daha da geriye bakmadım.

John'la ilk tanıştığınızda onun bu sanat camiasının içinde olması sizi şaşırttı mı?

Evet, şaşırdım ama onun hayata yaklaşımıyla benimki arasında bir benzerlik vardı. Bu çoğu erkekte yoktur. Erkekler kadınlara nazaran daha az akıllıdır. Tutucu olduklarından, çok radikal ve çılgın şeyler düşünemezler. Bazı erkek sanatçılarda teşhircilik duygusu daha güçlü, ama temelde erkeklerde bu duygu yok.

Sıradan bir İngiliz erkeğine göre John ruhsal olarak daha mı açıktı?

Evet, farklıydı, ama açık olduğu söylenemez, çünkü çok sağlam duvarları vardı. Benim de vardır. İkimiz de aramızda bir şeyler olduğunu fark ediyorduk, ama ikimiz de muhtemelen aynı sebeple bunu görmezden geliyorduk. Eserlerinin üzerine çok titriyordu. Rock müzik genel olarak ataerkil olduğu için, yapılan en ilginç çalışmalar kadınlara ait gibi geliyor bana. Diğer yandan, evet, rock müzik çok erkeksi, gücü de buradan geliyor zaten. Yapanlar ve toplum için çok önemli. Hissettikleri bastırılmışlık ve öfkeyi bir sanat biçimine dönüştürüyorlar. Gidip insan öldürmekten çok daha iyi bu. Rock en az askerler kadar öfkeliydi,

ama bunu ifade biçimi çok güzel. Savaşa gitmekten ve öldürmekten zevk almaktan çok daha iyi. Sanatçılar içimizdeki tümörü çıkartıp sağlatmaya çalışan kişilerdir. Benim sevdiğim yan da bu. Sanat bir tür hayatta kalma biçimi. St Petersburg'da bir DJ varmış, kuşatma sırasında. Önceleri insanlara moral verebilmek için bulabildiği tüm müzikleri çalıyormuş. Açlık ve umutsuzlukla mücadele edebilmek için. Daha sonraları o da umutsuzluğa kapılmış ve müzik çalmaktansa mikrofona önüne bir metronom yerleştirmiş. İnsanlar metronomun tik taklarını dinleyerek direnmişler. İnsanların ihtiyacı olan dans müziği değil, metronom. Sanatçılar da bu toplumun metronomları olacaklar.

John'la 1966 yılında Indica Galerisi'nde tanıştınız. 1968'deki "Two Virgins"ın kayıtlarından sonra da ilişkiniz bir anlamda resmileşti. Peki hangi noktadan sonra "hayatımın sonuna kadar bu adamla olmak istiyorum" dediniz?

Hayatımın sonuna kadar... Bilmiyorum. İlginç bir soru, çünkü biriyle yaşasan bile, bu onunla hayatın sonuna kadar birlikte olmak anlamına gel-

meyebilir. Aşık olduğunda önemli olan şey anlardır. Bu kadar basit.

John bir keresinde "Cold Turkey"den bahsederken "evet, eroin kullandım, çünkü acı çekiyordum" demişti. Muhtemelen geri kalan Beatles üyeleriyle yaşadığı gerilimle ilgili bir acıydı. Siz bunu hissetmiş miydiniz?

Onun bahsettiği sadece eroini bırakmış olmanın acısıydı. Felsefi bir acı değil.

Ama bir keresinde "o herifler"e katlanmak için eroin kullandığını ima etmişti.

Evet, biz böyle hissediyorduk, ama bir eroinmanın bulabileceği gayet güzel bir mazeret. Oysa biz doğru dürüst uyuturucu bile kullanmıyorduk. Şimdi insanlar buna gülecektir, çünkü uyuturucu kullandığımızı o kadar afişe ettik ki... Sean her zaman anne ve babasının geçmişte uyuturucu müptelası olduğunu düşünüyordu. Bir gün aradı ve "siz uyuturucu müptelası falan değildiniz, müptela olmanın nasıl bir şey olduğunu bilmiyorsunuz" dedi. "Doğru, bizim sıkı bağlantılarımız yoktu" dedim. Biz sürekli torbacı beklerdik. Oysa diğer rock star'ların iyi bağlantıları vardı ve çok kaliteli mallar kullanıyorlardı. Bizim kullandığımızı sanki talk pudrasıyla sulandırılmıştı.

John "Cold Turkey" gibi şarkılar ve "Kadınım zalim davrandım" gibi dizeler yazdıktan yirmi yıl sonra onunla ilgili "uyuturucu kullanıyor ve karısına kötü davranıyordu" yorumları yapıldı.

Bu çok salakça. Bunlar yazmak için yazılan şeyler. Bence gazetecilik doğruyu yazmaktan geçer. Ama bu bir iş halini aldığı anda, her gün başka bir şey uyutmak zorunda kalıyorlar. Bizse bunlara gülüp geçiyoruz!

Gülmek deyince, sizin 1968'de "White Album"un kayıtlarında bulunmanız sorun teşkil etmişti. Çok mu gülüyordunuz?

Evet, Paul piyano çalmaya çalışırken biz piyanonun altında kıkırdıyorduk.

John tüm Beatles üyelerini suçluyordu. Paul'le iletişim kurmanın kimi zaman zor olduğu bilinir. Ama siz de iletişim kurması kolay insanlar değildiniz.

Biz zor tipler değildik aslında. Sadece birbirimize öyle aşık ki, sürekli birlikteydik ve insanların si-

nirini bozuyorduk. Ayrıca ben sosyal biri değildim. İnsanlarla muhabbet etmiyor, dostane davranmıyordum. Onun dışında başkalarına karşı kibardık. "The Ballad of John and Yoko"da Paul davul ve bas çalmıştı. Bir anlamda size karşı bir iyi niyet gösterisi miydi bu?

Evet. Bence çok güzeldi. Diplomatik davranmayı ve durumu herkesin lehine olacak şekilde değiştirmeyi umuyordu. Niyeti iyiydi. Başka zamanlarda da iyi niyetli pek çok şey yaptı.

Beatles dağıldığında rahatladınız mı?

Hayır, tam tersine. O zamana kadar hep "John bu üç adamla çalışmaya devam edecek, ben de kendi işimi yapacağım" diye düşünüyordum. "Tüm köprüleri yaktım. Artık bir tek sen varsın" dediğinde "Aman Tanrım!" diye düşündüm, "bunca zaman üç güçlü karakterle çalışmanın heyecanına alışmış bir adamın tüm ağırlığını ben çekeceğim artık" dedim. Başlangıçta Beatles'ı yaratan John'du. Beatles'ı seviyor ve onunla gurur duyuyordu. Ben ortaya çıkmadan önce onun kendi derdi çoktan başlamıştı ve "biri çıksa da beni bu dertten kurtarsa" diye düşünüyordu. John için Beatles dayanılmaz bir durum halini almıştı. İlişkileri ben ortaya çıkmadan önce çökmeye başlamıştı. Ben sadece bir kaçış rotası oldum onun için.

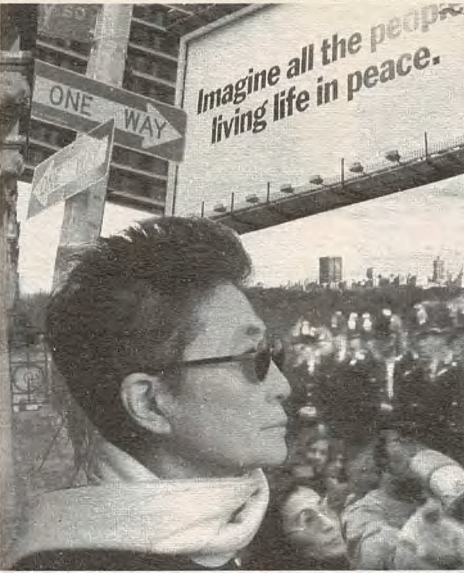
"Imagine"ın kayıtlarına katılan Felix Dennis, bu albümde sizin birçok şarkı sözü yazdığınızı söylemişti. John da bunu kabul etmekle birlikte, o zamanlar bunu ifade etmeye çekindiğini söylemişti.

Birlikte yaptığımız işlere verdiğimiz değer yüzünden, bütün bunların o zaman nasıl ifade edildiye öyle kalmasını istiyordum.

"Imagine" DVD'sinde "How Do You Sleep" şarkısının kaydıyla ilgili çok güzel bir bölüm var. Şarkının provalarında yolunda gitmeyen bir sürü denemeden sonra siz geliyorsunuz ve John'a "bu böyle olmuyor, neden daha öfkeli bir tarzda yapmıyoruz" diyorsunuz. Ve birden şarkı ortaya çıkmaya başlıyor. Çok yerinde bir müdahale. Tamam, tüm aşağılamaları içime sindireceğim, ama allah aşkına, ben klasik müzik eğitimi almış, kendisi de besteci olan bir insanım. Elbette

Yoko Ono & John Lennon

çıkıp bir şey söyleyeceğim! Kendimi öne çıkarmak için değil, müzikal olarak işe yarayabilecek bir fikrim olduğu için konuşuyorum. Sessiz kaldığım zamanlarda da John "ne düşünüyorsun" diye sorardı. Aramızdaki çalışma biçimi buydu.

"Sometime In New York City" albümü çok iyiydi. Oysa bu albüm çoğu kişi tarafından hâlâ bir fiyasko olarak nitelendiriliyor. Albümün aldığı bu tepkiye şaşmış mıydınız o zamanlar?

Bizim açımızdan o albümü yapmak bir hataydı. Şarkılar açısından değil, ama sonrasında katlanmak zorunda kaldığımız şeyler açısından. Yıllar sonra Gorbacov tarafından 200 sanatçıyla birlikte Moskova'ya davet edildiğimde en sevdiğim albümün "Sometime In New York City" olduğunu öğrendim. "Duyuyor musun John?" dedim. O zaman bu albümün içinde bir cevher olduğuna ikna oldum.

O ünlü "kayıp haftasonu"nda John'la ayrı kaldığınızda ne yaptınız?

Benim için çok üretken bir andı. En iyi şarkıların bazılarını o zaman yazdım. Meditasyon gruplarına katıldım. John'la birlikte olmak, sevgili olmanın dışında, sanatçı olarak da çok besleyici bir şeydi. Ama aynı zamanda yorucuydu da... Galiba vücudumun dinlenmeye ihtiyacı vardı. Sanki tüm dünya bizi ayırmaya çalışıyordu. Ben de onlara meydan okuyordum, "becerebiliyorsanız, ayrın hadi!" diyordum.

Neydi peki sizce bu, bir tür kıskançlık mı?

İnanılmaz ölçülerde bir kıskançlık. Ben kıskançlı-

ğ her zaman gereksiz bir şey olarak görmüştüm ve hayatımda hiçbir zaman güçlü bir kıskançlık hissetmedim. Birden hayatımıza bu his girdi. John'un öldürülmesinin ardında kısmen bu kıskançlık duygusu yatıyor. Yani insanı öldürebilir bu his. Neyse, bunu bir kenara bırakalım.

John öldürüldüğünde insanlar size nasıl davrandı?

Çok garip bir durumda kaldım. John'un arkadaşları bana çok iyi davrandı, ama John'la öyle iç içe geçmiş bir ilişkimiz vardı ki, fazla dostumuz yoktu. Bunu fark ettim.

Yani kendi başına göğüslemek zorunda kaldınız her şeyi...

Evet, bağımsız ve yalnızdım.

70'lerde bir dönem John'un finansal işlerini üstlenmişsiniz. Ölümünden sonra ise isminin ve sanatsal mirasının tüm sorumluluğu size kaldı. Bu ikisi arasında fark var mıydı?

John'la aramızdaki rolleri değiştirdiğimizde, bunun geçici bir süre olduğunu ve sonunda kendi işlerime geri döneceğimi düşünüyordum. Ama birden her şey benim ellerime kaldı. Tüm akrabalar ve Beatles'la ilgili işlerin politik sorumluluğu da...

Neyse ki herkes birbiriyle barışık durumda şu anda...

Paul'le ilişkisi ne kadar limonî de olsa, John'un ona karşı bir saygısı vardı. Karşı tarafın da böyle bir saygısı var mı?

Kesinlikle. Paul sadece yetenekli bir adam, iyi bir şarkı yazarı değil, aynı zamanda John'la beraber toplumda devrim yaratmış biri.

Paul'ün en sevdiğiniz şarkısı hangisi?

Çoğu şarkısını severim.

Paul'ün konser albümünde şarkıların bestecileri ters çevrilmiş durumda: Lennon-McCartney değil, McCartney-Lennon yazıyor. Niye yapıyor bunu dersiniz?

Bunu ilk defa yapmıyor. Beş-altı yıl önce başladı. O noktadan itibaren "biz dost değiliz" demeye başladı. Fakat tüm dünyaya bunu ilan edecek değilim.

John kendi yetenekleri konusunda gayet rahat konuşurdu: "Deha diye bir şey varsa, o benim" diyebilen bir adamdı. Acaba Paul o varken söylemediği bazı şeyleri şimdi mi söyleyebiliyor?

Bilmiyorum. Umarım kendisinin de bir dahi olduğunu biliyordur. Çünkü bu çok aleni... Belki John hayattayken bunu ifade edemiyordu da, şimdi

daha rahat konuşabiliyor. Herkesin hatalı yanları vardır. Bu da Paul'ün hatalı yanı. Özünde kötü bir insan değil. Lennon-McCartney'i McCartney-Lennon yaparken -ki yapamayacak- bir yandan da öfkelerini dışavuruyor. Belki karısının ölümü yüzünden çok öfkeli. Yeni bir hayata başlamak kolay değil. O da bir insan ve iyi bir insan...

En son ne zaman karşılaştınız onunla?

George Harrison anısına verilen bir partide.

İnsanların sizinle ilgili en büyük yanlışları ne?

Bilmiyorum. Birçok açıdan yanlış anlaşıldığımı düşünüyorum. Arada bu konuda şikayet etmek istiyor canım, ama sonuçta geniş bir perspektiften baktığımda ne kadar şanslı olduğumu görüyorum. Bir şekilde hayattayım, ayakta kalmayı başardım ve başımın üzerinde bir dam var. İşte o zaman çenemi kapatıp oturuyorum. Geçenlerde bir dergi şu minvalde bir yazı yazdı: "Yoko John'u uzun bir süre taciz etti, sonunda ele geçirdi ve asla bırakmadı. John teslim oluncaya kadar iki buçuk yıl savaştı." Allah aşkına, ne demek bu? John gibi eski moda bir erkek ve benim gibi eski moda Japon bir kadın. Kendisinden sekiz yaş büyük bir Asyalı kadını tavlama çalışması mı bu

Kendimi dışlanmış bir yabancı olarak gördüm hep. Bunun kendine ait bir gücü vardır. Toplumun geneli, dışlanmış olanın sunduğundan yararlanır hep.

kadar rahatsız ediyor sizi? Sanki ben yıllarca onu takip etmişim, kapısından ayrılmamışım gibi bir hikaye anlatıp duruyorlar. Dergiye bunu yayınlamalarını rica ettim. Ama bunun daha önce muhtelif kitaplarda yazıldığını, dolayısıyla desteksiz bir yorum olmadığını söylediler. Bunca yıldan sonra bile bu hikayeleri duymak çok yıpratıyor beni. Hayatın böyle olmasını ummuyordum ama böyle oldu. Yine de her anından zevk aldım diye bilirim.

Jimmi Hendrix'in Seattle'daki anma töreniyle ilgili birçok eleştiri çıktı. Onun "aziz"leştirilmesine karşı çıktılar. John'la ilgili de böyle bir tehlikeye görüyor musunuz?

"Bir tür denge kuralıyız. Bir tane iyi şey yazıyorsak, bir tane de kötü şey yazmalıyız" gibi bir anlayış var. Bu bence züppelik. Bence John önemli bir güçtü ve hâlâ da gücünü koruyor. Churchill'i aziz kabul eden bir toplumla mücadele ediyoruz. Churchill'in aziz olduğu yerde, John bin kere aziz!

Duyduğunla yaşarsın.

Cd
Plak
Kaset
Poster
Dergi
T-shirt
İkinci el

köstebek music shop

İstiklal Cad. Aznavur Pasajı Alt Kat / No:11 Galatasaray Beyoğlu İstanbul Tel: (0 212) 292 94 16 e-mail: kostebekmusic@hotmail.com

toby litt

beat
nik
ler

plan b

türkçesi: deniz vural

Son dönem İngiliz edebiyatının en başarılı yazarlarından Toby Litt ilk kez Türkçe'de!

Adını Kerouac ve Cassady'den alan iki modern Beat: Jack ve Neal... Arabalı bir piliç: Mary. Hip bir partide tanışır ve tabii ki yola çıkarlar... 90'ların alaycılığı, 60'ların özgürlüğü...

beatnikler, 'cool' ve 'hip' bir İngiliz romanı.

plan b

meşrutiyet c. kiblelize s. tepe han 1/6 şişhane 80050 İstanbul tel: (0212) 251 4023 fax: (0212) 251 4024
e-mail: info@planb.com.tr www.planb.com.tr

Sıfır

Sıfır, tepeden tırnağa tek kişilik elektronik bir orkestra. Yazan, bozan, çalan, söyleyen Zafer Aracagök. İlk albümü "Nerede oradaburada" da annesini, teyzesini, Ali Demirel'i, Gökhan Bozkurt'u ve Baba Zula'cılarını yardıma çağırıyordu. Şimdi ikinci albümü "İnsan Ritm Makina"nın misafir odasında yine arkadaşlarını, Defne Sandalcı'yı, Kadir Koç'u, Begüm Bengi'yi, Murat Ertel'i ağırlamış, ortaya çok özel ve güzel bir ses kompozisyonu çıkarmış. Bilkent Üniversitesi'nde sanat felsefesi dersleri veren "Sıfır'cı hoca"yla buluşup hafif tertip felsefe yaptık.

MAKİNAMIZ ARIZALIDIR

İki albüm arasında ne gibi farklar var?

Zafer Aracagök: İkinci albüm, üzerinde daha çok düşünülmüş bir albüm. Parçalar arasındaki uyuma daha çok dikkat edildi. İlk albüm "Nerede oradaburada"yı biraz acemi buluyorum açıkçası. Gelişigüzel değildi, ama bu albüm çok daha iyi. Müzikten kapak tasarımına kadar.

Kapak gerçekten çok güzel. Galiba sözle anlatmak pek mümkün değil. Mesela damarlar var, uzayıp giden elektrik kordonları gibi şeyler, küçük çizgiler: Balonlu kız, atlı adam vs... Ama özellikle renkler çok etkili. Bu kapak, içindeki müzik hakkında fikir veriyor mu sence?

Zafer: Bence veriyor. Kapağı Cüret Aksoylu'ya yaptım. Ona kayıtları verdim, "bu albüme kapak yap" diye. Dinlemiş, bütün renkleriyle tasarımı rüyasında görmüş, kalkıp saman kağıdına çizmiş, üzerine de şu şu renkler olacak diye yazmış. Sonra da bilgisayarda uygulamış.

Dinleyince, bu müziğin mutlaka bir takım görüntüleri olmalı diye düşünüyor insan. Sende görsel bir şeyler uyandırdı mı beste aşamasında?

Zafer: Benim derdim temelde ses ve ritm. Göz değil, kulak işin içinde. Görüntüden çok, işitsel kaygım var. Görsellikten yola çıkarak bir şey yaptığımı zannetmiyorum. Ben parçaları çalışırken, her zaman önce ritm yazıyorum, davul track'lerini yazıyorum, her şey onun doğrultusunda ilerler. Ama kompozisyon tamamlandıktan sonra onu görsellikle birleştirebiliyorum. Belki de en doğrusu, görsel ya da işitsel demek yerine, algı sözcüğünü kullanmak.

Bu müzik nasıl bir atmosfere uygun düşünüyor sence? Nerede dinlenebilir?

Zafer: Evde, kapalı ve boğucu mekânlarda. (gülüyor) Daha önce verdüğümüz konserlerde çok canımız sıkıldı. İnsanların ritm konusundaki anlayışları çok kısıtlı, dans edecekleri bir şey bulamadıklarında sıkılıyorlar ve ilgisiz kalıyorlar konsere. Buna alternatif olarak, galeri ortamlarını keşfettim. O zaman, hakikaten müzik dinleyecek insan geliyor. İsteyen dans da edebilir tabii, ama bu müzik kolay dans edilebilecek bir müzik değil.

Defne Sandalcı: Ben sadece bazı müziklerin dans müziği diye tanımlanmasına çok şaşıyorum. Çünkü, vücudu esas kılmadatan şey ritm. Ben o ritmi yakalayınca her müzikte dans edebilen biriyim. Zafer'in müziğiyle de hep dans ederim. Ben yerimde duramıyorum, ama bazıları "haa, bu müzikle dans edilmeyormuş" deyip kapiya yöneliyor.

Galeri mekânlarında sergilenen şey-

Benim kompozisyonlarım şunu demek istiyor: Ben kompozisyonum, ama zannettiğiniz kadar sağlam bir kompozisyon değilim. Hem öyleyim, hem değilim.

İlele müziğin arasında bir koşutluk kuruyor musun?

Zafer: Mesela ilk kez Proje 4L'de oldu böyle bir konser. Etrafta bir sergi falan yoktu. Ama benimle çalışan video sanatçıları vardı. Bir taraftan da, birasız ve sigarasız konser dinlenebileceğine inanmıyorum açıkçası. Galerilerde de böyle olanaklar olmuyor.

Neden sigara ve içki gerekiyor sence?

Zafer: Yakalandık! Şuna inanıyorum: Farklı ortamlarda güçlü bir ritme girmek için biraz çaba sarf etmek gerekiyor. Sigara ve biranın olduğu, insanı hakim kalıbından çıkartacak başka uyandırıcıları olduğu bir durumda, rit-

min içine girmek daha kolay. Aksi takdirde, insan müziğe mesafesini koyabilir.

Peki parçaları yazarken bira ve sigara tüketen biri misin?

Zafer: Evet. (gülüyor) Bira o kadar değil ama, sigara deliler gibi...

Birayla elektronik müzik pek yan yana düşünülmez.

Zafer: Elektronik müzikten elektronik müziğe fark var. Çok bilgisayar kokmayacak bir şey yapmaya çalıştım bu albümde. İşin içinde işte daha çok vokal var, gitar var, Murat'ın (Ertel) bağlaması var, klavye işleri var...

Birkaç parçada da Anadolu melodileri var.

Zafer: Bunlar çok tesadüfî şeyler... Yaşadığım yer benim müziğimi belirlemiyor. Mesela Ankara'da yaşıyorum, ama Ankaralı değilim, bu benim üstüme yapıştı kaldı.

Peki Ankara'da ne yapıyorsun?

Zafer: Bilkent Üniversitesi'nde sanat felsefesi konusunda dersler veriyorum. Yedi sene Norveç'te kaldıktan sonra, döndüğümde orada iş buldum ve yerleştim... Evet, buralardan tanıdık gelen motifler var albümde; "Ateş" mesela, arabesk bir parça kimilerine göre... Arkadaşım Kadir'in (Koç) müzikle ilgisi yoktur, ama çok güzel bir sesi vardır. Bir gün kendi kendine bir şey söylüyordu: "Oy beni beni, çıkayım şu dağlara, kurt yesin beni..." Meğer gerçekten böyle bir türkü varmış. Söyledi, kaydettim. Sonra da Defne'nin "mademki ölmüyorsun, beni sevmiyorsun" dediği bir ses kaydıyla birleştirdim... Araya da bir sürü hayvan sesleri girdi. "Kurt Yesin Beni" parçası böyle çıktı. Kısacası, ben daha çok harmanlamayı seviyorum.

Defne: Sıfır, tamamen Zafer'in projesi. Bir konsept oluşturuyor. Bir şakadan bile bir parça çıkabiliyor. 1 Mart'ta Ankara'ya, savaşı karşıtı mitinge gitmiştim, megafon almak için ona uğradım. Beni oturttu, "bir şey uyduralım, sen söyle" diye.

Söyledim, sonunda o da bir şarkı oldu. Albümde yok, mp3.com'da var.

Zafer: "Herkes Bizim Gibi Olmak İstiyor" diye bir parça. Halbuki kimse bizim gibi olmak istemiyor. (gülüyor)

Defne: Zafer'in parçaları kafasında var, ama bir şekilde onun üzerine konuşurken, mavra yaparken bir şey çıkıyor ortaya. Zafer'in müziğinde bizim varlığını şöyle: Onun müziğini oyuna, dolayısıyla tehlikeye, kazalara, rastlantısallığa açtığı bir alan var. Orada biz özgürüz. Ama konsept yine ona ait.

Defne veya diğerleri işin içinde yokken, daha mı kazasız belasız işler yapıyorsunuz? Yoksa kendi kendine de kazalar yapıyor musun?

Zafer: Kesinlikle yapıyorum. Parçaların içinde sürekli aksamalar, anızalar var. Onları müziğin içinde tutmaya çalışıyorum.

Defne: Bir gün "Hysteria Mon Amour" diye bir parça yapalım", kakara kiki derken oturduk, komik bir şeyler yazdık. Sonra iki ay birbirimizi görmedik. O arada Zafer buna bir müzik yapmış, ben de kendi yazdıklarımı megafonla okudum. Sanki bir aşk şarkısı, tutkulu bir şarkı gibi okuyo-

Foto: Ayşegül Oğuz

rum. O da inanılmaz yoğun, başka türlü bir müzik yapmıştı, hiçbir mat-
rak tarafı yoktu. Rastlantısallığın sonucu bambaşka bir şey çıktı ortaya.
Albümde "Histeria Aşkım" adındaki şarkı.

**Peki bu rastlantılardan, kazalardan sonra çıkan şeye hâlâ kompozis-
yon diyebiliyor muyuz?**

Zafer: Ben kompozisyonun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Aphex
Twin'e, Squerpusher'a baktığımda, son derece kazalarla giden parçalar
gibi görünse de, hepsinin çok hesaplı olduğunu düşünüyorum. Hakika-
ten müzikle uğraşıyorsan, biraz dinlenebilir olma kaygısı varsa, bunlara
dikkat etmek zorundasın. Kazalar olacak tabii ki. Ama o kazaları belirli
bir duruma oturtacak bir kompozisyon kaygısı olmalı.

**Elektronik müzik çok özgür bir şeydir denir ya, o özgürlük genellikle
"ben yaptım oldu" gibi anlaşılıyor.**

Zafer: Evet, öyle görülüyor. O yüzden bugün evinde bilgisayar olan her-
kes müzik yapmaya çalışıyor, bu çok iyi bir gelişme. Bilgisayarın en çok
sevdiğim tarafı şu: Sesleri ufak parçalara bölüp elindeki malzemeyi
harmanlama ve bütünlük duygusunu fazla göz önünde bulundurmadan,
ama bunu reddetmeden, ortaya kırıntı dökük bir şey çıkarma imkânı vermesi.
**Kompozisyon dediğin şey bu bütünlük
duygusunun kendisi değil mi zaten? O
olmadığı zaman kompozisyonu kom-
pozisyon kılan şey ne?**

Zafer: Benim kompozisyonlarım şunu demek istiyor: Ben kompozisyo-
num, ama zannettiğiniz kadar sağlam bir kompozisyon değilim. Hem öy-
leyim, hem değilim.

**Sen neden müziğin boğucu, kasvetli ortamlarda dinlenmesi gerekti-
ğini düşünüyorsunuz?**

Zafer: Bilmiyorum, dinleyen insanlardan yansıyan bir fikir herhalde. Çok
koyu, çok karanlık diyor insanlar. Ben de böyle demelerinden hoşlanıyo-
rum. Yaratmak istediğim atmosfer bu. Ama içindeki ritmi yakalayan ya-
kalayabiliyor.

**Albümün ismi "İnsan Ritm Makina". Neyi anlatıyor bu isim? Bu sırala-
ma doğrultusunda, ritm sayesinde makinaya doğru falan mı gidiyoruz?**

Zafer: Aslında bir yerden bir yere gitmiyoruz. Albüm kapağında da Sıfır
İnsan Ritm Makina şeklinde bir diziliş var zaten. Sıfır çok önemli bir kav-
ram: İnsanın bir yerden bir yere gitmek istememesini anlatıyor. Bu aynı
zamanda ilerlemeye karşı bir durum anlamına da gelebilir. Ama olduğun
yerde kalmak hiçbir zaman olduğun yerde kalmak anlamına gelmiyor da
olabilir, çünkü bunun coğrafi bir açılımı olması gerekmiyor. Bence her
şeyin temelinde ritm yatıyor. Sadece müziği müzik yapan şey değil ritm.
İnsan denen bir varlık da ritimle, kalp atışıyla başlıyor... Sıfır noktasında
olmak seni illâ da ritimsizliğe sürüklemiyor. Antik Yunan'da rutmos ve
aritmós kavramları var, filozofların bahsettiği. Aritmós, müziğin ritm ka-
zandığı. zamansal akışa girdiği durumdur. Rutmos ise onu öncelleyen
ve daha işin içine zaman girmeden, ritmin kendini bozarak oluşturduğu

bir durum. İnsana olmuş bitmiş bir
varlık diye bakmak istiyorsan, bu, rit-
minin de tamamlanmış olduğu anla-
mına gelir. Her şeyiyle belli, 4/4'lük
veya 3/4'lük bir ritm var diyelim: Bu-
nu tekno müziğin içine girmek gibi bir
şey diye düşünüyorum. O ritm sabit-
lenmiş, sen de ona sabitlenmişsin,
tak tak tak tak, o çalıyor, sen dans
ediyorsun... Öte yandan, rutmostan
bahsedecek olursak: Sürekli hem ri-
tm olan, hem de kendi olduğu ritmi
reddeden bir durum yaratmak... Biraz
kaotik bir şey oluyor tabii.

Defne: Bu durağan bir şey mi, sar-
mal bir şey mi?

Zafer: Durağanlığı içinde hareketi
olan bir şey olarak düşünüyorum.

**Laurie Anderson'ın "Sıfırlabir" diye
bir yazısı var. Roll'da yayınlamıştık.**

Zafer: Gördüm, gördüm. Harikaydı.
**Aşağı yukarı şöyle diyor: "Kimse sı-
fır olmak istemiyor. Çünkü sıfır ol-
mak, hiç olmak. Diğer taraftan, her-
kes bir numara olmak istiyor. Bana
kalırsa, bu rakamların sorunu şu:
Birbirlerine çok yakınlar."**

Defne: Çok güzelmiş. Zafer'in de sı-
fırı ilgili bir kitabı vardı.

**"Sıfırografiya", değil mi? O kitap ne-
yi anlatıyor?**

Zafer: Otopiyografi türüyle dalga ge-
çen bir kitap. Biyografi ya da otopi-
yografi, hayatın bir yerde başlayıp bir
yerde sona erdiği fikrinden yola çıkar.
Ben "Sıfırografiya"yı ne başlanmış ne
sona ermiş, hep ortada kalan bir ha-
yatı anlatmak için yazdım. Ama be-
nimle ilgili hiçbir şey yok kitabın içi-
nde. (gülüyor)

**Peki ne var kitapta? Biraz fikir edi-
nebiliriz diye soruyoruz, mesela kita-
bın arka kapak yazısı nasıl?**

Zafer: Onu da ben yazdım, çünkü

**Çok koyu, karanlık diyor insanlar. Böyle demelerinden
hoşlanıyorum. Yaratmak istediğim atmosfer bu. Ama
içindeki ritmi yakalayan yakalayabiliyor.**

"biz buna bir şey yazamıyoruz, sen
yaz" dediler. (gülüyor) Galiba şöyle
bir şeydi: Öznel olma durumundan ra-
hatsız ve kendi öznelliğini hem kur-
maya hem yıkmaya çalışan bir özne.
Bu cümle kitabı iyi tarif ediyor mu?
Zafer: Hayır. (gülüşmeler)

Sen birkaç kitap yazdın, değil mi?

Zafer: "Sıfırografiya" son kitabım. Oğ-
lak yayınladı. Önce "Eve Dönmek İs-
temiyorum" var, İletişim'den. Sonra
Metis'ten çıkan "Anti-Hamlet" var.
Bu kitaplardan sağda solda hiç söz
edilmedi. Ben galiba biraz "low-profi-
le" takılıyorum. Avrupa'da, Ameri-
ka'da falan low-profile olmak insanın
kendi seçimidir. Ama ben burada ka-
çınılmaz olarak low-profile'im.

Defne: Türkçe konuş. Bir karşılık uy-
duralım buna.

Zafer: Görünmez adam. (gülüyor)
**Demin, Sıfır İnsan Ritm Makina sıra-
laması yapmaya başladık, ama he-
nüz makinaya gelemedik.**

Zafer: Deleuze aksaklıklarla, kazalar-
la, çalışmayarak makina olan bir ma-
kinadan bahseder. Ben insanın da
böyle bir makina olduğunu düşünüyö-
rum. Çalışırken bir kısmı bozuluyor,
bir kısmı çalışıyor, ama çalışmaya de-
vam ediyor. Ama tam çalıştığı anlama-
na gelmiyor, çünkü aksak.

Tamirci gerekiyor yani...

Zafer: Evet, sürekli tamirci gerektiren
bir makina. Ama tamircisi de yok.
Mükemmelliğe erişme arzusunun
karşısında bir durum bu.

**"Değer Yar" da, Nilgün Marmara'nın
"Hayatın neresinden dönersen kâr"
dizesinden yola çıkmışsın.**

Zafer: Nilgün'le, Boğaziçi'nde, İngiliz
Edebiyatında sınıf arkadaşaydık. Bu
lafı yalnız şirde değil hayatında da
söyleyen birisiydi.

**Albümdeki sözel dünya hakkında ne
söylersin?**

Zafer: Sözler de aksaklıkları işaret
ediyor. Birisi kalkıp şöyle söylüyor:
"Sizden nefret ediyorum beyefendi,
ama dilerseniz bir süre daha burda
kalabilirsiniz." Ne demek yani bu
şimdi? Sevim Burak'ı anmamız gere-
kir burada. Hayatta da, müziğimde
de, etkilendiğim biridir.

**Ne çekiyi seni Sevim Burak'ta, en
çok hangi kitabını seversin?**

Zafer: Şizofren anlatma biçimi ilgilmi
çekiyor. "Yanık Saraylar"ı çok seve-
rim. En çok dili sapıttırmasını seviyo-
rum. Dilin o kadar da kolay işleme-
yen bir şey olduğunu söylüyor. Kendi-
nizi o kadar da kolay ifade edemezsi-
niz demeye getiriyor. Ben müzikte
böyle şeyler yapmak istiyorum.

**Yani müzik yaparak, bir anlatım biçi-
mi kurmana rağmen, kolay kolay an-
latılacak bir şey yok mu diyorsun?**

Zafer: Kesinlikle doğru. Çünkü çoğul-
luğa dayalı bir şey anlatmaya çalışı-
yorum. Yani insanı oluşturan tek kişi
yok ortada. Beni ben yapan yüz kişi
var içimde. Bu da son derece üret-
ken bir durum.

**Yani müzik yaparak, bir anlatım biçi-
mi kurmana rağmen, kolay kolay an-
latılacak bir şey yok mu diyorsun?**

Zafer: Kesinlikle doğru. Çünkü çoğul-
luğa dayalı bir şey anlatmaya çalışı-
yorum. Yani insanı oluşturan tek kişi
yok ortada. Beni ben yapan yüz kişi
var içimde. Bu da son derece üret-
ken bir durum.

**Şarkı formu sana ne ifade ediyor?
Başı sonu olan, bir hikayesi olan
şeyleri sevmiyor musun? Aksama-
yan şeyleri yani.**

Zafer: Var öyle parçalarım. "Herkes
Bizim Gibi Olmak İstiyor" basbayağı
Kraftwerk'e nazire olarak yaptığım, gi-
riş-gelişme-sonuç bölümleri olan bir
parça. Ama başla ortayı karıştıran,
sonu baştan söyleyen parçalar yap-
mak daha çok hoşuma gidiyor. Me-
sela "İnsan Ritm Makina" parçasını
"ben bir parçaya sondan nasıl başla-
rım" diye düşünerek yaptım... Üniver-
site yıllarımda gitar çalıyordum, bir

blues grubumuz vardı. Sıkıldım, klasik müzik dinlemeye başladım. Özellikle de Beethoven'ın sonatlarını dinledim; sonat formu nasıl yapılır ve nasıl bozulur, bölümler birbirine nasıl karıştırılır konulu bir ders bunlar bence.

Sonra gitara bir daha dönmedin ve karşında bir anda bilgisayarları mı buldun?

Zafer: Yoo, gitarı hâlâ çok seviyorum. Ama gitarı gitar gibi çalmayı sevmiyorum. Derdim, tek başıma müzik yapmaktı. Tek gitarla müzik yapmak da acayip can sıkıcı bir şey. Gitar mutlaka bir grup içinde çalınması gereken bir alet. Mesela son dönemde Interpol'ün gitarlarına bayılıyorum. Einstürzende Neubaten'dan Blixa Bargeld'i de çok severim.

Bilgisayarlarda seni ne cezbedti?

Zafer: Başçıya, davulcuya ihtiyacım olmadan her şeyi kendim yapabilirim. Grupta müzik yaparken da-

olacak. O yüzden müzik ve akademik hayat birbirini destekleyerek gidiyor.

Defne: Verdiğin derslerin de ritm duygusu bozuk mu?

Zafer: (gülüyor) Tabii ki bozuk. Makale deyince de başı ortası sonu belli şeyler aklı gelir, hayır! Yazdığım kitaplar gibi; başı ortası sonu belli olmayan makaleler yazıyorum. Çok da sık olmamakla beraber,

bunlarla ilgilenecek insanlar bulabiliyorum. (gülüyor) Mesela ritm makalemi İngiltere'nin en radikal felsefe dergisi Pli kabul etti.

Nietzsche'den bahsettin. Ondan ritme nasıl varyorsun?

Zafer: Lacone-Labarthe da Nietzsche'ye çok referans veren bir filozoftur. "Ecce Homo" Nietzsche'nin yazdığı son kitap ve herhalde bu kadar saçmaladığı kitap yoktur. "Ecce Homo"da kimin konuştuğu belli olmaz. Güya kendinden bahsediyordur. Kendi hakkında yalanlar

Nietzsche delirdikten sonra şöyle bir terane tutturmuş:
"Ben ölüyüm çünkü aptalım, ben aptalım çünkü ölüyüm."
Gelecek albümün ilk parçası bu.

vulcuya her dakika şunu çal, bunu çal diyemiyorsun. Bilgisayarda çalıştığın zaman ritmi istediğin kadar kutsallaştırabilirsin, istediğin kadar sapıttırabilirsin, iyice aptal bir hale getirebilirsin. Ne blues, ne klasik müzik beni tatmin etmişti. Yapmak istediğim şey vahşiceydi, bozarak yapmak istiyordum. Einstürzende Neubaten'ın ilk dönemleri etkilemiştir beni. Gerçi onlar bilgisayar da kullanmazlardı.

"Sarhoş Oldum" şarkındaki davul gerçek bir davul mu?

Zafer: Hayır. Ben yazdım bilgisayarda. Albümün bütününe bakıldığında, gerçek davula yakın bir ses izlenimi yaratabilir. Zaten bu albümün akışına çok da fazla uymadığı için "gizli" parça oldu. Ordaki davulda da sürekli aksayan bir şey var.

Canlı davulları kolay kolay bozamazsın galiba. Bilgisayarda bozmak daha mı kolay?

Zafer: Çok daha kolay. Bilgisayarda yazdığın bir şeyi de bir davulcuya kolay çaldırtamayabilirsin. Çalar, ama ritm duygusunda bir sakatlık olması gerekiyor. (gülüyor)

Sen üniversitede verdiğin derslerle yaptığın müzik arasında bir bağ kuruyor musun?

Zafer: Yüzde yüz.

Nedir o bağ?

Zafer: Ben yüksek lisans programında çağdaş felsefe veriyorum öğrencilere: Deleuze, Derrida, Lacone-Labarthe... Bu sonuncusu, direkt ritmle alakalı şeyler yazmış bir adamdır. Ritmle olan düşüncelerimi Nietzsche ve Lacone-Labarthe'tan aldım. Makalelerimden biri ritmle alakalı, bir diğeri gürültüyle alakalı

söyler. İnsanın içini çoğulluğa açan, yazarın pozisyonunu sorgulayan bir kitap. Şunu söylüyor bence: Hiçbir zaman yazar kendi bütünlüğünü kurup bir kitabı bitirebilecek biri değildir. Her zaman içinden bir delilik akar, bir aptallık dalgası geçer. Sürekli kendini yıkar ve yaratır.

Albümde "Ben Aptal Adam" diye bir parçan var.

Zafer: Oradaki aptallık sıradan bir aptallık değil, radikal anlamdaki aptallık. İnsanların büyük bir kısmına belki aptal denilebilir. Bunu ben söylemiyorum, herkes söylüyor. Bir de küçük bir azınlık var ki, onlara da gerçekten radikal biçimde aptal olmak kalıyor.

Radikal aptallar ne yapar?

Zafer: İyice aptaldırlar. Deleuze'un şöyle bir sözü var: "Düşüncenin limitinde aptallık başlar." Öyle ki, düşünce olmakla olmamak arasındaki bir düşünce o. Radikal aptallık böyle başlar. Nietzsche de delirdikten sonra şöyle bir terane tutturmuş: "Ben ölüyüm çünkü aptalım, ben aptalım çünkü ölüyüm." Gelecek albümün ilk parçası bu.

Sen müzik dinlemeyi seven birisi olmaya devam ediyorsun, değil mi? Bazı müzisyenler tamamen kendi üretimlerine dönükler, hiçbir şeyi takip etmiyorlar.

Zafer: Her dakika müzik dinliyorum. Aklimda hep Interpol var bu aralar. Radiohead'i, Orbital'i, Autechre'i, Felix Da Housecat'i seviyorum. Tesadüfen Neil Young'ın "Harvest"ı geçti yeniden elime. Yine çok sevdim, gitar çaldığım dönemleri hatırladım. Müthiş zevkle baştan sona dinledim.

Söyleşi: Derya Bengi - Ayşegül Oğuz

www.altirkirkbes.com

645
YAYIN

Seri K.

Her insan,
içinde bir oda taşır.
K.

Fındık kırmak gerçekten bir
sanat değildir.
K.

İyi,
bir yanıyla rahatsız
edicidir.
K.

Temmuz hareketi

Arabesk

Jane Birkin, geçen senenin en güzel albümlerinden biri olan "Arabesque"i canlı canlı Açık hava sahnesine taşıyacak 7 Temmuz akşamı... Serge Gainsbourg besteleri, bu kez Mağrip ve Endülüs ateşiyle yakacak sigarasını. Keman, dümbel, piyano, ud, kısacası arabeskin bereketi ve Birkin'in her daim 18 yaşındaki sesi... Konsere hazırlık mahiyetinde, 1998 Ağustosunda, 22. sayımızda sanatçıyla yaptığımız söyleşiden kısa bir bölüme ışınlanalım. Kendi ağzından Serge'le tanışmalarının öyküsü:

...Ve Fransa'da bir teste gitmeyi kabul ettim. Fransızca bir film, "Slogan" içindi. O testten geçtim. 68'in başlarıydı. O deneme çekiminde, filmin yıldızı Serge Gainsbourg'la tanışmıştım. Oldukça müstehziydi, onu fazla kendini beğenmiş bulmuştum. Mor bir gömleği vardı, çok esmerdi. Onun şair olduğunu bilmiyordum, hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Adının Serge Bourignon olduğunu sanıyordum. Çok kızmıştı. Adının Serge Gainsbourg olduğunu söyledi. Tanınmış birisiydi, ama ben tanımiyordum. Her şeye rağmen, Serge bana çok kibar davranmıştı, test esnasında Fransızca kelimeleri hatırlamadığımda bana fısıldıyordu. İyi ağıladığımı düşünüyordu... İlk sahne banyodaydı. Kendimi çok sarsak hissediyordum. Belki bir akşam yemeği yesek iyi olur diye düşündüm. Yemeğe çıktık. Sonra dans etmeye gittik. Bir dolu içti, içti... Beni dansa kaldırdı, ama dans etmeyi bilmediğini fark ettim, habire ayaklarımaya basıyordu. Bunu çok sevimli buldum. Sonra başka gece kulübüne, ardından başkasına, bir başkasına gittik. Sabahın 6'sına doğru beni Hilton'a götürdü. Odasını istedi. Ben "oh la la la" dedim. Aman allahım, ne korkunç, "hayır, hayır demem lazım, çok korkunç". Odaya çıktık. "Ne yapacağım ben şimdi? Her şey çok fazla çabuk oldu." Odaya döndüğümde, Serge uyuyordu. O kadar memnun olmuştum ki, çıktım, sabahın 7'sinde bir drugstore'a gittim. İçinde "Yami yami yami..." diye giden sözler olan bir plak aldım. Komik bir 45'likti. Odaya çıktım. Onun iki ayak parmağı arasına plağı sıkıştırdım. Böylece namusumu kurtarmıştım. Sonra filmi beraber çektik. Hemen birbirimize aşık olduk.

JANE B. & SERGE G.

MERCEDES SOSA

İstanbul Caz Festivali bu yıl onuncu yılında... 4 Temmuz Cuma akşamı Açık hava Tiyatrosu'nda Simply Red'in rock'n'soul havalıyla harareti biçimde başlayacak konserler 20 Temmuz'a kadar devam edecek... 7 Temmuz'daki "Arabesque"li Jane Birkin akşamı başta olmak üzere, 16 gün boyunca yine irili ufaklı efsaneler geçecek hayatımızdan... Programa kısaca bir göz atalım...

Caz Pazarı > 6 Temmuz Pazar günü, Ayazağa'da, Mudo mağazalarını geçince, askeriyenin arkasına düşen geniş orman arazisinde gün boyu şenlik var. Müzik öğlen 12'de başlayacak, akşam 21'e kadar sürecek. Günün starlarından Ozomatli, Los Angeles orijinli salsalı, funk'lı, hiphop'lu rock takılan bomba bir ekip. Carlos Santana, "Shaman" albümündeki nadir iyi şarkılardan birini, "One Of These Days"i onlarla birlikte yorumlamıştı... Meksikalı Los De Abajo'yu geçen seneden tanıyoruz. David Byrne'ün himayesindeki ekip, bilindiği üzere sahneye Zapatistalar gibi dizilerekten canavar gibi Latin-punk yapıyor ve "içindeki Manu Chao'yu yitirmeyenler" için çalışıyor... Rebel Moves ise içinde Ömer Ahunbay, Hakan Özer gibi isimleri barındıran sazlı, sözlü, yerli bir ekip. Al-

turka yaylılarla afro-beat'i, elektronikayla funk'ı yan yana getiren bir "cesur yürek" müziği yapıyorlar. Demolarını dinleyen parmaklarını ısıyor, yakında inşallah ilk albümlerini yayınlayacaklar.

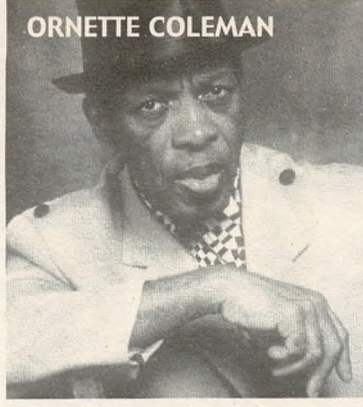
Fahir Atakoğlu Trio > **Audiofact** > Fahir Atakoğlu piyanosunun yanında o gece davulcu Cliff Almin, basçı Anthony Jackson olacak... Açılışı yapan Audiofact ise "Asitane" albümünü yeni yayınlayan, bir yeni İstanbul sesinin arayışında olan, buraların sesi-nefesleriyle cazı, funk'ı, elektronikayı evlendiren bir ekip. 8 Temmuz'da Açık hava'da çalışıyorlar.

Malia > Batı Afrika-Britanya melezi Malia, Norah Jones misali, yeni harika caz kızlarından biri. İlk albümü "Yellow Daffodils"de, ortalığa Billie Holiday'den Massive Attack'a, Mississippi'den Kara Afrika'ya kadar her nevi güzel kokular yaymayı bilmişti. Geniş müzikal ufku kadar, cıncıplak kameraların karşısına geçtiği klibiyle de adından çok söz ettiren Malia, 9 Temmuz'da Esmâ Sultan Yalısı'nda...

Eliades Ochoa > Mademki "Kübalıyız ezelden", Eliades Ochoa'nın gitarından ve sesinden memleket türkülerini kanlı canlı izlemenin zamanıdır.

İBRAHİM FERRER

ORNETTE COLEMAN

MALIA

OZOMATLI

ELIADES OCHOA

Küba köylerinin zimba gibi ezgilerinin, "guajiro"ların piri, Buena Vista Social Club'ın ortayaşlı "kovboy"u ilk kez İstanbul'da. En son "Estoy Como Nunca" isimli solo albümünü yayınlayan Ochoa, gitar cambazı dostlarıyla 10 Temmuz akşamı Esmâ Sultan Yalısı'nda...

Marcus Miller > Dünyanın en iyi caz başçılarının biri, aletini prize takınca, haliyle rock'lara ve avangard tonlara doğru uçuşa başlıyor... Aslında her aleti kıvırıyor, klarnete, saksofona özellikle meyli var. Miles Davis'in, Wayne Shorter'ın okulundan diplomalı, boru değil. 11 Temmuz'da, Açıkhava'da.

Zakir Hussain > Hindistan deyince ilk akla gelen isimlerden biri. "Füzyon nedir, ne değildir" sorusunun cevabını mükemmelen alabileceğiniz bir açıcıbaşı. Bir tabla virtüözü. John McLaughlin'li Shakti grubundan Grateful Dead'ci Mickey Heart'ın albümlerine kadar parmaklarını değdirmemiş yer yok. Yanında saksofoncu George Brooks ve arkadaşları var. Birlikte yaptıkları "Night Spinner" albümünde özgürlüğün hüküm sürdüğü bir Hintcaz vatani kumuşlardı. Açıkhava Tiyatrosu, ayın 12'si.

Mercedes Sosa > "Türkiye Arjantin olur mu?" diye korkanlara cevabımız, "eğer bir Mercedes So-

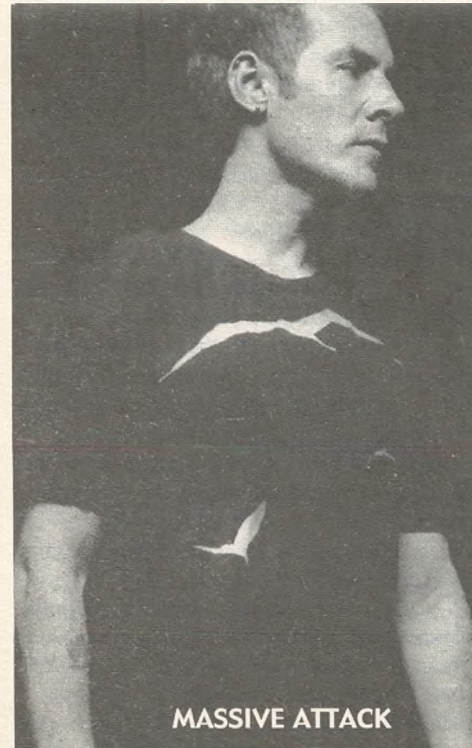
sa'mız olarsa, varsın Arjantin olalım!" Onyıllardır bıkmadan barış ve demokrasi şarkıları söyleyen, tangolardan ziyade, Şili'de yükselen "yeni türkü" hareketiyle özdeşleşen bu mitoloji tanrıçası en sonunda İstanbul'da. Cüssesine yakışan tok, oturaklı sesiyle unutulmaz bir tecrübe yaşatacak seyircilere. Yıllar önce İnti İlimani konserinde iman tazeleyen solcular için 14 Temmuz akşamı Açıkhava Tiyatrosu'nda bir kez daha yoklama alınacak: "Kaç kişiydik o zaman, bak kaç kişi kaldı şimdi?"

Ibrahim Ferrer > O bir "Havana'daki Adamımız", o bir "Kübalı lbo"... Buena Vista Social Club'ın 75 yaşındaki yakışıklısı, yeni albümü "Buenos Hermanos"la yine istim üstünde. Gelen haberlere bakılırsa, kalender şarkıcının evi, turnede olmadığı zamanlarda, bir turistik merkez haline gelmiş. Kapısı ardına kadar açılmış, gelenlere rom ikram edip birlikte resim çekti-riyormuş, uyarına gelirse bir de bolero patlatıyormuş. Biz yol yakinken 15 Temmuz'da Açıkhava'da olalım, gerisini düşüneriz.

Ornette Coleman > Caza yıllar boyunca en radikal cerrahî müdahaleleri yapan adam. Avangard müziğin en önemli "anında-besteci"si ve free-cazin yaratıcısı. Alto saksofonun Beat edebiyatçısı. Fas'ta Jajouka müzisyenleriyle, dünyanın dört bucağında Don Cherry'yle, Charlie Haden'la zamana karşı maceradan maceraya koşan Coleman, Lou Reed'den Jerry Garcia'ya kadar herkesi etkiledi. Ayın 16'sında, Açıkhava Tiyatrosu'nda...

ZAKİR HUSSAIN

MASSIVE ATTACK

100. pencereden

Massive Attack İstanbul'u üçüncü kez şenlendiriyor 12 Temmuz'da, Park Orman'da... İlk ziyaret 1997'deydi. 3D, Daddy G, Mushroom ve Horace Andy'den oluşan çekirdek dördütlü ve arkadaşları,

beyaz dumanları yararak sahneye bir giriyor bir çıkıyor, koyu karanlık ses katmanlarıyla ruhun dehlizlerine doğru bir yolculuğa çıkıyordu seyircileri. O gece sonunda Açıkhava'da, sahneye minder atma geleneği hortlamıştı, hatırlarsınız. Hatta Massive Attack'çılar da nazikçe mukabelede bulunmuşlar, minderleri geldiği yere iade etmişlerdi... 1999'da, Park Orman'da ise Mushroom'suz bir rock orkestrası vardı. Gitarist Angelo Bruschini'nin önderliğinde "Mezzanine"deki organik sound'u mükemmel bir şekilde sahneye aktarmışlardı... Massive Attack'a doymak ne mümkün, 3D imzalı son albüm "100th Window" sonrası, trip-hop'ın

yaratıcıları bir kez daha İstanbul'da. Daddy G, Horace Andy ve Dot Allison destekli bir kadroyla karşımızda görmek isteriz 3D'yi kismetse... Kapılar o gün 19'da açılıyor ve sahnede Hakan Kur-

şun'a ve Rashit'e de yer var...

Hip Prodüksiyon'un Temmuz etkinlikleri bununla kalmıyor. Ünlü DJ Carl Cox 18 Temmuz'da Park Orman'da, 19 Temmuz'da Çeşme Alaçatı Seaside'da pikaplarının başında olacak... 31 Temmuz'da ise Maslak Venue'de Moloko konseri var. Ir-

landalı şarkıcı Roisin Murphy ve prodüktör Mark Brydon'ın sırtladığı ikili, disko-funk-trip-hop içe-rikli hararetili bir müzik icra ediyor. Son yıllarda gitar, davul, org üçlüsüyle verdikleri konserler Moloko'yu daha sağlam bir sound'a çekmiş durumda... Yeni albümleri "Statues, o gece bizi hangi güzelliklerin beklediğinin de habercisi.

MOLOKO

Can "Khan" Oral ile DJ Snax'ten oluşan Captain Comatose ikilisi Efes Pilsen One Love Festivalini renklendiren gruplardan biriydi. Moby ile aynı anlarda sahne aldıklarından, sadece Moby'e özel ilgisi olmayan azınlığa yaklaşık iki saat boyunca elektro-kabare olarak nitelendirebileceğimiz bir ziyafet çektiler. Ertesi gün de birkaç bardak bira eşliğinde Roll'a mülakat verdiler.

PASAPORTUNU KENDİN YAP

Yanılmıyorsak Finli bir anneyle Türk bir babanın oğlusunuz. Ailenizle Türkiye'ye gelir miydiniz?

Khan: Almanya'da, Frankfurt'ta büyüdüm. Yaz tatillerinde bir yaz Finlandiya'ya, bir yaz da Türkiye'ye gelirdik. Büyükannele ve büyükbabaları gücendirmemek için böyle demokratik bir çözüm bulmuştu annemle babam. Özellikle 70'lerde Türkiye'ye sıkça geldim. Ama, malum, askere alınma korkusundan, yaklaşık 15 yıl kadar buralardan uzak kaldım. Neyse ki altı ay kadar önce yapılan bir yasa değişikliği beni kurtardı. Alman yasaları çifte vatandaşlığı kabul etmiyor, bu nedenle bir Türk vatandaşının Alman vatandaşlığına geçebilmesi için öncelikle Türk vatandaşlığından çıkması gerekiyor. Ama bizimkiler de benim gibi askerliğini yapmamış olanlara vatan görevini yapmadan vatandaşlıktan çıkma izni vermiyorlardı. Sonunda Avrupa Birliği sevdasına askerlik yapma koşulu kaldırıldı; ben de altı ay önce Alman pasaportu aldım.

Albümlerinizi birinin adı "Pasaport", kapağı da T.C. pasaportu olarak tasarlanmış. Anlaşılan bu konulara aynı bir merakınız var...

Evet, işin doğrusu, o albüme biraz kim olduğumu, nereden gelip nerele gittiğimi anlatmak istiyordum. Albüm kapağındaki farklı damgalar, dünyanın dört bir yanında konser verdiğim ülkeleri simgeliyordu. İşin bir

başka boyutu da, gayet iyi bildiğiniz gibi, Türk pasaportunun ülkeden ülkeye gezmek yerine, pek gezememek gibi bir duruma denk gelmesi. Türk pasaportuyla hangi ülkeye gitmek isterseniz, karşınıza o dangalak vize engeli dikiliveriyor. Albüm kapağındaki pasaport bu adaletsizliğe bir tür gönderme yapıyor. Kendi pasaportumu kendim yaparım, müziğim de vizedir gibi bir şey. Albümü gören Türk arkadaşlarım, "aman bunu yetkililer görmesin, başına iş açılır" diye beni uyardılar. Ne de olsa onların anlayışına göre devletin resmi belgesini tahrif ediyorsunuz. Tabii ki söylenlere kulak asmadım.

New York gibi kültürel açıdan canlı bir ortamdan neden vazgeçtiniz, Berlin'e niçin taşındınız?

New York'ta bunaldığım zamanlar, kapağı Meksika'ya atabiliyordum. Neyse ki artık İstanbul'a yakınız, Meksika özlemini dindirmek için burası biçilmiş kaftan.

Amerika'nın yeri benim gözümde her zaman ayrı. Bugün ilgi duyduğumuz müziklerin tamamının kökleri Amerika'da. Hiphop, house ya da tekno, daha eskilerde caz, rock'n'roll, hepsi Amerika'dan çıkmış müzikler. İngiltere de faal bir piyasa, ama aslında yaptıkları, varolan müzikleri dönüştürüp farklı adlarla piyasaya sürmekten ibaret. Hiphop oldu size trip-hop, house, progressive house, oradan

drum'n bass derken, geriye dönüp baktığımda pek de yaratıcı bir özgünlük göremediğimi itiraf etmeliyim. Ama bütün bunlar bir yana, elektronik müziğin güzel tarafı, artık yaratıcılığın belirli koşullara bağlı olmaması. Herkes kendi köşesinde bilgisayarla, eski keyboard'larla bir şeyler yapıyor, bu nedenle dünyanın neresine giderseniz gidin, sıkı, yaratıcı işler yapan sanatçılarla yollarınızın kesişmesi mümkün. Berlin'de de elektronik müziğin envai çeşidini yapan bir sürü müzisyenle karşılaşılıyor, hatta bazı açılardan Almanya, Amerika ya da İngiltere'ye oranla çok daha taze, heyecanlı bir atmosfere sahip. New York'tan ayrılma sebeplerimiz Snax'le (*Captain Comatose projesindeki arkadaşı*) oldukça benzer, ben de on yıldır New York'taydım, giderek sıkıldım. Ayrıca sürekli seyahat eden bir müzisyen olarak New York'a her gidiş gelişimde jet lag yaşamaktan sıkım sıyrılmıştı. Şimdi Berlin'de yaşamak çok güzel, uçağa atladın mı bir saatte Roma'dasın; İtalyan yemekleri, İtalyan seksi, hepsi elinin altında. Avrupa'da adım başı farklı kültürlerle, insanlarla karşılaşabiliyorsun, oysa Amerika'da uçağa binip beş saat de gitsen, aynı insanlar, aynı yemekler, her şey aynı. Tabii Berlin'de yaşamının da olumsuz tarafları var, yazlar neyse de, kış ayları çok soğuk, karanlık ve kasvetli geçiyor. Sürekli gri bir gökyüzü, sinirli insanlar bir süre sonra sıkıcı olabilir. Neyse ki kış aylarını da stüdyoda çalışarak geçirmek ciddi bir meşgale. Ama asıl kafamı kurcalayan Meksika'ya uzak olmak; New York'ta bunaldığım zamanlar, işleri bir şekilde denk getirip kapağı Meksika'ya atabiliyordum, şimdi aynı jet lag hikayesini Meksika'ya gidersem yaşayacağım. Neyse ki İstanbul'a yakınız, Meksika özlemini dindirmek için burası biçilmiş kaftan. Bütün bu keşmekeş, hareketlilik, canlılık tam bana göre, sanırım artık sık sık İstanbul'a geleceğim.

DJ Snax: (Berlin-New York muhabbetini duyunca lafa giriyor) İlk zamanlarda New York irili ufaklı birçok farklı etkinlikte doluydu, ama giderek bu çeşitlilik kayboldu. Belediye başkanı Giuliani'nin tutucu politikalarından tutun, müzik endüstrisinin sadece paraya zihniyetine kadar birçok ayrıntı, sonunda New York'u benim için çekilmez bir hale getirmişti. Hele son dönemde ortalığı saran electroclash çılgınlığı bunların üzerine tuz biber ekti. Her yer bir an önce süperstar olmak isteyen şöhret meraklılarıyla doldu, tam bir drag queen sendromu söz konusu. DJ'ler bir köşe başını ele geçirdiler mi, sanki ölene kadar konumlarını korumak zorundalmış gibi bir hissiyata kapılıyorlar. Bu da her şeyin artık bir moda olarak algılanıp yaşanmasına yol açıyor. Berlin'de aradığım aile ortamını bulduğumu söyleyebilirim, New York'ta bu samimiyeti yaşamak artık pek kolay değil.

Amerika'nın dünyaya bakışı, özellikle 11 Eylül sonrası ABD'nin içte ve dışta tuttuğu yol hakkında ne düşünüyorsunuz?

Khan: 11 Eylül saldırılarını Amsterdam'da seyrettim. Tabii ki korkunçtu, ama aynı zamanda ABD'de olmadığım için başkalarının, Avrupalıların 11 Eylül'ü dışardan nasıl karşıladıklarını görme şansım oldu. Sonuçta bu insanlar yıllardır terör denen belayla uğraşıyorlar. ABD'ye oranla çok daha soğukkanlı karşıladılar. Turne sonrası New York'a döndüğümüzde müthiş bir milliyetçilikle karşılaştık. Her yerden Amerikan bayrakları sallıyor, "onları yakalayıp köklerine kibrit suyu ekeceğiz" diye savaş çılgınlıkları atılıyordu. Yıllardır farklı kesimlerden New Yorkluların ortak nefret odağı olan belediye başkanı Giuliani bile bir anda ulusal bir kahraman oluvermişti. Saldırı sonrası ikiz kulelere koşmuş da, enkaz kurtarma çalışmalarına katılmış da, saçma sapan bir sürü geyik. ABD birçoklarına şaşırtıcı gelebilecek kadar tutucu bir ülkedir, ama 11 Eylül'den sonra bu tutuculuk çekilmez bir hal aldı. Irak operasyonuna, Filistin'e bakınca, bütün bu olaylardan ABD'nin hiç mi hiç ders almadığını görüyoruz maalesef.

Dün akşamki performansınız, bir DJ seti ya da sıradan bir canlı performanstan çok, bir kabare gösterisine benziyordu...

Doğru, ama bu sadece sahneyle alakalı bir şey değil. Benim müziğe genel yaklaşımım, ortak üretilip tüketilebilen bir şey olduğu düşüncesinden besleniyor. DJ seti çıkarırken alışıldığı gibi yüzüm seyircilere dönük çıkmaktansa, pikapları sahne arkasına

kurup seyirciye arkamı dönerek çalmayı düşünüyorum bir süredir. Böylece seyirciyle aranız giren bütün alet edevattan kurtulmuş oluyorsunuz. Dinleyiciler böylelikle yaptığınız işin mutfağına giriyorlar, işin bir parçası haline geliyorlar. Şimdilik bu mesafeyi plak çalarken bir taftan elimi mikrofona alıp şarkının üstüne spontane sözler söyleyerek kapatmaya çalışıyorum. İngiltere'deki arkadaşlarımızdan konser daveti aldık bir süre önce; karşılıklı mail'leşirken konser sırasında dansçıların sahne almasına sıcak bakıp bakmayacağımızı sordular. Biz de hiç düşünmeden evet dedik. Nasıl bir şey olacağını merak etmiyor musunuz, dediler. Yok dedik, siz kafanıza göre takılın. Ne yaparlarsa en iyisini, en çılgınını yapan arkadaşlarımızı çünkü. Konsere bir çıktık, 10-15 dakika geçmeden

sahneye hemşire kılığında, beyazlar içinde iki tane kız atladı. Belle-
rinde yaklaşık bir metre uzunluğunda
simsiyah dildolar vardı. O dildolarla
çeşitli şovlar yaptılar, kafamıza
vurdular, pantolonlarımızı indirdiler,
kelimenin tam anlamıyla muhteşem
bir şov oldu. Sahneden inip seyircinin
arasına kanştığımızda bazı feminist
kızlar bizi seksistlikle suçlayıp kavga
çıkarmak istediler, siyaseten doğru
olacağız diye işin esprisini tamamen
iskalamışlardı. Sahnemiz herkese açık
bir alan. Konserler müzisyenlerle
dinleyicilerin karşılıklı birbirlerini
süzdüğü sıkılgan bir ortam olmaktan
çıkıp iç içe geçilen bir ortama
dönüşmeli...

Hanin Elias'dan, Julee Cruise'a, Kid Kongo Powers'a uzanan birçok farklı müzisyenle ortak çalışmaların var, bu sanatçılar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bu ilişkiler genelde ortak tanındıkları
vasıtasıyla kuruluyor. Hanin Elias
bir-iki şarkı istemişti benden, ben de
ona üç tane demo yolladım, işi
bittiğinde şarkılara son şeklini vere-
bileceğimizi söyledim. Son bir dü-

tim, o kadar güzel çalışıyordu ki, bü-
yülendim. Albümümde beraber çalış-
mak istediğimi söyledim, "tamam,
yarın işyerime gel, konuşalım" dedi.
O zamana kadar efsanelerin çalışmak
zorunda olduğunu bilmezdim. Gun Club'
la yaptıkları, birçok müzisyeni derinden
etkilemiştir. White Stripes en çok etkilendi-
dikleri grubun Gun Club olduğunu
söylüyor her yerde. Neyse, lafı uzat-
mayalım, ertesi gün Kid Congo'nun
çalıştığı dükkana gittim, ikinci el giy-
siler satan bir dükkandı. Kid'in en büyük
sorunlarından biri müzisyenlikten bir
turlu para kazanamamış olmasıdır, neyse
ki son dönemde Bad Seeds'den biraz
geliri var. Geçen baharda İstanbul'a
gelmeden önce, "madem Türkiye'ye
gidiyoruz, bıyık bırakmalısın" dedi. Ben
de bıraktım, ama hiç hoşuma gitmedi.
Kesecektim, "Türkiye konseri bitmeden
asla kesemezsin" diye posta koydu,
ben de sesimi çıkarmadım, şimdi de
alıştım, bıyığımı kesemiyorum. Kid Congo
tepeden tırnağa bir sanatçı bana kalırsa,
Amerika'nın Serge Gainsbourg'u.

Geçen bahar Kid Congo Powers "madem Türkiye'ye gidiyoruz, bıyık bırakmalısın" dedi. Bıraktım, hiç hoşuma gitmedi, şimdi de alıştım, kesemiyorum.

zenleme yapmanın daha sağlıklı
olacağını düşünüyordum açıkçası. Ama o
nedense demoları kullanmakta ısrar etti,
daha sonra bir işbirliği yapmak istemedi,
bu da biraz tuhafıma gitti. Julee Cruise da
yine ortak bir dostumuz aracılığıyla müzi-
ğimi dinlemiş, hoşuna gitmiş. Bu haber
geldiğinde ben de albümümün kayıtlarıyla
uğraşıyordum, bir-iki şarkı söylemesi için
kendisini davet ettim. Julee Cruise tam bir
di-va; sıkı stüdyolarda çalışmaya alışmış.
Eve geldiğinde "eee, stüdyoda çalışmayacak
mıyız" diye sordu. Ben de tesisi gösterip
"işte burada" deyiverdim. Sıcak bir yaz günü
olduğundan pencereler ardına kadar
açıktı. "Bari pencereleri kapat da, polis
sirenleriyle Porto Rikolu pezevenklerin
bağırışmalarını duymayalım" dedi. "Olsun
olsun, böyle daha iyi" deyince biraz şaşır-
dı. Julee mikrofona yakın durup usul usul
söyleyen bir şarkıcı, böyle durumlarda bir
filtreye ihtiyacınız olur. Tabii ki ben de öyle
bir filtre yoktu, dolaptan bir çorap alıp
mikrofona geçiriverdim. Şaşkın gözlerle bana
bakarken, "merak etme, çorap temiz" deyince
makaraları koyverdi. O gün çok güzel
uptempo bir balad kaydettik. O zamandan
beri arkadaşız, yaklaşık dört yıl oldu. Çok sık
çalışmasak da, her yıl mutlaka beraber bir-
iki konser veriyoruz. Kid Congo Powers'ın
yeri ise bambaşka. "No Comprendo" albümünü
kaydederken kendisini dinlemeye gitmiş-

Captain Comatose projesinin ilk albümü "Going Out"un ilk single'ı "100 Dollars"ın klibi New York'ta yaşayan bir başka Türke, Ali Mahmut Demirel'e ait. Ali'yle yollarınız nasıl kesişti?

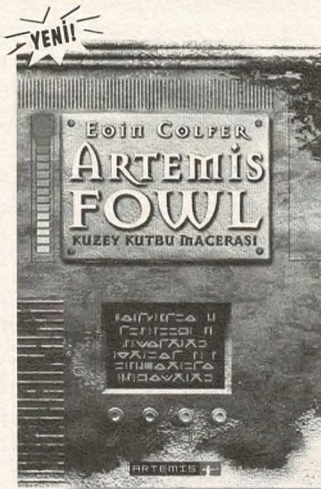
Ali'nin New York'taki alt komşusu ortak bir
dostumuz çıktı, yine dostlar! (gülüyor) Sonuçta
bizim müziğimizi seviyordu, bana daha önce
yaptığı işleri gösterdi, laf aramızda, felaket
bir gündü. Berlin'e yerleşmeden önce kısa bir
süre için New York'a, eşyalarımı toplamaya
gelmiştim. Felaket bir şekilde akşamdan
kalmaydım. Ama Ali'nin işleri bütün bunlara
rağmen hoşuma gitti. Beraber bir şeyler
yapmaya o gün karar verdik; daha sonra
"100 Dollars" için yaptığı bir dakikalık bir
demo getirdi, iş benim kafama yattı ve klip
böyle ortaya çıktı. "100 Dollars" geçtiğimiz
hafta bir müzik dergisinin Almanya'nın önde
gelen kırk DJ'i arasında yaptığı bir soruşturma
dördüncü seçilmiş.

Bundan sonraki projeleriniz neler?
"Going Out" henüz iki hafta önce piyasaya
çıktı; bir süre konserlerimiz olacak, ama çok
da dağılmak istemiyoruz. Ben kendi adıma
yeterince dağınık bir adamım, bin tarakta
bezem var. Belki de en doğrusu, Berlin'e
dönüp yeni albüm için yavaş yavaş kayıtlara
girmek. Bir de tabii vakit kaybetmeden Türkçe
öğrenmek için ideal bir yer. (gülüyor)

Söyleşi: **Alişan Çapan**

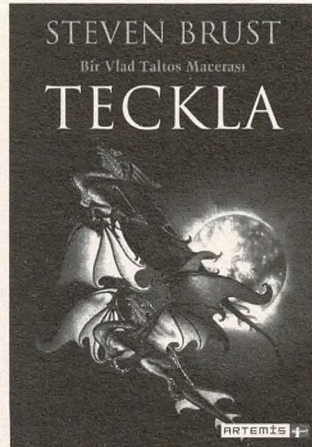
Vaat edilen romanlar dünyasına hoş geldiniz! Artemis

Artemis'te her kitap bir macera

Birileri goblinlere insan yapısı güç kaynaklarını yasadışı temin ediyor. Peri Halkı arasındaki denge bozulmak üzere. LEPrecon Birliği'ndeki Yüzbaşı Holly Short, bunun asıl sorumlusunun en büyük düşmanı, on üç yaşındaki Artemis Fowl olduğundan kesinlikle emin. Ama acaba Artemis gerçekten suçlu mu?

Zamanın yırtıldığı Sosaria'da şövalyeler ve büyücüler, Teknokratların çöllerini işgal etmek için savaş meraklısı Jukalara katılırlar. Gizli güçlerin planlarını ortaya çıkarmak için sabık şövalye Montenegro, becerikli Juka, yaşlı Yol Efendisi Thulann güçlü düşmanlara meydan okumak zorundalar.

Dragaera İmparatorluğunun soylu sayılmayan tek Ailesi, sınıfların en sefil ve ezilmiş, korkaklığın ve verimliliğin temsilcisi Tecklalarla tanışın. Kılıçlar bilendi, Morganti hançerleri kılıflarından çıkarıldı, Vlad saldırıya hazır! bir fantastik kurguda olabilecek her şeyin daha fazlasını istiyorsanız Vlad Taltos serisi sizin için yazıldı.

Büyücü-halkın dört farklı grubuna ait olan dört Kalıt vardır. Binlerce yıl sonra artık sadece insan Büyücüler hayatta kalmış ve Kalıtlar kaybolmuştur. Ta ki Büyücülerin evladı ve kılıç ustası olan dikkatli auriar ortaya çıkana kadar... Auriar, iğrenç Başbüyücü Miathan'a karşı savaş açar. Güç Kalıtları serisinin ikinci kitabı.

Efes Pilsen One Love Festivali kapsamında Moby'den önce sahne alan Gus Gus, İzlanda'nın çıkardığı kendine özgü, sıkı gruplardan biri. Daha önce H 2000 kapsamında dinleme fırsatı bulduğumuz sıcak kanlı kuzeyliler bu sefer daha dar bir kadroyla karşımıza çıktılar ve neden günümüz elektronik müziğinin özgün temsilcilerinden biri olduklarını bir kere daha gösterdiler. Biz de fırsat bu fırsat dedik, grup üyelerinden Earth ile President Bongo'ya teybimizi uzattık. Arada grup elemanlarından "Herb" Legowitz kendi uzmanlık alanında kısa bir çıkış yapıp bizi aydınlattı, iyi de yaptı.

KENDİ BAHÇENİN DOMATESİ

Grubun adını Fassbinder'in 1974 tarihli filmi "Korku Ruhü Kemirir" filminde geçen bir diyalogdan aldığını duyduk...

President Bongo: Doğru, ilk kadroda Fassbinder hastası bir arkadaşımız vardı, fikir ondan çıktı. Filmin bir sahnesinde, bir orospu, adamın tekini baştan çıkarmak için acılı kuskus hazırlar, ama yemeğin adını sürekli yanlış telaffuz etmekte, gusgus demektedir. Gus Gus adı böyle ortaya çıktı. **Sinemaya ilginizin bununla sınırlı olmadığını da biliyoruz.**

Şüphesiz! Zaten Gus Gus bir kısa film projesi için bir araya gelen bir grup oyuncu, fotoğrafçı ve müzik aşığından oluşuyordu. 1995 yılında "Nautn/Pleasure" adlı kısa film projesinin başını çeken Siggı Kjartansson ile Stefan Arni film çalışmaları sırasında bir müzik albümü yapma fikrini ortaya attılar, ilk albümümüz "Polydistortion" (1997) böyle ortaya çıktı. Bunun dışında 1998 yılında kaydettiğimiz "Anthem" adlı parçamızı Darren Aro-nofsky "π" adlı filminde kullandı. İşin görsel yanıyla fazlasıyla içli dışlıyız, başkalarının fikirleriyle sınırlandırılmamız bir film müziği projesine pek sık bakmıyoruz. O kadar çok fikir var ki kafamızda, bakarsınız kendimiz uzun metrajlı bir film çekeriz.

Sevdiğiniz film yönetmenleri kimler? Bir sürü. Ama ilk tercihim İzlandalı genç bir yönetmen, Dagur Kari Petursson. Şu sıralarda çeşitli festivallerde gösterilip ödüller kazanan ilk filminin adı "Noi Albioni". İzlanda'da bir

taşra kasabasında uyumsuzluk sorunlarıyla boğuşan bir yeniyetmenin hikayesi. Filmin müziklerini de Dagur yaptı.

Canlı performanslarınız sırasında kullandığınız görsel malzemeleri kendiniz mi hazırlıyorsunuz?

Üniversitede fotoğrafçılık eğitimi aldım, dolayısıyla artık Gus Gus'la ilgili görsel işlerin büyük bir kısmını ben yapıyorum. Her parçamızın kafamıza göre tasarladığımız bir klibi var. Temel kaygımız, müziğimizi dinleyenlerin kafasını karıştıracak ya da yabancılaşmalarına yol açacak bir imaj bombardımanı yerine, daha sinematik bir anlayıştan hareket etmek. Arka arkaya eklenmiş görüntüler yerine, daha yoğun, seyircinin kolayca odakla-

Müziği kategorize etme çabaları, bu progressive trance ya da house adlandırmaları sinirimi bozuyor. Geçenlerde bizim electroclash yaptığımızı okudum, tepem attı.

nabileceği, müzikten bağımsız olarak kendi ayakları üzerinde durabilen bir görsellikten bahsediyoruz. Sinematik derken kastettiğim, durağan görüntülerin tamamen devre dışı kalması değil, kimi zaman arka arkaya gelen görüntüleri de kullandığımız oluyor.

Önceleri daha kalabalıktınız, grupta değişiklikler mi oldu?

Evet, dokuz kişi çalışıyorduk, sonra kendi yoluna gitmek isteyenler ayrıldı, kimimizin ilgi alanları farklılaştı, artık beraber çalışmak istemediğimiz arkadaşlar oldu vesaire. Artık dört kişi (Biggie Veira, Buckmaster/Herb Le-

gowitz, President Bongo, Earth) olarak yolumuza devam ediyoruz.

Bahsettiğiniz dört kişilik kadronun en yeni üyesi, yanılmıyorsak solist-niz Earth. Onun katılımı Gus Gus'ın müziğini nasıl etkiledi?

Grubun daralması bir sürece yayıldı, sonuçta gitar, bas ve davullardan ibaret bir üçlü olarak kalmıştık. Arada bir sample olarak vokallere yer verdiğimiz enstrümantal bir albüm yapma fikri ağır basmaya başlamıştı. Earth'ün (Urdur Hakonardottir) devreye girmesiyle işin rengi değişti. Earth'ün soul yüklü vokalleri Gus Gus olarak daha siyahı bir müzik yapmaya yöneltti bizi. Bu müziğe daha önceleri uzak durduğumuz da söyle-nemez, ama Earth, bir anlamda varmak istediğimiz asıl noktaya taşıyiverdi bizi. Bugün müziğimizi techno-soul olarak tanımlayabiliriz herhalde.

Earth: Gus Gus'ın müziğini ne ölçüde etkilediğim konusunda ahkâm kesmek pek bana düşmez. Onları ilk dinlediğimde 16 yaşındaydım, pek de hoşuma gitmemişti. O zamanlar daha çok indie ve punk grupları dinliyordum. Müziklerinin tadına sonraları vardım. İşin komiği, Gus Gus'la çalışmadan önce şarkı falan söylediğim de yoktu. Bir kafede garson olarak çalışıyordum, grup üyeleri de sık sık bizim kafeye gelirdi, bir süre sonra ahbap olduk, "bizimle söyley misin" dediklerinde çok şaşırdım, bir-iki deneme yaptık, sonuçlar hoşumuza gidince daha ciddi bir şekilde çalışmaya karar verdik. Vokallerimin gruba bir ölçüde funky, soul ya da disko esintisi getirdiği söylenebilir belki; bu da çok doğal, çünkü çocukluğumdan beri soul ve diskoya bayılırdım... Sonuçta siya-

hî olup da soul'la alâkası olmayan müzikler yapan bir sürü insan var. Ya da tam tersi, beyaz olup da damardan soul yapan bir sürü müzisyene rastlayabilirsiniz. Uzun lafın kısıası, ruhun rengi olmaz.

90'larda yaygınlık kazanmış bilgisayar programları ya da sampler'ların yanı sıra, daha eski dönemlere ait analog aletler de kullanıyorsunuz...

President Bongo: Müzik yaparken kullandığımız bilgisayar ya da sampler'lar, analog sesleri daha etkin kılmak için kullandığımız araçlar olmaktan öteye geçmedi hiç. Analog sesleri her zaman tercih ettik. Analogla dijital arasındaki farkı, plakla CD arasındaki farka benzetebiliriz. Analog daha yumuşak, daha derin. Belki de daha geniş bir alan bıraktığını söylemek mümkün, hem müzisyenlere hem de dinleyicilere.

Earth: Elimde tuttuğum bu kapalı su şişesini dijital bir ses olarak kabul edersek, şişeyi açıp da etrafa su döktüğümüzde analog bir sesle karşılaşırsınız. Bence arada tam böyle bir fark var. (gülüyor)

Canlı performanslarınızın yanı sıra, DJ setleri de çıkanyorsunuz. İkisi arasında nasıl bir fark var sizce?

President Bongo: Yürümekle araba kullanmak arasındaki fark kadar belirgin. DJ'lik yaparken genelde başkalarının parçalarını çalınız. Canlı çalar-ken kendi şarkılarınızı yeniden kurgulayabiliyorsunuz, envai çeşit sesle haşır neşir oluyorsunuz... DJ setindeyse başkalarının parçaları üzerinde sınırlı bir hareket alanınız var. Her ikisinin de eşit derecede eğlenceli olduğu söylenebilir, sonuçta bütün yaptıklarımızı eğlenmek için yapıyoruz. **DJ seti çıkarırken uzun uzun çalmayı sevenler olduğu kadar, kısa kesmeyi tercih edenler de var...**

President Bongo: Sadece çalmanın elinde olan bir şey değil bu bence. Önemli olan, dinleyiciyle kurduğunuz diyalog. Çaldığınız mekân, kitle, varsa çalan öbür DJ'ler belirleyici oluyor çoğu zaman. 120 BPM'lik bir müzik çalmayı planlarken, bir trance DJ'i size seti 143 BPM'de devrediyorsa, ilk yapmanız gereken o allahın belası trance müziğini dinleyicilerin kafasından söküp atmak. Daha sonra yavaş yavaş kendi müzik duygunuzu inşa etmeye başlıyorsunuz.

Trance'i pek sevmiyorsunuz anlaşılan?

President Bongo: Nefret ediyorum, bence çok boktan bir müzik.

Earth: Bak yine genelleme yapıyorsunuz! Bana kalırsa, trance dediğimiz şey, sadece şu anda yapılmakta olan bir müzik türüne indirgenemeyecek bir ruh hali. Tarih boyunca farklı coğrafyalarda, farklı kültürlerin müzik ve meditasyon eşliğinde transa geçtiğini biliyoruz. Özellikle Afrika müziğinin kökenlerine baktığımızda, bahsettiğim ruh haline kolayca rastlarız. Bugün

Foto: Muhsin Akgün

de trance'a yakın house müziğinin dinlemekten çok hoşlandığımız sıkı örnekleri var.

President Bongo: Haklısın, trance'ı kötülerken biraz acele ettim, ama yapılan müziği kategorize etme çabaları, bütün bu progressive trance ya da house adlandırmaları sinirimi bozuyor. Geçenlerde bir yerde bizim electroclash yaptığımızı okudum, tepem attı. Biraz oynak bir basın üstüne vokal yaptın mı, etiket hazır: Electroclash. Oysa müzik yaparken bütün bunlar kafasını kurcalamıyor insanın.

Gus Gus'in müziği biraz önce bahsettiğiniz techno-soul'dan nerelere evrilecek sizce?

President Bongo: Galiba müziğimiz giderek organik bir hal alıyor. Ne bileyim, bir 808 drum machine kullanmak yerine kendi bass-drum'larımızı kendimiz yazmaya yöneldik

pırdatamayacak hale gelen çocukluğa bakınca endişeye kapılıyordum. Ben kafam kıyakken de bir sürü işi aradan çıkarabiliyorum. Bir sürü yeniyetmenin çılgınca sentetik uyuşturuculara yönelmesini salakça buluyorum, koşabilmek için önce yürümesini öğrenmeli. İnsan gençken yanlış çevrelere takılabiliyor, hiç hesapta olmayan yollara sapabiliyor. Evet, belki uyuşturucu insana keyif verebilir ya da algısını derinleştirebilir, ama insan özünde, kendi içinde keyiften ya da derinlikten yoksunsa uyuşturucu ne yapar? Bir süre sonra bu maddeler olağandışı anıları yakalamanıza yardımcı olmaktan çıkıp sıradan bir ihtiyaç haline geliyor, ki asıl tehlike de bu noktada başlıyor. Grup olarak türü maddeleri denememize rağmen, yumuşak uyuşturuculardan yana olduğumuzu itiraf etmiyorum. Biraz üfleyp müzik dinlediğimde, kendimi müziğe daha fazla kapırdığımı, daha derinlere indiğimi de söylemezsem, riyakârlık yapmış olurum.

Buckmaster (Herb Legowitz): Bence konuyu uzatmak anlamsız, kimse kimseye "uyuşturucu kötüdür, kullanma" diye kestirip atma hakkına sahip değil. Maddeler insanın dünyayı, hayatı algılayışını değiştirir. Bu iyi bir tecrübe olabileceği gibi, kötü bir tecrübe de olabilir. Önemli olan, işin bokunu çıkar-

son dönemde. Sanatçının kendi kaynaklarını yaratması çok güzel. Kendi domatesini yetiştirip yemek gibi. (gülüyor) Böylece giderek daha organik, daha kişisel, aynı zamanda daha dürüst bir müziğe yöneldiğimizi düşünüyorum. Bahsettiğim, yıllardır müzikle uğraşan bizlerin, kendimize karşı oluşturduğumuz bir dürüstlük. Daha çok yaratım sürecine ilişkin, yoksa bugüne kadar yaptıklarımızın samimiyetsiz olduğunu iddia etmiyorum. **Hepiniz İzlanda'da mı yaşıyorsunuz?**

Evet, belki uyuşturucu insana keyif verebilir ya da algısını derinleştirebilir, ama insan özünde, kendi içinde keyiften ya da derinlikten yoksunsa uyuşturucu ne yapar?

President Bongo: Hepimiz Reykjavik'te yaşıyoruz. Ama uzun zamandır turnedeyiz, sürekli oradan oraya dolaşmanın zaman zaman yorucu olduğunu itiraf etmiyorum. Evde daha çok vakit geçirmeyi, beraber enseyi yapmayı ve müzik takılmayı öğledik. Bazı müzisyenler turneye çıkmayı, bazılarıysa stüdyoya kapanmayı sever; bizim sorunumuzsa her ikisinden de son derece keyif almamız.

Uyuşturucuyla, özellikle kimyasallarla elektronik müzik arasında sıkı bir bağ olduğu söylenir, siz ne düşünüyorsunuz?

Earth: Uyuşturucular da, her konuda olduğu gibi, bir birikim, bilgi, görgü gerektiriyor. Ot içip kilını kı-

mamak. Evden çıkarken musluğu açık bırakır mısınız? Bırakmazsınız. Maddeler de böyledir işte, arada muslukları kapatmayı unutmamak gerekir. Laf aramızda, bizim oraların mantarı çok güzeldir, arada sırada takılınz. (gülüyor) **İzlandalı bir gruba Björk'ü somamak olmaz.**

President Bongo: Ama bu konuyu pek uzatmayalım. (gülüyor) Süper bir sanatçı, harika müzik yapıyor. Kafasına yatmayan hiçbir yola girmiyor. Kendine karşı son derece dürüst. Üç hafta önce onu Londra'da seyrettim, tek kelimeyle muhteşemdi. Zaten Björk her şeyden önce çok sevdiğimiz bir arkadaşımız.

Söyleşi: Alişan Çapan

03 perşembe
P.resent TenSe
elli izBİRAK

04 cumA
SAHYSPINZIT FUNKY
SAHYUR

05 CUMARTESİ
DAVID ROBINSON
sizzle

06 SALI
MUSIC NOIR
BAHADIR

07 CUMARTESİ
GLOSS ON
BAHADIR

08 SALI
MUSIC FOR FILMS
DENİZ K.

09 ÇARŞAMBA
MONKEY suite
deniz-pelin

10 PERŞEMBE
HOWIE B.
BAHADIR

11 CUMA
mainTIME stream
BAHADIR

12 CUMARTESİ
GLOSS ON
BAHADIR

13 ÇARŞAMBA
MUSIC FOR FILMS
DENİZ K.

14 CUMA
SONDERSTAD MUSIC
BAHADIR

15 ÇARŞAMBA
CAKE FOR WEEKDAYS
BIRAK HÜSEYİN ŞİŞİT

16 ÇARŞAMBA
ABSTRACT JUNGLE
DA-FROGG

17 PERŞEMBE
90's
BAHADIR

18 CUMA
ELEKTRONİK TYDİ
MEEMRE

19 CUMARTESİ
ABSTRACT JUNGLE
DA-FROGG

20 ÇARŞAMBA
sonderstad music
BAHADIR

21 PERŞEMBE
90's 2
BAHADIR

22 ÇARŞAMBA
karga

23 CUMA
TEMmuz 03

Kadife sokak no : 16
Kadıköy - İstanbul
T:0216 444 17 25
F:0216 346 55 46
www.kargabar.org

ROLL ORADAYDI: NEW YORK - FIELD DAY FESTİVALİ

Geçen sene Alternatif Festival'de, bu sene de H 2000'de başımıza gelen "yetkili merci" (kaymakamlık, valilik, jandarma vs.) rezaleti meğer sadece bizim buralara has değilmiş. New York'taki Field Day Festivali de "şâibeli" sebeplerle son anda yer değiştirmiş, çapı küçültülmüş... Radiohead'li, Blur'lü, Beastie Boys'lu etkinliği Zülal Kalkandelen yerinde ve zamanında izledi, izlenimlerini Roll'cularla paylaştı.

SABOTAJ

HAIL TO THE THIEF

Müzik meraklıları aylar öncesinden biletlerini almış, heyecanla Field Day Müzik Festivali'ni bekliyordu. New York'a 81 mil uzaklıktaki Calverton'da yapılacak festival için planlar yapılmış, çadırlar hazırlanmıştı. İki gün boyunca sürecek olan etkinlik, New York'ta yazın en çok konuşulan konusu haline gelmişti. Özellikle festivalden bir gün önce yeni albümü piyasaya çıkan Radiohead'i izlemek isteyenler için kaçınılmaz bir fırsattı. Fakat festivale iki gün kala herkesi şok eden bir gelişme yaşandı. Calverton bölgesinin bağlı olduğu Suffolk Eyaleti'nin yerel politikacılarının devreye girmesiyle, etkinliğin o bölgede yapılmasına izin verilemeyeceği, yeterli sayıda güvenlik görevlisi sağlanamayacağı ve bunun organizatörlerin hatası olduğu söylenerek festival iptal edildi. Onbinlerce bilet satan organizatörler ise yayılan paniği önlemek için derhal bir açıklama yaparak, festivalin New Jersey'deki Giants Stadium'a alındığını ve iki günlük festival değil, tek günlük bir müzik şöleni şeklinde gerçekleştirileceğini duyurdular. Üstelik iki günlük festivale katılacakları bilinen The Streets, Interpol, The Raveonettes, Luna, Dashboard Confessional, My Morning Jacket, The Roots, NERD ve Sigur Rós'un konserleri de iptal edilmişti. Çadır konaklamalı açık hava festivali hayalleri kuranlar, Giants Stadium'dan duydukları memnuniyetsizliğin yanı sıra, bilet fiyatlarının 65 dolardan 82 dolara fırlamasıyla

ikinci şoku yaşadılar. Eski biletlerin geçersiz olduğu ve herkesin parasının iade edileceği söylenerek, yeni bilet alınması istendi. Yaşanan bütün sorunun aslında politikayla ilgili olduğu konuşuldu her yerde. Malûm, Radiohead'in yeni albümünün adı "Hail To The Thief". Demokratların, Bush'un Amerikan başkanlığını kazanmasına yol açan şâibeli Florida seçimlerine atfen seçim sırasında kullandıkları sloganı albüm adı olarak seçmişti Radiohead. Üstüne bir de Thom Yorke çıkıp "Amerika oy hırsızlığı yapan yobaz manyaklar tarafından yönetiliyor" deyince birçok Amerikalıyı kızdırdı. Festival organizatörleri ise, yerel politikacıların aylar önce başvurulup izin alınmış olan bir festivali yeterli güvenlik görevlisi olmadığı gerekçesiyle iptal etmesini, Blur, Beastie Boys ve

Underworld, Blur, Beck, The Beastie Boys ve Radiohead'di. Calverton'a 50 bin kişi bekleniyordu, Giants Stadium'a ne yağmur ne kar ne de yerel yöneticilerin böylesine bir müzik şölenini engelleyebileceğini düşünen 20 bin kişi gitti. New York ve New Jersey eyaletlerinin beyzbol maçlarının yanısıra, kimi konserlere de ev sahipliği yapan Giants Stadium, herkeste derin bir ha-

Yerel politikacıların festivali iptal etmesi, Blur, Beastie Boys, Radiohead gibi grupların savaş ve Bush karşıtı tavırlarına karşılık bir sabotaj olarak değerlendirildi.

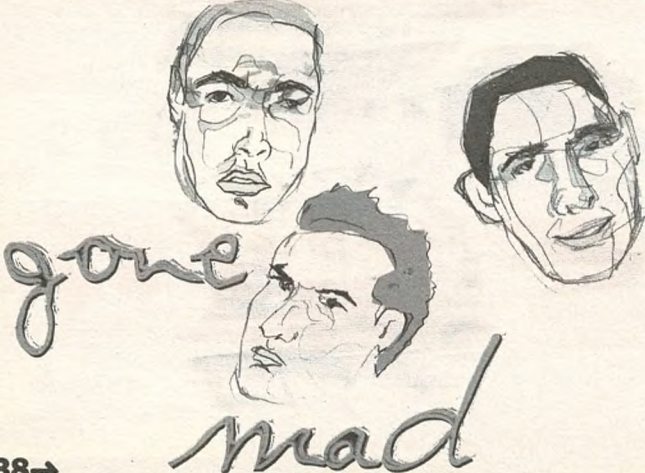
Radiohead gibi grupların savaş ve Bush karşıtı tavırlarına karşılık bir sabotaj olarak değerlendirdi. İki gün süren bir dizi karşılık ve karşılıklı suçlamadan sonra, 7 Haziran Cumartesi günü geldiğinde, kimisi etkinliği izlemekten vazgeçti, sahneye çıkacak grup ve müzisyenlerin çekimine dayanamayanlarsa gün boyunca yağın yağmura karşın Giants Stadium'un yolunu tuttu. Çünkü söz konusu olan, Beth Orton, Spiritualized,

yal kırılgılığı yarattı. Sürekli yağın yağmur nedeniyle açık tribünlerde sınıksızlaşan ve soğuktan titreyenler, bir de kilometrelerce uzayan yiyecek ve tuvalet kuyruğunda bekleyince ıstıyan etmeye başladılar. Beth Orton, sahneye çıktığında, yarı yarıya boş stadyuma seslenmek zorunda kaldı. Yumuşak sesini duyarlı şarkı sözleriyle birleştiren Orton, ağırlıklı olarak son albümü "Daybreaker"dan şarkılar seslendirdi. Ayrıntı sorunlarını, ilişkilerdeki çıkmazlarını işleyen duygusal Orton şarkıları fazla ilgi göremedi kırılgın kalabalıktan. Arada bir yağmura kızıp espriler de yapan Orton, her şarkıdan sonra aldığı zayıf alkışlarla konserini 45 dakikada tamamlayıp sahneden ayrıldı. Açık ki, Beth Orton, sahne şovu kuvvetli bir stadyum sanatçısı değil. Kapalı bir salonda, izleyiciyle daha yakın temasta olacağı bir atmosferde izlemek gerekiyor İngilizlerin duygusal sesini. Beth Orton'dan sahneyi Spiritualized devraldı. "Bayanlar ve Baylar, Uzayda Süzülüyörüz!" Jason Peierce'in mükemmel sesi, "Ladies and Gentlemen We Are Floating In Space"ın minimalist melodisiyle stadyumda hipnotik bir etki yarattı. Spiritualized,

"Shine A Light"tan "Electricity", "Cop Shoot Cop", "Feel So Sad" ve "Any Way That You Want Me"ye kadar uzanan bir saatlik bir konser verdi. Spiritualized'ı dinlemek ruhanî bir ayine katılmak gibi. Hele bir de o sırada "Lord Can You Hear Me"yi çalıyorsa. Etrafta ne olup bittiğine değil, sadece müziğe yoğunlaştığında, Spaceman lakaplı Jason Pierce'in kalbinden yansıyan ses duyuluyor. Spiritualized'ı o gün gerçekten dinleyebilenler ne yazık ki fazla değildi. Kalabalık, bira alıp hot dog yemek için kıyasıya bir rekabet içindeydi. "Lay Back In The Sun" çalarken, 20 yaşlarında bir genç kızın arkadaşına sorduğu soru: "Bu şarkıdaki gitarlar hoşuma gitti. Kim bu sahnedekiler?"

Bir saat boyunca sahnede kalan Spiritualized, yerini elektronik dans müziğinin en başarılı gruplarından Underworld'e bıraktı. Islanmamak için kapalı tribünlerde oturanlar bile, Underworld adını duyar duymaz sahneye yakın bir yere geçmek için sıraya girmişti bile. Üst tribünlerden aşağılara akın başlıyor. Arkadan birisi arkadaşına sesleniyor ve hızla kalkıyor yerinden. "Underworld sahnede!!! Nasıl otururuz burada?" Bu festivalde bir kez daha anlaşılıyor ki, kapalı salon ya da stadyum fark etmiyor, Underworld her daim mükemmel. Elektronik dalgalanmalar ve olağanüstü akustikle bezeli müziğe, Karl Hyde'in abartısız ama etkileyici sesinin şiirsel mırıltıları eşlik ediyor. Sürekli gözleri kapalı bir halde şarkı söyleyen Hyde, sahnede hiperaktif bir çocuk gibi, dans ediyor, gitar çalıyor, izleyiciyle şakalaşarak, arada bir miks masasından hiç ayrılmayan Rick Smith'e katılıyor. Underworld klasikleri "Push Upstairs", "Juanita/Kiteless", "Cowgirl" ve "Jumbo" ile coşuyor izleyici. Sıra "Pearl's Girl"e geldiğindeyse stadyum devasa bir dans pistine dönüşüyor. Yağmur altında dünyayı unutmaya bir şekilde dans eden binlerce insan... Festival programına göre Beck'in sahne almasını beklerken bir anons duyuluyor: "Beck sahne arkasında küçük bir kaza geçirmiş ve kaburga kemiğini incitmiş. Tedavi için hastanede. Özur diliyor." Field Day'in

in a world

görmekli bir hayal kırıklığı daha. Hayal kırıklığı kısa bir süre sonra Blur'un sahneye çıkışıyla sevince dönüştü. Ünlü İngiliz grup, yeni albümleri "Think Tank"ın ilk single'ı "Out Of Time"la yapıyor açılışı. Dave Rowntree sürekli gülen yüzüyle bateride harikalar yaratırken, Damon Albarn yaramaz bir çocuk gibi hoplayıp zıplıyor bir o yana bir bu yana. Yeni albümde yer alan "Crazy Beat", "Battery In Your Legs", "Ambulance", "Sweet Song" gibi şarkılar izleyiciye fazla tanıdık gelmiyor belli ki. Blur'un Amerika'da hiçbir

şısı tişörtlerini çıkarıyorlar. Bir festival klasiği daha. Dev video ekranlara yansıyan göğüs görüntüleri izleyicileri uzun süre oyalıyor. Sonunda, Thom Yorke'un deyişleriyle bugüne kadar yaptıkları en güzel şarkıyla Radiohead sahnede: "There There". Yavaş yavaş başlayıp birden yükselen melodisiyle stadyumdaki kalabalığı alıp götürüyor. Herkes yorğun, ıslak ve aç olsa da, sahnedeki görkemli ışık şovu altında Radiohead'i dinlemek o saate kadar yaşanan bütün aksaklıkları bir anda siliyor. Albüm daha iki gün önce piya-

Herkes yorğun, ıslak ve aç olsa da, sahnedeki görkemli ışık şovu altında Radiohead'i dinlemek o saate kadar yaşanan bütün aksaklıkları bir anda siliyor.

zaman çok popüler bir grup olmadığı açık. Hak ettiği ilgiyi göremedi festivalin sönük stadyum ortamında. Biz yine de Blur'e yıldızlı bir 100 veriyoruz içimizden.

Ve sahnede The Beastie Boys. New York'un eğlendirici sahne şovlarıyla tanınan hip-hop'çuları. 1980'lerde punk rock grubu olarak kurulup 1990'larda rap dünyasına dalan, en esinlendirici ve aynı zamanda tartışılan gruplardan biri. Şanslılar. Yağmur duruyor onlar sahnedeysen. Turntable'da DJ Hurricane Wendell Fyfe'a vokalde eşlik eden Michael Diamond, Adam Horovitz ve Adam Yauch'un Field Day'deki şovlarının profesyonellikten uzak olduğunu söylemek gerekiyor. Sahneye çıkmadan önce kesinlikle prova yapmadıkları gibi, konser için önceden şarkı listesi bile hazırlamadıkları anlaşılıyor.

Beck'in süresini de doldurmak için beklenenden uzun tuttukları konser boyunca, old-school klasikleri "Licence To Ill"den tamamen uzak durup çoğunlukla 1999 albümleri "Hello Nasty"den şarkılar seslendirdiler. Tabii bu yıl yaptıkları savaş karşıtı "In A World Gone Mad"i de araya sıkıştırdılar. Seyircilerin parçayı pek bilmediklerini itiraf etmek gerek... Tam yanımda oturan 30 yaşlarındaki adam artık sıkılmış olmalı ki, dayanamayıp acıtan bir yorum yapıyor: "Neşe içinde dans edenlere bakıyorum da, bu okul bando takımı gibi çalan grubu neden bu kadar beğendiklerini düşünüyorum!"

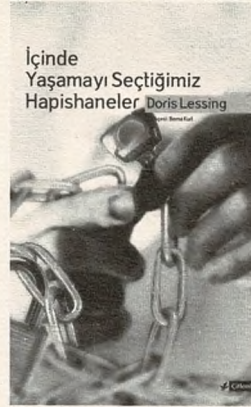
Gece saat 22:00. Artık herkes festivalin ağır topu Radiohead'i görmek istiyor. 50 dakika boyunca sabırla bekliyoruz. İzleyiciler arasından bazı kadınlar kalabalığı eğlendirmek görevini üstleniyor ve kameralara kar-

saya çıkmış olmasına karşın, insanlar sanki şarkılara aşına gibiler. Belki de tüm albümün aylar önce yasal olmayan bir şekilde kopyalanıp internet üzerinde yayınlanmış olmasının etkisi bu. "Hail To The Thief"teki şarkıların tamamına yakını seslendiren grubun konserleri sırasında dikkat çeken en önemli şey, sahnedeki muhteşem uyum. Profesyonelliğin doruğunda Radiohead. Herhangi bir üyesi olmadan yoluna devam edemeyeceğini kesinlikle hissettiren bir profesyonellik bu. Thom Yorke şüphesiz sahnede de, grubun izlediği müzik rotasında da baskın, fakat Jonny Greenwood'a özellikle değinmeden geçemeyeceğim. Ağır bir yükü kaldırıyor Radiohead konserlerinde. Ondes Martenot adlı aleti yere oturup obsesif bir halde çalarken çıkan sesleri değiştiriyor aslında. Laptop'uyla garip sesler yaratıyor, gitar, toy piyano çalıyor. Sanki her sesteki sorumluluğu. Şarkı aralarında esriler yapıp konuşuyor Thom Yorke, oldukça neşeli. "Amnesiac" çıktıktan sonra yine New York'ta verdikleri konserde hemen hemen hiç konuşmamıştı. Grubun bu albümde daha rahatlamış olduğu izlenimini alıyoruz izlerken. "Kid A" albümünün unutulmaz şarkılarından "Everything In Its Right Place"i çaldıklarında izleyici hep bir ağızdan eşlik ediyor. "Amnesiac"tan "Pyramid Song", klasiklerden "Just", "Climbing Up The Walls" ve izleyiciyi çılgına çeviren "Paranoid Android"... Sahneden ayrılmayı istemiyor. Radiohead'i içinde bulunduğumuz dönemde "dünyanın en iyi grubu" ilan eden İngiliz müzik dergisi Q'ya hak vermemek mümkün mü?

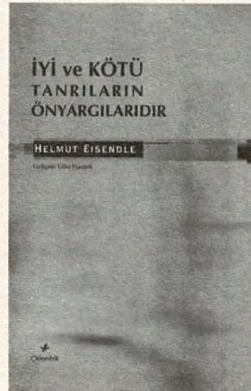
Zülal Kalkandelen

yaz kitaplığı...

İçinde Yaşamayı Seçtiğimiz Hapishaneler
Doris Lessing, çev. Berna Kurt

İyi ve Kötü Tanrıların Önyargılarıdır
Helmut Eissendle, çev. Ülkü Hastürk
144 s. 5.000.000 TL

İnanç Sokağı'nda Ayışığı
Gina B. Nahai, çev. Pınar Güncan-İdil Kemer
Roman, 370 s. 13.500.000 TL

Kadınlar Vagonu
Anita Nair, çev. Elna Gürdemir
Roman, 302 s. 12.000.000 TL

İçinde Yaşamayı Seçtiğimiz Hapishaneler'de Doris Lessing, politik retorik, kitlesel duygular ve nesilden nesile geçen sorgulanmaz inançların etkilerinin altında kalmaya gittikçe daha eğilimli olan dünyamızda, kişisel özgürlük ve bireysel sorumlulukla ilgili sorunları ele alıyor.

Hem incelikli, hem de çok açık ve içten üslubuyla Lessing, zalimlik ve cahilliğe hücum ederek bireyi, toplumun engellerini aşmaya, daha iyi bir dünya inşa etmeye çağırıyor.

"Adım adım tesadüf denilen dev ile savaşıyoruz ve bütün insanlığın üstünde hâlâ saçmalık ve manasızlık hüküm sürüyor. Aklınız ve erdemleriniz dünyanın iyiliğine hizmet etsin kardeşlerim: Her şeyin değeri sizin tarafınızdan yeniden belirlensin! Bu yüzden savaşçı olasınız! Bu yüzden yaratıcı olasınız."

Gina B. Nahai, Tahran'ın Yahudi gettosunda "uğursuz çocuk" olarak doğan Roksanna'nın, gettodan İran aristokrasisinin zengin dünyasına yükselişine, Türkiye'nin genelevlerinden ailesine ve kızı Lili'ye kavuştuğu "sürgünler şehri" Los Angeles'a kadar izini sürerek, tüm imkânsızlıklara rağmen hayatlarını yeniden kuran cesur kadınların hikâyesini anlatıyor.

Bir kadın bekâr ve aynı zamanda mutlu olabilir mi, yoksa kadınlar kendilerini tamamlanmış hissetmek için bir erkeğe mi ihtiyaç duyarlar? Anita Nair'in güçlü kaleminden çıkmış, kültürel ayrıntılarla bezenmiş eşsiz bir roman. Asya'nın güneyinden seslenen yazar, bizlere feminist yazının çok önemli bir örneğini sunuyor.

Citlembik

www.citlembik.com.tr
kitap@citlembik.com.tr

Gilbert Adair Türkçede

Kapalı Kitap
Gilbert Adair
Çeviren: Aslı Biçen
184 s.

Bir trafik kazasında gözlerini kaybeden ünlü bir yazar, yıllar sonra yeniden yazmaya karar verir. Ama "gözleri" olabilecek birine ihtiyacı vardır. Kitabın yazılmasıyla başlayan esrarengiz olaylar aklagelmez, sarsıcı bir son hazırlar... 1999'da İngiltere'de yayımlandığında büyük yankılar uyandıran ve beğeni toplayan **Kapalı Kitap**, zeki ve özgün bir kurguyla okuru bir gerilim ziyafetine davet ediyor.

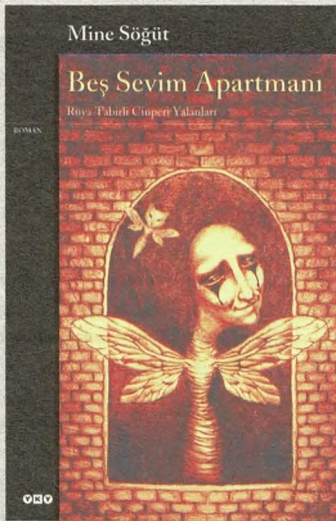

Yapı Kredi Yayınları

YAPI KREDİ YAYINLARI KİTAPBEVLERİ: İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr • Web Sitesi: www.yapikrediyayinlari.com • **İnternet satış:** www.estore.com.tr/bulvar/yky •
www.teleweb.com.tr bilgi hattı: 0 212 473 0 444 • YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00

YAPI KREDİ
KÜLTÜR SANAT
YAYINCILIK

Periler girsin rüyalarınıza...

Beş Sevim Apartmanı
Rüya Tabirli Cinperi Masalları
Mine Söğüt
136 s.

Adalet Cimcoz – Bir Yaşamöyküsü
Denemesi başlıklı biyografi çalışmasıyla tanıdığımız Mine Söğüt'ün ilk romanı. İstanbul, Cihangir, Pürtelaş Sokağı... Beş pencere, beş odalı, beş acayip insanın oturduğu Beş Sevim Apartmanı'nı cinler periler basıyor ve orada beş tuhaf hikâye yazıyorlar... Bir de Doktor Samimi'nin günlüğü – sizi cinperi âlemine götürecek uzun bir masal.

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz - Emin Eksi - Reha Öztunalı - Şule B. Camadan

DIYARBAKIR FESTİVALİ

Bahattin Torman, 18, kasetçi

En çok kimlerin kasetleri gidiyor?

Ciwan Haco, Diyar, Koma Azad.

Festivalde büyük ilgi gören Koma Azad'ın albümü yasaklanmış.

Şarkı sözlerinden dolayı yasaklandı, ama hâlâ satılıyor. Çok sevilir.

Türkçe söyleyenlerden kim satıyor?

İbrahim Tatlıses, Mahsun, Ceylan...

Festivali nasıl buldunuz?

Güzel, ama mesela Diyar gelmiş olsa, daha da güzel olurdu.

Sen en çok ne dinliyorsun?

Kürtçe anlamadığım halde Kürtçe müzik dinliyorum. En çok da Diyar.

Ahmet Kaya'nın "Dinle Sevgili Ülkem"i festival sırasında epey çalındı. Burada çok satıyor mu peki?

Tabii. Şu anda elimizde kalmadı, İstanbul'a sipariş verdik... Herkes Ahmet Kaya'nın kliplerini de soruyor.

Serhat Ovackı, 22, oyuncu

Festival hakkında ne düşünüyorsun?

OHAL'in kalkması sanatsal ve kültürel olarak önümüzü açtı. Mesela ilk defa bir Kürtçe oyun izledik.

En çok ilgin çeken etkinlik neydi?

Tamamen tiyatroya kitledim. Bir de Kürtçe konserleri takip ettim. Haluk Levent'in konseri de çok güzeldi.

En çok kimleri dinlersin?

Şebnem Ferah, Özlem Tekin... Yabancıları da seviyorum. Kürtçe de Koma Rewşen'i seviyorum.

Festival haricinde Diyarbakır'da hayat nasıl? Burayı seviyor musun?

Üç yıl önce İstanbul'dan geldim. İlk zamanlar zorlanıyordum, ama sonra sevdim. Çok sosyal bir şehir. İstanbul'a nazaran daha çabuk ön plana çıkabiliyorsun. İstanbul çok büyük bir yer, orada yok olmak çok kolay.

ONE LOVE FESTİVALİ

Aslı Yürek, 40, matbaacı

Festivale Moby için mi geldiniz?

Evet, tam tanımıyordum, ama merak ediyordum. Aslında o olduğunu bilmeden tüm şarkılarını biliyordum.

Konseri beğendiniz mi?

Çok beğendim. Bush hakkında söyledikleri de çok güzeldi.

Hayatınızda hiç unutamayacağınız konserler neler?

Björk, Nick Cave inanılmaz güzeldi, bir de Dead Can Dance iyiydi.

Kaçırduğınıza üzüldükleriniz?

Rolling Stones, Marianne Faithfull.

Seçme hakkı sizde olsa, Türkiye'ye kimi getirirdiniz?

Tom Waits. Sahnede nasıldır acaba?

Yerli sanatçıların konserlerini de takip ediyor musunuz?

Sık değil. Kardeş Türküler'e bir türlü gidemedim. Yerlileri nedense hep es geçiyoruz, herhalde hep elimizin altındalar diye.

Ceyda Yurdakular, 22, öğrenci

Umut Ceritoğlu, 23, öğrenci

Gus Gus'ı nasıl buldunuz?

Umur: Ben çok beğendim.

Ceyda: Ben pek tanımıyordum. Ama Moby süperdi.

Bush hakkında söyledikleri?

Ceyda: Gayet güzel.

Umur: Biz de aynen George Bush'u kınıyoruz.

Savaş karşıtı eylemlere katıldınız mı hiç?

Ceyda: Hayır, katılmadık, bireysel çapta faaliyetler yaptık.

Haftaya H 2000'e gidiyor musunuz?

Umur: Sanmıyorum. Doğru düğün grup yok zaten.

Normalde neler dinlersiniz?

Ceyda: Dans edebileceğimiz şeyler ve rock yanı.

BURASI BAKIRKÖY

Kadir Eraltay, 19, kasetçi

En son neler çıktı?

Yıldız Tilbe, Şebnem Ferah, İzel, İlhan Şeşen, Mor ve Ötesi, Ebru Yaşar... Bugün Feridun Düzağaç çıkacak.

En çok satılan hangisi?

Yıldız Tilbe.

Burada çaldığınız müziğe takılıp sorunlar, alanlar oluyor mu?

Tabii. Kazım Koyuncu, Gökhan Birben... Biz onları çok çalıp çok sattık.

Sen neler dinlersin?

Metal dinliyorum.

Metallica'nın yeni albümü çıktı, çalışıyor musun?

Çalışıyorum. Ama çevrede işyerleri olduğu için şikayet ediyorlar. İşime mal olabilir diye çekiniyorum.

H 2000'e gittin mi?

Gitmedim. Pazar günü Maslak'taki Dio konserine gitmeyi düşünüyorum.

Eyüp Yiğit, 35, tekstilci

Şu anda ne dinliyorsunuz?

Radio 7. Malum, kanışık müzik çalışıyorlar. Benim de pek bir ayrımım yok. Hoşuma giden türkü, şarkı ne olursa dinliyorum.

Sık sık dinlediğiniz bir radyo var mı?

Walkman'ime kayıtlı olarak İstanbul FM, Kral FM ve Radio 7 var.

Yanınızda walkman olmayınca ne yapıyorsunuz?

Genelde kendi kendime söylüyorum.

Mesela?

Çoğu zaman türkü minıdanırım. "Ben bu elden gidersem" türküsü dilimden düşmez.

Konserlere gider misiniz?

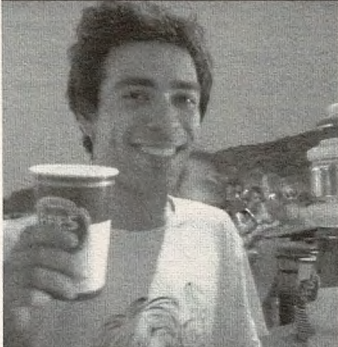
Bir kere konsere gittim. Sadece bir kere. O da Abdi İpekçi'deydi.

Kimin konseriydi?

İbrahim Tatlıses, Ceylan falan vardı. 12 yıl olmuştur.

H2000 FESTİVALİ

Tolga Yurt, 24, öğrenci

Festival nasıl gidiyor?

Eğlenceli. Dün galiba rezalet çıkmış, ama bugün keyifli. Mekânı sevdim.

H 2000'e kimin için geldin?

En çok Starsailor için.

Ne kuyruğu bu?

Bira.

Kaç?

İki buçuk milyon. Sabah da içtim, ama etkisi çok hızlı geçti.

Genelde ne dinlersin?

Blues. Ama sonuçta buraya zıplamaya, eğlenmeye geldim. Bülent Bey (Ortaçgil) de zıplatabilir, arka sahnedeki gruplar da. Dağıtmam lazım.

Depresyonda mısın?

Evet. Eski kız arkadaşımı gördüm, yeni sevgiliyle gelmiş.

Onur Erol, 22, öğrenci

Festivali nasıl buldunuz?

Hayal kırılgına uğradım. Bir buçuk gün hiçbir müzik aktivitesi olmadı. Beğendiğim müzikler zaten yok.

Mesela kimi isterdin?

Pearl Jam, Radiohead, Tori Amos...

Şu an Bülent Ortaçgil sahneye çıkmaya hazırlanıyor, izleyecek misin?

Evet. Aslında önceden iki kere konserine gittiğim için çok hevesli değilim. Ama burda müziğe aç kaldım.

Kaos GL standında işler nasıl?

Sabahtan pek kimse gelmedi. Yasaklı konular; insanlar rahat davranmıyor. Ama akşam saatlerinde bayağı gelip giden oldu.

Size itirafta bulunan oldu mu?

Oldu. Kendi içinde çelişkiler yaşayan bir arkadaşımız oldu.

Denize giriyor musun?

Denizanası varmış, tırtım.

Alfabenin altıncı harfi

"3, 4 methylenedioxymethamphetamine" ya da "MDMA" ya da kısaca "E"! 90'lara damgasını vuran bu küçük hapla ilgili tatlı ve yumuşak anılar...

Paul Oakenfold > (E'yi Ibiza'dan İngiltere'ye müziğiyle birlikte transfer eden DJ'lerden) 80'lerde New York'taki Paradise Garage'a gittiğimde ne olup bittiğini anlayamadım. Nasıl oluyordu da bu insanlar sabaha kadar aralıksız dans edebiliyorlardı? E'yi ilk defa 1987'de Ibiza'da, Amnesia kulübünde aldım. Muhteşimdi. Ibiza tüm Avrupa'nın eğlence mekânıydı, bu yüzden E eğlencenin bir parçasıydı. Etrafta hepsi işçi sınıfından bir sürü insan deliler gibi eğleniyordu... MDMA etrafında oluşan ilk gerçek cemaat ruhuna ise 1993'te, Happy Mondays turnesi sırasında, Dallas'ta bir kulüpte şahit oldum. MDMA'nın daha önceleri evli çiftler arasındaki danışmanlık terapisinde kullanıldığı düşünülürse, Dallas bu iş için uygun bir yerdi. Happy Mondays, farklı müzik türleri arasındaki sınırların aşılmasında çok önemli bir rol oynadı. Ecstasy öldü gitti, ama müzikler arasındaki sınırların kalkması durumu hâlâ sürüyor. Bu Ecstasy'nin hediyesidir müziğe. Bu açıdan Ecstasy değil, ama etrafındaki kültür çok önemliydi. İşçi sınıfı gençlerine bağımsız bireyler olabilecekları düşüncesini aşıladı. Kendi kulüplerini açmaya, DJ'lik yapmaya başladılar. Sokak üzerindeki tüm dükkanlar dans müziği çalıyor; moda, kulüp giysilerinin varyasyonları halinde ve plaklar gitarlardan çok satıyor.

Ian Brown > (Stone Roses) Cemaat ruhu öylesine güçlüydü ki, ertesi gün dünyanın çökeceğini sanırdın. Kitlesel olarak gevşenip kitlesel olarak eğleniliyordu. 1987 yılında Chicago Jackmasters geldi şehre. Koca bir mekânda bir tarafta kızlar, diğer tarata oğlanlar duruyordu. Bir taraf beyaz, bir taraf tamamen siyahı. Sonra insanlar ortaya doğru yürüdü ve el ele tutuşmaya başladı. Frankie Knuckles duvara çivilenmiş bir iskemlede oturmuş, insanları idare ediyordu. Daha sonra sahneye Joe Smooth'un Promised Land'i çıktı. O gece Manchester'ın kültürel haya-

ti derinden değişti. İlk defa 1988'de E attım. Birçok insan dans etmek için alıyor E'yi, ama biz zaten dans ediyorduk. Biz daha çok afrodizyak olarak kullandık. Elbette E olmasaydı Stone Roses yine de olurdu, ama bizim insanları nasıl harekete sevk edeceğimizi fark etmemizi sağladı. Mesela Reni'nin reggae ve dans müziğiyle o zamana kadar hiçbir ilgisi yoktu. E sayesinde başka bir güç keşfettik: Bası göbek için, zilleri kafa için kullanmak gibi. Bazı gitar seslerini de acid patlama sesleri olarak kullanıyorduk. Beni asıl şaşırtan, her şeyin ne kadar hızlı olup bittiği. 1988'in başında E sadece Londra'da bulunabiliyordu. Yılın sonunda ise her kasabada rahatlıkla alabiliyordunuz. Birden veletler yatak odalarında müzik yapmaya baş-

ladılar. Birçok bağımsız plak şirketi türedi. Bence kültürel bir hareket olarak punk'tan daha büyük ve etkiliydi. Her şeyi yerinden oynattı.

Liam Howlett > (Prodigy) 1988'den önce evlerdeki blues ve hiphop partilerine gidiyordum. Sonra işin içine acid house müzikleri girmeye başladı. 88'in sonuna kadar acid'e takılmadım, yasadışı rave'lere gidene kadar... Hoşuma gitti, çünkü herkes havasındaydı. Karanlık hiphop ve ragga jam'lerinden çok farklı bir ruh hali vardı. Bu benim için büyük bir kültürel şoktu. Tabii ki o zamanlar ışıltıdan kıyafetleriyle raver'lar yoktu daha ortada. Biz başladıktan bir yıl sonra her şey tepetaklak gitmeye başladı. Bunda E'nin kalitesinin düşmesinin de etkisi vardı tabii. Eskiden bir tane çıktınız mı, saatlerce idare ederdi sizi. Sonra millet havaya girebilmek için bir seferde dörtbeş tane atmaya başladı, olay kontrolden çıktı. Ben E almaktan önceleri çekindim, çünkü astım problemim vardı. Uzun bir süre acid takıldım, ama E'yi denediğimde hiç de pişman olmadım. İnsanların kafasındaki dans müziği ve müzik arasındaki farkı algılamalarını değiştirdiğimizi düşünüyorum. Orbital'in Glastonbury festivalinin ana grubu olmasının kendi başına bir anlamı var. Bizim yaptığımız "Jilted Generations"ın da... Bir noktadan sonra Ecstasy'nin, müzisyenleri, insanları kolay dans ettirecek hazır bir formüle ittiğini de itiraf etmek lazım. Rave kültüründen o zaman nefret etmeye başladım.

Shaun Ryder > (Happy Mondays) Herkes E atıyordu. Seyircilerin hepsi aynı ruh hali içindeydi ve bu atmosfer içinde hepimiz daha yakışıklı görünüyorduk, müziğimiz kulağa daha hoş geliyordu. Seyircilere tişört satar gibi E satıyorduk. Salondaki birkaç yüz insanın hepsi birden E atmış halde oluyordu. Manchester'da olup bitenlerin müzik gruplarıyla bir alakası yoktu, tamamen E kültürüyle ilgiliydi.

Sting > Birkaç kere E'yi denedim ve etkileri gerçekten çok ilginçti. Bence yasallaştırılması ya da en azından suç olmaktan çıkarılması gerekiyor. Her hafta sonu yarım milyon E tüketiliyor ve insanlar bu hapların içinde ne olduğunu bilmiyorlar. Birinin bu tartışmayı başlatması gerekiyor.

Noel Gallagher > (Oasis) Biz doğrudan bu kültürün içinden geliyoruz. Avuç dolusu E atardım her seferinde. Ve kulüpten eve gelince Beatles ve Stone Roses dinlerdik. Hâlâ daha E atıyorum bol bol!

Solda Stone Roses, sağda Happy Mondays'den Bez

Penguenler ve ben

Nick Cave'in bilmediğimiz bir özelliği daha. "Hayvanat bahçesinde en sevdiğin hayvan hangisidir?" diye soruyorlar, Cave de şöyle cevap veriyor: "Penguenler. Bayılırım. En sevdiğim hayvandır. Oturup saatlerce onları izleyebilirim."

Gay'ler ve ben

Moby'ye sormuşlar: "Basında biseksüel olduğuna dair birçok yazı çıktı... Doğru mu?..."

Hiçbir erkek bugüne kadar seks yapmadım. Bir keresinde bir gay bar'da, bir kızla oldukça zorlu, marazi bir ilişki yaşamıştım ve o zaman tak etti, kendi kendime dedim ki: "Kafayı kırıp azmedersem, belki gay olmayı öğrenebilirim."

21. PERON

Nostalji değil, yeni bir tarih!

1975-1977 kayıtları ile...

Anne

18400 TL.

F.M.O. (Film Müziği Olabilir)

Petruşka

Çocukluk Anılarım

İnilti

Beş

Şarap Mahzeninde Gece

F.M.O. II (Film Müziği Olamadı)

Arap Bebeğin Dansı

Anlatamıyorum

Köy Düşünü

PK 7 34740 Suadiye İstanbul
www.arkaplan.com.tr
e-posta: arkaplan@arkaplan.com.tr

Temmuz'da
tüm müzik
marketlerde!

HIPHOP NEREYE?

1999-2000 yıllarında "20 Yılın Ardında Hiphop" yazı dizisini kaleme alan New York vatandaşı Eridir Zat başta olmak üzere tüm hiphopçu dostlarımızın homurtularını duyar gibiyiz: Roll'da artık hiphop niye yok? Valla haklısınız... Dergide olmaması, kalbimizde olmadığı anlamına gelmez. Bu ay "yasak savmak" babında değil, gerçekten önemli bulduğumuz dört söyleşi yayınlayarak katmerli özür diliyoruz. 50 Cent (Üç Kuruş diye tercüme edelim) NY'nin Queens bölgesinden geliyor, yıllar sonra sokaktan çıkan ilk rap'çi, gangsta-rap'in renkarnasyonunu temsil ediyor. Torbacı annesi daha o sekiz yaşındayken öldürülmüş, hayatı çetelerin göbeğinde geçmiş, dört sene önce dokuz yerinden kurşunlanmış belalı bir kişilik. Yıllarca cebinde beklettiği ilk albümü "Get Rich Or Die Tryin"'i Eminem ve Dr Dre desteğiyle bu sene yayınladı... İngiliz sinemacı Nick Broomfield, Kurt Cobain'in hikayesine eğildiği "Kurt & Courtney"den sonra, Amerika'nın siyah mahallelerinden "Biggie & Tupac" belgeselini çıkardı, Tupac Shakur ve Notorious B.I.G.'in çok boyutlu düşmanlık tarihine ışık tuttu... İki eski hiphop bilgisi Chuck D (Public Enemy) ve KRS-One ise kültürün bugününe ve yarına bakıyor... Billboard, Guardian ve Les Inrockuptibles'den derledik...

BÜYÜYÜNCE BUSH OLMAK İSTİYORUM

Sonunda ilk albümün "Get Rich or Die Tryin"'i çıkarabildin. Hayat nasıl gidiyor?

50 Cent: Albüm iyi iş yapıyor, benim için, banka hesabım için kıyak bir durum. Beni en çok keyiflendirense, Snoop'un albümü "Doggystyle"nin rekorunu kırmış olmam. Unutulmaz bir albüm; Snoop, Dre, Tupac Shakur, Nate Dogg'un bulunduğu Death Row plak şirketinden çıktı. Albümümde Dre'nin prodüktörlük yapması çok cool. Beni Dre'yle Eminem tanıştırdı.

Dre'nin de, senin de gözünü budaktan sakınmayan imajınız var, bu yüzden mi iyi anlaşılmış?

Doğru, çete meselesi var, yetkililerle sorunlarımız var, ama Dre'yle ben farklıyız. Dre LA'li ben New York'luyum, sırf bu bile müthiş bir fark. Ben sokaktan geliyorum. Gangsterdim, crack sattım, silahlarla haşır neşirdim, gelecekte yine silahlarla karşılaşabilirim. (gülüyor) "Get Rich or Die Tryin" benim allahın cezası hayat hikayem.

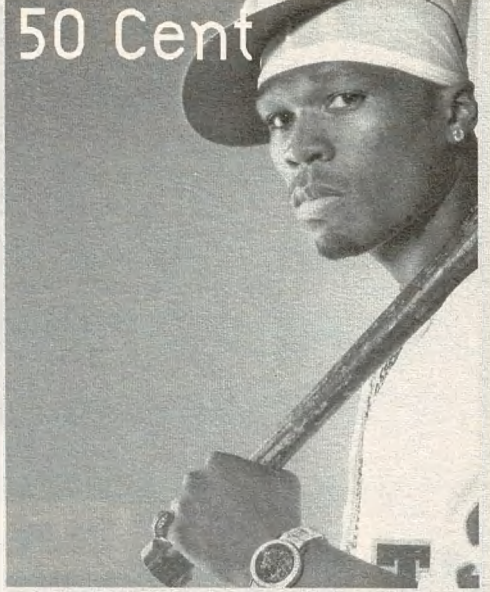
ABD'de yetkililer gangsta-rap'in geri dönüşü endişesi yaşıyor.

Polis hiphop'tan korkuyor. New York'da özel bir birim açtılar: "Hiphop polisi". Ses getiren bütün adamlar hakkında soruşturma yapıyorlar, çünkü ödleri kopuyor: Sokaktayken sahip olduğumuz zihniyeti koruyoruz, üstlerine çullanmaktan çekinmiyoruz. Bu tarz özel birim, Death Row zamanında LA'de vardı. Zarar veriyor, çünkü ortamda bir paranoya oluştu, çeteler diken üstündeydi ve ölümler oldu. Şimdi bunun gibi

şeyler New York'ta tezgâhlaniyor. Polislerin ödü boku na karşıyor, onun için de seni sindirmeye kalkıyorlar. Yüksek sesle konuşan bir Siyah görmekten hoşlanmıyorlar. Şu tuhaflığa bak ki, tam indirilmeden önce, Tupac çenesini daha fazla açmaya başlamıştı. Notorious B.I.G. öldüğünde, bunun Tupac'ın ölümüyle bağlantılı bir intikam hikayesi olduğu söylenmişti: Bati Yakası-Doğu yakası savaşının bir sonucu gibi. Siktirsinler, bir an bile buna inanmadım. Bu, FBI'nin tezgâhladığı bir olaydı.

Senin hakkında da soruşturma yürütüyorlar mı, çeşitli baskılara uğruyor musun?

Kıçıma yapışmış durumdalar. Run-DMC'den Jam Master Jay öldürüldüğünde, polis evime geldi. Neden? Sırf albümde benimle çalıştı diye. Sonra, iki haftanın öldürülmesi olayında da beni şüpheliler arasına koymaya kalktılar, çünkü olay benim mahallemde olmuştu. Aynasızlar melek olmadığım pekâlâ biliyor ve bundan faydalanmaya çalışıyorlar. Yine de cinayetler, ölümler, karanlık, kirliliği var... Hiphop da meleklerin ortamı değil tabii... Bu hikayeler medyanın ağzının suyunu akıtıyor. Şu sıralar her yerde Ja Rule'u sevmediğimi, müziğini ne kadar bökten bulduğumu falan okuyabilirsiniz. Doğru, ibnenin teki. Ama şimdi buradan kalkıp da onu ölümle tehdit ettiğimi çikarmaya kalkarsan!.. O götoşla kaybedecek zamanım yok. Tıpkı Tupac için yaptıkları gibi, bana da düşmanlar yaratıyorlar, sonra günü geldiğinde kucaklan-

na düşeyim diye. Daha şimdiden ölümümü izah edebilecek bir ya da iki müşterileri var ellerinde. Umarım şu Ja Rule sersemnin üstüne atmazlar, çok utanç verici olur.

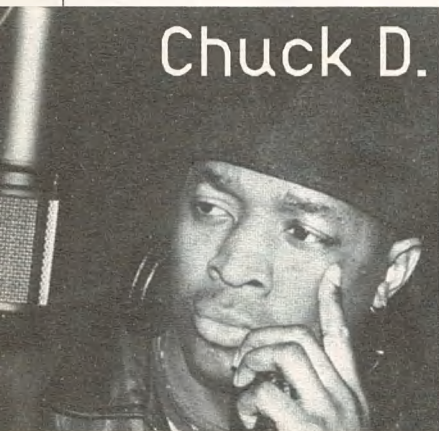
Eminem'le birlikte yakaladığın başan, Tupac'inki gibi, birilerince "tehlike" olarak algılanır mı?

Tabii ki hayır, ben memleket için tehlikeli değilim ki! Aynasızlar asıl Bush ve ailesi hakkında soruşturma yaparlar. Onlar allahın cezası gangsterler: Petrol ve finans çevreleriyle oynuyorlar. Yüzbinlerce insana silah kuşandırıp Irak'a göndermek bence gangsterliğin dikâlesi, ne o, çünkü bunun üstünden servet yapacak. Gangsterlik bu! Büyüyünce George W. Bush olmak istiyorum.

RAP ELİTİST OLDU

Rap dünyasının en faal adamlarından birisin herhalde. Sadece müzik değil diğer aktivitelerle de... Rap, ırklar ve teknoloji konularında yılda elli üniversiteyi kapsayan konferans turnelerine çıkıyorsun mesela...

Chuck D.

Chuck D: Evet, bu konular üniversiteli gençlerin kafalarını meşgul eden konular. Ben de gidip onlarla fikirlerimi paylaşıyorum. Yan projelerimden biri olan Fine Art Militia'nın son çıkan albümü "We Are Gathered Here" da bu konferansların bir bölümünün müzikli hali. **Peki bunca yıldan sonra Public Enemy'nin rap dünyasındaki rolü hâlâ devam ediyor mu?**

Biz sanat formunun temsilcileriyiz. Biz içeride parti verirken çocuklar güvenlikte olsun diye kapıya gözcü diken tiplerdeniz. Bir zamanlar gözcüye ihtiyaç yoktu, çünkü ortalıkta kapı yoktu. Şimdiye her yan duvarlarla çevrilmiş vaziyette, rap ve hiphop'tan arta kalan ne varsa güvenceye almak zorundayız. İsteyen elini kolunu sallayarak içeri giriyor. Fakat senin görevin, rap'in, Siyah müzik geleneğinin mirasçısı olan bir sanat formu olduğunu unutmadan in-

sanları yönlendirmeye devam etmek. Geçmişte insanlar kitleler için rap yapıyordu. Rap anti-elitist ve düzen karşıtıydı. Kitlelere burun kıymıyordu. Rap'in toplum için rap olduğu günlerden bugüne gelmiş olması çok kötü. Rap artık elitist oldu ve kitlelerin aleyhine konuşmaya başladı. Rap, şirketlerin rap'i haline geldi. Public Enemy olarak biz bu dengeyi tekrar kurmaya, yıkılanları tekrar inşa etmeye çalışıyoruz.

Kitleler deyip duruyorsun. Bunu biraz daha açar mısın?

İnsanlar... Kitleler unutuldu. Çünkü kitleler, azınlık tarafından yönetiliyor. İngiltere, ABD, Irak, her yerde durum aynı. Dünyanın her yerinde hükümetler kitlelere daha iyi cevap verebilmek için çalışmalı. Oysa tek yaptıkları, kitlelere "kitle" gibi davranmak. Kitleler insanlardan oluşur!

Yeni bir projen var: Muhabbet ve mü-

zikten oluşan bir tür internet radyo programı.

Büyük şirketlerin tekelindeki radyo kültürüne karşı bir proje. Medya sokakları Siyah kültürle özdeşleştirdi. Biz bir zamanlar çocuklara sokaktan uzak durmalarını söylüyorduk, şimdiyse medya sayesinde sokaklar evin içine girdi zaten. Bu adamlar kapalı kapılar ardında kendilerince bir sokak kültürü yaratıyorlar ve bunu tek tek her evin içine taşıyorlar. Şirketler nehrin üst yakasına bir kanalizasyon sistemi kurmuş, alt yakasına da içme suyu tesisi. Kanalizasyonu nehre boşaltırsan suyun kirlenmesi mümkün değil. Hiphop zirvesi gibi saçma sapan aktiviteleri düzenleyenler de aynı şirketler.

Hiphop zirvesi, Amerika'daki hiphop bağlantılı suçlara dikkat çekmek için düzenlendi, ama benzeri bir akım İngiltere'de de var. Çete suçlarıyla hiphop İngiltere'de de bağdaştırılıyor. Amerikanlaşmayı artırdığınızda, diğer ülkeler kendi kimliklerini yitirmeye başlıyorlar. Bu Amerikanlaşma etkisi medyadan da gelebilir. Eğlence sektörü de medyayı güzel manipüle ediyor.

İSTER DR. KING, İSTER MUHAMMED ALİ

Rap dünyasının tamamen dışından bir İngiliz olarak cemaat tarafından nasıl karşılandınız?

Nick Broomfield: Pek çok dostum, böyle bir çekim işine girmekle şuuruzluk yaptığımı söylüyordu. Ama Los Angeles'ın Compton gibi mahallelerine bodoslama daldım: Başkasının çöplüğünde uyuşturucu satmıyordum, kimseyi kışkırtmıyordum, dolayısıyla sıcak karşılandım. Sorularım insanların hoşuna gidiyordu, bir beyazın gündelik hayatlarıyla ilgilendiğini hiç görmemişlerdi. Bu film, Tupac ve Notorious B.I.G.'in ölümleriyle ilgili bir belgesel. Bir yol filmi olduğu kadar, bir soruşturma aynı zamanda.

Zaman zaman korktuğunuz oldu mu?

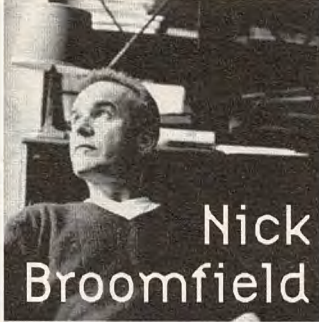
Daha önce ısındığım için, köpeklerden korkarım. Beni korkutanlar bir tek Death Row plak şirketindekiler oldu. Saldırgan, şiddetli tiplerdi; öyle ki patronları Suge Knight'la söyleşimimde çok derinlere gide-medim. Bazı mahallelerde polis tarafından takip edildik. Film ABD'de gösterime girdiğinde, salon sahipleri şiddet riski karşısında polisçe uyarıldı: Her seansta iki aynasız bulundurmaları gerekiyor. Olay çıkmadı, ama tabii çok az salon filmi gösterdi.

Amerikan The Source dergisi, uzunca bir süre önce hiphop endüstrisiyle mafya arasındaki ilişkileri ortaya koyan yayınlar yapmıştı...

Death Row plak şirketi, kokain ve crack'den gelen parayla kuruldu. Şirkete yatırım yapan Harry O, Nikaragua'daki kontralarla kokain karşılığında silah ticareti yaparak servet sahibi olmuştu. Suge Knight ve Harry O arasındaki anlaşma, İtalyan mafyasının babalarından biri tarafından sağlandı. Suge Knight'in kendisi de Compton mahallesinde, çete savaşlarının ortasında, sokaklarda büyüdü. Ölüm ve şiddet onun için sıradan şeyler.

Tupac ve Biggie cinayetlerinde polisin rolü neydi?

Los Angeles etniklere göre bölünmüş bir şehir. Polisin rolü de, her zaman, ne pahasına olursa olsun, Beyaz mahallelerin güvenliğini sağlamak, Beyazları

Nick Broomfield

korumak oldu. FBI, Siyah bir mesihin ortaya çıkacağı korkusuyla yaşıyor; ister Martin Luther King, ister Muhammed Ali ya da Tupac veya Biggie... Dolayısıyla FBI, Tupac'ı da, Biggie'yi de sürekli izliyordu, etraflarında fazla sempatisiz toplamaları kaygısıyla.

Batı Yakası-Doğu Yakası çeteleri arasındaki bir savaşın sonucunda ortaya çıkan cinayetler olduğu düşüncesine katılmıyor musunuz?

60'lı, 70'li yıllarda Kara Panterler Partisi'nin (Black Panthers) sonunda olanların mantıklı sonucu... Bu Siyah başkaldırı hareketi, iki yaka arasındaki sözde bir savaş sonucunda çözülmüştü. Sean "Puff Daddy" Combs'un sahibi olduğu New York'lu plak şirketi Bad Boy ve Suge Knight'in Death Row'unun uyandırdığı yankı paniğe yol açtı. Gerçek bir gücü temsil ediyorlardı: Bu müzik, senatonun bazı komisyonlarına varıncaya kadar bir tehdit olarak algılandı. Bir soruşturma raporu hiphop'un başta aile değerleri ve ulusal güvenliğe karşı olmak üzere kötü etkileri olduğu sonucuna vardı... Biggie olup bitenlerin farkındaydı, bu rekabetin özellikle yaratıldığını, beslendiğini söylüyordu. Ama kısa sürede, bu siyasî propaganda piyasa tarafından, özellikle de Suge Knight tarafından kullanıldı. Sean Combs ise hiçbir zaman gangster olmamıştı; sadece ve tamamen bir işadımıydı. Savaş istemiyordu: Sadece kafasına göre takılmak, işini götürmek, duman üfle-mek...

Bu savaşı başlatmak için polisin ateşe körükle gittiğini düşünüyor musunuz?

Las Vegas'ta Tupac'ın öldürülmesinin sıradan bir hiphop gangsteri olayı olmadığında herkes hemfikir. Atlanta'da iki sivil polise ateş açma olayına karışmıştı: Yani polisin misilleme fırsatı kollaması için gayet iyi sebepler vardı. Daha kolay olamazdı, sonra da suç Biggie'nin üzerine atacaksın: Tupac'ın kendisi bile bu teoriye bir saniye olsun inanmazdı. FBI'nın adamlarının Death Row tarafından da, Bad Boy tarafından da maaşa bağlandığına dair elimde tonlarca kanıt var. Tıpkı Kara Panterler'in son dönemi gibi, hareketin içine öylesine sızılmıştı ki, hakiki Kara Panterler'den daha çok FBI ajanı vardı!

Bir ara durulan savaş, Run-DMC'den Jam Master Jay'in öldürülmesiyle yeniden alevlendi...

Noel'den önce, Suge Knight hapisten çıktığında, bir takım şiddet olayları ve tutuklamalar oldu... Sonra yeniden hapse gönderildi. Bana öyle geliyor ki, Suge Knight, Tupac ve Biggie cinayetlerine başladı... Belki de orkestra şefi o değildi, ama zincirin bir halkasıydı. Polis kimin kimi öldürdüğünü biliyor. Ama öylesine bir koruma ve kokuşma var ki, kimse ağzını açmıyor: Düzenin sürdürülmesi için, yalan hakikatten daha iyi.

Zaman zaman rollerini abartarak oynayan Scorsese ya da Tarantino kahramanlarıyla konuştuğunuz hissine kapıldığınız oldu mu?

Gangsterler gangster filminden başka bir şey seyretilmiyorlar. Suge Knight ve Tupac geceler boyunca Brian De Palma'nın "Untouchables"ını ("Dokunulmazlar") seyretiliyorlardı. Kendilerini filmin kahramanları gibi görüyorlardı: Dokunulmaz, ölümsüz... Para, arabalar, iktidar ve silahlardan sarhoş olmuşlardı: Kendi filmlerinin kahramanlarıydılar.

KRS-One

Başkan HIPHOP Dinlerse

Hiphop'un bugünkü halini nasıl görüyorsunuz?

KRS-One: On yıl önce çeşitli makalelerle hiphop'un bir kültür olduğunu iddia etmişim. Simdiyse mainstream hiphop'u bir kültür olarak kabul etti. Harvard Üniversitesi, hiphop arşivi projesi başlattı. Önümüzdeki beş yıl boyunca hiphop nesnelerini bir araya toplayarak, kültür araştırmaları öğrencilerinin faydalanması sağlanacak. Şu anda geldiğimiz nokta, kendi kendimizi yönetme hakkı için mücadele vermek! Eğlence sektörü bizi köle olarak kullanmak istiyor: "Sen elindeki ver bize, biz icabına bakanz" diyor. Bu bir mücadele. Biz alınıp satılacak bir ürün müyüz? Yoksa MC'lik, graffiti, DJ'lik, beatbox, moda ve dilimizle birlikte kendi fikir haklarınıza sahip bir kültür müyüz?

Eminem'e nasıl bakıyorsunuz?

Çabalarını takdir ediyorum. Tahminimce, Beyaz olduğu için çok eleştiriyor. "Yeni Elvis" diyorlar onun için, ama bence o hiphop denkleminin bir sonucu. "8 Mile" filminde Eminem Siyahlar tarafından nasıl aşağılandığını gösterirken şunu demek istiyor: "Ben buraya tırnaklarımla kazıyarak geldim." Beyaz gençlerin kendilerine güvenlerini pekiştirmek ve Siyahların, Beyazların hayat mücadelesini anlayabilmeleri için iyi bir örnek Eminem. **Bir rapçinin kariyeri niye üç ila beş yıldan ibaret?**

Listelerde boy göstermesi, plak şirketinin desteği, radyo ve kliplerde görünmesi bir arada düşünüldüğünde, beş yıl çok başarılı bir kariyer süresi. Rapper, şirket çıkarlarından ibarettir ve kariyeri genelde R. Kelly gibi skandalla ya da Jam Master Jay gibi cinayete biter. Rapper sürekli borç içindedir. Albüm başına genelde 50 cent alır ve sonunda yasadışı işlere bulaşır.

Hiphop'un geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Bizim günümüz yaklaşıyor. Beş yıl sonraki başkan muhtemelen hiphop seviyor olacak. Chicago'nun belediye başkanı NWA, Chuck D, Lil Kim ve Foxy Brown dinleyerek büyümüş biri olacak. Bütün bunların bir mânası olmalı elbet.

Yukarıda Notorious B.I.G. ve Tupac Shakur; altta solda Sean "Puff Daddy" Combs; sağda Tupac ve Suge Knight

İNSAN-MAKİNA UYUMU: DÜSSELDORF SAHNESİ

Devasa fabrikalardan ve üretim tesislerinden bankalara ve sigorta şirketlerine kadar modern çağın "zenginlik"leriyle donanmış Alman kenti Düsseldorf, aynı zamanda rock'ta "ağır sanayi hamlesi"ni başlatan, makinaların dilinden iyi anlayan yenilikçi müzisyenleri yetiştirmiş olmasıyla da bilinir: Kraftwerk, Neu!, DAF bunların başlıcaları... Puslu bir günde, Bahnhof'ta oturduk, Trans-Europa Express'in gelmesini beklerken, kentten süzülen nağmeleri kayda geçirdik.

VORSPRUNG DURCH TECHNIK*

teknoloji
vasıtasıyla ilerleme

Alman popüler müziğinin de yine bizdeki gibi 60'lı yıllarla birlikte başladığı söylenir. Bu, aynı zamanda savaşın yıkımını telafi etmeye çalıştıkları dönemin hemen sonrasına rastlar. O yıllarda yavaş yavaş Anglo-Amerikan etkisinden kurtulmaya başlamıştır Almanlar. 70'lerle birlikte daha da gelişen ekipmanları, bir takım müzisyenlerin sınır tanımaz teknolojik bilinçleriyle buluşur ve bugün "öncü" kabul edilen birçok ismi faaliyete geçirir. Az önce saydığımız ekiplerin çoğu aşağı yukarı bu dönemlerde start almıştır. Modernleşen ses-müzik düzenekleriyle birlikte yıllar içinde yeni yeni "elektronik" devreler kurmuşlar, bugünkü "elektronika"nın harcını o zamandan karmaya başlamışlardır. Şu an için Almanya'nın kentleriyle anılan bir "sound"dan bahsetmek pek mümkün değil, ama ülkenin "tekno" görünümünü pekiştiren şehirlerin başında da herhalde Düsseldorf'u saymak gerekir. Şehri müzik ansiklopedilerine yerleştiren en kıdemli isim Kraftwerk başta olmak üzere, Neu!, DAF, Mouse On Mars, Kreidler gibi

David Byrne'e göre Kuzey Avrupalılar, izole kara ikliminde, sosyal devlet güvencesinde yaşıyorlar. Makinalarla uyum içinde, onlarla oluşturdıkları sanatın tadını çıkarıyorlar.

yine "endüstriyel" damarın beslediği birçok grup burada kurulmuş, her biri kendi yörüngesinde, ama birbirlerine yaklaşıp uzaklaştıkları bir alana yayılmışlardır. Düsseldorf, bu yönüyle Almanya'nın bir ses bütünlüğüne en çok yaklaşan şehridir denebilir.

Söz hazır yeni albüm müjdesi aldığımız Kraftwerk ve buralara gelmişken, dahası, şehrin "farika"larından DAF ekibi yıllar sonra tekrar birleşip 2003'ü bir albümle karşılaştığımız, biz de onları var eden sokakların izini sürmek ve yine onların ilhamıyla bir şehir turu yapmak üzere şimdi Düsseldorf'a uzanalım. Almanya'nın batısına düşen bu endüstriyel ruhlı ama inceliklerle dolu kentin bir krokisini çıkaralım.

Demir Çelik Düsseldorf

Ren nehrinin kıyısında, yaklaşık 600 bin nüfuslu bir şehir Düsseldorf. İçinde Köln, Essen gibi kendisinden büyük yerleşimleri barındıran Kuzey Ren ve Westfalya eyaletinin başkenti. Eyalet, aynı zamanda ağır çelik sanayiinin ve sayısız maden

Kozmik, mekanik, robotik, elektronik veya kısaca yolu "teknoloji"den geçen hangi ses deryası varsa, mutlaka bir köşesinden Almanya topraklarına uzanıyor. Malûm, "Almanya" deyince zihinlerde uçan iyi-kötü bütün çağrışımlar, sanayi devriminden beri teknolojik gelişmenin fazlasıyla karşılığını bulduğu bir kavmin kalıntıları. Öyle ki, yıllar sonra Avrupa medeniyetini ters yüz edip "Zorropa" diye tek perdelik bir sirke çeviren U2'cular bile şarkılarına yine buraların bir sloganıyla başlıyor, Audi otomobillerinin dile doladığı "teknoloji vasıtasıyla ilerleme"yi kendi tekerlemelerine çeviriyor. Aslında Kraftwerk, Tangerine Dream, Can, DAF, Faust, Neu! veya Rammstein gibi iz bırakmış sayısız Alman grubu diplerde birbirine yaklaştıran bir çeşit "arayüzey"i tarifini yapıyor U2. Ortaya çıktıkları şehirler, koşullar farklı bile olsa, memleketlerini bulut gibi kaplayan, müziklerinden bize yansıyan bir ortak tınıyı yakalıyor.

Evet, kuş bakışıyla Neu! veya Can gibi grupların karşısında Rammstein veya Kraftwerk'ün "mekanize" Almanya vitrinine daha iyi uyduğu söylenebilir, ama sıfırdan yaratılmış "Kraut" ekolünün başka bir ülkede yeşermesinin pek mümkün olmadığı da söylenmeli. Sonuçta hepsinin devraldığı miras aynı: Yıkımı ağır bir dünya savaşı, unutulmak istenen bir karanlık çağ ve hayata döndürecek yolun sanayiden, teknolojiden geçmiş olması. Almanlar sanayileşmeyi II. Dünya Savaşı sonrasında öğrenmemiştii, en başından beri bununla iç içeydiler, ama savaşın ardından ayağa kalkabilmeleri bundan fazlasını gerektirdi. Yüzyıl aşan bir sürede inşa ettiklerinin aynısını, birkaç yıl içinde yeniden yapacaklardı. Bu, 50'li yılların Almanya'sına patladı. Ama onların çocukları, yani "kurucu" kuşağın devamını getirenler, bütün bu "iş"lerin arasında eğlenmeyi hatırlayan, müziğe geçit veren kuşak oldu.

Solda turistik bir Düsseldorf kartpostalı... Yukarıda ve sağda, Kraftwerk'in Mintropstrasse'deki efsanevi fakirhanesi KlingKlang.

ocağının bulunduğu Ruhr havzasının da hakimi. Bugün tesislerin bir bölümü başka noktalara kaydırılmış olsa da, vaktiyle yabancı işçilerin en çok istihdam edildiği iki-üç eyaletten biri. 84 milyonluk Almanya nüfusunun yüzde 2.5'una yaklaşan Türkler, bu yüzden bölgede biraz daha yoğun.

Ama şehir merkezinde ortalama tutuyor, yani 15 bine yaklaşan bir Türk nüfus bulunuyor.

Muhtelif "kardeş" şehirlerinin yanında, bizim Elazığ-Malatya gibi Düsseldorf'un da bir "ezeli rakibi" var: O da Köln. Aslında iki merkez arasındaki

mesafe yalnızca yarım saat, ama birinin başkent, diğerinin eyaletin en kalabalık şehri olması, hem ticarî, hem de kültürel bir çeşime yaratıyor. Köln'ün lahana gibi içiçe, iğne oyalı sokaklarının, zengin, tarih dokulu mahallelerinin yanında Düsseldorf, modern bir şehir planına ve çok daha rahat, ferah bir görünümüne sahip. Bütün bu katmanlı haliyle Köln nasıl Can grubunun bir nevi izdüşümüyse, Düsseldorf da Kraftwerk'ün, özellikle "Trans Europa Express" in kapağındaki "tüccar-mühendis-teknokrat" Kraftwerk'ün bir izdüşümü. Şehrin uzun zamandır Almanya'nın en büyük moda merkezi oluşu da kolayca bununla ilişkilendirilebilir. Bugün Düsseldorf'un "orta yeri"ne uzanmış en gösterişli bulvarı Königsallee, bildiğimiz bütün büyük markaların

vitrinleriyle parlar. Söylenenlere bakılırsa, Almanya'da bu şıklıkta ikinci bir "Kral Bulvarı" daha yoktur.

Şehrin eğlence haritasını çıkardığımızda başlangıç noktamız, yine Königsallee'nin Ren nehrine doğru birkaç yüz metre ilerisine düşen Altstadt -namı diğer "eski mahalle". Barların, müzik kulüplerinin, "hip" mağazaların, müzik dükkanlarının, "canlı" bira imal edip satan pubların buluştuğu, şehrin en renkli ve en eski mekânı. Alman-

Kraftwerk insan-makine arası kimlik değişimlerini anlatıyor, makinalara şarkı söyletiyor. Yaptıkları bir çeşit "robot-pop". Bir ağır sanayi şehrinin "etnik" müziği.

ya'nın hemen her büyük yerleşimi gibi buranın da temel yakıtı, "Düsseldorf Alt" veya "Schlösser Alt" gibi adlar taşıyan "mahallî" biralardır.

İzole Hayatlar

Düsseldorf'un iklimi, tipik Kuzey Avrupa kara iklimi; kışları soğuk, karlı; yazları ılık, sıcak. Nüfus diğer bölgelere göre daha yoğun olsa da, David Byrne'ün elektronik müziğin neden Kuzey Avrupa'da geliştiğine dair teorisine uyum içinde. Hatırlarsanız, geçen yıl Mouse On Mars, Schneider TM gibi çoğu Kuzey Avrupalı elektronikçinin işlerinden birer örnek alıp "The Only Blip Hop Record You Will Ever Need Vol.1" isminde bir al-

büm hazırlamıştı Byrne. Kapsamaya çalıştığı alan için biraz "turistik" rehber gibiydi, ama 13 ayrı yakın çağ grubunu yan yana getirmiş, bunların neden Kuzey Avrupa iklimlerinde yerleştiğini anlatan bir yazısını eklemişti. Tekrar özetleyelim; ona göre Kuzey Avrupalılar, insanı dış dünyadan izole eden bir kara ikliminin etkisinde, ama sosyal devletin güvencesinde yaşıyorlardı. Gelişmiş elektronik donanımları ve bol seçenekli hayatları vardı. Kendileriyle çok daha fazla ilgilenebiliyorlar, makinalarla uyum içinde yaşayıp onlarla meydana getirdikleri sanatların tadını çıkarabiliyorlardı. Müzikleri de, aynı şekilde, makinaların esiri olmayan, onları kendi disiplinine uyduran bir bilincin ürünü olmalıydı.

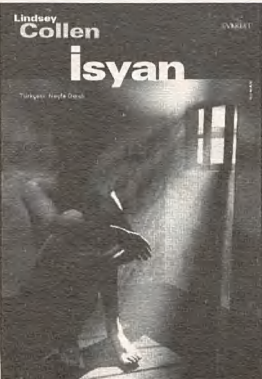
Byrne'ün dama taşı gibi dizdiği tahlillerine katılmamak imkânsız. Bugünkü modern, avant-garde, çağdaş -veya hepsini kapsadığını varsayarak- "ilerici" diye düşündüğümüz bütün "popüler müzik" akımlarında, onların tuşlara dokunuşları var. İçlerinde de özellikle Düsseldorf ve Köln çıkışlı müzisyenler, bu başlık altında müstesna bir yere sahip.

Boing! Bum! Şak!

Düsseldorf'u müzik atlaslarına yerleştiren ilk isim, elbette Kraftwerk. Şehir konservatuarından yetişen iki müzisyen Ralf Hütter ve Florian Schneider'in temelini attığı grup, sadece Düssel-

EVEREŞT

www.everestyayinlari.com

Lindsey Collen /
İsyan
(Roman)

Haksızlıklarla çevrelenmiş bir adalet sisteminin dört duvarı arasına sıkışmış üç kadın mahkûm, ayak uydurmak ve yok olmak arasında mücadele verirken, yaklaşan isyan fırtınası artık kaçınılmazdır...

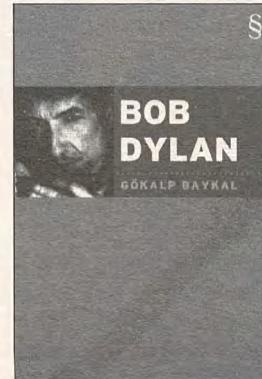
Perihan Mağden /
Refakatçi
(Roman)

Bir gemi yolculuğu boyunca, 12 yaşında bir çocuğun refakatçisi olmayı kabul ederek, en çocuk, en acı, en yaralı yönleriyle yüzleşen kahramanın, psikolojik bir oyuna dönüşen öyküsü...

Ergin Yıldızoğlu /
Hegemonyadan Küreselleşmeye
(Siyaset İnceleme)

Ergin Yıldızoğlu'nun bu kitapta toplanan makaleleri, ilhaka ve sömürgecilğe dayanan klâsik bir imparatorluk sürecinin eşiğindeki günün geçmeye yüz tutan küreselleşmenin arka planını aydınlatıyor...

Gökalep Baykal /
Bob Dylan
(Müzik)

20. yüzyılın efsanevi müzisyeninin eserleri ve yaşamına, yakınlarının ve müzisyen dostlarının yorumları, söyleşiler ve seçilmiş şarkı sözleriyle bezenmiş belgesel tadında bir saygı duruşu...

Meltem Arıkan /
Ve... Veya... Belki...
(Roman)

Meltem Arıkan, bu ilk kitabında, kimi zaman roman kişilerinin kendi bilinçakışlarına teslim olarak, yaşamı ve özellikle kadınların iç dünyasını psikolojik etkenler ışığında sorguluyor...

dorf'un değil, Almanya'nın, hatta kıta Avrupa'sının en büyük "etki" gruplarından biri. Yıllar boyu evrilip ses hüzmelerine dönüşen elektronikanın veya synth-pop'la kapıyı aralayıp titan zinciri gibi çatallanan "modern" popun vardığı her uça, bugün onların hayaleti dolaşıyor.

Hütter ve Schneider ikilisi, 60'lı yılların sonlarında Organisation isimli bir grupla başlıyor kariyerine. Sanat galerilerinde ve üniversitelerdeki performanslarının yanında yaptıkları tek plak, 1970'deki "Tone Float". Avant-rock veya caz beat'lerinin perküsyonlarla ve serbest ritimlerle zenginleştirildiği albüm, beklediklerinden daha büyük bir ilgi görüyor, ama bütün "fütüristik" işaretlerine rağmen pek "Kraftwerk'e giriş" niteliği taşıyor.

Nitekim müziğe bakışlarındaki farklılık, ertesi yıl Schneider ve Hütter'i kendi

gruplarını kurmaya yöneltiyor. Bunun üzerine yaşadıkları şehirle de ilintili Kraftwerk (Güç İstasyonu) ismini seçen ikili, o ana dek yaptıklarını 1971'deki "self titled" albümleriyle ortaya koyuyor. Çok az bir zaman sonra Neu!'u kuracak Klaus Dinger'in de katıldığı albüm, hem Kraftwerk, hem de Neu!'un gelecekteki tınılarının ilk ipuçlarını taşıyor.

Bilindiği gibi, iletişim kurmayı sevmeyen bir grup Kraftwerk. Artık ne kadar doğrusa, stüdyolarında telefon bile bulunmuyor. Yine o altın değerindeki söyleşilerinden birinde Schneider, ilk başlarda eğitimini gördüğü flütü çok sınırlayıcı bulduğunu, bu nedenle kendine mikrofona, hoparlör, synthesizer gibi şeyler aldığını söylüyor. Hütter de, o günlerde çok şanslı olduklarını, zaten elektronik müzik konserlerinin ilgi gördüğünü, "happening" cile-rin çalışmalar yaptığını anlatıyor. Sanat galerilerindeki performanslar sayesinde daha o zaman bile "geleneksel" müzik ortamına değil, artistik dünyaya, galerilere ve üniversitelere angaje olduklarını belirtiyor. Sonuçta ikisinin de hedefi aynı: Bir an önce klasik geçmişlerini kenara bırakıp artistik-endüstriyel müziğin üzerine gitmek. Değişen katılımcılarla birlikte bunun da arkası geliyor: "Kraftwerk 2" ve "Ralf Und Florian" diye iki yeni albüm. "Kraftwerk 2"nin açılışındaki "KlingKlang", aynı zamanda grubun efsanevi stüdyosunun da adını belirliyor. Düsseldorf'un merkezinde, özelliiksiz gibi bir sokakta, en sıradan binalardan birine kuruluyor stüdyo. İlginç olan, "KlingKlang" bugün de grubun çalışmalarını sürdürdüğü düzenli bir "işyeri". Ama o esnada Can veya Tangerine Dream gibi isimlerin yanında, henüz "birinci lig" üyesi sayılmaz Kraftwerk. Ta ki 1973'de "Autobahn"a çıkana kadar...

"Autobahn", Kraftwerk'ün müziğe bakışını, bugünkü konularını ortaya koyan en karakteristik albümlerden biri. Akor tutturmuş motorların, senfoni yazar arabaların izini bu albümle sürmeye başlıyorlar. Yıllar sonra "tüm zamanların en iyi 100 Alman albümü"nü seçen Musik Express dergisi, albümü listenin en başına koyarken bugünkü synth-pop'un, ambient'in, hatta elektro-funk'ın tohumlarının "Autobahn" ile atıldığını teslim ediyor.

"Autobahn"ın açtığı yolda, "Radio-aktivität", "Trans Europa Express", "Die Mensch-Maschine" gibi fiziğin ne ötesi, ne de berisi, tam merkeze dair "organize" albümler yapmaya devam ediyor Kraftwerk. Rock dünyası "altın çağ"ını yaşarken, onların derdi stüdyolarındaki "Komputer-

"Trans Europa Express"ın kapağında "tüccar-mühendis-teknokrat" Kraftwerk

welt'i daha da geliştirmek. Görünürde radyo kültürünü, Avrupa'yı kateden raylı sistemi veya makina-insan/insan-makina arası kimlik değişimlerini anlattıkları albümlerinde, yine Hütter'in ifadesine göre, muğlak figürleri değil, realizmi yeniden yaratmaya çalışıyorlar, makinalara şarkı söyletiyorlar. Yaptıkları bir çeşit "robot-pop" ve bir ağır sanayi şehrinde yetiştikleri için çevrelerinde olup bitenlerin müziklerine bu şekilde yansımaları yalnızca "etnik" bir unsur. Onların tarihi, biraz da Düsseldorf'un "modern müzik" tarihi.

Robotik sesler ve makinalar üzerine bu kadar yoğunlaşmalarını zaman içinde başka türlü yorumlayanlar da çıkmıyor değil. Örneğin "Die

Neu!'un, istediğinde rahatsız eden, istediğinde parklara götüren üç "motorik" albümü var. Berlinli günlerinde Bowie onlara az methiye düzmedi.

Mensch-Maschine" albümünün kapağında, Nazi ideallerine veya faşizme göndermeler yapmakla suçlanıyorlar, ama kırmızı-beyaz üniformaları ve kapakta albümün Rusça isminin bulunması, adresin aslında Sovyetler Birliği olduğunu açıkça gösteriyor. Ayrıca arka kapakta Rus konstrüktivist El Lissitzky'den alınmış detay da buna destek. El Lissitzky'nin basit geometrik şekilleri, sade renk bileşimi ve minimalist "gelecek" tasarımları, Kraftwerk'ün yaptıklarıyla paralellik taşıyor.

Öbür taraftan, Kraftwerk'ün yarattığı bu "robotik"

vitrinine değil. Görüntülerinin yanında, "öz" sözlüğü ve yalın müzikleriyle de bunu tamamlıyorlar çünkü.

Kraftwerk'ün en bilinen kadrosu, Schneider ve Hütter'le birlikte Karl Bartos ve Wolfgang Flür'ün bulunduğu "Trans Europa Express"ın kapağında ki o şık dördü. 1986'daki "Electric Cafe"ye kadar birlikteliğini koruyan klasik Kraftwerk bu. Ama "The Mix"i hazırladıkları sırada çekirdek ikilinin bütün işlerde kılı kırk yaması, ayrıca Flür ve Bartos'un grupta rollerinin azaldığını düşünmeleri, onları yol ayrımına getiriyor. En baştaki gibi bugün de Kraftwerk'ü taşımaya devam edenler, Hütter ve Schneider'dan başkası değil. Ekibin şimdilik son albümü, 1991'de eski şarkılarının yeni mikslerinden oluşan "The Mix". Arada verdikleri tek tük konserler ve "Tour de France" (Fransa Bisiklet Turu) ile "Expo 2000" için yaptıkları 45'likler, diğer küçük çaplı işler. Yıllar boyunca ilham verdikleri kitle genişledikçe, ortada göründükleri süre de aynı ölçüde azalıyor, ama ikilinin Alman titizliği ve çalışkanlığıyla her gün stüdyonun yolunu tuttuğu biliniyor. KlingKlang'ın kapısına kulağını dayayanlar, içerden "Electric Cafe"nin açılışındaki "Boing! Boom! Tschak!"a benzer seslerin hiçbir zaman eksilmediğini söylüyor. Özetle, bu aralar çıkacak yeni albüm "Tour de France 2003" için ekstra bir durum yok. Yine saat gibi işliyor.

Yeni... Bildiğimiz Yeni

Düsseldorf'un müzik sahnesini aralayan diğer "belirleyici" grup Neu!. Elemanları, ilk albümde

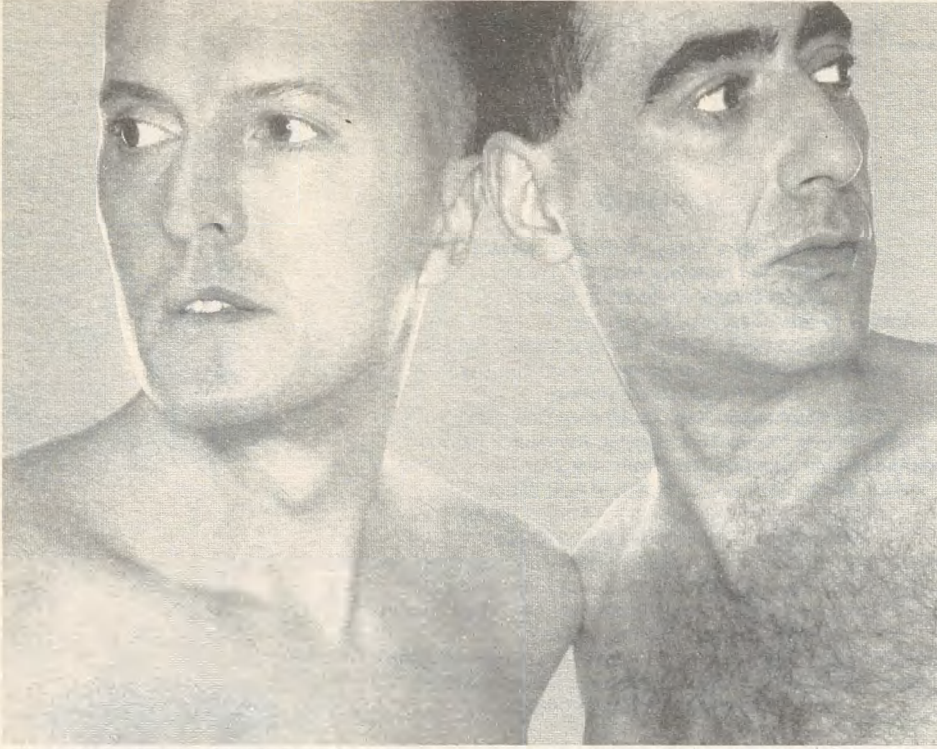

Klaus Dinger ve Michael Rother: Neu!

atmosferin bir ironi taşıyıp taşımadığı da hâlâ tartışma konusu. Albüm kapaklarındaki sentetik halleri veya sahnelere yansıyan "mumya" yüzleri de bu yöndeki fikirlere bir bakıma arka çıkıyor, ama ekibin her adımı bilinçle attığına artık şüphe yok. Ironileri, KLF grubunun iki as elemanı Bill Drummond ve Jimmy Cauty'nin "The Manual: How To Make A Number One The Easy Way" (Listelerde nasıl kolayca bir numara olunur) kitabını hatırlatıyor. Drummond ve Cauty, kitap boyunca 45'likler listesinde zirveye çıkmak için neler yapılması gerektiğini anlatıyor adım adım. Son derece ciddi yapıyorlar bunu. Ellerinde bu yolla "bir numara" olmayı başarmış bir örnek bile mevcut. Ama kitap tamamen müziğe yaklaşımları üzerine bir ironinin eseri. Kraftwerk'ün mevcudiyeti de öyle. Bütününe bakmak gerekiyor, geri planda yarattıkları o sesli ve görüntülü dünyanın

davuluyla Kraftwerk'e katılan Klaus Dinger ve yine bir süre onlarla çalışan Michael Rother. İsimlerine kaynaklık eden de, dönemin bilumum ürününü "Neu!" diye tanıtan reklam kampanyaları. Neu!, Kraftwerk'ten farklı olarak David Bowie'den Stereolab'e, Sonic Youth'tan David Sylvian'a, emprovize ve deneysel tarafı daha ağır basan isimlerin oluşturduğu bir etki alanına sahip. Rother "Krautrock" alemine daha yakın. Kraftwerk ve Can arasındaki kopuk bağlantı...

Aslında grubun çok kısa bir sürede ve yalnızca üç albümle yarattığı bir "bağ" bu. Şimdi bile tarihlerini anlamının pek mümkün olmadığı, aşağı yukarı otuz yıl öncesinin "deney"lerini toplayan üç albüm: "Neu!", "Neu!2" ve "Neu!75"... Zihinleri kuralayan, şehrin katmanları gibi birbirine açılan, istediğinde rahatsız eden, istediğinde parklara götüren üç "motorik" albüm. Üzerinden

yıllar geçmiş silik kayıtların bulunduğu sonraki albümlerini saymazsak, hepsi de hâlâ adı gibi yeni ve taptaze. Bugün elektronika üzerinden deneysel rock'a bağlanan ne kadar isim varsa, bir ucundan bu albümlere dokunuyor, kendileri dokunmasa bile onlara zemin hazırlayanlar, bir vakitler içinden geçmiş oluyor. "Berliner" olduğu günlerde Bowie'nin Neu! için düzdüğü methiyeleri hatırlayanlar vardır. (Mini info: Bir süre öncesine kadar baskıları tükendiği için bu plaklarını bulmak neredeyse imkânsızdı. Ama yine Alman "hero"larından Herbert Grönemeyer, adeta bir kültür hizmeti yaparak albümleri kendi plak şirketi Grönland'den tekrar yayınladı.) Dinger ve Rother'in Neu! macerası, o yıllarda nihayete eriyor. Yolları ayrıldıktan sonra Dinger, Neu!'un "yakalayıcı" şarkılarının yerine daha da emprovize işle-

re kayıyor, farklı müzisyenlerle, yeni yeni gruplarla ortaya çıkmaya başlıyor: La Düsseldorf, Klaus Dinger & Rheinita Bella Düsseldorf, 1-A Düsseldorf, Die Engel Des Herrn, La Neu!.. Her zamanki gibi "eksperimental" tarafı "fiks", ama yıllar önceki "yeni"likleri temize çekmenin fazla ötesine geçemiyorlar. Rother ise, bir yandan kendi albümleriyle uğraşırken, öbür taraftan, Dinger'in Neu! ismini "solo" projesi haline getirmemesi için çaba sarf ediyor. Dinger'e kalsa Neu! döneminde yapılmış gerekli gereksiz ne varsa yayınlayacak; Rother önüne geçiyor.

DAF Punk

İlk synth-pop nağmelerinin "KlingKlang" stüdyolarında duyulduğu malûm. Ama 70'li yılların sonuna doğru yeni romantikleri, yeni dalgacıları veya punk sonrası koyu renklere bürünmüş "dark wave" cileri ateşleyen, Britanya adası. Sonra hepsini bir hummaya dönüştürüp yine Avrupa içlerine sızdıran da... İşte aynı tarihte Düsseldorf'ta faaliyete geçen Deutsch Amerikanische Freundschaft ya da kod adıyla DAF, punk sonrası bu koyu dalgacılara en çok yaklaşan isimlerden biri. Onları diğerlerinden ayıran, Kraut cephesine ve "endüstriyel" seslere olan yakınlıkları.

DAF, minimalist dans ritimleri, kısa, çarpıcı söz-

leriyle de bilinen bir ekip. Lirikleri hem "seksi", hem politik bir "humour"la tınıyor. Yeri geldiğinde faşizmin, Amerikan emperyalizminin bütün aktörleri bundan nasibini alıyor. İsimleri de yine II. Dünya Savaşı sonrası "pekiştirilen" Alman-Amerikan Dostluğu'na nazire. Ekibin başlangıç kadrosu aslında dört kişi. İlk albümlerden sonra Robert Görl ve Gabi Delgado (veya Delgado-Lopez) Londra'ya yerleşip bugünkü "düo"yu meydana getiriyor. Bol bol Düsseldorf-Londra arasında gidip gelen ikili, bu dönemde "Alles Ist Gut", "Gold Und Liebe", "Für Immer" gibi "hit" albümlerle Düsseldorf sahnesinden 80'lerin Avrupa'sına uzanıyor. Hepsinde Görl'ün elektro bas ve davulla yakaladığı maki-

DAF, minimalist dans ritimleriyle, kısa, çarpıcı, "seksi" ve politik sözleriyle bilinen bir ekip. Yeri geldiğinde faşizmin, emperyalizmin aktörleri bundan nasibini alıyor.

na beat'lerini, Delgado'nun "maddeler halinde" dökülen vokalinin duymak mümkün. Albümleri yine kendilerini var eden kentin kırıntılarıyla dolu. Bunların içinde "Alles Ist Gut" (Her Şey Yolunda), grubun en harareti albümlerinden biri, hatta ilki. "Der Mussolini", "Sato Sato" gibi pist marşları, DAF cephesine dair bütün notların bir özeti gibi. "Alles Ist Gut" diye tutturmaları da "La Haine" filminin diskuruna çok yakın: Her şey yolunda ama, yere çakılana kadar!

Görl ve Delgado, birlikte çalıştıkları dönemde grubun "aktif" ömründen fazla albüme imza atıyor. Ama DAF'ı dağıttıklarında, tarih 80'lerin ortaları bile değil. Aynılma nedenleri de, kendilerini tekrarladıkları hissine kapılmaları. Sonrasında birleşir gibi olsalar da, projeler veya solo albümler dışında bir hareket olmuyor. Nihayet bu yıl, ilk albümlerinin üzerinden neredeyse çeyrek asrı devirdikten sonra yeniden "sahneye" dönüyor DAF ikilisi. Bu sürede biriktirdikleri "15 Yeni DAF Şarkışı"yla bir kere daha söz almak istiyorlar.

Başta da söylediğimiz gibi, Düsseldorf turumuzu ateşleyenlerden biri, ekibin bu girişimiydi zaten. Şimdi onların yeni şarkılarını dinlemek üzere biz de bir mola verip kenara çekilelim.

Gökhan Pamuk

TAKSİM SHAFT

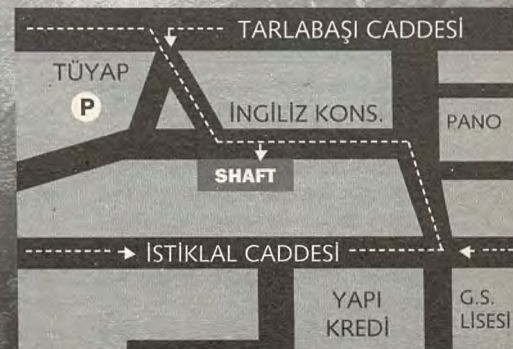
BLUES & JAZZ
CLUB

Pazartesi Perşembe DJ NURİ YAVUZ (ROCKSTOP)
(hard rock, melodik rock, glam rock, pop rock)
Salı DJ DEĞER (alternative)
Çarşamba RADYO BOĞAZIÇI
(pop rock, blues, hard rock)
Cuma Cumartesi DJ VOLKAN
(80 hits, pop rock, blues, rock'n'roll)

GİRİŞ ÜCRETSİZİ!

* 22.00'den önce gelen herkese kapanışa kadar bira 1 milyon

* 17.00 ve 04.00 arası her gün açığız

Adres: Meşrutiyet Cad. No: 81
Galatasaray - Beyoğlu Tel: (0212) 252 53 76
İngiliz Konsolosluğuyla TRT binası arası

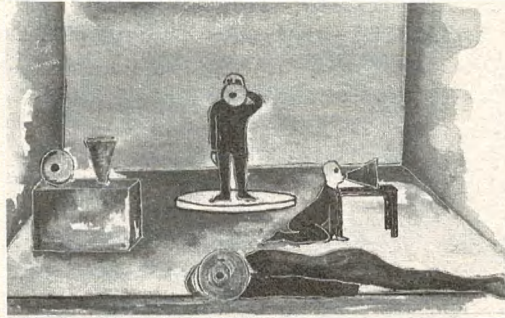

Assoliste çocuğunu göndermiş

ROLL KİTAPLIĞI

- Ahmet An** Kıbrıs Nereye Gidiyor? (Everest)
Ahmet Sel Moskova İnsanları (YKY)
Albert Camus Defterler 2 (İthaki)
Antony Arnone (haz) Amerika'nın Irak Savaşı (Aram)
Betül Altıntaş Mendile, Simite, Boyaya, Çöpe... (İletişim)
Carson McCullers Altın Gözde Yansımalar (Can)
Chris Rojek Şöhret (Ayrıntı)
Craig Stephenson Kaplumbağalara Dair (YKY)
Çağla Güngör Kıbrıslı Türk Gençleri Konuşuyor (Metis)
Gökhan Akçura Şen Gönüller Diyarı -Ivır Zivir Tarihi 5 (Om)
Metin Eloğlu Bu Yalnızlık Benim -Toplu Şiirler (YKY)
Michèle Roberts Kutsanmamış Azizeler (İmge)
Murat Gülsoy Binbir Gece Mektupları (Can)
Naim Dilmener Bak Bir Varmış Bir Yokmuş -Hafif Türk Pop Tarihi (İletişim)
Niyazi Kızılyürek Milliyetçilik Kışkacında Kıbrıs (İletişim)
Noam Chomsky 11 Eylül Sonrası Dünya Nereye Gidiyor (Aram)
Sadık Hidayet Kör Baykuş (YKY)
Sönmez Karakurt Hayatı Erteleyen Adam -Enstantaneler (Mart)
Yaşar Çabuklu Özgürlükçü Düşüncenin Peşinde (Metis)
Zafer Aracagök Anti-Hamlet (Metis)

Sesli manzaralar, duyulabilir renkler

Çağdaş felsefenin önemli isimlerinden Gilles Deleuze'un müzik hakkında da edecek sözü, beyan edecek fikri vardı... Geçenlerde yayınlanan iki küçük konferans metninden bir parçayla Deleuze'un müzikolojisine girizgah yapalım...

Atımlı zaman, atımlı olmayan zaman; bunlar tümüyle müzikal, ama aynı zamanda bambaşka bir şey de. Sorun atımlı olmayan zamanın tam tamına ne olduğunu bilmek. Biraz da Proust'un "saf haliyle birazcık zaman" adını verdiği şeye teka-bül eden bir yüzgezer zaman türü. En apaçık, en dolaysız karakteri bakımından, atımlı olmayan dediğimiz bu zamanın süre olduğunu, ölçü ister düzenli, isterse düzensiz, ister basit ister karmaşık olsun, ölçünün elinden kurtulmuş bir zaman olduğunu söylemeliyiz. Atımlı olmayan bir zaman karşımıza her şeyden önce türdeş olmayan, niteliksel, birbirleriyle kesişmeyen bir süreler çokluğu çıkarır. Bunlar birbirlerine nasıl eklenilecekler, çünkü açıkçası en genel ve klasik çözüme varmayı hedeflemiştik. Bütün hayati sürelerle ortak bir ölçüyü ya da ölçülü bir kadansı atfetmeyi zihnimize bırakmaya dayanan en genel ve klasik çözüme başvurmayı açıkça reddettiğimizden, bunları nasıl eklemleyeceğimiz birbirleriyle? Ta baştan böyle bir çözüm tıkalı görünüyor. Tümüyle farklı bir alana gidersek, günü-

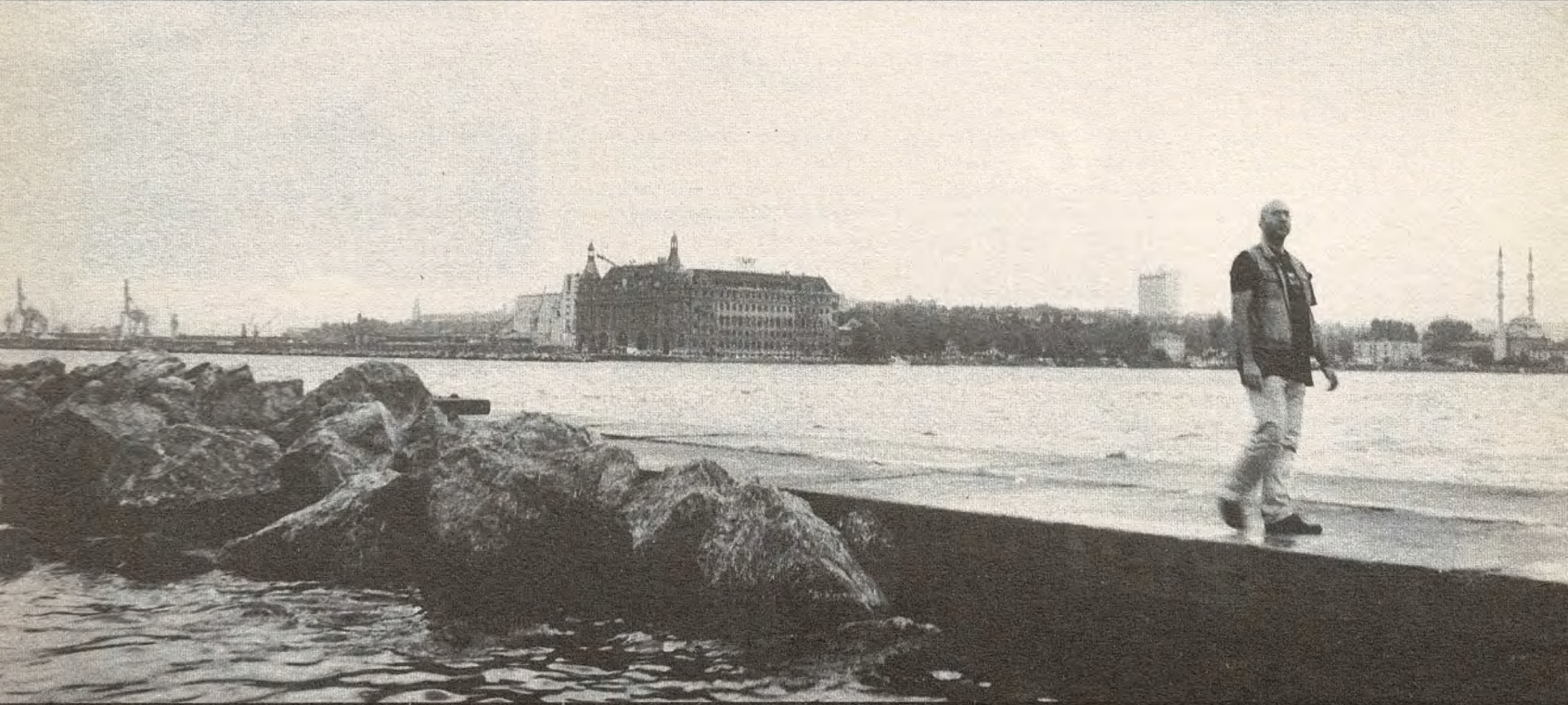
müzün biyologları ritmlerden bahsederken benzer sorularla karşılaşılıyorlar diye düşünüyorum. Onlar da türdeş olmayan ritimlerin birleştirici bir biçimin yönetimi altına girerek eklemle-nebileceklerine inanmayı reddediyorlar. Hayat ritimlerinin, mesele 24 saatlik ritimlerin eklemlemelerini onları bir araya getirecek bir üst-biçimle, hatta daha temel süreçlerin düzenli veya düzensiz bir sekansıyla açıklamaya çalışmıyorlar. Bu eklemlemeleri hepten bambaşka bir yerde, hayat-altı, hayat-birisi, heterojen (türdeş olmayan) sistemleri kat edebilen moleküler titreşim-yaratıcılar (oscillateur) nüfusu adını verdikleri şeyde, yani eşlendirilmiş titreşimli moleküllerde arıyorlar -ki bunlar da bu süreçte, ayrı ayrı kümeleri ve süreleri kat etmeye girişecekler. Eklemleme, birleştirilebilir ya da birleştirici bir biçime bağlı olmadığı gibi, metrik, kadanslı, düzenli ya da düzensiz herhangi bir ölçüye de bağlı değildir. Farklı katmanlarda ve farklı ritimlerde salıverilmiş bazı molekül çiftlerinin faaliyetlerine bağlıdır. Müzikte de benzeri bir keşiften bahsedilebilmesi salt bir metafor değildir. Notalar ya da saf tonlar

yerine ses molekülleri. Tümüyle heterojen ritm katmanlarını, süre katmanlarını kat edebilecek eşlenmiş ses molekülleri. İşte atımlı olmayan zamanın ilk belirlenimi bu. Bir özneye (Ben), hatta bir biçimle madenin kombinasyonuna atfedilmeyecek belli bir bireyleşme tipi var. Bir manzara, bir olay, günün bir saati, bir hayat ya da bir hayat parçası... bunlar başka türlü işlerler. Müzikteki bireyleştirme sorununun, kuşkusuz çok kamaşık olmakla birlikte, bu ikinci paradoksal bireyleşmeler tipinde olduğunu hissediyorum. Bir cümlelerin, müzikte küçük bir cümlecğin bireyleşmesi denen şey nedir? En ilkel seviyeden, görünüşte en kolay olanından yola çıkmak istiyorum. Bir müziğin bize bir manzara hatırlattığı olur. İşte Proust'taki o ünlü Swann sahnesi: Bolougne Korusu ve Vinteuil'in minik cümlesi. İster çağrışım, ister sinestezi denen olgularla seslerin renkleri hatırlattığı da olur. Son olarak, operalardaki motiflerin kişilere bağlandıkları, mesela bir Wagner motifinin bir kişiye işaret etmeye hasredildiği de olur. Böyle bir dinleme tarzı boş ya da önemsiz değildir; belki belli bir gerilim azaltma düzeyinde bura-

dan geçmek de gerekir, ama bunun yeterli olmadığını herkes biliyor. Çünkü, daha gergin bir düzeyde, manzaraya gönderen artık ses değildir, aksine müzik bizzat içerdiği tam anlamıyla sesli bir manzarayı kuşatır (Liszt'te olduğu gibi). Bu, renk mefhumu için de söylenebilir ve sürelerin, ritimlerin, daha somut olarak tınların bizzat kendilerinin renklerden, görülebilir renklerle örtüşmeye gelen ve görülebilir renklerle aynı sınırlara ve aynı geçişlere sahip olmayan tam anlamıyla sesli renklerden oluştuğu düşünülebilir. Üçüncü mefhum, yani kişilik için de öyle. Operada belli bir kişilikle bağlantılı motifler ele alınabilir; ama Wagner motifleri yalnız dış bir kişiliğe bağlanmakla kalmazlar, dönüşürler, atımlı olmayan, dalgalanan bir zamanda özerk bir hayat kazanırlar ve böylece bizzat kendileri, kendi başlarına, müziğin içinde kuşatılmış kişilikler haline gelirler. Bu üç farklı mefhum, sesli manzaralar, duyulabilir renkler, ritmik kişilikler böylece altında atımlı olmayan bir zamanın çok özel tipten bireyleşmelerini ürettiği görünüm olarak belirlenir. Gilles Deleuze, "İki Konferans -Yaratma Eylemi Nedir? / Müzikal Zaman" (Norgunk)

AKIN ELDES

KAFİ

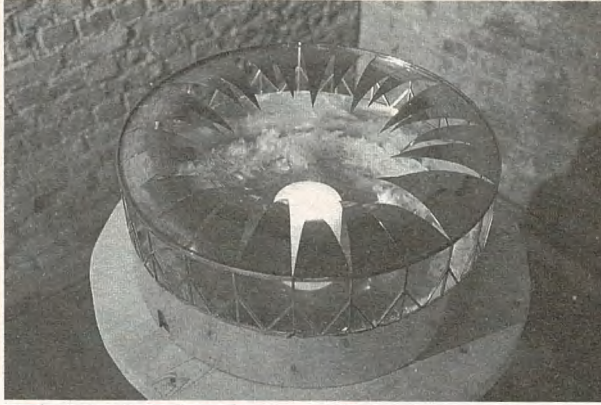
CEM AKSEL
PATRICK CHARTOL
GÜROL AĞIRBAŞ

MC & CD

[sergi] ↓

Metal İşler

Barışevi'ni hayal etmeye, sevgili Ursula K. LeGuin'in "Bağışlanmanın Dört Yolu" kitabındaki ilk cümlesiyle başladım: " 'O Gezegeninde beş bin yıldır savaş yaşanmamıştır...' Ve şöyle devam ediyor: 'Ve Gethen'de hiç savaş olmamıştır.' Gözlerini dindendirme amacıyla ve Tikuli'nin (köpeği) yiyeceklerini yuttuğu gibi kelimeleri lop lop yutmak için kendisini yavaş okumaya alıştırmaya çalıştığının okumayı kesti. 'Hiç savaş olmamıştır.' Sözler tüm parlaklıklarıyla apaçık duruyorlardı karşısında, nihayetsiz, karanlık, yumuşak bir kuşkuyla çevrelenmiş... Nasıl bir dünya olurdu bu dünya, savaşsız bir dünya? Gerçek bir dünya olurdu. Barış gerçek yaşandı; çalışmalarını ve öğrenmelerini için çocukların yetiştirildiği, çalışılan, öğrenilen bir yaşam. Çalışmayı, öğrenmeyi ve çocukları yutan savaş, gerçeğin inkârıydı. Ama benim halkım diye düşündü kadın, sadece inkâr etmesini biliyor. Yanlış kullanılmış olan gücün kara gölge-

sinde doğan bizler, barışı kendi dünyamızın dışına yerleştirmişiz: Rehber olan, ulaşamayan nur. Bizim bütün bildiğimiz dövmek. İçimizden birinin yaşamı boyunca becerebildiği tek barış, savaşın devam ettiğini inkâr etmek sadece; gölgenin gölgesi, çifte inançsızlık..." Ursula'nın "İhanetler" öyküsündeki bu başlangıcı, ben de yavaş yavaş defalarca okudum ve binlerce yıldır savaşın yaşanmadığı, O yerdeki bir ortak yaşam mekânı hayal ettim. Güneş gibi sarı, ışıltılı ve parlak, ortada yanan ateşin çevresindeki yumuşaklığa oturmuş birbiriyle sohbet eden, hayallerini anlatan, gün-

lük işlerini yapan, şarkı söyleyen, resim yapan, çocukların dans ettiği, güldüğü ve herkesin dilediğince hareket ettiği, sıcak, ışıltılı, açık ve özgür bir mekân. Kısaça barış sembollerini kullandığım ütöpik bir mekânın ufaltılmış, bir maket ya da model... Lale Çavuldur, bu karma sergi için hazırladığı "Barışevi"ni böyle tarif ediyor. Çavuldur'un yanı sıra aralarında Şirin İskit, Emre Senan, Esmâ Paçal Turam'ın da bulunduğu 12 ismin katıldığı "Metal İşler" sergisi, 11 Haziran'a kadar Galerî Apel'de görülebilir. Galatasaray'da, Hayriye Caddesi'nde, 7 numarada... Galerinin telefonu 292 72 36...

Gurbetçi

Almanya'da, Dordrecht şehrinde yaşayan Türklerin büyük çoğunluğu Kayapınar köylüleri. Yıllar önce oraya gittiler, orada kaldılar, çocuklarını orada büyüttüler. Dordrecht Şehir Arşivi, göçmenlik, gurbet temaları etrafında yaptığı çalışmalarla bu insanların yaşayışını kayda geçirmeye, göçmenliğin sosyopsikolojisini anlamaya ve bulgularını yapıcı bir faaliyete dönüştürmeye çalışıyor. Proje kapsamında, 1978 Hollanda doğumlu genç fotoğrafçısı Ahmet Polat da oradaki Türklerin fotoğraflarını çekti, onlarla söyleşiler yaptı. Polat'ın çalışmaları 19 Temmuz'a kadar Beyoğlu'nda, Elhamra Pasajı'nda, Karşı Sanat Çalışmaları'nda görülebilir...

An - Anı - Anımsa

Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği'nin 150'ye yakın üyesinin fotoğrafları yaz boyunca sergilenecek. 1 Eylül'e kadar demerin Maçka Demokrasi Parkı'ndaki galerisinde izlenebilecek olan sergi, parkta, çimenlerin üstünde geçirilecek bir gün için de güzel bir imkân...

[mekân] ↓

Araf

Bu yaz ne cennetteyiz, ne cehennemde. Ne şeytanız, ne melek. Yaz boyunca mekânımız Araf. Sıcaklar insanı çatlatıyor, İstanbul'da durmak, hele kapalı kapılar ardına kapanmak imkânsızlaşıyor. En güzeli açıkavada oturmak, ama yine de rüzgâr gerekiyor, soğuk içecekler, hafif yiyecekler gerekiyor. Yollar bu yüzden kapalı barlardan teraslara düşüyor. İmam Adnan Sokak'taki Melek'i bugünlere getiren, usta işi DJ'liğiyle, güvenilir arşivi ve beğenisiyle takipçisi olduğumuz Barış da artık Araf'ta, terasta çalışıyor. Fiyatlar makûl, mutfak zengin, çiçekler güzel. Uzayıp giden İstanbul manzarasının üzerinde uçan, geceleri üstlerine ışıkların vurduğu martılara bakarak bira içmek en güzeli. Araf, Nevizade'ye doğru inen Balo Sokak'a girip Nevizade'ye sapsmadan az ilerleyince, zemininde Aks isimli kulübün bulunduğu binanın altıncı katında...

[kitap] ↓

Bak Bir Varmış Bir Yokmuş -Hafif Türk Pop Tarihi

Naim Dilmener, İletişim, 398 sayfa Mesele "hafif" görüldüğünden olsa gerek, Türk popu alanında kalem oynatmadı yıllarca. Retro devri 90'lar, ne iyi ki, dönüp bu tarihe bakacak insanlar da çıkardı. Gazete yazılarıyla, radyo programlarıyla tanıdığımız Naim Dilmener, bu işe sevgiyle, sebatla eğilenlerden biri. Pop hakkında yazmanın illâ "pop" bir durum olmadığını bilecek kadar konusuna hakim, popun -ya da "hafif" in- burun kıvrılacak bir şey olmadığını sezecek kadar plaklarına aşık. Fonograftan radyoya kısa bir kayıt tarihçesinin ardından 60'larla pika-bı döndürmeye başlıyor Dilmener: Rock'n'roll yılları, sinema salonlarında

konserler, şehirleri doldurmaya başlayan kulüpler, orkestralar, yarışmalar, "Little Lucy"den -Türk popunun ilk resmî şarkısı- "Bak Bir Varmış Bir Yokmuş"a, "Kimler Geldi Kimler Geçti"den "Şımarık"a bir sürü şarkı, plak, Erkut Taçkın'dan Serdar Ortaç'a, Yıldız Tilbe'den Ay-Ferî'ye yüzlerce isim, 60 başlarından bugüne hızla ilerliyor kitap boyunca. Dilmener'in geniş zaviyesi, yakın tarihimizi minör bir alandan okumayı, farklı dönemlerin renklerini hissetmemizi,

değişen kuşakların eğilimlerini açıklıkla görebilmemizi de mümkün kılıyor. Pop bir şarkı gibi rahat ve akıcı bir dille yazılmış, evladiyelik şarkılar gibi insana mâna kazandıran bir kitap "Bak Bir Varmış Bir Yokmuş". Şifahi toplumdan yazılı topluma geçişimizin belgesi...

[mecmua] ↓

Yeni Sinema

Nitelikli yazılarıyla sinemayı -ve toplumsal yaşayışı, insan ruhunu- okumamızı kolaylaştıran Yeni İnsan Yeni Sinema, 13. sayısına ulaştı. Dergiyi kat eden dosyanın başlığı "Toplumsal gerilimler ve sıkışmanın sinemaya yansımaları". Mesele, "Taraftutmak", "Amen", "Piyaniist", "Matriks", "Uzak" gibi filmler, Michael Moore, Estela Bravo belgeselleri üzerinden tartışılıyor. Yavuzer Çetinkaya'nın anısına hazırlanan bölümde, erken yaşta yitirdiğimiz usta oyuncuyla yapılmış bir söyleşi de yer alıyor. "Yeşilçam'ın gayriresmî tarihi"nin birinci bölümü de bu sayıda...

Geceyazısı

Sel Yayıncılık'ın okkalı hamlesi Geceyazısı, ikinci sayısını çıkardı. Dört aylık dergiye kitap gözüyle bakmak pekâlâ mümkün. İlhan Berk'ten Sami Baydar'a, Lale Müldür'den Ferit Edgü'ye, Ahmet Oktay'dan Nermi Uygur'a, Oğuz Demiralp'ten Enis Batır'a, kalabalık bir edebiyat çevresinin taze işleri -şiir, hikaye, deneme- burada.

[gezi] ↓

Yaz turları

Serindere, Çiğdem Yaylası, Kırıkköy, Dupnisa Mağarası, Abant, Köprülü Kanyon, Satıbe Sırtı, Hazındağ Yaylası... Gününbirlik gezilerden haftalık turlara, Karadeniz'den Marmara çevresine, Akdeniz'e, güneş-müzik-deniz üçlüsünün haricinde küçük tatil imkânları... Üşenmek yasak.

Turlar için iki muteber adres, Oğzala ve Bukla. Ayrıntılar www.ogzala.com ve www.bukla.com adreslerinde...

Sizden kendisini barındırmayı isteyen kişiye adını sormayınız. Sığınağa muhtaç olan asıl adından sıkılan kişidir. **VICTOR HUGO**, Sefiller

Bir elim sağ cebimde / Bir elim sol cebimde / Bu hüznü siz de bilirsiniz / Anlat deseniz anlatamam **TURGUT UYAR**

Okurlarımız soruyor, "Arab Strap ne demektir, grup adını nereden alıyor?" Derhal yanıtlayalım: "Arap Kayış"ndan kastı, iki deri kayışın bağlı olduğu bir demir halka. Cinsel birleşme esnasında, bu halka penis, kayışlar ise yumurtalıklara geçiriliyor, böylece ereksiyonun uzun olması temin ediliyor. Sex-shop'larda muhtemelen bulunabiliyor. Grubun şarkıcısı Aidan Moffat sevgili için dildö alırken kendisi için de bir Arap Kayış almış vaktiyle, hâlâ kendisinde durmuş, şans getirsin diye davul setinin içinde taşıyormuş. Grup arkadaşı Malcolm Middleton, Moffat'ın bu aleti birkaç kez denediğini, ama başarılı olup olmadığını bilmediğini söylüyor.

NATACHA ATLAS

(Mantra)

İki yıl kadar önce "Ayeshteni" albümünü yayınladığı sıralarda, Natacha Atlas'ın verdiği bir röportaja tesadüf etmiştik. O günlerin popüler Missy Elliott parçası "Get Your Freak On"u çok beğendiğini ve gelecekte Missy Elliott'la çalışmak istediğini okumuş ve heyecanlanmıştık. Yeni Natacha Atlas albümü "Something Dangerous"ta Missy Elliott'ın kendisi yok, fakat ruhu kimi şarkılara sinmiş. Albümde Natacha Atlas fanlarını muhtemelen en çok şaşırtacak şarkı "Eye Of The Duck", dalga dalga funk ritmi, kanı kaynatan Mısır işi melodisi (şarkının ortalarında giren "Şaşkın" intro-sunun da katkısı var tabii), vokal atışmalarıyla "Get Your Freak On"a göz kırpan güzel bir sürpriz.

Albümdeki tek sürpriz bu değil. "Something Dangerous", baştan sona alışılmadık bir Natacha Atlas albümü. Öncelikle kapak: Daha ewelki "bilingili" kitsch kapak fotoğraflarının aksine, Mariah Carey pozlu bir Natacha Atlas illüstrasyonu. Daha hiçbir şarkıyı dinlemeden, "acaba?" diye düşünüyor. Transglobal Underground elemanları, sadece bir şarkının prodüksiyonunda gözüküyorlar. Prodüksiyon, büyük ölçüde, Sugababes/Cher prodüktörü Brian Higgins ve Jamiroquai prodüktörü Mike Neilsen'e ema-

net edilmiş. Arapça sözler azalmış, Ortadoğulu sesler daha kısık. Aralarında Sinead O'Connor'ın da bulunduğu epey bir konuk şarkıcı var. Anglo-sakson dünyada mainstream başarı getirebilecek bütün formüller uygulanmış velhasıl. Atlas, kendisini sevenleri yabancılaştırabilecek "tehlikeli bir iş"e girişmiş. Neyse ki, büyük ölçüde alınının aklıyla çıkmış bu işin içinden. Şarkılar tek tek iyi. Ama "albüm" olarak bakarsanız, tutarsız ve karman çorman bir albüm bu. Açılışı, "Eyes Wide Shut"ın müziğini besteleyen çağdaş müzikçi Jocelyn Pook ile Natacha Atlas'ın ortaklığı "Adam's Lullaby" şarkısı

yapıyor. Prag Senfoni Orkestrası yaylıları ve Jocelyn Pook'un çellosu, Natacha Atlas'ın ninni kıvamındaki sesiyle birleşip huzur veriyor. Fakat albüm açılışı için kötü seçim. Üstüne gümbür gümbür "Eye Of The Duck", peşinden gezegenimizin hâl-i pür melâline gönderme yapan, savaş karşıtı protestocu sesleriyle açılan "Something Dangerous": Bu da orta halli bir r&b şarkısı. Dördüncü sıradaki "Jana-maan" ise, Natacha Atlas'ın, yükselen trend bhanga'ya el atışı. Güzel olmasına güzel, ama bu sıralamada kulak tırmalıyor.

Ancak bunu es geçip "Daymalhum" gibi Transglobal Underground günlerinden fırlamış, bir yerde "Kahire'de Orbital konseri" olarak nitelenen gotik Arap elektroniklerinden, ideal bir dünyada liste başı olacak "Who's My Baby", "When I Close My Eyes" gibi klas r&b/pop şarkılarından, Jah Wobble'ın deep bass'ının sürüklediği "This Realm'dan, epik ve ironik) James Brown cover'ı "Man's World'den, Sinead O'Connor düeti "Simple Heart'tan keyif almaya da bakabilirsiniz... "Something Dangerous", en iyi Natacha Atlas albümü değil. Fakat en başarılı Natacha Atlas albümü olabilir. Olmazsa da, Natacha'nın canı sağolsun. Bu kadar risk alması bile takdire şayan. Merak ettiğimiz, bizim İstiklal Caddesi'ndeki müzik dükkanları, bu hanımı ne zaman keşfedecek? *Halil Kılıçoğlu*

DAF

15 Neue DAF Lieder

(Superstar)

Aydın şehri belli. Düsseldorf'lu "eski toprak"lar birer birer uyanıyor. Senelerdir ufak yemlerle fan'ları idare eden Kraftwerk, yeni albümü için gün sayıyor. DAF ikilisinin durumu daha ilginç. Onlar ta seksenlerin ortasında dağılmıştı, bu sene sıfır kilometre bir albümle, hiç beklemediğimiz bir anda onlar da zuhur ediyor.

DAF, "EBM" dedikleri "Elektronik Beden Müziği"nin piri. Aynı şehri paylaştıkları Kraftwerk, Neu! gibi büyüklerinin mirasından paylarını alıyorlar, üzerine kendi minimalist-endüstriyel-dans-punk karmasını ekliyorlar. Hepsi birbirine öyle dolanıyor ki, dışarı bir milim fazlalık sızıyor. Aslında yirmi yıl önceki sert vuruşlu, elektro bas'lı, "mekanize" vokalli DAF'la bugünkü arasında pek fark yok; Robert Görl ve Gabi Delgado ikilisi hâlâ aynı monotonlukta, ama aynı çekicilikte ve aynı "diriltici" tempolarında. Cümleleri kısa, vurucu. Hani "short-sharp-shocked" dediklerinden... EBM'nin sırrı biraz da bu: Hedef direkt "beden" olunca işler değişiyor, ister libidoyu dürtsün, ister "kolektif" hareket zorlasın, çekecek bir pim buluyor. Aynen Kraftwerk'teki gibi, onların da söz "beat"leri en çok Almanca'ya yaklaşıyor, ya da Almanca onlara...

"15 Neue DAF Lieder": "15 Yeni DAF Şarkısı". "Bağlam" gayet açık. Ama onlar daha da açıyor, her şarkıya bir de altbaşlık ekliyorlar: "Şerif" (Anti-Amerikan şarkı), "Mini Etek" (seks şarkısı), "Gel Benim Dünyama" (aşk şarkısı), "Ben Ölüyüm" (romantik şarkı), "Kimilda" (dans şarkısı), "Algoritma" (hesap kitap şarkısı)... Birinde dünyanın "şerif"ine sataşırken, diğerinde mini etek coğrafyasına dalıyorlar. Arada "Kinderzimmer"a ("Çocuk Odası") girip kahramanlarını (Ulrike Meinhof, Raquel Welch, Emma Peel...) ziyaret ediyorlar. Her zaman ki gibi en dolambaız yoldan, fiil çekimi gibi cümlelerle: "Ben ölüyüm. Bu iyi. Ben ölüyüm. Burdayım..." Bir müddet sonra her birinin devri diğerine karşıyor, albüm yek-ritm tutturmaya başlıyor. Görl ve Delgado ikilisi bunca zaman sonra iyi ki "dağınık" kalmamış. Daha doğrusu, söyleyecekleri birikince iyi ki birlikte söylemekten geri durmamış. Fark yok dedik ama, bakmayın, son albümlerinin üzerinden iki asır geçti. Yani DAF, zamanın "ses"lerine daha yakın, daha çok göz alıyor. Değişmeyen, yalnızca şarkılarındaki o alaycı, eğlendirici "esans". Devamı da gelecektir mutlaka, ama şimdilik 15 şarkı 15 şarkıdır, kıymetini bilmek gerekir. *Gökhan Pamuk*

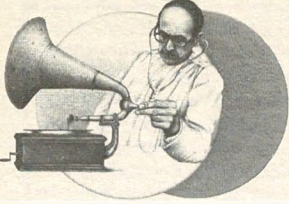
LIAM LYNCH

Fake Songs

(EMI)

Bu yüzyılın sanatına hakim olacak tavır, "yapılanları beğenmiyorsan kendi sanatını kendin yap" olacak desek, yeni bir şey söylemiş olmayız. Herhalde sonrasında da "herkesin tanrılığı kendine" dönemi başlar. Sanat yapmak için bir bilgisayar nasıl yetip artıyorsa, bir evren yaratmak için ihtiyacımız olan kudret nasıl olsa kolektif bilinçaltımızda mevcuttur. Ama tabii ortaya çıkan ucubeleri diğer tanrıçklara yutturamıyorsanız, "sorry" demek sizi kurtarır mı bilemeyiz... Liam Lynch de kendi sanatını kendi yaparak yola koyulanlardan. 111 Productions ismini verdiği şirketi sayesinde kâh müzik yapıyor, kâh aktör oluyor, bazen kamera arkasına geçip yönetmenliğe soyunuyor, prodüksiyon kol-

tuğuna kuruluyor. Birlikte çalıştıkları arasında John Parish, Brian Eno, No Doubt, Foo Fighters ve Tenacious D gibi isimler var. Liam Lynch'in yaptığı işler, içinde barındırdığı ironiyi kendi sırtına yüklenmiş işler. "Fake Songs" de bu özellikte bir albüm... "Mahsusuktan Şarkılar" başlığı bile, albümün kulağını tersinden göstereceğini anlamamıza yetiyor. "Fake Björk Song" gibi dört "benzer" şarkı daha var albümde. David Bowie, Pixies, Depeche Mode ve Talking Heads adlarını taşıyan "fake" şarkılar bunlar. Ama Weird Al Yankovic'ya da Ankaralı Turgut tarzında sanatçıların yaptığı şarkılarla "dalga geçen" şarkılar değil bunlar. Her biri o sanatçıların şarkısıymış "gibi" duran, ağırbaşlı şarkılar. Tek farklılıkları, bunları Liam Lynch yapmış. Herhalde yükselen değer "empati"nin müzikte varabileceği doruk noktası burasıdır: "Kendi Depeche Mode şarkını kendin yap"... Kulağa hiç de fena gelmiyor aslında... Şarkılar, Liam Lynch'in gitarı ve bilgisayarının izdivacıyla gerçekleşmiş. Albümün kamberiyse, şaşırtıcıdır ki, Ringo Starr: Ex-Beatle, "Cuz You Do" ve "Try Me" adlı şarkılarda davulunu konuşturuyor. "Rock And Roll Whore"daysa vokalde Jack Black var. Bir de albümle birlikte verilen 90 dakikalık bir DVD söz konusu. DVD'de ilk single "My United States of Whatever"e çekilen videonun yanı sıra sahne arkası görüntüler, el yapımı kısa filmler, çeşitli animasyonlar mevcut. Uyaralım, meseleyi kavramak için ikisine de ihtiyacınız olacak. Liam Lynch, sıradanın ötesinde mi, berisinde mi henüz saptanamadığından dolayı şimdilik ve şimdiden "kült isim" olup çıkmış durumda... Sanat bu, kantarın topuzunu kaçırmazsan olmuyor netekim... *Atilla Aydoğdu*

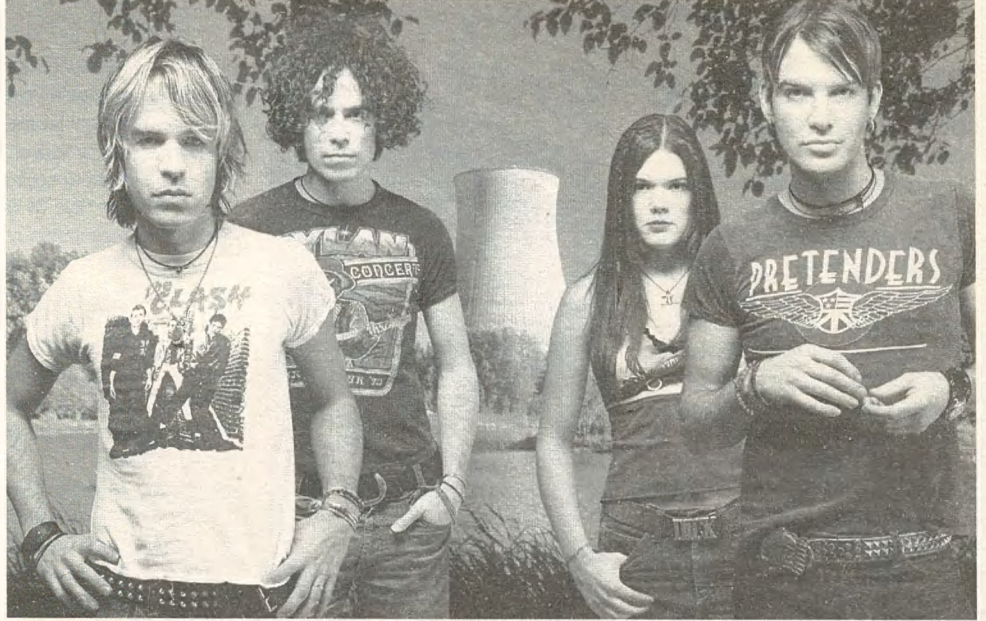
Bütün çabalamamıza karşılık, amaca ulaşacak yerde ondan uzaklaşmakta olduğumuzu dehşetle gördüğümüz anda, tam o anda, şimdiden söylüyorum bunu size, birden erişeceksiniz amaca.
DOSTOYEVSKI, Karamazov Kardeşler

[iyi ki (kızırır) **gördük duyduk**]

DANDY WARHOLS

Welcome To The Monkey House (EMI)

Andy Warhol'un kehanetine nispet, Dandy Warhols da herkes gibi, 2000 yılı geldiğinde ünlü oldu. Üstelik onların ünlü olmalarını sağlayan süre 15 dakika bile sürmedi. Önceki albümleri "Thirteen Tales From Urban Bohemia" tam raflarda tozlanmaya yüz tutmuşken, İngiltere'de bir cep telefonu markası, albümde yer alan "Bohemian Like You" şarkısını reklamlarında kullanmaya başladı. O güne dek "onurlu fakat başı eğik" bir kariyer sergileyen Dandy Warhols elemanları, bu reklam sayesinde ki, gözlerini listelerin üst sıralarına çevirme cesaretini elde ettiler. Heyhat!!! Hayat zalim, müzikseverlerse hâlâ "çılgin ve unutkan"; Dandy Warhols'u sevdiikleri yıl doğal olarak geçen seneydi. Bu da şu demek oluyor: Sisifos efsanesi misali, gruplar yeni bir albüm yaptığında yola kaldıkları yerden değil, tepenin dibinden başlamak durumundalar. Üç yıl aradan sonra gelen "Welcome To The Monkey House"un yolu bu nedenle bir hayli yokuş! Warhols elemanları bu yokuşa koyulurken arkalarına destek olarak ilginç bir ismi seçmişler. 80'lerin ikon isimlerinden Duran Duran'ın "en ilginç" ismi Nick Rhodes, tabiri caizse albümün prodüksiyon amiri. Rhodes, albüme dair kuşkuları körükleyen bir isim. Kariyerleri boyunca maalesef "İmitasyon Roxy Music" olmaktan öteye gidemeyen Duran Duran'ın ismi bile, acaba bunlar da "Dandik" Warhols mu oldular sorusunu akıllara getirmeye yetiyor. Ama Dandy Warhols'un damarlarında akan kan, asil İngiliz kanından ziyade, "big apple" suyu... Aslında albümün kapağı olan biteni gayet iyi özetliyor. Hatta filmi izlemeden sonucu öğrenmiş kadar bi-

le oluyoruz. Kapakta, kabukları fermuar gibi açılan bir muz var. New York ile pop-art'ın kesişme noktasında duran Velvet Underground ve Nico'nun, Andy Warhol ürün albümlerinin kapağındaki "meş'um" muz bu! Fermuarsa, Rolling Stones'un "Sticky Fingers" albümünün kapağındaki kot pantolonun önünü açan fermuar! (Stones'un kapağında yer alan fermuar, gerçek bir fermuar olup hareket ettirilebiliyordu.) "Welcome..." şom ağızlı kapağına karşın içeriğinde ki değişik tatlar sayesinde ayakta kalmayı başaran bir albüm. "English Man In New York"dan ziyade "American Guys In London" kimliğini taşıyor. Nick Rhodes'un rolü "onlara rehberlik eden uzaktan akra-

ba"dan öteye gitmemiş neyse ki... Hatta albümün ilk yarısında süren yol sarhoşluğu, sekizinci şarkı "Insincere Because"dan sonra geçiyor ve kendi hikayelerini anlatmaya başlıyorlar. "Thirteen..." kadar açılımı olmayan bir albüm olsa da, "Welcome..." iyi bir albüm olmuş. New Yorkseverler'den kaynaklanan nedenlerle New York'a bir türlü ısınamayan benim gibi biri için bile iyi bir albüm. "Büyük Elma"yı sıkışmışlar, akıllı davranıp suyunu dökmüşler. Geri kalana "özü" gözüyle bakacaklar kadar, "posa" yaftasını yapıştıracakları da hesaplayıp "bu bir muz" demeye getirmişler. Fermuar tutukluk yapmazsa, işleri iş! Atilla Aydoğdu

CARDIGANS

Long Gone Before Daylight (EMI)

On sene önce, içine doğduğu koşullara ters de olsa, içinden canlılık fışkıran bir ilk albüm yayınladı Cardigans. Sonradan fark edilse de, bir ayağı yirmi otuz yıl öncesine uzanan Emmerdale (ya da allanıp pullanmış haliyle "Life"), çok insanı kararsız bırakmıştı. Kulaklara hafiften 60'lar, 70'ler filmlerinin, dizilerinin ezgileri çalınıyordu. Distorte seslerden ziyade temiz caz tonlarına tutunan, özenle çalınmış gitarlara, yine sanki caz bardan yeni kaçıp popa gönül koymuş kıvrak bilekli bir davul eşlik ediyordu. Öndeyse hakikaten Life dergisine poz vermiş gibi, "ölümcül kadın" ve "lolita" imgelerini hem sesiyle, hem fiziğiyle birleştirmiş bir Nina Persson vardı. Derken "First Band On The Moon" ve "Gran Turismo"da yaptıkları buruk, acı dozu artırılmış-beylik tabirle-soft rock, "bayan vokalli rock grubu" yolunun pek çok vasat yolcusunu (mesela Catatonia) unutturup Cardigans'ın yerini iyice sağlamlaştırmıştı. "Long Gone Before Daylight" ise 2001 noelinde tohumları atılmış, anca bu baharda meyve vermiş son Cardigans

albümü. Uzak, -kağıt üstünde- ilgisiz de olsa, ilk tahlilde bir Sheryl Crow albümüne benzetmek kaçınılmaz bu albümü; ama sonradan Cardigans'ın o kadar yüzeyde gezmediği, kötü revize edilmiş bir country'nin ötesine geçtiği görülüyor. Daha ekonomik ve sakin kullanılan gitarlara, aynı havada, yine uyumlu bir davul eşlik ediyor. Aslında şunu demek daha doğru: Cardigans, on senede sırayla şehir içi trafiğinin, otobanın ve tali yolun müziğini yapıyorsa, şimdi iyice toprak yollara girmiş görünüyor. Arka planda kalkan toz, topra-

ğın "doku" olarak etkisi Nina'nın sesinde ve enstrümanlarda hissediliyor. "27 senedir bir sürü insana tutunmaya çalıştım" diye başlıyor albüm, "bu da iletişimse, bağlantıyı koparmayı tercih ederim" diyor Nina. "Bu gece kopmam lazım" gibi şeyler değil artık ağızdan dökülenler. Zaman içinde "sev beni, hep sev, hemen sev, yine sev"den "aslında seni satın alabilirim"e evrilme, şimdi de "aradığım sen değilsin be" minvalinde sözler... "I disconnect" derken sanki "I just connect" der gibi Nina, istemese de yan-

cebini göz ucuyla işaret ettiğini düşünebiliriz buna kanıp. Kelime oyunlarına takılmamak mümkün değil zaten, son şarkı "03.45: No Sleep"te hepimize tatlı rüyalar dilerken "sleep in peace" diyor, ama sabahın 03.45'i ve uykusuzluk aklı "sleeping pills"i getiriyor. "Communication", -ikinci klip şarkısı- "You're The Storm" ve "And Then You Kissed Me" gibi birkaç kınlgan güzelliğin üstüne kafamıza yine bir şey takılıyor. Bu sefer rahibeye koşuyoruz, "hey sistir, madem aşkın ölmeyeceği doğru, neden aşıklar ayakta kalmakta bu kadar zorlanıyorlar" diye soruyoruz. Cılız bir ses geliyor, işimize yaramıyor. Ortalarda bu aralar sıkça duyduğumuz ilk single "For What It's Worth" var, doğru seçim değil de, doğal seleksiyon gibi duruyor. Diğer şarkılar kendi aralarında içip dertleşirlerken, o derdini sahnede anlatmak istiyor, "tek" olarak. En güzel şarkı ise sonlara doğru, "Feathers and Down". Nina ninni söylüyor, gitar da uyuyana dek en temiz tonuyla cevap vermeye, yetismeye çalışıyor. Sonra işte saat oluyor 03.45, Nina hâlâ uyuyamamış, dertleri bitmemiş. Bir-iki albüm daha çıkar eteğinden belki, ama görünen o ki, saz arkadaşlarının uykusu gelmiş... Başar Uğur

Geçen ay Bugge Wesseltoft söyleşisinde, sanatçının hayran olduğu müzisyenleri sıralarken, Yello yazacağımıza Yellow yazmışız.

Göreceğim bir düşün / Düşünü gördüm düşümde / Kıysındaydım bir gölün, / Bakışyorduk ecelle
AHMET OKTAY

Gazetede ilk kez Anita Ekberg'in bir fotoğrafını gördüğümde çizgilerimden birinin canlanmış olduğu duygusuna kapıldım. Onunla tanıştığımda beklentilerimin de üstünde olduğunu gördüm. Ona, "düş figürümün hayat bulmuş halisiniz" dedim. Beni "sizinle yatmam" diye yanıtladı. **FEDERICO FELLINI**

Bu yukarıdaki olaylar, Tante Rosa'da kevgirden süzülen su gibi akıp gitti ve Tante Rosa kevgirin deliklerinden dünya ya bakmaya başladı.

SEVGİ SOYSAL, Tante Rosa

RADIOHEAD

Hail To The Thief

(EMI)

Radiohead'ın iyi albümler yapan bir grup olmaktan çıpıp ölümsüz bir grup sıfatını hak etmesi, sadece mü-kemmelleşen şarkı formları ve müzikal fikirlerle açıklanamaz. Denebilir ki, Radiohead bir müzik grubu değil, bir söylem grubudur. Bu söylemin benzerlerinden farklılaşması, "Pablo Honey"deki 'Kader! Elimi tut ve beni bu dünyadan koru' doğrudanlığı ve aşinalığının yerini "The Bends"deki "bu makine iletişim kurmayacak" farkındalığına ve "OK Computer"daki "sessiz bir yaşam süreceğim, bir el sıkışması ve biraz karbonmonoksit" kötümserliğine bırakmasıyla gerçekleşmiştir. Radiohead denilince birçok insanın aklına ilk gelen imgelerden birinin "OK Computer"ın ağırlık merkezini oluşturan "Fitter Happier" manifestosundaki arabanın arka koltuğunda oturan, emniyet kemeri bağlı, gülümseyen acınası bebek olması tesadüf değildir. Radiohead'de söylem önce gelir, müzikalite onu takip eder. Beş müzik heveslisi lise genci, kişisel hırsları unutup hayata beraber tutunmuş, okumuş, sorgulamış, düşüncelerini içselleştirmiş, sağlıklı dünya görüşleri oluşturmuş ve kafalarının dolmasının sonucunu olarak müzikal anlayışları kendilerinin bile hayal edemeyeceği yerlere gelmiştir. (Blur'un son albümü "Think Tank" bu yüzden eskilere göre çok daha iyidir; Rage Against The Machine'i unutulmaz yapan müzikleri, militan söylemler çıkarılınca aslında hiçbir.) "Kid A" ve "Amnesiac" seansları, Radiohead'ın anlatmak istediklerini aktarmaya yetecek bir müzik henüz yapmadığı için keskin doğum sancılarının eşlik ettiği bir yaratım sürecidir; sonucun garipliği garipsenmemelidir. Müzik vahiy yoluyla yapılan bir şeymiş gibi gelse de, aslında us yoluyla yapılır.

"Hail To The Thief" albümünde Radiohead sürekli bir yerlere selam çakıyor: 1) Etkilendikleri müzisyenlere; 2) Eski benliklerine. Birinciden başlayalım: Radiohead'ın bahsettiğimiz sorgulama ve içselleştirme

çabasının içerisinde, yazarlar ve düşünürler kadar, müzik dünyasının sıvrılan isimleri de bulunuyor ve ne mutlu bize ki, Radiohead elemanları kaliteli müzik dinliyor. Tarihteki birçok büyük grubun er ya da geç kendilerini yenileyemeyip yok olmasının sebebi olan "kibir" duygusu Radiohead elemanlarında yok gibi gözüküyor; grup, üzerlerine gölgesi düşen sanatçıların rahatça söyleyebilecek kadar açık yürekli. "2+2=5" parçasının ikinci yarısındaki nefes nefese Thom Yorke vokali, Radiohead'ın favori gruplarından Clinic'in vokalisti Ade Blackburn'un vokaliyle fazlasıyla animatör. Autechre ve Aphex Twin'in yanısıra geçtiği-

miz senenin efsanevi Portekiz konserlerinde Radiohead'e eşlik eden Four Tet gibi elektronik müziğin en ilginç isimleri "Backdrifts" ve "The Gloaming"de el sallıyorlar. "I Will", soğuk ama bir o kadar da sıcak dokusuyla İzlandalı Sigur Rós'u hatırlatırken, "kendi geri vokalimi ancak ben yapabilirim" diyen Thom Yorke, bir Jon Thor Birgisson falsetto'su patlatıyor. "We Suck Young Blood" parçasının ortasındaki kısacık kopuş, grubun CD koleksiyonundaki Miles Davis gibi sanatçıların bulunduğu caz bölümünden geliyor. "There There"nin tamtam davulları 80'lerden kalma. Bunlara rağmen, hatta belki de bunlar sayesinde Radiohead kulağa yine Radiohead gibi geliyor. Denenmemişi denemek için her şeyin yepyeni olması gerekmiyor.

İkinci maddeye gelelim: Her ne kadar "Hail To The Thief" eski Radiohead albümlerinin bir kolajı tanımlanabilirse de, nostaljik çağrışımlar yapan birçok ana da rastlanıyor şarkıların belli noktalarında. Grubun çoktan geride bıraktığı "Pablo Honey"deki saf akustik hava bile "Go To Sleep"te (bkz: "Thinking About You") mevcut. "The Bends" albümünü karanlık baladlar ve gitar çılgınlıkları olarak ikiye ayırırsak, "Scatterbrain", "Bulletproof.. I Wish I Was"ın; "2+2=5"nin ikinci yarısı ise "Just"ın oralarda bir yerlere denk düşüyor. "Where I End And You Begin" ve "We Suck Young Blood" hem tematik, hem de tavrısal, hem de müzikal açıdan "OK Computer"a yakışan şarkılar. Düşünsel açıdan aynı zamanda doğduğunu düşünüp bir sayabileceğimiz "Kid A" ve "Amnesiac" albümlerinin elektronik denemeleri "Sail To The Moon"da ya da "Pulk/Pull Revolving Doors"un ikizi "The Gloaming"de açıkça ortada. Ağır akan karanlık/aydınlık marşlar da "Sail To The Moon" / "A Punch Up At A Wedding" gibi örneklerle yerli yerinde. Bu benzetmeler, Radiohead'ın geçmişe sığındığı ve yeni bir şey ortaya koyamadığı mânâsına gelmiyor elbette. Evet, "Kid A" gibi bir paradigma değişimi değil "Hail To The Thief", ama kendi bilimlerini bir duvar öreri gibi tuğla tuğla geliştiriyor radyokafalar. Ya da şöyle diyelim: "Kid A"de yepyeni bir müzik yaratırken fikirlerini ancak dinleyicilerinin kafalarını karıştırarak aktarabilen beşli, şimdi kafalarındaki çok daha emin ve söylemek istediklerini tane tane anlatıyorlar. Belki de "Hail To The Thief" albümündeki müzikten ve etkileşimlerden bahsetmeye hiç gerek yoktu. Sadece söylemlere bağlı kalsak da yeterdi. Thom Yorke "A Punch Up At A Wedding"de dünyadaki barış ve demokrasi neferlerine sesleniyor: "İllâ gösterimizin içine etmeliydin / Büyük günümüzü parçalamalıydın / Herkes için her şeyi mahvetmeliydin / Tıpkı düşündeki bir sarhoş gibi / İkiyüzlü ve çıkarıcı / Zehrini bana bulaştırma / Antika dükkanında bir kabadayı / Arkamı döndüğümde bile yerinden kıpırdama..." Müzik arkasından nasıl olsa gelecektir. *Yiğit Atılğan*

Saklıkent

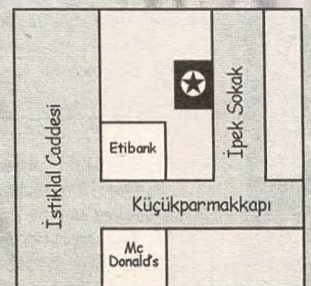
Slow Food

Anne yemeği lezzetinde
Ev yemeği ederinde

Ahste çek kürekleri
Mehtap uyanmasın

İstiklal Cad. Küçükparmaklı İpek Sok. No:18 Kat: 2 Tel: 292 38 89

ON ŞARKI

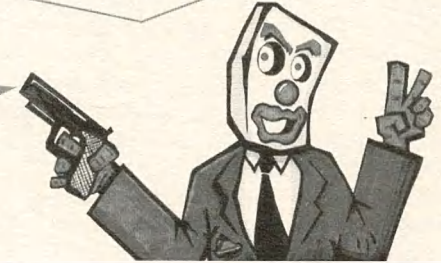
Blur Out Of Time
Donovan Universal Soldier
Edip Akbıram Zor İş
Fairport Convention Fotheringay
Foreigner I Want To Know What Love Is
Hüsker Dü Don't Want To Know If You Are Lonely
Joan Baez We Shall Overcome
Mor ve Ötesi Yaz
Siouxsie & The Banshees Hong Kong Garden
Tanju Okan En Güzel Aşkı Bulacaksın

ROLL DİSKO OTUZ

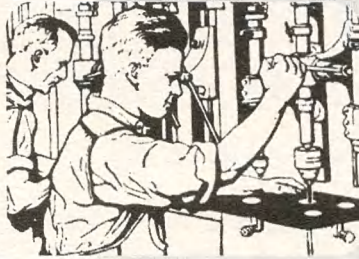
YİRMİ ALBÜM

Bülent Ortaçgil Gece Yalanları
Daniel Lanois Shine
David Sylvian Blemish
Elvis Costello Spike
Gun Club The Las Vegas Story
Jeff Buckley Grace
Joe Strummer & The Mescaleros Rock Art and the X-Ray Style
Keziah Jones Black Orpheus
Lloyd Cole Music In A Foreign Language
Mick Harvey Intoxicated Man
Miles Davis Agharta
Neil Young with Crazy Horse Broken Arrow
Neko Case & Her Boyfriends Furnace Room Lullaby
Richard Thompson The Old Kit Bag
Sıfır İnsan Ritm Makina
Stereolab Emperor Tomato Ketchup
Stevie Wonder Innervisions
Suicide American Supreme
Susheela Raman Love Trap
Vic Chesnutt Silver Lake

MESLEK ŞARKILARI

All Night Operator - **Bryan Ferry** • The Barber Shop - **Tom Waits** • The Comedians - **Elvis Costello** • The Container Drivers - **The Fall** • Çapkın Satıcı - **Ajda Pekkan** • Çöçüler - **Erkin Koray** • Daktilo - **Seyyan Hanım** • Değirmenci Kantosu - **Gülistan Hanım** • Eric The Gardener - **Divine Comedy** • Eskici - **Biricik** • Gardiyan - **Juanito** • Fieldworker - **Crosby & Nash** • Filmstar - **Suede** • Gelme Postacı - **Hakkı Bulut** • Gemiciler - **Alpay** • Hamal Ali - **Emekçi** • The Hopeless Housewife - **Bad Religion** • Housewife - **Dr. Dre** • I Wanna Be A Cosmonaut - **Riff Raff** • If I Were A Carpenter - **Joan Baez** • İcra Memuru - **Kah-talı Mıçı** • Kaportacı - **Bulutsuzluk Özlemi** • Kaptan (Yolculuk Ne Zaman?) - **Bülent Ortaçgil** • Keman Öğretmeni - **Özdemir Erdoğan** • Les comédiens - **Charles Aznavour** • Liman İşçisi - **Fuat Saka** • Limoncu / Bizim Maalle - **Del Selim & Kadir Ürün** • Me and The Farmer - **The House-martins** • Mimar - **Ferdi Tayfur** • Nick The Chopper - **Barış Manço** • Night Nurse - **Simply Red** • Opera Singer - **Cake** • Ormancı - **Müzeyyen Senar** • Painter Man - **Boney M** • Postacı - **Bora Ayanoğlu** • Sandalcı - **Müslüm Gürses** • Tamirci Çırağı - **Cem Karaca Dervişan** • Taxi Driver - **Martin and The Brownshirts** • Tezgahtar Nebahat - **Ahmet Kaya** • Trapezci Kız - **Mozak** • The Watch-Repairer Man - **Kaleidoscope** • Yaz Gazeteci Yaz - **Selda**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Evanescence** Fallen
2. **Radiohead** Hail To The Thief
3. **Stereophonics** You Gotta Go There...
4. **S Club 7** The Greatest Hits
5. **Annie Lennox** Bare
6. **Christina Aguilera** Stripped
7. **Justin Timberlake** Justified
8. **Metallica** St. Anger
9. **UB40** Labour Of Love Vol. 1-2-3
10. **Drifters** The Definitive

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Evanescence** Bring Me To Life
2. **Fast Food Rockers** Fast Food Song
3. **R Kelly** Ignition Remix
4. **Delta Goodrem** Lost Without You
5. **Wayne Wonder** No Letting Go
6. **Jennifer Ellison** Baby I Don't Care
7. **Ashanti** Rock Wit U
8. **Busta Rhymes & M. Carey** I Know What You...
9. **XTM & DJ Chucky** pts Annia Fly On...
10. **Christina Aguilera** Fighter

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Monica** After The Storm
2. **Luther Vandross** Dance With My Father
3. **Metallica** St. Anger
4. **Radiohead** Hail To The Thief
5. **Annie Lennox** Bare
6. **50 Cent** Get Rich Or Die Tryin'
7. **Norah Jones** Come Away With Me
8. **Evanescence** Fallen
9. **"2 Fast 2 Furious"** (Soundtrack)
10. **Kelly Clarkson** Thankful

=16 Dört kere dört onaltı: Plaklarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?

KÖSTEBEK / Aznavur

1. **Evanescence** Fallen
2. **Radiohead** Hail To The Thief
3. **Skin** Fleshwounds
4. **Metallica** St. Anger

ZİHNİ / Akmar

1. **Four Tet** Rounds
2. **Evanescence** Fallen
3. **Radiohead** Hail To The Thief
4. **Blur** Think Tank

KARGA / Kadıköy

1. **Keziah Jones** Afrosurrealism For The Ladies
2. **Radiohead** There There
3. **King Crimson** Dangerous Curves
4. **Brian Eno** Like Pictures Part

SHAFT/ Taksim

1. **Pink** Just Like A Pill
2. **Blues Brothers** Think
3. **Dio** Holy Diver
4. **Reef** Who Are You

DECODED / Atlas

1. **Fuat** Hassickdir 2
2. **Radiohead** Hail To The Thief
3. **Fisherspooner** #1
4. **Fuat** Hassickdir 3

KARGA / Atlas

1. **Radiohead** Hail To The Thief
2. **Dandy Warhols** Welcome To The Monkey House
3. **Dave Gahan** Paper Monsters
4. **Air & Baricco** The City

ARAF / Galatasaray

1. **Baba Zula** Kısaltmalar
2. **Ciwan Haco** Fegiro
3. **Ben Harper** With My Own Two Hands
4. **Keziah Jones** All Praises

TRIP/ Kadıköy

1. **Radiohead** There There
2. **Ocean Colour Scene** Up On The Downside
3. **Elvis Costello** I Don't Want To Go...
4. **Dexys Midnight Runners** Come On Eileen

Denizci'yle yeni bir plak şirketi kurduğunda, ilk iş olarak "Memleketim"i yeniden piyasaya sürdü. Çok güvendiği bu şarkı yine ilgi görmedi. Ertesi yıl, şarkının böylesi bir görev yükleneneğini bilseydi, Ayten Alpman bu şarkıyı piyasaya sürer miydi bilmiyoruz ama, bildiğimiz, Alpman'ın ikinci büyük yükselişinin bu şarkıyla olduğu. Harekâtın hemen ertesinde plak çok satmaya başladı ve baskı üzerine baskı yaptı. Ses Plak, bu ilgiyi görünce, Ayten Alpman'ın o güne dek çıkmış 45'liklerini bir albümde toplayarak "Memleketim" adıyla piyasaya sürdü. Şarkı, böylelikle, önce caz şarkılarıyla tanınan, sonra "aranjman" söylemeye başlayan Ayten Alpman'ın üzerine yapıştı, kaldı. Şimdi Ayten Alpman denildiğinde akla bir "Memleketim" geliyor, bir Kıbrıs.

"Sonradan" ünlenecek tek plak bu değil. Kıbrıs harekâtı, Hasan Mutlucan'ın hayatında da önemli bir rol oynadı. Hey dergisinin ifadesiyle, "Türk ordusu yavru vatanda destanlar yazarken radyo ve TV de Mutlucan'ın kahramanlık türkülerini yayınlıyordu. Adanın kaderini değiştiren büyük zafer, Mutlucan'ın da kaderini değiştirmişti..." Söz konusu "Kahramanlık Türküleri" isimli longplay uzun dönem listelerde 1 numarayı o dönem. 1974'te, harekâtın altı ay önce piyasaya çıkmış, temmuz ayının sonunda yok satmaya başlamıştı. "Eğer o plağımı şimdi yapmış olsaydım, millî duyguları istismar etmiş olurum diye düşünüyorum. Oysa şimdi o kadar rahatım ki..." diyor Mutlucan 4 Eylül tarihli Hey'de.

Yasemin Kumral'ın, yazının başında söz ettiğimiz şarkıları da aslında harekât sayesinde "yeniden" dinleyiciye ulaşan şarkılar. "Gime'den Yol Bağladık", daha önce, yine Melodi Plak tarafından yayınlanmış bir başka şarkının tomanından edilmiş hali. Şarkının bestecisi Can Başer'in, 1971 yılında çıkan 45'liğin ilk yüzünde yer alan "Bilmem" adlı şarkı bu. Başer, bu şarkıyı, "radyoda 07.30 haberlerinde dinlediği Pakistan-Hindistan savaşı hakkındaki bir haberden etkilenip esinlenerek", 22 Nisan 1970'te Eskişehir'de yazıp bestelemiş. Sözler şöyle: "Yıkılsın bu dünya, erisin canlar / Silahlar konuşsun dökülsün kanlar / Bir

Yasemin Kumral, geçtiğimiz hafta Kıbrıs'tan hiç beklemediği bir mektup aldı. Zarfı şöyle bir yokladığında bir yumuşaklık hissetti zarfın üzerinden. Merakla mektubu açtığında ilk dikkatini çeken şey beyaz-mavi parçalardan oluşan bir bez parçası oldu. İlk bakışta ne olduğu anlaşılamayan "Bez" in beyaz kısmında tükenmezle şunlar karalanmıştı:

"Yasemin'e Amfibik Deniz Piyade Birliğinden...

30 Ağustos 1974, Gime

Mesut Günsev (Dz. P. Ütgm.), Muhsin Ergene (Dz. P. Kd. I. H.), Mustafa Bakkal (Dz. P. Üstçvş.), Orhan Girgin (Dz. İkm. Asb.)

Evet, Kıbrıs'ta kahramanca çarpışan birliklerimizden bir kısmına dahil askerler, bir harekât sonrası ellerine geçirdikleri Yunan bayrağının bir parçasını

gün gelip o, öfkeyle kalkanlar / Mezanın başında ağlar mı bilmem? // Medeniyet demiştin, al işte sana / Getirdiği ne varsa savaştan yana / Bir gün olur o liderler gelir de bana / 'Barış yapalım mı?' diye sorar mı bilmem? // Hepsinin gözlerinde var perdeleri / Önlerinde bombalarının düğmeleri / Bugün o düğmelere basan elleri / Acep bir gün barış harcı karar mı bilmem? // 'Yurtta sulh, cihanda sulh' diyor bilenler / Harbe karşı çıkıyor harpten gelenler / Bugün süngü takip bağır delenler / Açtıkları yaraları sarar mı bilmem?"

Bu sözlerin, Yeşil Giresunlu'nun elinde, hamaset çığlıklarıyla süslenmesi, şarkının bir savaş dansına dönüştürülmesi ilginç elbet.

İlginç olan bir başka şey, Yasemin Kumral plağının arka yüzünde yer alan "Barış Dersi"nin Can Başer tarafından 1972'de "Barış Şarkısı" adıyla plak yapılmak istenmesi

ve Melodi'nin bu şarkıyı yayınlamayı reddetmesi. Gerçekçe, şarkının içinde geçen "Amerikalılar peace

derler" sözünün "pis derler" gibi algılanması...

Neye niyet, neye kısmet!

"Barış Dersi"nin, aynı yıl, Yeşim tarafından da seslendirildiğini söylemiştik. O plağın arka yüzünün "Aslan Mehmedim" adlı şarkı olduğunu da ekleyelim bu bilgiye. Görece savaş karşıtı bir söyleme sahip, biraz da romantik, bestecisi Şanar Yurdatapan'ın deyişiyle "sağ gösterip sol vuran" bir şarkı. Bir asker anasına hitap eden sözlerde Yunanistan dağlarında da şehit oğlu için ağlayan bir "ana"nın varlığından söz ediliyor ve savaşın ne kadar kötü bir şey olduğuna dikkat çekiliyor. Bu haliyle, memleketin nadir savaş karşıtı şarkılarından biri olmakla kalmayıp diğer plakların arasında iyi niyetli bir girişim olarak yerini alıyor; aynı zamanda onların hepsine toptan ama sessiz bir karşı çıkış.

Yine aynı tarz başka bir şarkı, Füsün Önal'ın "İsimsiz Kahramanlar"ı. "Arkadaş" filminin teması üzerine Çiğdem Talu'nun yazdığı sözlerle oluşturulmuş bu şarkı: "Sen ki Gime dağlarında / Yere düşen düşmanına / Baktın baktın kahroldun ya / Seni yazar tüm destanlar // Barış için savaşanlar / Özgürlüğü savunanlar / Ve halkına in-

imzalayıp Yasemin Kumral'a göndermişlerdi. Fakat, neden bir başkasına değil de, Yasemin Kumral'a gönderilmişti? Kumral, bu sorunun cevabını da zarfın içindeki mektuptan öğrendi: "Sevgili Yasemin Kumral,

Son plağınız 'Gime'den Yol Bağladık' tüm harekât boyunca bize büyük destek oldu. Kıbrıs Bayrak Radyosu'nun sloganı haline gelen bu şarkıyı günde defalarca dinliyor, bir kat daha kamçılanıyorduk. Gururluyduk. Sonra dilimizden düşmez oldu. Omorfo'da mayın tarlasına düştüğümüzde yine radyoda o şarkı çalıyordu. Evet, bizlerden binlerce kilometre uzaktaydınız. Ama, sesinizle hep yanımızdaydınız.

Size harekât sırasında Yunanlıların bırakıp kaçtığı bayraklarının bir parçasını hatıra olarak gönderiyoruz. Gime'den gönül dolusu selam ve sevgilerimizle..."

Yasemin Kumral, mektubu okuduktan sonra büyük sevinçle imzalı bayrağı odasının baş köşesine yerleştirdi. Şöyle konuşuyordu genç şarkıcı: "Çok mutluyum. Çok heyecanlandım ve duygulandım. Böyle bir armağan alacağım hiç aklıma gelmezdi... Zaferimizden bir kez daha gurur duyuyorum." (16 Ekim 1974 tarihli Hey dergisinden)

nanlar / Sizi yazar tüm destanlar." Bu plağın arka yüzünde de "Biz Barışçı Milletiz" adlı başka bir şarkı var. Bu şarkıda da "barış"ın ne kadar iyi bir şey olduğu anlatılıyor, ama söz dönüp dolaşır "haklı savaş"a geliyor: "Ancak haklarımız çiğnenende / Canımıza tak edende / Er meydanı görünende / Ölümünden de yılmayız biz // Dağlarımız taşlarımız / Köylerimiz kentlerimiz / Yiğidimiz askerimiz / Bir anda biz birleşiriz // Tek bir vücut tek bir yürek / Yola çıkar kükreyerek / Vatan (barış) için ölmek demek / Yaşamaktır yücelerek." Nihayetinde geline tüm noktalar aynı: "Barış için savaşan büyük Türküz biz!.."

Kıbrıs döneminde yapılan şarkılar bu kadar değil. Ayla Algan'ın sesinden bizlere ulaşan "Gel Mehmedim Gel Alından Öpeyim", arada kalmış bir şarkı; unutulmuş, ama hâlâ kimi koleksiyonlarda karşımıza çıkıyor. Dilek Koç'un yazdığı sözler, öy-

Can Başer'in "Barış Şarkısı" 1972'de basılamamıştı. Gerçekçe, şarkının içinde geçen "Amerikalılar buna peace derler" sözünün "pis derler" gibi algılanmasıydı.

le görüne de, pek o kadar masum değil: "Bir ağustos günü acın son buldu / Kıbrıs'ta Mehmetçik efsane oldu / Göğsümüz sevinçle gururla doldu / Gel Mehmedim gel alından öpeyim // Magosa'nın alınması tez oldu / Zalimlere yaz ayları güz oldu / İki günde Lefke yolu düz oldu / Gel Mehmedim gel alından öpeyim // Selam sana ey ordum selam sana / Öğrettin bu kez de Türkü cihana / Ayyıldızım gurur veriyor bana / Gel Mehmedim gel alından öpeyim."

Tabii "diğerleri"ni düşündüğümüzde bunlar yine de "masum" sayılır. Örneğin, aynı minvalde ama farklı bir tarzda yapılmış bir başka plağa elimizi attığımızda, durumun vehametini hemen anlıyoruz. Öğretmen Necati Demir'in, bir yüzünde "Kahraman Mehmetçik", diğer yüzünde de "Yaşasın Aslan Ecevit" adlı şarkılarının yer aldığı bir 45'lik plak bu. Kapağında süngülü bir tüfeğin ucuna takılmış gülü görünce almıştım bu plağı yıllar önce. "Yaşasın Aslan Ecevit"i ilk dinlediğimde soğuk soğuk terler döküğümü hatırlıyorum: "Hazırdır Türk ordusu / Atatürk'ten aldı kursu / Kimseden yoktur korkusu / Yaşasın aslan Ecevit / Alçak Yunan, kalles, it." Bu kadar da değil... Plağın ar-

Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir demişti Ata, şimdi ilk hedefiniz yavru vatan Kıbrıs'tır diyor Karaoğlan, ileri!.. Masumları katlettin / Kardeşini bile kestir / Aklınca Türk'ün elinden / Kıbrıs'ı mı alacak? // Hey gidinin Yunanı, Yunanı / Bellediler mi ananı // Yüce Meclis toplandı / Karaoğlan'a bağlandı / Kumandanlar emir verdi / Mehmetimi Kıbrıs'a yolladı // Sabah Mersin'e girdiler / Öğlen Gime'ye girdiler / Beşparmak Dağları'nı aşarak / Akşama Lefkoşe'ye girdiler // Türke silah atılmaz / Türke de kalleslik olmaz / Türkler harbe kalkınca / Önünde kimse duramaz // Rıza der ki ders olsun / Bu üç günlük iş size / Bir daha sefere ne olur / Sorun siz de dedelerimize // Hey gidinin Yunanı, Yunanı / Bellediler mi ananı... RIZA PEKKUTSAL, Hey Gidinin Yunanı

ka yüzündeki "Kahraman Mehmetçik" de bir o kadar korkunç: "Ne çabuk unuttun eski dersleri / Kendine gel kendine be hey serseri / Hiçbir şeyden korkmaz Türkün askeri / Aman verme düşmana aslan Mehmetçik." Plak, dönemin büyük şirketlerinden birer olan Balet Plak tarafından yayınlanmıştır.

Sadece büyük şirketler değil, neredeyse bütün şirketler, o dönem, böylesi plakları yayınlamış. Dönemin Hey dergilerinde, yeni plakların tanıtıldığı "Sizin İçin Dinledik" sayfası hiçbir hafta Kıbrıs plaklarından geçilmiyor. Neşet Ertaş'ın "Kıbrıs Destanı" ve "Türkiyem" ("Anlattı derdin dünyaya Türkçe / Çaresiz kalınca başına tekçe / Düşündü taşındı merdoğlu mertçe / Yerinde bir karar verdi Türkiyem // Kırk milyonu bir olunca hepimiz / Açıldı Akdeniz'e gemilerimiz / Sarıldı süngüye Mehmetlerimiz / Sonunda zafere erdi Türkiyem"), Muhlis Akarsu'nun "Kalles Yunan" ve "Türkün Sesi", Aşık Fakir'in "Kıbrıs'ın Fethi Destanı/ Vur Kardaş" ("Emir verdi komutanlar / Aksın vatan için kanlar / Kahrolsun kahpe Yunanlar") ve "Üç Yaşında Öldürülen Yavruya Ağıt", Ali Ercan'ın "Türkün Kalbi Kıbrıs İçin Çarpıyor", Aşık Mahzuni'nin "Yürüyün Aslanlar" ve "Kıbrıs Destanı", Ali Kızıltuğ'un "Kanlı Kıbrıs", Aşık İbrahim Saltan'ın "Muratlar Köyü Katliamı", Haşimi Aslıhak'ın "Kanlı Kıbrıs", Süleyman İkinci'nin "Kıbrıs Türküsü", Aşık Yaşar Reyhani'nin "Kıbrıs Uyan Türk Ordusu Geliyor", Aşık Ali Metin'in "Dalgalan Bayrağım Kıbrıs Bi-

zimdir", Aşık Murat Çobanoğlu'nun "Aslan Ordumuz", Sadık Sümbül'ün "Vatan Sağolsun", Ali Ercan'ın "Şehit Anası / Şehit Babası", Nuri Seşigüzel'in "Kahpe Yunanlı", Ali Taş'ın "Seni Gidi Kahpe Yunanlı", Şemsi Yastıman'ın "Kıbrıs Destanı", Adnan Varveren'in "Şanlı Ordu (Kahraman Ecevit)" ve Aşık Kemal Devrani'nin "Vatanım Kıbrıs'a Girmek İsterim" plakları da aynı dönemde piyasaya sürülenler arasında... Rıza Pekutsal'ın "Hey Gidinin Yunanı", Sait Ergenç ve Arkadaşları'nın "Gidiyorum Kıbrıs'a" ve "Girne'ye Bir Lefkoşe'ye İki", Yılmaz İşleyici'nin (konuşan sanatçı: Tanık Gürcan) "Türk Askeri Kıbrıs'a Doğru", Ateş Böcekleri'nin "Ardahan'dan Edirne'ye, Kars'tan Gime'ye" ve "Kıbrıs Filmi: Sosisli Enosis" ("Son asrın toplu tüfekli / İndirimli mindirimli / Karbonatsız sindirimli / Aynalı

min farklı ürünleri.

Rıza Konyalı'nın "Helal Olsun Şanlı Ordumuza (Karaoğlumuza)" adlı plağı, "konuşmalı" bir plak. Lale Akın'ın bu plağın "konuşan sanatçı"sı; bir Türk anası rolünde, şunları söylüyor: "Git aslanım, git yiğidim, git Mehmedim git / Sütüm sana helal olsun, ya gazi ol ya şehit / Hangi ana doğurmuş ki senin gibi bir yiğit / Öcümü almadan gelme / Kıbrıs'ı almadan gelme." Rıza Konyalı, türküyü giriyor: "Bir kat daha girdin kalbe / Yunana vurdun darbe / Beşparmak dağları / Mehmetçik aştı ağılları // Helal olsun helal olsun / Şanlı ordumuza / Helal olsun helal olsun / Karaoğlumuza." Giderek konuşmada doz yükseliyor; provokatif öğeler ekleniyor: "Ben anayım ana / Ben şehit anasıyım / Kancık anası deel / Mehmetçik anasıyım / Vur aslanım / Anan seni bu-

Fusun Önal'ın şarkısında "barış"ın ne kadar iyi bir şey olduğu anlatılıyor, ama nihayetinde geline tüm noktalar aynı: "Barış için savaşan büyük Türküz biz!.."

fiyakalı / Birleşmiş Milletler'den karmalı / Atina'dan aktarmalı / Bilhassa dört dörtlük çıkartmalı / Jet ve havan sesleri müzikli / Neft yağı sürülmüş büzüklü filmi: Sosisli Enosis / Başrolde beyinsiz beyin Yohanidis ve Samson Filtresiz / Altına yağ kaçırın conta haybeci Dikizipis / Figürasyonda cuntaya paravandis Zampara Keskingel ve İngiltere'den Kalhagan / Yönetmen Karaoğlan, Karaoğlan, Karaoğlan / Açgözlülerin boğazını yırtan kılıç / Ve sonuca imza atan bizim aslan Mehmetçik") parodileri ise o dön-

Yalnız bizde değil, Yunanistan'da da Kıbrıs plakları bolca yayınlandı (Meral Atımlı'nın arşivinden)

DÜNYA BİRLEŞİK ECEVİT CUMHURİYETİ

Ayten Alpman >> Deli gibi heyecanlıyım. Kıbrıs'a bütün giriş ve çıkışlar yasak. Özel bir yatım, motorum olsaydı hemen giderdim. Gönüllü hemşire olarak orduya katılmaya her an hazırım. İki gün içinde tam iki kilo verdim. Bugün Hava Kuvvetleri Kurumu'na 50 bin lira bağışta bulundum. Radyoda devamlı çalışan "Memleketim'i, Kıbrıs'ta Mehmetçiklerin huzurunda söylemeyi çok istedim.

Bora Ayanoğlu >> Haklı bir dava üzerinde mücadele ediyoruz. Bütün dünya bunu biliyor. Kıbrıs'a bir moral şarkıcısı olarak gidip kahraman Silahlı Kuvvetlerimize konser vermek istedim. Şarkılar yazmak istedim tüm dünya ulusları dinlesin, "barış" diyen sesimizi duysun diye. Askerliğimi denizci olarak yaptım, fakat ordunun her yerinde görev alırım. Diğer sanatçı arkadaşlarımla bir araya gelip bağış kampanyası açmaya karar verdik.

Beyaz Kelebekler >> Üç defa konser vermek için gittik yavru vatana. İlk gidişimde Rumların Türklere yaptığı hunharca hareketleri görüp hüngür hüngür ağlamıştık. Tüm Rum şehirleri modern bir hayat yaşarken, Türk kesimlerinin aylarca susuz bırakıldığına tanık olduk. O zamanlar, Ada Türkleri "Gime bizim olsun, başka şey istemeyiz" diyorlardı. İşte bu da gerçekleşti. Kıbrıs için canımız feda. İlgili yerlerden

alırsak, tüm geliri Türk Silahlı Kuvvetlerine verilerek üzere bir açık hava konseri vermeyi düşünüyoruz.

Cem Karaca >> Şu anda ateşkes olduğunu duydum. Üzgünüm. Çünkü ben oldu bitti "Peace" sözüne inanmadım. Bağimsızlığını kan dökerek koruyan bir ulusun çocuğuyum. Bağimsızlığımıza herhangi bir tehdit söz konusu olduğunda, bütün Türk ulusu gibi kanımı dökmeye hazırım. "Hasan Kalesi" ve "Dadaloğlu" gibi gerçek kahramanlık türküleri radyoda yayınlanırken gözlerim yaşardı. Askerliğimi jandarma olarak yapmıştım. Gönüllü olarak askere gitmek için şubeye başvuracağım. Sıkıyönetim Komutanlığı ile de işbirliği yapıp, Kadıköy yakasında bir açık hava konseri vermek istiyorum.

Emel Sayın >> Ateşkese memnun oldum. Birkaç gün içinde hayatımın akışı değişti. Geceleri bütün aile fertlerinin bir arada toplanıp ürkütücü bir karanlık içinde beklemesi yüzünden uyuyamaz oldum. Tüm tecrübesizliğime rağmen askere gitmeye hazırım. Mükün olan en yüksek meblağı Kara ve Hava kurumlarına vereceğim.

Erol Büyükburç >> Kıbrıs olayları sonucu Türk Devleti garantör devlet olarak meşru haklarını kullanmış, deniz, kara ve havada Kıbrıs Devletinin kontrolünü ele almıştır. Tanrı Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yardımcısı olsun.

Askerliğimi topçu yapmıştım. Çok iyi top kullanır, en az atalarım kadar da iyi ata binerim. Son Samsun konserimizin gelirini Silahlı Kuvvetler'e verdim.

Edip Akbayram >> Birliklerimizin çıkartma ve indirme hareketlerini heyecanla izliyorum. Çocukluk çağında geçirdiğim felç hastalığına rağmen, arka saflarda da olsa savaşa katılmayı çok arzuluyorum. Bizde ölmek korkusu diye bir şey yok. Antepliyiz biz.

Esin Afşar >> Hükümetimiz yerinde bir karar aldı. Elim silah tutmuyor ama, hasta bakıcı olarak da orduda görev alabilirim. Milliyetçiyiz biz, korkmayız düşmandan.

İzzet Günay >> Savaş aleyhtarı bir insanım. Fakat, ordularımızın zaferinden gurur duyuyorum. Askerliğimi Ulaştırma yedek subayı olarak yapmıştım. Tanrı milletimizin yüzünü güldürsün. Kan dökülmeden yapılacak bir ateşkes antlaşmasını heyecanla bekliyorum.

Muazzez Abacı >> Çok heyecanlıyım. Radyo ve televizyonun başından ayrılmıyoruz. Elim kolum bağlı olarak oturmaktansa, cephede bir çadırdaki hemşire olarak görev almayı isterim. 50 bin liralık bir bağışta bulundum. Biraz daha eklemeyi düşünüyorum. Genelkurmay'dan izin istedik, Kıbrıs'ta askerlerimize konser vermek için. Eşim Atilla Kurtbaş da, askerlik şubesine telgraf çekerek gönüllü olarak askere gitmeye hazır olduğunu bildirdi.

Nazan Şoray >> Milliyetçiyim. Ulusumuz için hayırlısı ne ise o olsun. Şayet, hayırlı son savaşmaktaysa, gözümü kırpmadan giderim. Erkek gibi savaşırım. Türk Donanma Vakfı'na bin lira bağışta bulundum. O an elimde o kadar vardı.

Selçuk Ural >> Tüm milliyetçi duygularım kabardı. Yılların verdiği hınc ile bir an önce savaşa katılmak istiyorum. Askerliğimi piyade olarak yapmıştım. Merkez Komutanlığı'nda tanıdığım bir paşa var. Onu ziyaret edip, yardım toplamak için danışacağım.

Şenay >> Dün gece yatağımda, dünyadaki bütün sınırları kaldırıp tek bir cumhuriyet kurulsun ve başkanlığına Ecevit getirilsin diye düşünmüştüm. Hem orduya katılıp saflarda yer almaya hazırım.

(7 Ağustos 1974 tarihli Hey dergisinden)

gün için doğurdu / Sustur artık havlamaşın / Yunan iti kudurdu." Konyalı'nın desteği de ona göre geliyor elbet: "Bu Yunana bir ders olsun / Söz milletinin olsun / Kıbrıs'ta Yunan kovulsun / Vatan can kurban olsun

// Bütün dünya takdir etti / Mehmetçiğin zaferini / Demez miydim Yunan sana / Kırarım bel kemiğini..." Ve türkü, "Helal olsun helal olsun / Günün adamı Karaoğlumuza" diyerek bitiriliyor.

Örnekler artırılabilir, plak adları birbiri ardına sıralanabilir, bu yazı giderek destana dönüştürülebilir elbet, ama gereği yok. Yine de ilginç bir plaktan söz açmadan geçmeye-
lim; Nurhan Damcıoğlu'nun Yavuz Plak tarafından yayınlanan "Zafer Kantosu"ndan: "Koşa koşu koşu / Girdik

dostlar vay vay aman aman / İşte Kıbrıs'a // Nasılmış bak Türk Ordusu / Kimseden yoktur korkusu / Nasıl kaçtı vay vay aman aman / Yunan'ın da uykusu." Sözleri Ülkü Aker yazmış. Plakın arka yüzünde, yine Ülkü Aker'in sözleriyle "Yunanın Haline Vay" adlı kanto var; "Kabağı da Boynuma Takarım"dan devşirilmiş: "Yuları da boynuna takarız / Yunanı da böyle kovanız / Bize de şanlı Türk derler / Biz adamı fena yaparız // Kahraman Türk Ordusu / Sizi de nasıl hakladı / Tarihten ders almadınız / Kabak da başınıza patladı."

Bir de bir afiş var koleksiyonlarda. "Dikkat: Konser değil, üçüncü Kıbrıs harekâtı!" başlığıyla, bir turneden haberdar ediliyor müzikseverler: "Folk, Pop Folk, Klasik Türk Müziği, Aşık Veysel ve Kıbrıs konulu repertuarıyla dev sanatçı" Fikret Kızılok'un katılacağı konser, Kızılok'un -orijinal fotoğrafa kalemle boyanmış- miğferli bir resmiyle duyuruluyor... Bu afiş, yazı boyunca söz etmemek için direndiğimiz "Kıbrıs '74" adlı plaktan bile daha korkunç geliyor bize. Balet Plak tarafından yayınlanan, Halit Kıvanç'ın sunumu ve ünlü şarkılardan alınan pasajlarla yaratılan "Kıbrıs 74", plak tarihimizde ayrıksı yere sahip olan, ama illâ ki

uzak durulması gereken bir deneme...

Kıbrıs harekâtı, 29 yıl önce yapıldı. O yıl "zafer"i anlatan plaklar yayınlandı, birbiri ardına. Plak şirketleri bu işi çok sevdi ve adında Kıbrıs geçen

plaklara öncelik verdi. O kadar ki, daha önce yayınlanmış kimi plaklar, yeni sloganlarla yeniden piyasaya sürüldü. "Zaferimizi kutluyoruz!" sloganıyla yeniden yayınlanan bir plak, Rauf Denktaş'ın oğlu Raif Denktaş (1985'te trafik kazası sonucu öldü) ve arkadaşlarından oluşan Sila-4 grubunun seslendirdiği "Kıbrısım" ve "Kıbrıs Geline" şarkılarından oluşuyordu. "Yavru vatanımızın tek müzik topluluğu Sila-4, Kıbrıs'tan dalga dalga bütün yurda sesleniyor. Bu şarkılar Kıbrıslı mücahitlerimizin Zafer

Parolası oldu" deniliyordu verilen ilanlarda ve "Kıbrısım güzel kızım / Yanakları kırmızım" sözleri radyolarda yankılanıyordu... Bu eski Kıbrıs türküsü bir alaturka şarkısı getiriyor akla: "Kıbrıs bir ada mıdır? / Cennetten parça mıdır?" Alaturka demişken, Nesrin Sipahi'nin "Yeşil Kıbrıs"ını da analım: "Yeşil ada bizimdir / Vermeyiz

Fikret Kızılok'un katılacağı konser, Kızılok'un -orijinal fotoğrafa kalemle boyanmış- miğferli bir resmiyle duyuruluyor. "Kıbrıs '74" adlı plaktan bile daha korkunç...

onu ele / Kararlıyız bu yolda / Kanımız dönse sele" sözleriyle başlayan şarkı, biraz romantik sürüyor: "Değersin yeşil ada / Binbir tatlı emele" ve "Yeşil Kıbrıs, canım Kıbrıs / Vermemekte kararlıyız" sözleriyle bitiriliyor. Şarkının bestecisi plak kapağına göre Teoman Alpay, ama buna güvenmemek lazım, zira plakın arka yüzünde yer alan meşhur "Çırpınırdı Karadeniz" de bir Teoman Alpay şarkısı olarak gözüküyor. Yazıyı bitirmek üzereyken, Hürriyet gazetesinde yayınlanan yeni bir ilan çarptı gözümüze (aslında "çarptı" değil elbet, "girdi" demek lazım, çünkü tam sayfa ve görülmeyecek gibi değil!): "Kalbiniz Kıbrıs'ta Kalacak" sloganıyla Kıbrıs'a çağıran bir ilan bu. Altında da Kuzey Kıbrıs Türk

Kıbrıs plağı için FUSUN ÖNAL ECEVİT, SANCAR, ALPKAYA ve AKINCI'dan teşekkür mektubu aldı.

Fusun Önal'a son plağı "İsimsiz Kahramanlar/ Biz Barışçı Milletiz" için Başbakan Bülent Ecevit, Genelkurmay Başkanı Semih Sancar, Hava Kuvvetleri Komutanı Emin Alpkaya ve Kara Kuvvetleri Komutanı Eşref Akıncı'dan teşekkür mektupları geldi. Başbakan Bülent Ecevit bir de imzalı resmini gönderdi. Başbakan Bülent Ecevit'in gönderdiği teşekkür mektubu aynen şöyle: "Sayın Fusun Önal Özdemiroğlu, ilginiz ve

göndermek inceliginde bulunduğunuz plağınız için içtenlikle teşekkür ederim. İstedığınız imzalı resmimi ilişikte gönderiyorum. Başarılar ve mutluluklar dilerim. Saygıları sunarım." Başbakan Bülent Ecevit'in dışında Genelkurmay Başkanı Semih Sancar ile iki kuvvet komutanı Eşref Akıncı ve Emin Alpkaya da gönderdikleri mektuplarında Önal'a sanat hayatı için başan diliyorlar. Gelen mektuplardan büyük bir sevinç duyduğunu belirten Fusun Önal, özellikle Bülent Ecevit'ten imzalı resim geldiğini görünce sevinçten havalara uçtuğunu söylüyor. (16 Ekim 1974 tarihli Hey dergisinden)

Cumhuriyeti imzası var! Bir de televizyon kanallarında yayına giren, yine turizme yönelik reklamlar: "Keşfetmek için, kimliğiniz yeterli..." Bunlar nedense, "1976 Anamur-Girne Ortak Barış Şenliği Hatırası" olarak yayınlanan bir plağı getirdi aklımıza: "Anamur'dan Girne'ye / Girne'den Anamur'a." Sözlerini "Anamur Belediye Başkanı"nın yazdığı şarkı Şanar Yurdatapan tarafından bestelenmiş: "Sen benim yıllar yılı / Anayurdumla nişanlı / Dügün demek beklediğim / Gelinlik kardeşimsin." "Barış" lafıyla açtık yazıyı, "barış" lafıyla kapatalım, ama bu iki parantez arasında sözünü ettiklerimiz pek hoş şeyler değil. Gönül elbet onların sadece bu yazıda kalmasını istiyor, ama Kıbrıs "sorunu" hâlâ sürüyor, hamasi nutuklar hâlâ atılıyor ve Güney Kıbrıs'ın "da" bizim olduğu konuşuluyor, "Türkiye'nin Savunması Kıbrıs'tan başlar" afişleri boy gösteriyor duvarlarda.. Eurovision'da, hem de "barış adına" denilerek "biz" e verilen 8 puan bile değıştirmede bu durumu. Hadi hayırlısı...

Murat Meriç

Kıbrıs'ın sevilen topluluğu **SILA-4'den mektup var:**

Yavru vatan Kıbrıs'ın genç topluluklarından Sila-4'den geçtiğimiz günlerde bir mektup geldi. Kıbrıs Cumhurbaşkanı ve Türk Yönetimi Yürütme Kurulu Başkanı Rauf Denktaş'ın oğlu Raif Denktaş, Aydın Kalfaoğlu, Erdinç Gündüz ve Ferahzat Gürsoy'dan kurulu olan Sila-4, bildiğiniz gibi şu günlerde "Kıbrısım" ve "Kıbrıs Geline" adlı bestelerin bulunduğu dördüncü plakla

ryıla listelerimizde yükseliyorlar. Plakları listelerdeki savaşa katılırken, Sila-4'ün dört elemanı da eski birer mücahit olarak silahları ellerinde Küçükkaymaklı siperlerinde gece-gündüz bekliyorlar...

Sila-4, Hey'e gönderdiği mektupta özetle şunları yazıyor:

"Bir aydır asıl görevimizi yaptığımız Kıbrıs Bayrak Radyosu'ndan uzaktaki Küçükkaymaklı'da silah elde bekliyoruz. Rumlar, suyumuzu ve elektriğimizi kestiler. Bu nedenle 15 gündür değil traş olmak, yüzümüzü bile yıkayamıyoruz. Yüz metre kadar karşımızda Rum siperleri var. Yapabildikleri tek şey küfür etmekten ileri gidemiyor. Türkçe bildikleri için de ağızlarına geleni söylüyorlar. Hepimiz, sevinçle siperlerde yatıp kalkıyoruz. Ama, Ferahzat, ağır hasta olan dört yaşındaki çocuğunu bir aydır göremediği için biraz düşünceli. Raif de bir aydır ne kansını, ne

babasını göremiyor. Vereceğimiz haberler şimdilik bu kadar. Anavatandaki tüm kardeşlerimize gönül dolusu selam ve sevgilerimizi iletiriz." 1960 yılında kurulan topluluk, bir değışiklik yapmadan bugüne kadar geldi. Dört arkadaş 1963 ve 1967 yıllarındaki savaşıla katıldılar. Barış günlerini Bayrak Radyosu'nun stüdyolarında geçirdiler. "Kıbrısım / Dolama Dolamayı" adlı ilk plaklarını 1971'de doldurdular. Ardından "Kıbrıs Geline / Gelmedin", "Ölüm Allah'ın Emri / Yine Seni İstirdim" adlı iki plak daha yaptılar. Denktaş, Kalfaoğlu, Gündüz ve Gürsoy 74 Barış Harekâtı başlamadan bir süre önce radyoevi stüdyosunda "Kıbrısım" ve "Kıbrıs Geline" adlı eski bestelerini yeniden düzenleyip plak yapmışlardı. Şimdilerde, her sabah Bayrak Radyo'nun açılışında Kıbrıslı Türkler "Kıbrısım"ı dinleyerek yeni bir güne başlıyorlar... (25 Eylül 1974 tarihli Hey dergisinden)

SERDAR ATEŞER'İN GÖZÜYLE KIBRIS

Virgül dergisinin Nisan sayısında müzisyen dostumuz Serdar Ateşer'in "Kıbrıs Adası - Gelecek Uzun Sürmedi mi?" başlıklı yazısını görünce, "işte aradığımız adam" deyip kapısını çaldık. Laf arasında, kendisinden yıl bitmeden yeni bir albüm sözü de aldık, ama bugünkü mevzumuz başka.

KELEĞE GELMİŞ BİR ADA

Kıbrıs'a nasıl kafayı taktın?

Serdar Ateşer: Annem Rodoslu. Oranın Türklerindendir. 74'e kadar her yaz Rodos'ta yaşardık. Anneannem, dedem oradaydılar. Her sene Karaköy'den gemiye biner, İzmir-Marmaris üzerinden Rodos'a giderdik. 74'te bıçak gibi kesildi her şey. Rodos'taki Türkler yavaş yavaş İzmir'e, İstanbul'a kaçtı. Dedemler on sene falan dayandılar, sonra İstanbul'a geldiler ve burada öldüler.

Yani, Kıbrıs hareketini, çocuk yaşında, Rodos'a gitmeni engelleyen bir şey olarak yaşıdın.

Şimdi çok komik gelecek, o sıralar çok militarist kafa bir çocuktum. Babam da deniz subayı... Bayıldım Kıbrıs hareketi olduğunda. 13 yaşımdaydım, arkadaşlarım ve ben uçak, gemi, top, tüfek falan çok meraklıydık, cinslerini, modellerini bilirdik. Gazetelerde sürekli tank resimleri, çıkarma gemisi resimleri, efendime söyleyeyim, uçaklar, helikopterler... Savaş çıkınca ertesi gün her şeyin değişmesi gerekir gibi geliyordu, fakat hayal kırıklığına uğramıştım. Biz kalktık, Kıyos'a yüzmeye gittik. (gülüyor) İnşallah etrafımda ille de bombalar patlasın isteyen bir çocuk değildim, ama herkesin evine kapanmasını, asık suratlarla dövünmesini, üzülmesini bekliyordum. Bir baktım, normal hayat devam ediyor, sadece biraz fazla radyo dinleniyor... O dönemde o gemi, uçak resimlerini gazeteden kesip biriktirdim. Kendi hayatımın bir şakası gibi: Çünkü son üç-dört senedir Kıbrıs'la ilgili haber ve yorum kupürlerinin hepsini kesiyorum. Yaşlı amcalar gibi defterlere koyuyorum onları. Çocukken kestiğim gazeteler dönüp bana bir tarafımdan girdi gibi geliyor. (gülüyor)

Dört sene önce ne oldu da Kıbrıs seni ilgilendirmeye başladı?

98 yılında, Virgül dergisinde Kıbrıs üzerine İngilizce bir kitabın tanıtım yazısını okudum: Christopher Hitchens'in "Hostage to History" (Tarihin rehinesi) kitabı. İngiltere'den sipariş ettim, geldiği gün başlayıp üç-beş günde okudum ve benî çok çarptı. Anladım ki, yaşadığımız her şey az çok Kıbrıs'la bağlantılı. Solculuk, Türkiye'deki faşizm, özel harp daireleri, şunlar bunlar, bal gibi de bu konuyla organik ilişkide. Kabaca, soğuk savaş döneminden başlayarak Kıbrıs'taki İngiliz-Amerikan, Türk-Yunan ilişkileri çerçevesinde gelişen olayları anlatıyor kitap. Yazarı, çok ilginç bir adam. Kissinger'a kafayı takmış. "Kissinger'in Yargılanması" kitabı Türkçede çıktı. Fakat son Irak savaşında İngiliz solcularıyla ayrı düşmüş, "bu savaşa karşı çıkmak saçmalaktır" demiş. Herkesle papaz olmuş cins biri.

Sen Türk aydınlarının Kıbrıs konusunu çok sıkıcı bulduklarını yazmışsın yazında.

Evet, ben de onlardan biriydim. Habire birileri toplanıp aynı şeyleri söyler; taraflar şunu yaptı falan filan... İnsanın içinin yağın donduran Denktaş'ın suratı, bir-iki beylik laf... "Sözde Ermeni soykırımı" laflarının başka türüsü. Belki de doğal olanı bu konudan sıkılmak, ama bir yandan da böyle sıkıcı duran şeyleri merak etmek lazım. Resmî söylem tarafından kastre

edilmiş konulara eğilirsen, aslında içinde çok ilginç bir hikaye vardır. Bütün mesele, doğru soruyu sormak.

Nedir o doğru soru?

Türkiye'de, diyelim, "ordu Kıbrıs'tan dışarı" gibi en ufak bir hareket olmuş mudur, çok merak ediyorum. Görebildiğim kadarıyla, bu konuda sert ve sağlam bir duruş yok, bir mücadele yok. Küçük bir grubun dahi olsa, o sırada, savaşa karşı, insan haklarından, sosyalizmden yana bir duruşu göstermiş olması gerekirdi. Manyetik alana gelip sapıtan vektörler gibi solaydın kesim de orada dağılıyor. Bu konuda hâlâ inanılmaz tutucu davranan insanların çoğu, Mümtaz Soysal, İsmail Cem -ne bileyim, Doğu Perinçek'i de mi sayalım, saymayalım onları- eni konu solcu bilinen insanlar. Harekâtı yapan adam o zamanlar ki halkçı Ecevit. Böyle komedi bir durum var... Birikim dergisi, 70'le-

Yaşadığımız her şey az çok Kıbrıs'la bağlantılı.

Solculuk, Türkiye'deki faşizm, özel harp daireleri, 6-7 Eylül falan bal gibi bu konuyla organik ilişkide.

rin sonunda küçük ve ilginç bir kitapçık çıkmış bu konuyla ilgili. Ama çoğu yayında, adet yerini bulsun diye "Amerikan emperyalizminin bir oyunu" dendiği zaman, kafanda bir şey tınlamıyor. Mutlaka Amerikan emperyalizminin bir numarası Kıbrıs'ta dönmüş, peki ama nasıl dönmüş, ne olmuş?

Kıbrıs hareketi, ilk bakışta, ordudan ziyade, hükümetin bir inisiyatifli gibi duruyor: "Kara-

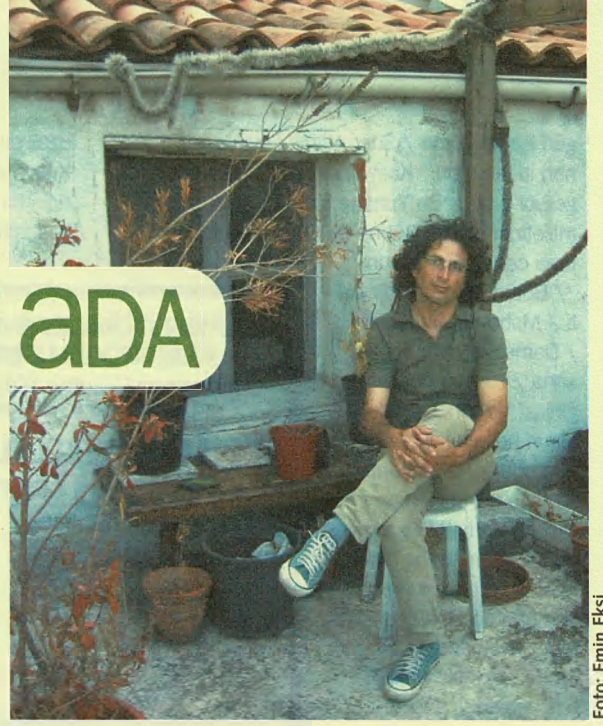

Foto: Emin Ekşi

oğlan Mehmet'i Kıbrıs'a yolladı" durumu yani. Bunda doğruluk payı var mı?

Mehmet Ali Birand'ın "Otuz Sıcak Gün"ünü okumak bile ciddiye alınması gereken bir ordu müdahalesi olduğunu gösteriyor. O kitapta en basitinden şöyle bir bölüm var: Sanırım deniz kuvvetleri komutanı, 1963'te olanları kastederek Ecevit'e diyor ki, "bu sefer gemiler geriye dönerse, ne ben deniz kuvvetleri komutanı olarak kalırım ne de sen başbakan!" Zaten Bülent Ecevit denilen adam, orduyla bir bütün olarak düşünülmesi gereken bir vaka. Askerlerin tercih ettiği, kullandığı, yer yer bizzat iktidara ittiği biri. Kabaca, ABD, kolejli Ecevit

ve TSK: Böyle bir üçlü var. Şu anda da GATA'da tedavi görüyor. **Denktaş'ın da doğrudan TSK ile temasları var o dönem galiba.** Niyazi Kızılyürek'in kitabında ("Milliyetçilik Kışkacında Kıbrıs") ilginç bölümler var bu konuyla ilgili. Bir kere Alparslan Türkeş Kıbrıslı. Ve Türk ordusunda bir "özel hareket birimi" fikrinin yeşemesi ve ilk eylemlilik hali tamamen Kıbrıs'la çıkış bulmuş. Turan ülküsü Osmanlı'nın sonlarından itibaren bir yere patlamak istiyor. Kıbrıs birdenbire işin kolay oluvarıyor. Özel harp daireleri, gizli operasyonlar, Kıbrıs'ta ve Ankara'da birer ekip, adayla bir silah

BU PLAKTAN UZAK DURUN!

Akıllara durgunluk veren bir 45'lik, adı "Kıbrıs 74". Halit Kıvanç maç anlatır gibi Kıbrıs olaylarını anlatıyor. Araya da günün hit şarkılarından "sample"lar atılıyor. Kolajda Ajda'dan Yaşar Özel'e, Timur Selçuk'tan Nilüfer'e, Şecaatin Tanyerli'den Emel Sayın'a, Hamiyet Yüceses'ten Modern Folk Üçlüsü'ne herkes var.

...Olamaz, yok, olamaz, hayır hayır... Hayır, olamaz diyecekti elbette benim memleketim, çünkü Kıbrıs Türkleri: ...Elbet bir gün buluşacağız... umuduyla bekliyor, Rauf Denktaş: ...Kavuşmamız yar ne zaman, yar ne zaman, yar ne zaman... diye soruyordu. Bülent Ecevit hemen Londra'ya uçtu. Fakat İngilizler: ...Arkadaş, dur bekle!... deyince, cevap hazırdı kendilerine: ...Oyalama beni sen boş yere... Ve Ecevit Hükümeti yıllardır beklenen dinamik karan verdi. ...Yıldırımlar yaratan bir ırkın ahıyadınız... Şaşırtmıştı dünyayı. Kissinger acele Nixon'a koştu. Ama Nixon: ...Gitmek mi zor, kalmak mı zor... derindeydi. Kissinger'in güzel sekreterleriyle telefon başından ayrılamıyordu. ...Zırrrrr! Alo, buyrun? / Ne oldu?... ve Türk askerî, Kıbrıs'ta tepeden iniyor, denizden çıkıyor, karada yürüyor, ilerliyor, ilerliyor, ilerliyordu. Yunanistan perişandı. ...Eyvah, eyvah, eyvaah!... Çaresiz kalan Cunta, Paris'teki Karamanlis'e seslendi: ...gel gel gel, gel gel gel... Çocuk Kral Konstantin kendine alındı, o da heveslendi: ...Benim de canım var, ben de insanım... Öte yandan kendi siperlerinde askerlerini bulamayan Klerides soruyordu: ...Hangi rüzgar attı seni... Hangi rüzgar olacak, Mehmetçik rüzgarıydı bu. Önüne düşen Rum askerî, Yunan subayı için ...bir ihtimal daha var, o da... kaçmaktı. Akılanmamıştı Yunanlı. Bunlar değil miydi yıllar önce İzmir'de süngülü deniz banyosu alırken ...tövbelar tövbesi... diye yalvaranlar? Unutmuşlardı demek. Uzaklarda Makarios sızlanıyordu: ...Ellerim böyle boş, boş mu kalacaktı?... Mehmetçik'le Mücahit el ele vermiş, ilk hedefe varmış-

lardı. Bütün dünya bize Girne'yi gösteriyordu: ...Artık senin orası, kimseye sormadan gir... Ateş kesilmiş, Cenevre'de masaya oturmuştu. Yunanlı, İngilizce yanaştı: ...Kalbim bir pusula, sana döndü her fırsatta... Bizim de, ...artık yeter, vazgeç sen oyundan... diye kestirip atmamız gerekirdi. Turan Güneş de öyle yaptı. Çünkü İngiliz: ...Arkadaşımın aşkısın... havasıyla iki tarafı da uyutmaya kalkıyordu. Bizimkilere ayağa kalktı ve antlaşmaya istediğimiz maddeleri koymazsanız, ...koy koy koy koy koy, koy koy koy koy koy... diye boyun eğdi İngilizler de, Yunanlılar da. Evet, antlaşma imzalanmıştı ama, Rumlar ve Yunanlılar rahat durmuyordu. Ne olacaktı şimdi? Bülent Ecevit, Kıbrıs için düşüncemizi herkese açıkladı: ...Bu böyle yarım kalmayacak... (...Lütfen plağı çevirir misiniz...) Yunanlı, ikinci konferansta boyuna mızıkçılık ediyordu, ...o köyün, bu köyün benim... diyen olumlu önerimize baş çeviriyor ve bu arada her ülkeden, her kafadan ayrı bir ses çıkıyordu: ...Ona inanma, buna inanma, bu ne biçim dünya... En doğrusu Yunanlı itip ...giiiit, git işine... demek gerekti. Ve işte ...Ayşem, nereden geliyorsun?... Ayşe bir yerden gelmedi, bir yere de gitmedi. Herkese tatile çıktı dediler ya, köyünde oturdu Ayşe. Mehmet'inden mektup aldı, Magosa damgalı: ...Vatan borcu biter bitmez ordayım, vatan borcu biter bitmez ordayım... Mehmet'im mertçe savaşıyordu ama, Rumlar neler yapmıyorlardı Türk halkına. Hükümet sözcüsü Orhan Birgit belgeleriyle açıklıyordu. Neler neler, hem de ...neler neler... yapıyorlardı. ...Pencereler kapandı, kapılar sümleldi...

trafiği, belli çatışmalar ve sonuçta bir bölük askerin oraya yerleştirilmesi gibi bir şey var. Denktaş çok gönüllü böyle şeylere. En başından beri kendini ortaya atıyor ve bir sürü rakibini elimine edip kendisini Ankara'dan, ordu içerisinden sağlama bağlıyor, resmen çörekleniyor.

Kıbrıs'ta İngiltere ve Amerika'nın emperyalist pozisyonu ne?

Her şeyin başlangıç noktasında Osmanlı'nın İngiltere'ye adayı kiralaması ve sonunda İngiltere'nin adaya el koyması var. II. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere'nin Amerika karşısındaki pozisyonu değişiyor. Sömürgelerinden birer birer çıkıyor, ama Kıbrıs'ı bırakmak, üzerini vermek istemiyor. Çünkü Süveyş'i oradan kontrol ediyor. 1956'da Süveyş'e bir müdahalesi var İngiltere'nin. Son kez Amerika'ya kafa tutuyorlar orada. Sonra her şey Amerika tarafına dönüyor, İngiltere dünya sahnesinden itiliyor... Amerika da her yere baktığı gibi Kıbrıs'a da bir helikopterden bakıyor. Bakıyorlar ve "burayı ikiye böleceksin" diyorlar. Bununla ilgili bu Hitchens'in kitabında komik bir anekdot var. Hakikaten Kıbrıs'a ilk gelen Amerikalı askerî yetkili, helikopterle adanın üzerinde dolaşıyor. Yanında da İngiliz sömürge valisinin temsilcisi var.

Amerikalı "bu adayı bölmek lazım" deyince, İngiliz "bölemezsiniz, buranın suyu var, öteki tarafın suyu yok, burada tarım yapılır, öteki tarafta ticarî liman vardır, bölünürse ada işlemez" diyor. Adaya inince bir brifing yapılıyor. Bu Amerikalı subay fikirlerini anlatıyor. Fakat dersine çalışmamış. Eline bir sopa tutuşturup bir de Kıbrıs haritası koyuyorlar. Sanki çok düşünmüş de karar vermiş gibi, "Kıbrıs en güzel buradan bölünür" deyip bir hat çiziyor sopasıyla: Tam bugünkü yeşil hat. (gülüyor) Amerikalılar nereye gitseler, kuzeyle güney olarak bölmüşler. Kore öyle, Vietnam öyle. Bu herifler kuzeyliler-güneyliler olarak kendi aralarında iç savaş yapmışlar ya, herhalde kafaları buna saplanmış kalmış. (gülüyor)

Kıbrıs'ın Rum milliyetçileri, hatta solcuları adanın Yunanistan'a bağlanmasından yana. Halbuki Yunanistan çoğu zaman o kadar da istekli değil galiba.

Yüzde sekseni Yunanca konuşan ve kendisini o kültüre bağlı hissedenden Rumlardan oluşan bir adanın Yunanistan'a bağlanmak istemesi anlaşılır bir şey. Bu bende "vay, ne büyük adillik" hissi uyandırmıyor. "Jenosid" gibi algılanan bir "enosis" lafı var. Enosis sonuçta "birleşme" demek, fazla mühim bir laf değil. Evet, milliyetçi gücü Yunanistan'la birleşmek istiyor. Yunanistan da bunları sürekli satıyor. O kadar hevesli değil yani. Ama 67 öncesi Yunanistan başka, askerî darbe sonrası Yunanistan başka,

74'den sonraki de bambaşka... 67-74 arasındaki cunta her türlü komplo, pisliliği yapmaya hazır. Oysa 74, harekâtından sonra Yunanistan cuntayı yıktı, parlamenter sisteme geri döndü. İlk harekâtın böyle bir hayrı oldu. Ecevit'in argümanı önemli: "Biz adaya barış getirmekle kalmadık, Yunanistan'a da demokrasiyi getirdik." Yani, "elimle bir tane çaktım, Yunanistan demokrasi oldu" türünden bir süper adam hissiyatı uyandırıyor. Aksi gibi, amprik olarak da yalan değil. (gülüyor) Ama Ecevit'in Kıbrıs harekâtını Türkiye aydınlarına "barış harekâtı" olarak kakalamış olması inanılmaz.

20 Temmuz'daki birinci harekâtla 14 Ağustos'taki ikincisi arasında ciddi farklar olduğunu söylemek lazım herhalde.

Küba'nın antisidir Kıbrıs. Küba şanslı, Kıbrıs şanssız ada. Halbuki bir lider çıkabilirdi, Amerika'nın, Yunanistan'ın, Türkiye'nin bütün pisliliklerine rağmen işi yürütebilirdi.

İlki politik bir hareketin askerî uzantısı gibi.

Ama ikincisi bir işgal harekâtı. İlki göstere göstere yapılmış, Amerika'nın da yeşil ışık yaktığı bir harekât. Rum milliyetçi çeteler Türk köylerine saldırıyor, insanları öldürüyor, kesiyor, olay o kadar çığırından çıkmış ki, hakikaten müdahale edilecek hale gelmiş. Bugünkü aklımla, bir çıkarma harekâtı için "haklıydı" diyemem, ama müdahale o çapıyla, o çerçevede hallolabilecek sorunlar yaratmış, o kadar. Türk ordusu Gime'ye çıktıkdan bir süre sonra orada bulunmasını gerektiren şartlar birer birer yok olmuş. Ama taşı tarağı toplayıp gitmiyor... İkinci harekâtta yüzlerce Rumun kaçırılıp Mersin'de, Adana'da cezaevlerine konup kaybedildiği söyleniyor. Bir takım BM raporlarında bu anlatılıyor. Çok sayıda tecavüz var, Rum köylerinde. Bir Türk-Yunan ortak belgeseli izledim. Son yıllarda doğuda köylülere mezralarda yapılanları hatırlatıyor. Onun Kıbrıs versiyonu. Vahşet.

Ecevit bir milli kahraman oluvemişti. Fakat tekrar seçilemedi.

Çok aptal bir hesap yaptı hatırladığım kadariyle. Harekâtı yatırıma dönüştürmek istedi. "Ben kahraman oldum, bu MSP'den kurtulayım" dedi ve seçime gitti. Ama insanlar o kadar da aptal değil. İlahî adalet durumu!

Ecevit çekirdeğini hatırlar mısın?

Şimdi hatırlar gibi oldum. Kuruyemişçilerde Kıbrıs çekirdeğinin adı değişmişti, değil mi? Rus salatasının bir anda Amerikan salatası olduğu bir ülkenin evlatlarıyız. Geçen gün, yıllardır görmediğim bir arkadaşın annesine rastladım.

Torunu sünnet olmuş. Kadın sünnete gelen misafirlerin zenginliğini anlatmak için bana şu söyledi: "Valla kapiya bir sürü Çatlı kasa Mercedes dizilmişti." Haydaa! "O ne demek?" dedim. Meğer Susurluk'taki Mercedes'lere artık "Çatlı kasa" deniyormuş. (gülüşmeler)

Biz de şunu duyduk: İnsanlar kendi düşüncelerine Sedat Peker imzalı çelenk gönderiyorlar-mış ki havalan olsun...

(gülüyor) Şöyle karikatür bir durum var: Saftırık meraklı kızlar vardır ya hani. Baskı altındadır, hayallerini yaşayamamıştır. Diyelim ki kıza birini kötülersen, onu da şöyle becermiş, buna da şunu yapmış dersin... Zannedersin ki ondan uzak duracak. Halbuki kız "kimmiş o, nerede?" diye aranmaya başlar... Sen bir şey anlatıyorsun, ama toplum senin beklentinin tersine, bambaşka hayaller kuruyor.

Meşhur "Memleketim" şarkısında pek dikkat çekmeyen manidar bir bölüm var: "Ben gönlümü eylerim / Gerisi Allah kerim / Bir

başkadır benim memleketim."

Bu şahane işte. Boşuna konuşuyormuşuz deminden beri. (gülüyor)

74'deki Kıbrıs plakları furyasına ne diyorsun?

Ecevit bu harekâtı iktidara tek başına gelmek için nasıl kullanmaya çalıştıysa, plakçılar da ucunda para görüp müzisyenleri gaza getirmişler herhalde. O yılların 45'lik yıllar olması da önemli. On şarkı yapacaksın, kaset çıkaracaksın, ölme eşeğim ölme. Ama işte iki şarkı yap, ertesi gün 45'lik çıkart... Bende de var bir-iki tane. Yasemin Kumral'ınki çok ilginç. Bir tarafı "Gime'den Yol Bağladık", ama arka yüzünde "Barış Dersi" var. Yani, yüzüzlüğün de bu kadar! İkisinden birini seçemiyorlar, istiyorlar ki hem savaş, hem barış onların olsun.

"Gime'den Yol Bağladık"ta şu laflar var:

"Dost musun düşman mısın al şu dersini / Yoksa bildirmek kolay sana haddini / Bir İzmir, bir 9 Eylül, işte örneği / 20 Temmuz sabahı gördün halini." Hep Kurtuluş savaşına bir gönderme yapıyor Kıbrıs mevzuunda.

Sanırım, 50'lerde, bu Kıbrıs muhabbetleri çıkmadan evvel, Türk eğitim sisteminde bize okutulan Kurtuluş Savaşı başka bir şey. Böylesine Yunana fikse olmuş, "onları denize döktük" gibi bir söylem yokmuş eskiden. O yıllarda bir ayrışma başlıyor ve bunu da Kıbrıs'ın tetiklediği ortada. 50'lerin başına kadar Türkiye ve Yunanistan gerçekten olabileceği kadar kardeşçe geçinen iki ülke... 1955'te, İstanbul'u dağıtan 6-7 Eylül olaylarının sebebi de Kıbrıs. Atatürk'ün evinin bombalanması filan bayağı bir kontrgerilla işi. MHP ve ülkücülerin palazlanması da ordudaki bu mekanizmanın içinden... Aslında Türk-Yunan ilişkileri 50'lerin ortasından itibaren Amerikan güdümüne oluyor. Yani Türkiye'nin demiryolunu bırakıp karayolunu seçmesi gibi ani bir şey. Tabii ki iki halk arasında halledilmemiş açık yaralar var. Sonuçta da kötü kullanılmaya, komploya hazır bir şey.

Kıbrıs'ın söyle bir şanssızlığı da var: Dünyada sömürgecilik sona ererken Kıbrıs'ta hep sürüyor... Herkes soğuk savaş bitti derken, senin tabiriyle "soğuk savaşın son kalıntısı" bugünlerde yine Kıbrıs.

Tamamen şanssızlık. Küba'nın antisidir Kıbrıs. Küba şanslı olan adaymış, Kıbrıs şanssız olan ada. Olaylar birbirine benzemiyor olabilir, ama çok sakat durumdalar ikisi de. Küba Amerika'nın burnunun dibinde, ama Castro'yu öldürmeye yeltenen bütün Amerikan başkanları ya öldü, ya öldürüldü. Hepsinin çanına ot tıkanı, Castro süper bir seksapelle hayatına devam ediyor. Yoksul moksul kaldılar, ama sıkır sıkır müzik yapıyorlar, sıhhatleri yerinde, denize girip çıkıyorlar falan... Kıbrıs ise tamamen keleşmiş bir ada. Çok benzer bir durum olabildiği halbuki. Bir lider çıkabilirdi, Amerika'nın, Yunanistan'ın, Türkiye'nin bütün pisliliklerine rağmen işi bir şekilde yürütebilirdi... Hani kendini şanssız hissettiğin anlar, yerler vardır.

Kuyrukta beklersin, sıra tam sana geldiğinde bir adam elinde 28 tane kağıtla, "ben zaten buradayım" der ve önüne geçer. Delirirsin, "hep de beni mi buluyor" falan dersin. Kıbrıs'ın hikayesi buna benziyor. Tam hallolacak derken paldır küldür daha kanlı meseleler çıkıyor. Nüfus da öyle az ki, herkes ölse ne yazar! Eti ne, budu ne! Orada kahrolan insanların karamış hayatları bir türlü para etmiyor. Bu kadar şanssızlık, bu kadar itiş-kakış ve ısrabın ardından, bir noktada artık ikrah ediyorsun. Bir sürü insanda bir tür lanet çağırıyor. Annemin Rum arkadaşlarından birine rastladım, laf Kıbrıs'a gelince, "amman batsın o ada" dedi, "batsın da kurtulalım."

ve gelip yığıldılar. ...Taş olsa ağlar, gelirdi dile... bu tablolar karşısında. ...Suç kimin günah kimin, biliyorsun bunu sen... Biliyor ama söylemiyorlardı. Bir gün hepsi meydana çıkacak, bizim için pınl pınl, aydınlık günler gelecekti. ...Selam dostlar selam, bakın güneş doğuyor evlere... Fakat onlar için ...her yer karanlık... olacaktı. Peki ya Kıbrıs'ta masum halkı korumakla görevli Birleşmiş Milletler Turist Gücü, şey pardon, afedersiniz, Barış Gücü neredeydi? ...Aranım, ararım seni her yerde, sorarım ıssız gecelerde... Gününü gün ediyordu Birleşmiş Milletler de, Birleşmiş Milletler'in askerleri de: ...Boşvermişim, boşvermişim, boşvermişim dünyaya... NATO'ya ...aşkımız bitti... diyen Yunanlı, gelenekleri de çiğnıyor, gazetecileri bile esir, hatta şehit ediyordu. ...Kul olayım kalem tutan ellere... Bu sırada Brigitte Bardot'nun odasından tepkili uçak sesi geldi. ...Seninle düşün dile... Mehmetçik'le Mücahit el ele Kıbrıs'ta zafere yürürken Cunta: ...Kendim ettim, kendim buldum... diye ağlıyor, Karamanlis Cunta'ya ...başına gelenler hep senin yüzünden... diye çatıyor, ama Karamanlis'e de Kissinger sitem ediyordu: ...Seni ben ellerin olsun diye mi sevdim... Başını duvarlara vuruyordu Karamanlis: ...Talihin elinde oynacak oldum, kader böyle imiş, buymuş alın yazım... Ya Makarios: ...Düşenin hiç dostu olmaz... Kıbrıs'taki Yunan subayları ...senin yüzünden zalim, derbeder benim halim... diye Enosis'e veryansın ediyor, arkalanna bakmadan, bayraklarını bile bırakıp kaçıyor. ...Geride dönmem, ben deli miyim... Dünyaya bir kez daha göstermişlik ki, bizimle savaşmak isteyen olursa ...işte seyredin görün sonlarını... Ama hiç ders almış görünmüyorlar mı, çete savaşı mı, gerilla harbi mi, ne ne ne?... Yunanistan, bizimle savaş mı?... Bunu Mehmetçik duyarsa ne der, bilir misiniz? ...Bir gece ansızın gelebilirim, bir gece ansızın gelebilirim, bu kadar yürekten çağırma beni, bir gece ansızın gelebilirim, bir gece ansızın gelebilirim... ...Bir başkadır benim memleketim...

ansiklopedi

h→

HOLLAND, JOOLS

Julian Miles Holland, 1958'de, Londra'da dünyaya geldi. İkiz kardeşleri doğduğunda, evdeki hengameden etkilenmemesi için büyükannesi tarafından piyano başına oturtulduğunda altı yaşındaydı. Amoni ve müzik teorisi derslerinin ardından Londra bar ve kulüplerinde çalmaya başlamıştı. 15 yaşında Squeeze grubunu kurdu. Grup milyonlar sattı, Amerika'da stadyum konserleri verdi. Kimsenin "öyle" şeyler giymeye cesaret etmediği zamanlarda Jools, kocaman kara gözlüklerle sahneye çıktı. 1976'da punk grubu Wayne County and The Electric Chairs ile çaldı (malûm, Wayne sonradan Jayne County adını alarak dünyanın en ünlü travestisi oldu). 1985'te Rhythm & Blues Orchestra'yı kurdu, bir yıl içinde İngiltere ve Avrupa'da yüzlerce konser verdi, her Noel'de verdikleri Albert Hall konserleri gelenek haline geldi. Eric Clapton, Sting, BB King, Paul Weller gibi isimlerle plaklar doldurdu. 1999'da kendi ye-

rine geçecek bir piyanist aradığında Dr. John'un aklına ilk gelen isim oldu. Aynı yıl Rhythm & Blues Orchestra, resmî Millenium Dome kutlamalarına seçildi. Holland'ın iştirak ettiği albümlerden en çok satanı, Fun Young Cannibals'ın "Good Thing"i oldu...

Jools'un programcılığı da müzisyenliği kadar önemli: The Tube, Night Music, The Happening, Name That Tune, Later... With Jools Holland gibi televizyon ve radyo programlarını yıllarca sürdüren Holland, televizyonda en çok müzik programı hazırlayan kişi olma rekorunu da elinde tutuyor. Televizyon kariyerine 1980'lerin başında "The Police On Monserrat" belgeseliyle başlayan Holland, The Tube programını Paula Yates ve Muriel Gray'le beraber sunuyordu. (Daha ilk programda Yates, Mick Jagger'a sormuştu: "Söyle bakalım Mick Jagger, pantolonunun önündeki nedir?" Mick hâzırcevaptı: "Bilmek benim, bulmak da senin işin.") The Tube programı, 1982-87 arasının müzik dünyasını belirleyen mecralardan biriydi. Tina Turner bu programla "dönüyor", Madonna İngiltere'deki ilk patlamasını burada yapıyordu. David Bowie'den Marc Almond'a, Marianne Faithfull'dan James Taylor'a,

George Harrison'dan Beautiful Sound'a, Fun Lovin' Criminals'dan Stereophonics'e, Miles Davis'den Jewel'a, bu programa katılmayan kalmadı. 1980'lerde New Orleans, Memphis ve Nashville müziğiyle ilgili iki belgesel film yaptı: "Walking to New Orleans" ve "Mr Roadrunner"...

Holland, G8 zirvesinde bile vardı: Rhythm & Blues Orchestra parçaya trompetle girerken Chirac bunu Fransız millî marşı sanıp ayağa kalktı, nezaket gereği Tony Blair, Bill Clinton ve Boris Yeltsin de ona eşlik etti. Halbuki çalan Beatles şar-

k→

KIBRIS TARİHÇESİ

1878: İngiltere'yle Osmanlı Devleti arasında yapılan antlaşmayla Kıbrıs'ın yönetimi, egemenliği Osmanlı'da kalmak koşuluyla İngiltere'ye verildi.

1914: İngilizler adayı ilhak ettiklerini açıkladı.

1931: Kıbrıslı Rumlar, Enosis için ayaklandı; isyan İngilizler tarafından sert biçimde bastırıldı.

1948: Kıbrıs sorununu millî davaya dönüştürmeyi amaçlayan Kıbrıs Türk Kültür Derneği Türkiye'de kuruldu.

1950: TC Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak TBMM'de "TC'nin Kıbrıs meselesi diye bir meselesi yoktur" açıklamasını yaptı.

16 Ağustos 1954: Yunanistan, Kıbrıs'a "kendi kaderini tayin" hakkı verilmesi için BM'ye başvurdu, BM öneriyi reddetti. Aynı yıl Ankara'da "Kıbrıs Türktür" komitesi kuruldu. Hürriyet gazetesi adadaki gelişmelere geniş yer vermeye başladı.

1955: EOKA (Kıbrıs Savaşçıları Ulusal Örgütü) İngiliz yönetimine karşı silahlı mücadeleye başladı. Ağustos ayında Londra'da toplanan İngiltere, Yunanistan ve Türkiye heyetleri arasındaki görüşmelerden bir sonuç alınamadı. Türkiye, Kıbrıs sorununa ilk defa resmen taraf oldu. Görüşmeler devam ederken EOKA'nın Türkleri de hedef alması sonucu İstanbul'daki mitingler kontrolden çıktı.

1956: Başbakan Adnan Menderes

Balıkesir-Ayvalık'ta "Rauf Denktaş Kültür Merkezi"nin yapım çalışmaları, 2003

Türkiye'nin Kıbrıs'ın taksiminde taraf olduğunu ilan etti.

1957: Rauf Denktaş, Kıbrıs Türk Federasyonu Başkanlığı'na getirildi. Aynı yıl silahlı mücadeleye yönelen bir örgütün kurucuları arasında yer aldı.

1958: Dr. Fazıl Küçük ve Denktaş, Ankara'da Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu'dan silahlı bir direniş örgütü için destek istedi. Özel Harp Dairesi'nce Kıbrıs'a gönderilecek subaylar belirlendi.

1959: Türkiye, Yunanistan, İngiltere, Kıbrıs Türk ve Rum toplumları liderleri tarafından Londra Antlaşması imzalandı. Antlaşma sonucu Kıbrıs iki toplumun ortak egemenliğinde, üç ülkenin garantörlüğünde bir yönetime kavuştu.

1960: Kıbrıs Cumhuriyeti ilan edildi. İlk genel seçimlerde, Rum lideri Makarios cumhurbaşkanı, Türk toplum lideri Dr. Fazıl Küçük cumhurbaşkanı yardımcısı oldu.

1963: Rum paramiliter gruplar Türk köylerine saldırdı, iki toplum arasında yoğun çatışmalar yaşandı. Kıbrıslı Türklerin bir bölümü köylerini terk etmek zorunda kaldı. Adada görev yapan barış gücü tarafından Lefkoşa'yı

ayırarak "yeşil hat" çizildi.

1964: Türklere yönelik silahlı saldırıların yoğunlaşması üzerine Türkiye adaya çıkarma yapmaya karar verdi. Amerikan Başkanı Johnson'un İsmet İnönü'ye yazdığı mektup sonucu çikarmadan vazgeçildi.

1971: Yunan cuntasının görevlendirdiği Grivas, Enosis'e karşı çıkan ve bağımsızlığı savunan Makarios'a karşı cephe aldı ve EOKA-B'yi kurdu.

1973: Rauf Denktaş, cumhurbaşkanı yardımcısı ilan edildi.

15 Temmuz 1974: Yunanistan'daki Albaylar Cuntası ve adadaki cunta yanlıları Makarios'a karşı darbe yaptı. Makarios Malta'ya kaçtı. Nikos Sampson, Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı'na getirildi.

20 Temmuz 1974: Ecevit Hükümeti, Kıbrıs'taki darbe sonucu anayasal düzenin çökertilmediği gerekçesiyle Kıbrıs'a askerî hareket başlattı. 22 Temmuz'da ateşkes ilan edildi.

23 Temmuz 1974: Yunanistan'da diktatörlük karşıtı güçler cuntayı düşürdü. Kıbrıs'ta Sampson'un yerine Klarides getirildi.

14 Ağustos 1974: Cenevre görüşme-

lerinde Türkiye'nin görüşleri kabul edilmeyince, Türk birlikleri adada tekrar ilerlemeye başladı. 16 Ağustos'ta Türk birlikleri tarafından Lefke-Lefkoşa-Magosa hattı çizildi ve ateşkes yürürlüğe girdi.

7 Aralık 1974: Adaya dönen Makarios, cumhurbaşkanlığı görevini yeniden üstlendi.

1975: Rumların güneye göç ettirilmesiyle birlikte meydana çıkan işgücü boşluğunu telafi etmek ve Türk nüfusunu artırmak amacıyla Türkiye'den adaya getirilen ilk göçmen kafillesi Kıbrıs'a vardı.

1975: Adada ileride kurulabilecek bir federasyona katılması hedeflenerek, Kıbrıs Türk Devleti'nin kurulduğu ilan edildi. Rauf Denktaş, devlet başkanlığına getirildi.

1977: Makarios ölünce yerini Kipriyanı aldı.

1983: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilan edildi. Ertesi yıl BM Güvenlik Konseyi KKTC'nin ilanını kınadı.

1988: Yorgo Vasiliu cumhurbaşkanı seçildi.

1996: Haziran-ekim ayları arasında sınırda çıkan çeşitli olaylarda üç Rum genci ve birer Rum ve Türk askeri öldürüldü. Aynı yılın temmuz ayında federasyon yanlısı muhalif gazeteci Kutlu Adalı faili meçhul bir cinayete kurban gitti.

2003: Şubat ayında Tasos Papadopoulos cumhurbaşkanı seçildi. Nisan'da Kıbrıs (fiilen Rum kesimi), Avrupa Birliği'ne girdi. Nisan sonunda KKTC, iki kesim arasındaki sınır geçişlerini serbest bıraktı.

(Çağla Güngör'ün "Kıbrıslı Türk Gençleri Konuşuyor" kitabından yararlanarak)

kısı "All You Need Is Love"di. Bozuntuya vermediler, işi dansa döktüler. Clinton da meşhur saksofon solosunu Holland'ın orkestrasıyla attı... Bunca faaliyete rağmen Holland, esrarengiz kalmayı başardı. Dedikodusu yapılamadı, kimse ev halini göremedi. Mekânı mahalle pub'ları. Tipik bir İngiliz olarak, beş çayına ve pastalara düşkün. Köpek yarıları (kendine ait iki tazısı var) ve antika otomobillere düşkün. Paul Yates'in "İç Çamaşırlarıyla Rock Yıldızları" kitabı için poz verdi, ama röportajlara tahammülü yok. Kraliçe tarafından, İngiliz müzik endüstrisine hizmetlerinden dolayı Britanya İmparatorluğu Nişanı'na layık görüldü.

LISSITZKY, EL

Lazar Marcovich Lissitzky. 20. yüzyılın başlarındaki en parlak Rus avangard figürlerinden biri. Ressam, mimar, mühendis, tasarımcı, grafiker, tipograf, fotoğrafçı. 1890 yılında Rusya'nın Smolensk bölgesinde, bir Yahudi ailesinin oğlu olarak dünyaya geldi. Almanya - Darmstadt'ta mimarlık eğitimi alırken Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesi üzerine Rusya'ya döndü, eğitimini Riga Üniversitesi'nde tamamlayıp mimar-mühendis diploması aldı. Marc Chagall'ın davetiyle girdiği Vitebsk Popüler Sanat Okulu'nda eğitimine devam etti. 1920'de konstruktivistlere katıldı, hiçbir anlama gelmeyen "Pro-un" adını verip numaralandırdığı resimlerini de bu dönemde yapmaya başladı. Sovyet hükümetinin soyut sanata cephe alması üzerine Berlin'e gitti. Kazimir Maleviç'in 1913'de geliştirdiği, sırf geometrik soyutlamaya dayanan ilk resim akımı olan suprematizmin Almanya'da tanıtılmasına katkısı oldu. Burada "ütopik entemasyonalizm"den etkilenecek evrensel bir resim dili oluşturmaya çalıştı. Soyut sanatların, ütopik sosyal değerlerin müjdecisi olduğuna inanıyordu. Eserleri, çağdaş "ticarî" sanatı önemli ölçüde etkiledi; Bauhaus ve De Stijl hareketlerine hem ilham hem emek verdi. En ilginç eserlerinden birkaçı kitap tasarımları oldu. Kitapları "dinamik bir obje" gibi görüyord: "Eski abidevi anıtların aksine kitap, kendiliğinden insanlara ulaşır ve bir katedral gibi birilerinin kendisine yaklaşmasını beklemesiz." 1941'de Moskova'da öldüğünde, arkasında Stalinist tasarımlarının da bulunduğu birbirinden yaratıcı "resimli kitap"lar ve sayısız grafik ürün bırakmıştı.

Lissitzky'nin en tanınmış eserlerinden biri, 1922'de Berlin'de tasarladığı "2 Kare'nin Hikayesi" isminde, çocuklar için hazırlanmış "gibi görünen" resimli bir kitaptır. Bugün çağdaş sanatın ve komünizmin birleşerek en çarpıcı biçimde ortaya konduğu çalışmalardan biri kabul

edilir "2 Kare'nin Hikayesi". Dikkatle incelendiğinde, her şeyin kağıt üzerinde yazılıp çizildiği bir seviyeden elektronik-siberuzaya uzanan bir devrimin izlerini görmek mümkündür.

LUNDKVIST, ARTUR

(1906 - 1991) İsveçli sürrealist şair ve yazar. Uzun hayatı boyunca üretti ve dünya edebiyatını İsveç diline kazandırmada önemli rol oynadı. Özellikle Amerikan edebiyatı (T.S. Eliot, Faulkner) ve Fransız sürrealizmini ülkesinde tanıttı. 30'ların ortalarında Karavan adlı bir edebiyat dergisini yönetti. Freud ekolü psikoanalistlerden etkilenen Lundkvist, geleceğe iyimserlikle baktı. Şiirlerini ilk yıllarda "Korlar", "Kara Kent", "İrmaklar Denize Akar" adlı kitaplarında topladı. 1929'da "Beş Delikanlı" adıyla bir şiir antolojisi yayımlayan ve sonra İsveç edebiyat tarihinin önemli isimlerinden olan beş şairden biriydi. İlk şiirlerindeki D.H. Lawrence tarzı cinsel mistisizm, İkinci Dünya Savaşı'nın gölgesiyle karamsarlık ve yeni bir insanlık dayanışması özlemine dönüştü. ("Ah dünya, kim bilir nasıl nefret ediyorsun insandan, sana işkence eden, düşüncesiz savurgandan! Seni yakıp yıkarken, tüketirken senin isteğini yerine getirdiğini sanan, sözde seni keşfeden insandan.") Şiir ve düzyazıyı kaynaştırarak "Konuşan Ağaç" ve "Kaçış ve Ayakta Kalma" gibi metinler ve "Taschent'in Gelincikleri", "İşte Küba'da Yaşam" gibi gezi kitapları kaleme aldı.

1968'de İsveç Akademisi'ne kabul edilen Lundkvist, tarafgir davranmakla ve Nobel'e hükmetmekle suçlandı. 1983'te Nobel Edebiyat Ödülü'nün William Golding'e değil, Claude Simon'a verilmesi gerektiğini ileri sürerek tartışmalara yol açtı. 1991 yılında hayatını kaybeden şairin son dönemlerine damgasını vuran olay, 1981 yılında gerçekleşti: Anthony Burgess hakkında bir konuşma yaptığı sırada ağır bir kalp kriziyle yere yığıldı. İki ay komada yattıktan sonra yoğun bakım ünitesinde birden uyanı. Bundan sonra, zaman zaman uyanıklık veya bilincin arttığı, haftalar süren bir yarı bilinç dönemine girdi. Sonra yavaş yavaş ve çok uzun bir sürede melekelerine kavuştu. Bedeni hareketsiz yatarken "Aylıma Rüyaları" dediği bir dizi ilginç ve yoğun rüya gördü. Bunlar gerçek veya fantastik yerlere yapılan hüzünlü ve sevinçli yolculuklardı. Bir tanesinde, trenle Chicago'ya gidiyor, burada doktorlar beyaz insanları ameliyatla zenci yapıyor, bir diğerindeyse ineklerin mavi süt verdiği garip bir gezegene yolculuk ediyordu. Bu rüyalarla ilgili anılarını, yaşlanma, insan doğası, hayatın anlamı üzerine hayallerini "Komadaki Bir Şairin Sannı Anıları" adlı kitabında anlattı: "Hayatlarımızla ilgilenmek için gösterdiğimiz iç ve dış çabalar bizi yaratıcılığımızdan uzaklaştırabilir. Yaşayabildiğimiz yaratıcılıksa Eflatun'un anlattığı mağara duvarında dans eden gölgeler gibidir, dur durak bilmeden yaşadığımız için dönüp de gölgeleri yaratan ışığın kaynağına bakmayı beceremiyoruz..." 1951'den beri İsveç'te yaşayan ve yüzlerce ünlü ismin fotoğrafını çeken Lütfi Özkök, en çok et-

kilendiği insanlar arasında Samuel Beckett, ve Rene Char'ın yanında Lundkvist'i de sayıyordu: "Üçü de alçakgönüllü, belkemiği dümdüz, eğilmeyen insanlardı..."

TAHTABOŞ

a. (fars. tahte ve puş'tan tahte-puş) 1. Mim. Anadolu'nun kimi yörelerinde hayat, divanhane ya da sergâhın balkonumsu bölümü. 2. Eski İstanbul evlerinde çatının döşemesi tahta, üstü çinko çatılı bölümü. (Oturmak ya da çamaşır yıkamak için de kullanılırdı.) 3. Sofa, mutfak, kiler gibi yerlerde, meyve, sebze kurutmak için direklerin üzerine yapılmış, çevresi parmaklıklı mekân.

YANIK SARAYLAR

İki gündür karşı apartmandaki kadının intihar etmesini bekliyorum. Belki de etmez; Ne düşündüğünü bilmiyorum onun. Gizli kapaklı bir amacı olabilir. İki gün oldu tam. Bir pencere bitince öbürüne geçiyorum, pencere önlerinde durmaktan bir vazgeçsem kurtulacağım. Bütün pencereleri dolaşıyorum; Kadın da o yüksek terasda çabuk, kaygan adımlarla yürüyor. Terasın tehlikeli uçlarına gidiyor. Duvara çıkıp ipleri, çamaşırları geriyor. Gene de güvenim yok. "Benim kendisini pence-remden gözetlediğimi bildiği için mahsus kalktı," diye geçiriyorum kafamdan.

Sık sık belinden tramvay caddesine sarık aşağıya bakıyor, iki kez art arda "hayır" gibisine başını geri sallıyor.

Bundan ölmek istemediği anlamını çıkarıyorum.

Gene de kesin değil.

Yıllardır umutlanmadım.

Yeni bir anı defterime başlarmışçasına ara sıra başımı kaldırıp kadına bakıyorum.

O da bana bakıyor.

İçimden geçeni okuyor.

Bu yüzden kınk bana.

Çok kaygılı.

İkimiz de iyi değiliz.

Kendini kaldırıp atmak için ufak bir işaretçik bekliyor benden; benim elimden çıkmış bir insanmışçasına istediklerimi yapıyor, buna karşılık onun ölümünü göreyim istiyor.

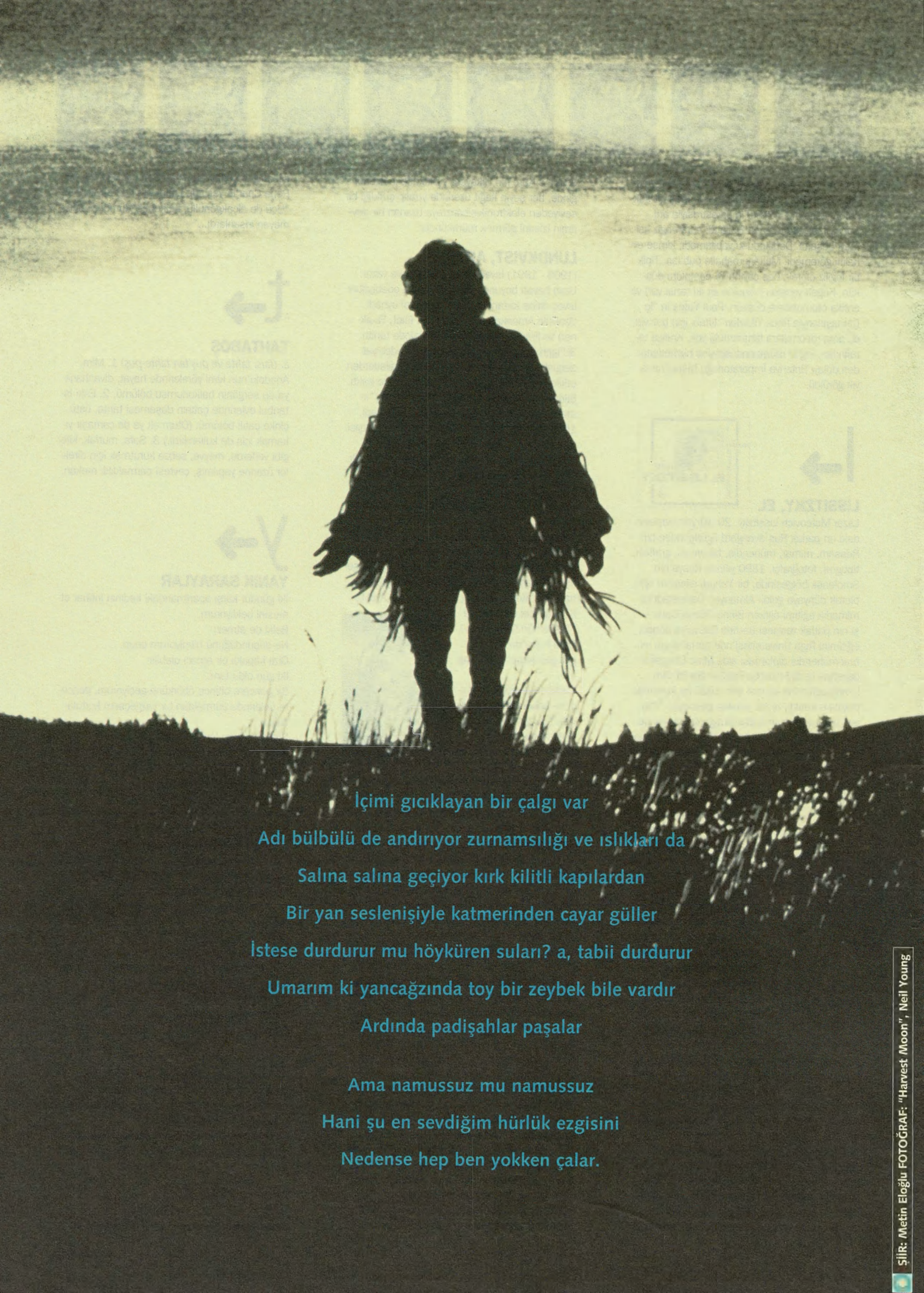
Oysa kırmızı güllü perdemin ardında, hiçbir şeyi yönetmiyorum, içimden kadının işine karışmak gelmiyor.

Önlemek

kurtarmak

istemiyorum...

Sevim Burak, Pencere ("Yanık Saraylar"dan)

İçimi gıcıklayan bir çalgı var

Adı bülbülü de andırıyor zurnamsılığı ve ısıkları da

Salına salına geçiyor kırk kilitli kapılardan

Bir yan seslenişiyle katmerinden cayar güller

İstese durdurur mu höyküren suları? a, tabii durdurur

Umarım ki yancağzında toy bir zeybek bile vardır

Ardında padişahlar paşalar

Ama namussuz mu namussuz

Hani şu en sevdiğim hürlük ezgisini

Nedense hep ben yokken çalar.